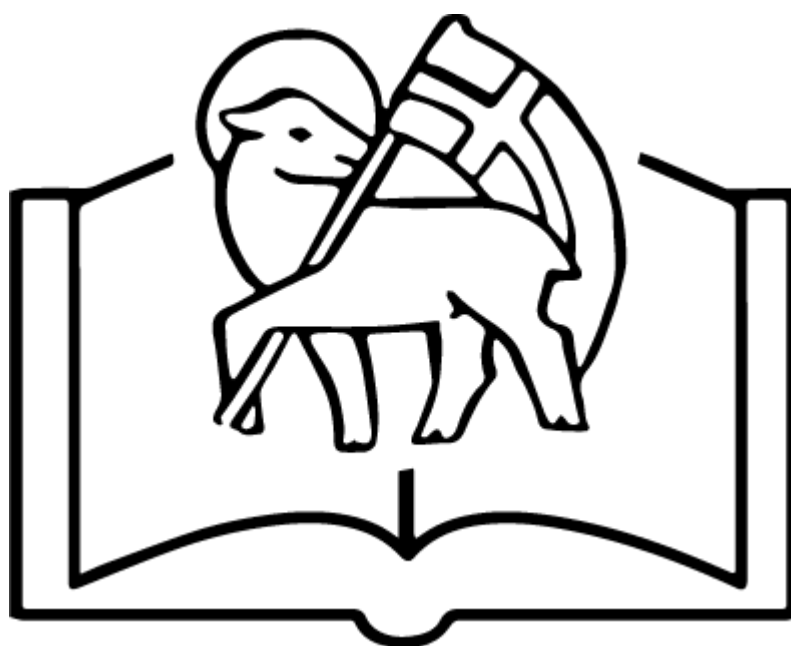

Magyarcsanádi Református Általános Iskola és Óvoda

Pedagógiai Programja

OM azonosító: 201596

2020.

TARTALOM

Az intézmény adatai

Általános bevezető

Beköszöntő

Jogszabályi háttér

Magyarcsanádi Református Általános Iskola Pedagógiai Programja

Magyarcsanádi Református Általános Iskola Helyi Tanterve

Magyarcsanádi Református Óvoda Nevelési Programja

Tartalomjegyzék

AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Magyarcsanádi Református Általános Iskola és Óvoda

Székhelye:

Iskola: 6932 Magyarcsanád, Templom tér 3.

Tel: 62/261-809

Mobil: +36 20 260 94 00

E-mail: vezetok@mcsrefaltisk.sulinet.hu

Telephelye:

Óvoda: 6932 Magyarcsanád, Petőfi S. u. 18.

Mobil: +36 20 335 33 03

E-mail: ovi@mcsrefaltisk.sulinet.hu

Az intézmény fenntartója:

Makó-Belvárosi Református Egyházközség

Címe: 6900 Makó, Kálvin tér 3.

Tel: 06/62/211-495

Fax: 06/62/211-495

E-mail: brek.mako@freemail.hu

Az intézmény típusa:

Többcélú, közös igazgatású intézmény, intézményegységei: általános iskola és óvoda

Alaptevékenysége:

Iskola

Általános iskolai nevelés-oktatás, nemzetiséghez tartozók általános iskolai nevelése-oktatása, nemzetiségi nyelvoktató iskola oktatási formában

Óvoda

Óvoda: Óvodai nevelés, nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda formájában

Az iskolai osztályok száma: 8

Az óvodai csoportok száma: 3

ÁLTALÁNOS BEVEZETŐ

A református közoktatási intézményeinkben a nevelés és az oktatás figyelemmel az állami iskolák követelményeire, továbbá a magyar református intézmények autonóm életéből és hagyományaiból következő művelődési anyagra Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban és a Heidelbergi Kátében megfogalmazott hitelvek és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

Intézményeink célja és feladata, hogy gyermekeinket, tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűségese, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni és továbbadni.

Óvodánk és általános iskolánk biztosítja a térség számára a közoktatási lehetőségeket, őrizi és ápolja a hagyományokat, tevékenyen részt vesz az egyházközség életében. Elősegítik, hogy más települések gyermekei is igénybe vehessék a nevelési és oktatási szolgáltatásokat.

Intézményeink nevelőtestülete megvalósítja az általuk megalkotott és elfogadott, az egyházközség által jóváhagyott pedagógiai és nevelési program célkitűzéseit. Az intézmények napi működésükben kiemelt figyelmet fordítanak a törvényességre és a jogszerűségekre.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosításánál a keresztyén erkölcsöt tartják szem előtt: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Ez a két parancsolat tartja az egész törvényt és a prófétákat.” (Máté 22,37-39)

A pedagógusok továbbképzésében elsősorban az intézményi szükséglet érvényesül, a továbbképzési terv és a beiskolázási terv a nevelési és pedagógiai program megvalósítását szolgálja.

Az intézmények megőrizik, és lehetőségeikhez mérten fejlesztik a helyi igényekből fakadó sokszínű szolgáltatásukat.

A pedagógusok az önképzés során a szakmai-, bibliai- és egyházi ismereteiket folyamatosan bővítik, a református keresztyén értékrend alapján modellszerepet nyújtanak a gyermekek és a tanulók számára.

Településünk Csongrád megyében helyezkedik el, a Maros partján. Magyarcsanád nemzetiségi település. Évszázadok óta élnek együtt magyarok, románok, szerbek és cigányok. Lakóinak száma 1518 fő. A megyei átlaghoz képest magas a munkanélküliség. Ennek fő oka, hogy helyben kevés a munkalehetőség és a lakosság nagy része szakképzetlen. A lakosok megélhetését a mezőgazdaság, illetve a mezőgazdaságból eredő alkalmi munka és kényszervállalkozás biztosítja.

A falut átszeli a 43-as nemzetközi főútvonal. A település vasúton is elérhető. A múlt század elején, községünkön haladt át a Szeged-Temesvári, valamint az Arad-Csanádi vasúti és közúti közlekedés. A Maroson lévő vasúti és közúti híd a II. Világháború idején felrobbant, a pillérei azonban ma is stabilan állnak. Az országban szinte egyedülállóan a község főterén a négy templom (katolikus, református, román ortodox és szerb ortodox) különleges, festői megjelenítést kölcsönöz a falunak. Jelentős a cigány (roma) kisebbség aránya. Nemzetiségi önkormányzata van a cigány, szerb és a román kisebbségnek.

Magyarcsanád több évszázados története arra kötelez bennünket, hogy az intézményben folyó nevelő és oktató munkában kiemelt figyelmet fordítsunk a lakóhely és a nemzet történetének, hagyományainak megismertetésére, a haza iránti szeretet felébresztésére, a különféle világnézetű emberek cselekvő együttélésének gyakoroltatására. Mivel Magyarcsanád megalapítása óta nemzetiségek által lakott község, iskolánk sajátos arculata a nemzetiségi nyelvoktatás. Minden gyermek függetlenül attól, hogy a kisebbséghez vagy a többséghez tartozik, együtt sajátítja el a választott kisebbség nyelvét, népismereti, műveltségi anyagát – a szülők igényeihez igazodva (választható nyelvek: szerb illetve román nyelv). Az intézménybe járó gyerekek 80%-a hátrányos helyzetű, 54% halmozottan hátrányos helyzetű.

Tárgyi feltételek

Iskolánk a Templom téren található. A múlt században épült és többször bővítették. Az épület alaprajzi elrendezése szabályos U alakot formáz. Az épület egyszintes, két építészeti stílusban is eltérő szárnyépületből áll. Míg a nyugati szárny a múlt században épült hagyományos oldalfolyosós iskolabelsővel, addig a keleti szárny a 70-es évek posztmodern, nagy belsőteres elrendezésével épült. Az épület bejárata a Templom térről van kialakítva, mely maga egy közparkra néz. A főépület 8 tantermet és egy számítástechnika termet, tornatermet, igazgatói, igazgatóhelyettesi és gazdasági irodát, fejlesztő termet, szertárakat, öltözőket és vizesblokkokat tartalmaz. Az iskola udvarán lévő különálló épület egy szükség tantermet tartalmaz, mely csoportbontásra, fejlesztő foglalkozásokra szolgál. Mivel eredetileg tanári helyiség nem épült, egy tanteremből lett a tanári szoba, a hozzá tartozó szertárból fejlesztő szoba. Az épület mögött udvar, sportpálya található. Egyéb tárgyi eszközök tekintetében a felszereltség megfelelő.

Tárgyi feltételek a telephelyen

Az óvoda épületét a ROP 2.3.1 pályázat keretében 2007-ben felújították, bővítették, korszerűsítették. 2007-ben az óvodák világitás korszerűsítése megvalósult.

Fűtése korszerű. Kialakításra kerültek a hiányzó helyiségek, a nevelői és elkülönítő szoba, a tornaszoba szabványnak megfelelően. A gyermekek egyéni fejlesztéséhez (logopédia, gyógypedagógia) fejlesztő szoba áll rendelkezésre. Az óvodai helyiségek bútorzata folyamatos cseréken ment keresztül, jelenleg jó állapotú.

Az udvar mérete a három csoportnak megfelelő. Környezethez igazodó, természetes anyagból készített játék-sport eszközökkel rendeztük be. A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak. Karbantartásukra kiemelt figyelmet fordítunk. Bővítésükre, balesetvédelem megvalósítására pályázati úton van lehetőség.

Az intézmény pedagógiai programja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet, a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló – a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról rendelkező 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet által módosított - 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet, valamint a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye figyelembevételével készült.

Magyarcsanádi Református Általános Iskola

Pedagógiai Programja

Magyarcsanád, 2020.

„Boldog az ember, aki megtalálta a bölcsességet,
És az az ember, aki értelmet kap.
Mert több haszna van ennek, mint az ezüstnek,
És nagyobb jövedelme, mint a színaranyak.”
(Péld 3, 13-14)

1. Az iskolában folyó pedagógiai munka alapelvei, céljai

A magyar református iskolák nemes hagyományaihoz hű, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelés.

Olyan fiatalok nevelése, akik képesek lesznek a teremtett világot, a természeti és társadalmi környezetüket megismerni, védeni és formálni, akik teljesítik köztelezettségüket és tudnak élni jogaikkal.

Célunk, hogy iskolánk hozzájáruljon a tanulóink személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához, segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását.

Feladatunk, hogy kialakítsuk tanulóinkban a társadalmi együttéléshez, az önműveléshez, a munkavégzéshez, a testi és lelki fejlődéshez, valamint a továbbtanuláshoz szükséges alapvető képességeket és készségeket.

Gondoskodnunk kell a különböző képességű, illetve eltérő ütemben fejlődő tanulók egyéni fejlesztéséről, a tanulók egyéni képességeit és a tananyag kiválasztását figyelembe véve, a differenciális és az új tanulásszervezési eljárások, hatékony tanítási módszerek (kooperatív óra, projekt, témahét stb.) módszerét alkalmazva.

Isten minden embert a saját képmására, de csodálatosan egyedinek teremtett. Ennek szellemében vállaljuk fel a sajátos nevelési igényű tanulók integrált iskolai nevelését- oktatását a tanulói képességet vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleménye figyelembevételével, a szeretet, az elfogadás elve alapján.

Isten különböző kegyelmi ajándékokat adott az életünkbe. Nem mindenkinek egyformán adva, de mindenkit egyformán fontosnak tartva. Ennek szellemében vállaljuk a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelését IPR stratégia alapján.

Olyan iskolai gyülekezet kialakítása, ahol a tanulók a bibliai ismeretek, egyházi énekek elsajátítása mellett a keresztyén közösség egymásért felelős, szolgáló, hitüket megtartó tagjaivá válnak.

A református hit- és erkölcstanoktatás nem pusztán ismeretátadás, hanem bizalomébresztés, hitre és hitben való nevelés is egyben.

A hitoktatás során a hittanoktatást végző személy szentírási alapokon nyugvó cselekvési rendszert, életprogramot kínál a részt vevőknek.

A hitoktatás kompetencialapú, mely törekszik a keresztyén szokásrendszer, meggyőződés kialakítására, valamint arra, hogy az oktatás a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő szintjén történjen.

Mivel Isten különböző tehetséggel ajándékozta meg gyermekeit, ezek a hittanoktatás során is figyelembe vehetőek. Így a hittanoktató élhet a differenciálás rendelkezésére álló eszközeivel.

Akárcsak a tanítási – tanulási folyamat más területein, a hitoktatás során is fontos az átgondolt, megfelelően alkalmazott, széles skálájú módszertani kultúra, mely folyamatosan fejleszhető és a pedagógia, pedagógiai pszichológia új felfedezéseit, gondolatait magában foglalhatja.

A tanítási tartalmak feldolgozása során az élményszerűség, kreativitás, problémahelyzetekből kiinduló tevékenységek elősegíthetik az ismeretek beépülését, belsővé válását, melyet a hittanoktatás során elérni szándékozunk.

A hitoktatás, mint oktatási folyamat, fejleszhető, melynek során alkalmazhatóak a korszerű oktatási eszközök, valamint az új felfedezések is.

1.1. A hitoktatás céljai

- Az evangélium hirdetése korra, nemre, felekezetre és vallási meghatározottságra tekintet nélkül.
- A tanuló számára keresztyén életprogram kínálása.
- Fölbreszteni a bizalmat a teremtő, gondviselő, oltalmazó Isten iránt.
- Keresztyén szokásrendszer kialakítása.
- Korosztályszerű bibliaismereti, felekezettörténeti, egyháztörténeti ismeretek átadása.
- Elsegíteni a tanulót addig a belső meggyőződésig, mely alapján igaznak fogadja el a Szentírás igazságait, s azokat a mindennapi életére alkalmazni tudja és akarja.
- Gyülekezeti kötődés kialakítása, a meglévő gyülekezeti kötődések rögzülésének elősegítése.
- Tanulóit művelt, jellemes emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és nemzet hűségese és áldozatkész, alkotó polgáraivá kell formálni, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.
- Református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá, nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére szükséges nevelni.
- Mindezek megvalósításakor egyházunk iskoláinak évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára kell építeni, és azt továbbfejleszteni.
- A Magyarországi Református Egyház iskoláiban a nem református vallású diákjai számára lehetővé teszi saját vallásuk-felekezetük hitvallásainak megismerését, ugyanakkor elvárja tőlük a református értékek ismeretét és tiszteletét.
- A fenti célok elérése érdekében a Magyarországi Református Egyház iskoláinak az a feladata, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezettel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől.
- A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek keresztelekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, „hogy ha majd felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt”.
- A Magyarországi Református Egyház református vallású diákjaiból öntudatos magyar reformátusokat kíván nevelni iskoláiban.

Olyan keresztyéneket, akik

- életének zsinórmértéke a Szentírás, elfogadják ősi hitvallásainkat, a Heidelbergi kátét és a II. Helvét hitvallást,
- tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha Tőle kérnek segítséget, a Lélek alkalmassá teszi őket feladataik elvégzésére.

Olyan reformátusokat, akik

- a magyar kultúrát – elsősorban rendkívül gazdag anyanyelvünket és népi kultúránkat – megbecsülik, azt tisztán megőrizni, gazdagítani és továbbadni kívánják
- ismerik és szeretik hazájukat, az itt élők és a határainkon kívülre szorult magyarok múltját, jelenét, értékeit; szívesen vallják magukat magyarnak, s családjukért, egyházukért, hazájukért áldozatokra készek.

Olyan öntudatos reformátusokat, akik

- tudják, hogy kiben és miért hisznek,
- képesek önállóan, logikusan gondolkodni, cselekedni,
- törekednek önmaguk és környezetük megismerésére, megóvására,
- jellemük, erkölcsi ítélőképességük és ízlésük fejlesztésével a jó és a rossz, az igaz és a hamis, a szép és a rút egyre biztosabb megkülönböztetésére,
- a valódi értékek felismerésére és tiszteletére,
- a különböző tudományterületeken és művészetekben alapos ismeretek megszerzésére, testi-lelki-szellemi harmóniában történő életvitelre,
- embertársaik segítésére,
- a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismeretek, élmények, tapasztalatok megszerzésére,
- felelős helytállásra.

A református iskola úgy tudja elérni fenti nevelési céljait, hogy

- megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulságaival,
- a hiteles Krisztuskövetés vonzó személyes példáját nevelői által is a tanulók elé állítja,
- hitéletének közösségi alkalmai révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít,
- növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét,
- növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára, a kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonyra teszi őket a szépre,
- a reál és humán tudás átadásával kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét,
- gondosan ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat,
- megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út,
- rendszerességével és következetességével a személyes és társadalmi szintű kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka célja és feladatai

A jövő nemzedékért érzett felelősség vállalása körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevők mindegyikétől: a fenntartótól, a szakma képviselőitől és a szülőktől. Munkánk legfőbb célkitűzése a gondjainkra bízott gyerekek lehető legjobb, legeredményesebb nevelése, oktatása, melynek során az örök emberi értékekre: a humanizmusra, az emberszeretetre, a gyermekszeretetre építünk.

Olyan feltételeket kívánunk teremteni, melyek biztosítják a tanulók egészséges, harmonikus, testi-lelki-szellemi fejlődését, a helyes magatartási szokások és pozitív jellemvonások kialakítását.

Célunk, hogy az intézményből művelt, az elsajátítandó képességek és készségek szempontjából alapvető fontosságú ismeretekkel bíró fiatalok kerüljenek ki, akik nyitottak az emberi értékek megbecsülésére, akik elsajátították az emberi, társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen szokásokat, magatartásformákat. Az iskolarendszer fejlesztésére vonatkozó

stratégiai elképzeléseinket a Köznevelési törvény, a Nemzeti alaptanterv alapján, a tantestület és a fenntartó egyetértésével kívánjuk érvényesíteni.

A gyermekek iránt érzett felelősség, a tudást közvetítő pedagógusokba vetett hit, és a szülők támogató segítségével a garanciája a pedagógiai jól átgondolt, a kliensek (szülők, pedagógusok és tanulók) által igényelt program megvalósításának.

3. Az iskola pedagógiai programja és a Nat kiemelt fejlesztési feladatai

A Nat kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek, melyeket az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve határoz meg. Több kompetencia egymásba fonódik, így részben fedik egymást, és az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik területhez elengedhetetlen készségek formálódását, fejlődését. **A kulcskompetenciák** azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez. Cél, hogy gyorsan tudjon alkalmazkodni a modern világ felgyorsult változásaihoz, másrészt a változások irányát és tartalmát cselekvően tudja befolyásolni.

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott kulcskompetenciák:

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelv)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

3.1. Kiemelt feladataink

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll, a felelősség önmagunkért, az önállóság, az önkifejezés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése.

Iskolánk, nemzetiségi nyelvoktató iskola lévén fontos feladatnak tartja tanulóikkal megismertetni és ápolni a településükön élő nemzetiségek hagyományait, kultúráját, szokásait.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, szakmai, kulturális közösség életében és/vagy, politikai életben. Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát. Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.

Környezettudatosságra nevelés

A nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegővésre, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A tanulás tanítása

A tanulás nem csupán ismeretelsajátítás és figyelem, emlékezet működtetése, hanem valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését magában foglalja. A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait és fejlessze a tanulók tanulási kompetenciáit követve az egységesség és differenciálás elvét egyaránt.

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás

során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Tanulási környezet

A tanulás közvetlen helyszínéeként használt helyiségeket (kiemelten osztálytermeket) lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek, illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, valamint nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsenek valamennyi tanuló számára. Szinte mindig biztosítani tudjuk, hogy a tanulók a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket (számítógép, más iskolai vagy saját eszköz), internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe, valamint hozzáférhetővé váljanak a hagyományos iskolai és az elektronikus könyvtárak egyaránt.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata – a közös célt szem előtt tartva – a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszéden alapul.

A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.

A tanulók tanulási tevékenységekben való aktív részvétele kulcsfontosságú, ezért ennek előmozdítása érdekében a pedagógusok mindvégig a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat részesítik előnyben. A tanulás társas természetéből adódó előnyök, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű tanulási környezet megteremtéséhez.

A tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, az azokhoz igazodó mérési stratégiákkal együtt, és már a tanulási folyamat elején ismertté válnak. Az iskolai légkör bizalmi jellege elsődleges feltétele annak, hogy a tanulási problémákra és a személyes nehézségekre időben fény derüljön. Ennek a bizalomnak a megteremtése és fenntartása az intézményvezető és minden pedagógus állandó felelőssége.

Az aktív tanulási alapelvek szerint szerveződő, több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témanapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Iskolánk a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával tudja a leghatékonyabban támogatni.

Fontos alapelvünk, hogy a tanulók közti különbözőségeket az iskola a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, valamint az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintse.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez. Ennek értelmében a képességtartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezése kívánatos.

Különösen fontos, hogy biztosítsuk a tanulás egyéni lehetőségeit és a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat, enyhítsük a hátrányok hatásait, optimális esetben képesek legyünk kiküszöbölni azokat. Ezek közül kiemelten fontos a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén. Ennek a feladatnak az ellátásában felértékelődik a segítő szakterületek (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia) szerepe, valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenysége.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében. Ez nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége. A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját.

Előremutató folyamatként értékelhető a teamtanítás alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg. Az együttnevelést is megvalósítjuk iskolánkban, mely a tanulót tanító pedagógus és a gyógypedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjára, a közös tanításra, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésre épül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazzuk a különböző pedagógiai szintereken. A tanulói szükségletek ismeretében a Református EGYMI szolgáltatásainak igénybevételével egészítjük ki a tanulók és pedagógusok szakmai támogatását. Ez elősegíti az integrációt, illetve ennek magasabb szintjét, az inklúziót is annak érdekében, hogy a Nat-ban foglalt nevelési-oktatási alapelvek és célok minden tanuló esetében megvalósulhassanak.

A tehetséges tanulók tekintetében ezek a szempontok kiemelten fontosak, mivel az ő esetükben a tanulási fókusz és az érdeklődést jellemzően a megfelelően motiváló feladatokkal lehet fenntartani.

A tehetséggondozást valamennyi nevelési-oktatási szakaszban, alkalmazzuk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése olyan pedagógusokat kíván, akik rendelkeznek az ehhez szükséges szemléletmóddal és kompetenciákkal.

A technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek alkalmazása sokféle módszertani lehetőséget biztosítva segíti a tanulás-tanítás folyamatát. A XXI. századi tanulási környezet nélkülözhetetlen elemét képezi az iskolai tanuláshoz kapcsolódó digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokfélesége, pedagógusaink ismerik és alkalmazzák azokat. Olyan tanulási folyamatra adnak lehetőséget, amely nemcsak a pedagógus-diák együttműködést, hanem ennek következtében a hagyományos tanulási folyamatot is jelentősen megváltoztathatja, ennek következtében új típusú szerepben jelenik meg a folyamatban mind a tanuló, mind pedig a pedagógus.

Testi és lelki egészség

Az iskola nagy feladata és felelőssége, hogy a felnövekvő nemzedékeket egészséges életmódra nevelje, valamint minden tevékenységével szolgálni kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Fontos eleme a pályorientáció, amelynek célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a személyes és társas kompetencia, valamint a munkavállalói, vállalkozói kompetenciák tudatos, pedagógiaiilag tervezett fejlesztése.

3.2. Értékek

Az általános iskola alapvető funkciói közé tartozik az érték közvetítés. Amikor kiválasztottuk az iskola arculatát meghatározó legfontosabb értékeket, figyelembe vettük a helyi adottságokat, a tanulói összetételt, a szülők és a tanulók igényét és a finansziális hátteret.

Az iskolai életünkben elfogadott értékek:

1. A tudás	18. Az önel fogadás
2. Az egyenlőség	19. Az önértékelés
3. Az empátia	20. Az önfegyelem
4. A felelősségérzet	21. Az önismeret
5. A hagyományápolás	22. Az öntevékenység
6. A humánus	23. Az őszinteség
7. Az igazságosság	24. A pontosság
8. A kiszámíthatóság	25. A segítőkészség
9. A kitartás	26. A szabadság
10. A kommunikációkészség	27. A szolidaritás
11. A környezet szeretete	28. A teljesítmény elismerése
12. A kreativitás	29. A természet szeretete
13. A lelki egészség	30. A testi egészség
14. A megbízhatóság	31. A tisztelet
15. A nyitottság	32. A tolerancia
16. Az önállóság	33. Az akarat erő
17. Az önbecsülés	34. Konfliktuskezelés

4. Iskolánk nevelési céljai

Iskolánk tevékenységét az alábbi célok határozzák meg:

- Tanulóink ismerjék meg, fogadják el és közvetítsék az egyetemes emberi értékeket.
- Minden tanuló szeressen iskolába járni, ahol biztosított számára a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör.
- Tanulóink legyenek motiváltak a tanulásra.
- Minden iskolás ízelelje meg a sikert társai, szülei és nevelői körében túl a tantervi követelményeken - a képességek mind szélesebb skáláján.
- Tanulóink legyenek érdeklődők és toleránsak a nemzeti és más kultúrák iránt.
- Tanulóink a siker esélyével készüljenek fel életpályájukra, rendelkezzenek a továbbtanuláshoz szükséges:
  - ismeretekkel
  - képességekkel
  - készségekkel
- Rendelkezzenek az egyes életkoroknak megfelelő környezetkultúrával, esztétikai érzékkel.

4.1. A helyi sajátosságokból adódó specialitásaink

- a. a neveltségi és műveltségi hátrányok leküzdése
- b. még több törődés a magatartási, beilleszkedési zavarokkal küszködő, sajátos nevelési igényű, hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekkel
- c. a kiemelkedő képességű tanulók segítése
- d. az intézmény haladó hagyományainak ápolása
- e. az egészséges életmódra nevelésen belül az életkori sajátosságoknak megfelelő megelőző munka (felvilágosítás)
- f. a néphagyományok ápolása
- g. nemzetiségi nyelvoktatás

Iskolánk a nemzetiségi iskolai nevelés és oktatás célkitűzéseit a Nemzeti Alaptantervben és a Nemzetiség iskolai oktatásának irányelvében foglaltakkal összhangban állapította meg.

A román és szerb nemzetiségi nyelvoktatást – a magyarországi közoktatás részeként – valósítjuk meg, betartva az iskolai nevelés és oktatás általános céljait és feladatait, és e mellett biztosítjuk a kisebbség nyelvének tanulását, a kisebbség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományörzést és teremtést, az önismeret kialakítását, a román és szerb nemzetiségi kulturális identitás kialakítását és erősítését, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását.

Meggyőződésünk, hogy a kisebbségi oktatás segíti a nemzeti kisebbséghez tartozó diákjainkat abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze kulturális identitását, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség közösségi értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Mindezek tükrében iskolánk általános oktatási célkitűzésekként arra törekszünk, hogy a) a tanulók számára nyilvánvalóvá váljanak a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és alakuljon ki a tanulóban a reális nemzetkép és kulturális önazonosságát.

b) a tanulók felismerjék az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerjék a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és kisebbségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

A kisebbségi, nemzetiségi oktatás helyi pedagógiai programja e dokumentum önálló fejezetét képezi.

4.2. Programunk nevelési feladatai

A nevelő-oktató munka ismeret- és értékátadó tevékenység, amely csak akkor lehet eredményes, ha módszereiben, eszközeiben, eljárásaiban tekintettel van a tanulócsoporthoz heterogén összetételére, a tanulók életkori sajátosságaira, és kellő teret biztosít a tanulói aktivitásnak az ismeretszerzés folyamatában. Ennek néhány fontos eszköze a pedagógiai gyakorlatból:

- Az oktatás eszköze a tanmenet, amely az aktuális tanévre készül.
- Az eljárásoknak, eszközöknek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, a képességekhez.
- Szorgalmazni kell a tanulói aktivitást, tág teret kell adni az egyéni munkamódszereknek, és ezzel hozzá kell segíteni a tanulót az egyéni tanulási stratégia kialakításához.
- Az értékelésnek a kapott feladatok megvalósításának módja és színvonala, a problémákra adott válaszok minősége szerint kell történnie.

- A komplex személyiség fejlesztésében fontos szerepet kell kapnia az önismeretnek – az erős és gyenge pontok felismerésének, a fejlett és reális önértékelésnek, az önbizalom erősítésének, a kezdeményező és vállalkozó készségeknek, az ítélőképességnek, az erkölcsi és esztétikai érzékenységnek, az érzelmi intelligencia kialakításának.
  - Fontos:
    - a tanulási technikák és módszerek tanítása, átadása, folyamatos karbantartása,
    - az elektronikus médiumok alkalmazása az oktató-nevelő folyamatban.
  - Módszerek:
    - a meggyőzés módszerei (oktatás, példaképállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.),
    - a tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, érdekes, játékos módszerek, gyakorlás, stb.),
    - a magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret, stb.).
  - Nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a viselkedéskultúrára, a kommunikációs képességek, készségek fejlesztésére.
  - Erősíteni kívánjuk az osztályközösségek, napközis csoportok szerepét a személyiség formálásában - előtérbe helyezve a tanulói önállóságot.
  - Tudatosítjuk az egészség - és környezetvédelem fontosságát.
  - A felső tagozat évfolyamain kiemelten foglalkozunk a pályaválasztási feladatokkal, de kiterjesztjük ezt a munkát már a kezdő szakaszra is.
  - Az iskolán kívüli tevékenységek körének bővítésével egészítjük ki a tanulók ismereteit.
  - Eredményesebben fejlesztjük a toleráns, a másságot tiszteletben tartó személyiségjegyeket.
  - Feladatul tűztük ki a sokoldalú feladatmegoldó gondolkodási képesség kialakítását.
  - Fejlesztünk kell a demokratikus közösségi magatartást.
- Kiemelt oktatási feladataink még:
- A tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása szempontjából fontos a megfelelő motívumrendszer kidolgozása.
  - Az alapképességek és készségek biztos ismeretekre épülő kialakítása és fejlesztése.
  - A tanulók sikerélményhez juttatása.
  - Nagyobb szerep az önálló olvasásnak, más könyvek, lexikonok használatának, az egyéb ismerethordozók (videó, sajtó, számítógép) által megszerezhető tudásnak.
  - A tanulók aktív részvételének biztosítása a tanórai és órán kívüli munkában.
  - Folyamatos és rendszeres értékelés, ellenőrzés, osztályozás megvalósítása.
  - Prioritást kell adni, főleg alsó tagozatban az anyanyelvi oktatásnak, nevelésnek.
  - Tovább kell fejleszteni az elért eredmények ellenére is az idegen nyelv oktatásának színvonalát.
  - Feladat a tehetségek korai felismerése, versenyre készítése, versenyeztetése, a lemaradók egyéni ütemű felzárkóztatásának biztosítása.
  - A tanórai és órán kívüli munkában nélkülözhetetlen módszerként kell alkalmazni a differenciálást.
- Az iskolában folyó oktató-nevelő munkának tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogatnia kell az egyéni képességek kibontakozását.
  - Gondoskodni kell:
    - az általános és széles alpműveltség biztosításáról minden tanulónál,
    - tanulási kudarcok megelőzéséről,
    - a sikeres beilleszkedés elősegítéséről,
    - a szociális hátrányokból adódó hátrányok kompenzálásáról,
    - önismeret fejlesztéséről,
    - önellátásra való képesség és igény kialakításáról a napi szükségletek kielégítésében (tisztalkodás, öltözködés, iskolai felszerelés stb.),
    - a testi nevelésről, mely a tanórákon, kirándulásokon és túrákon, különféle sportrendezvényeken, sportköri foglalkozásokon valósul meg,

- a tanuláshoz szükséges szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztéséről,
  - arról, hogy a tanulók rászokjanak a tanórák alatti munkafegyelmre, a házi feladatok elkészítésére, az iskola házirendjének betartására, valamint az utcán, a közlekedésben való fegyelmezett viselkedésre.
- Fontos:
- a család tiszteletére, a szülők, nagyszülők megbecsülésére, szeretetére, udvariasságra, figyelmességre, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartására nevelés,
  - az esztétikai nevelésben a képzőművészetek, a zenei kultúra oktatása, valamint a beszéd, a viselkedés, az öltözködés és a környezet kultúrájának elsajátítása,
  - Magyarország megismerése, szeretete és megóvása,
  - a nemzeti kultúra ápolása, hazaszeretetre nevelés, hagyományaink, ünnepeink megismertetése, átörökítése.
- A tanulók legyenek képesek:
- az idejüket önállóan és hatékonyan beosztani,
  - saját képességeiknek megfelelő szinten teljesíteni a tanulmányi követelményeket.

5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A NAT-ban képviselt értékek, az egységes, alapvető követelmények és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok nevelő-oktató munkánk szerves részét képezik. A legtagabb értelemben véve a gyermek, tanuló nevelése, iskolai felügyelete személyiségformáló hatásával, a tudásszint növelésével, az erkölcsi ismeretek megismertetésével közvetlenül hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló helyes irányban fejlődjön, képes legyen annak felismerésére, hogy az adott esetben mi a megfelelő döntés. A tanulók életkori fejlődésének sajátosságait is figyelembe vevő pedagógiai feladatok a következők:

Latencia kor (6-8 év)

A gyerekek nagy része iskolaéretten kerül az első osztályba, hatalmas tudásvágygal, ismeret- és teljesítményigénnyel. A gyerek interperszonális kapcsolatait erősen meghatározza a számára fontos személyekhez – szülőkhöz, pedagógushoz – való kötődés. Az új követelményeknek való megfelelés számos problémát vethet fel, melyek nagy része beilleszkedési- illetve tanulási nehézségekben, valamint magatartásproblémákban fejeződik ki.

Feladataink ebben a korban:

A feladattudat és az alapvető szokásrendszer kialakítása.

A potenciálisan veszélyeztetett, beilleszkedési-, illetve teljesítményzavarokkal küzdő tanulók felismerése és segítése, különös figyelemmel a dyslexiás, dysgraphiás és dyscalculiás gyerekekre.

A személyiségfejlődés szempontjából fontos, közösségben végzett irányított játék, a kreativitást fejlesztő alkotómunkának, a differenciált napközis szabadidős foglalkozások szervezése.

El kell fogadtatni tanulóinkkal, hogy nem tehetnek különbséget társaik között származás alapján.

Prepubertás kor (8-12 év)

Az ebben a korban lévő gyerekek viselkedésére jellemzőek még továbbra is a kisiskolás jegyek, de a korszak végén elkezdődik egy önállósulási törekvés, előtérbe kerül a társas kapcsolatok fontossága a személyiség és az önismeret alakulásában.

A korszakban megfigyelhető érzelmi-hangulati labilitás már a serdülőkor előfutára. A részképesség-zavarok ebben a korban már ritkábbak, a beilleszkedési problémák nagy része is megoldódik ekkorra.

Feladataink ebben a korban:

Megismertetni a gyerekekkel kulturális és nemzeti értékeinket.

Kifejlesztetni tanulóinkban az önálló ismeretszerzés igényét és képességét.

Elfogadtatni, hogy az emberek megítélése csak emberi értékeik, tetteik és munkájuk alapján lehetséges.

Feladatunk az erkölcsi értékek és pozitív jellembeli tulajdonságok kifejlesztése, a személyes felelősségvállalás, felelősségtudat kialakítása.

Ebben az időszakban jelentkehetnek magatartásproblémák, melyek kezelése fontos feladat.

Pubertás kor (12-16 év)

Főleg az önmegismerés igénye jut kifejeződésre, az identitás-keresés, az önállósulási törekvés, a felnőttektől eltérő véleményalkotás, a kritikai hajlandóság jellemző. A kamaszkorban gyakoribbak a magatartásproblémák, melyeket súlyosabb esetben a pedagógusoknak a szülőkkel és a gyermekvédelemi szakemberekkel, esetleg pszichológussal közösen kell megoldaniuk.

Feladatunk ebben a korban:

Kifejlesztetni tanulóinkban a reális önértékelés, önkifejezés és önfegyelem képességét.

Megtanítani őket arra, hogy átgondolt kritikájukat kulturált módon juttassák kifejezésre, egyúttal legyenek képesek objektív önkritikát gyakorolni.

Meg kell ismertetnünk tanulóinkat a káros szenvedélyek egészség- és személyiségromboló hatásaival, valamint alternatív lehetőséget kell kínálnunk a szabadidő kulturált és egészséges eltöltésére.

Meg kell adnunk a szükséges tájékoztatást ahhoz, hogy súlyos problémáikra a családon és az iskolán kívül hova fordulhatnak hathatós segítségért.

Osztályfőnökeink feladata, hogy végzős tanulóink és szüleik számára megadjanak minden lehetséges segítséget és információt a pályaválasztás sikeres lebonyolítása érdekében.

5.1. Egyéni fejlesztés

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani. A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. Ezért a gyermek személyiségét komplex tevékenységek által fejleszthetjük a leghatékonyabban. Minden gyermek más személyiség: egyedi, megismételhetetlen, különleges.

A gyermek személyiségének fejlődését:

- genetikai adottságok
- a belső fejlődés - az érés - sajátos törvényszerűségei
- a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A személyiségfejlődés folyamatában két mozzanatot tartunk fontosnak:

- az egyéniség formálódása és kialakulása, melyet meghatároznak az idegrendszer öröklött adottságai,
- a környezeti tényezők (szűkebb - tágabb) együttes hatásai - a szocializáció, amely során az egyén beilleszkedik kisebb-nagyobb közösségekbe, melyekben gazdagabban kibontakozhat egész személyisége.

A gyermek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának fejlődését nagy vonásaiban egyező időrend jellemzi, és sok az egyező jegy az azonos korú gyermekek magatartásában is.

A gyermek megismerésének az életkori sajátosságok tanulmányozása fontos feltétele. Ahhoz azonban, hogy magát az egyént megismerjük, az egyes gyermeket kell jól megfigyelni, mert az életkorra jellemző fejlettségtől jelentős egyéni eltérések lehetnek.

Minden gyermek egyedi, egyszeri és csak saját képességeinek vizsgálatával lehet meghatározni fejlettségi szintjét.

5.1.1. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja

A pedagógiai módszerek megválasztásában a pedagógus dönt. A megfigyelések rámutatnak a gyermekek teljesítményváltozásaira, a fejlődési tendenciájára, az esetleges problémákra és az azok javításához szükséges tennivalókra.

A képességeket a gyermekekben a nekik megfelelő tevékenységek célszerű gyakorlásával alakíthatjuk ki. Az alapképességek biztos kialakulása az egyén fejlődési, érési tempójától erősen függ. A már kialakult képességek részt vesznek a további tevékenységek lebonyolításában, és ezeken keresztül éreztetik hatásukat. A tevékenységek és a képességek egymástól elválaszthatatlanok.

A gyermeki személyiségre való odafigyelést az iskolába lépéskor kezdjük meg.

A fejlődés során támogatjuk:

- hogy önmaga bontakoztassa ki rejtett adottságait,
- hogy önmaga választhasson a felkínált sokféle lehetőségéből.

5.1.2. A pedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

- Biztosítsa minél változatosabb tevékenységek gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását.
- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét.
- Folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekre, egyénre szabott feladatok alapján gyakoroljon hatást.
- Minden gyermek képességét önmagához - a saját egyéni, fejlődési, érési tempójától függően igyekezzen fejleszteni.
- Az intézményben színes, sokoldalú iskolai életnek, játéknak és munkának kell folynia:
  - változatos pedagógiai módszereknek, széles tevékenységkínálatnak kell lennie, amiken keresztül a tanuló lehetőséget kap a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítására.
- Fejleszteni kell a gyermekek önismeretét, együttműködési készségüket, edzeni az akaratukat.
- Figyelmet kell fordítani:
  - a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítására,
  - az önismeret fejlesztésére (osztályfőnöki vagy önismereti órákon, iskolán kívüli lehetőségek formájában),
  - az egészséges, edzett személyiség kialakítására,
  - az egészségnek, mint alapértéknek elfogadtatására, az egészségmegőrzés igényének felkeltésére, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzésére.

- Hozzá kell járulni az életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez:
  - a környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítására,
  - a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetésére, emlékeinek tiszteltetésére, ápolására, megbecsülésére,
  - az alapvető állampolgári jogok megismertetésére.
- A pedagógusnak, mint modellközvetítőnek, a személyiségformálás egyik legfontosabb eszközének kell lennie.
- A pedagógiai munka középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek, az egész személyiség fejlődésének, fejlesztésének kell állnia.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok oktató-nevelő munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

5.2. Közösségfejlesztés

Tanulóink személyiségfejlesztése, harmonikus emberré nevelése érdekében az ismeretátadással szinkronban fejlesztjük belső pszichikus világukat, társas kapcsolati és egyedi személyiségi készségeiket is.

Munkánk során egyaránt fontosnak tartjuk a tudásnak és az emberségnek, az intelligenciának és a cselekvőképességnek, az önkibontakoztatásra és az önfejlesztésre való készségeknek a fejlődését.

Tanulóink személyiségfejlődését olyan tanulási környezet megszervezésével segítjük elő, amely önmaguk megismerését segíti, motiválja. Énképük és önismeretük gazdagításával fokozódik az őket körülvevő személyek és dolgok iránti érzékenységük, illetve kialakul az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságuk.

5.2.1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elveink

- Az egész személyiséget kell fejlesztenünk szem előtt tartva azt, hogy mindenki a saját egyéniségét bontakoztathassa ki.
- A „személyre szabott”, - az egyén szükségleteire épülő neveléshez szükséges a személyiség elmélyült és pontos ismerete.
- Hisszük, hogy az iskolai nevelést (is) az atmoszféra határozza meg. Az a légkör, amely a személyiségfejlődést elősegíti, melynek erői, töltései a pedagógus személyiségéből és a tanulókkal való kapcsolatából erednek.
- Az emberközpontú (nem csak gyermekközpontú) iskola megvalósulását szeretnénk elérni, ahol lehetőség nyílik a harmonikus személyiségalakulásra.
- A személyiségfejlesztés során elsődleges eszköznek a dicséretet, a pozitív megerősítést tartjuk (az „én üzenetek”, mint módszer alkalmazása eredményes lehet). Ugyanakkor a közösség érdekében nem mondunk le a házirendbe foglalt fegyelmező eszközök használatáról sem.

5.2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok, tevékenységek

- a tanulók megismerése (közös programok során, egyéni elbeszélgetésekkel stb.);
- érdekeik, szükségleteik képviselése, fejlődésük értő követése;
- az önismeret, önkritika kialakítása, fejlesztése;

- a fejlesztő értékelés gyakorlatának kialakítása (fejleszti a tanulók önismeretét, önértékelését, tanulási motivációikat);
- az önállóság, önfejlesztés képességének kialakítása;
- az önmagukért és másokért való felelősség kialakítása;
- a nevelési céljaink és feladataink között felsorolt általános és egyedi értékek közvetítése, ill. kialakítása;
- színes és sokoldalú iskolai élet kialakítása (versenyek, szakkörök, művészeti körök, diákönkormányzat rendezvényei, ünnepélyek, sportrendezvények, túrák stb.).

5.2.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés az iskolába lépés pillanatától olyan beilleszkedési folyamatot jelent, amelyben a tanulók, tanulócsoportok keresik és megtalálják helyüket, miközben folyamatosan alakítják környezetüket és önmagukat. A folyamatok célja az egyén és a társadalom, illetve a bennünket körülvevő környezet, világ közötti kapcsolat kialakítása.

Ha a diákok kötődnek az egyes iskolai közösségekben, lehetővé teszi az azokon keresztül közvetett módon megvalósuló oktatás és nevelés hatásának erősödését. Ezért is alapvető feladat a közösségben, illetve a közösség által történő nevelés megszervezése és irányítása.

A tanuló fejlődésének meghatározó tényezői a családban elsajátított szokásokon, morális tényezőkön túl a baráti körben kialakított emberi kapcsolatok és értékrendek.

Az osztályközösség szokásokkal, szemléletmóddal rendelkező tanulók közössége, ahol az életszemléletet kell formálni és továbbfejleszteni. Ebben nagy a szerepe a közösségnek, mivel a kortársak hatnak egymásra. A tanuló idejének legnagyobb részét az osztályközösségben tölti, ezért nagyon meghatározó annak légköre, szellemisége, hatása a tanulók egymás között kialakuló kapcsolatrendszerére, viselkedési formáira.

A közösség irányításában, alakításában meghatározó a szerepe az osztályfőnöknek. Különösen fontos a szerepe a problémák felismerésében és azok keresésében. Fontos a szerepe és a tevékenysége abban, hogy a családot hogyan tudja bevonni, befolyásolni a tanuló támogatásába, mennyire azonos alapelvekkel irányít az iskola és a család. Az osztályfőnök ismerje fel a tanuló problémáit, érzékelje az esetleges deviáns eseteket, és találja meg a problémák megoldásához a helyes utat, vagy azokat a személyeket, akik a probléma megoldásában a segítségére lehetnek.

5.2.4. Alapelveink

- a közösség formálása, alakítása nem egyetlen tantárgy feladata, mert az oktató-nevelő folyamat egészét áthatja, kiterjed a szabadidős tevékenységekre, közös cselekvésekre és a diákok öntevékeny szerveződéseire is;
- a közösség váljék színterévé az egyéni tehetség kibontakozásának és fejlesztésének; olyan forrássá, amelyből az egyén erőt meríthet;
- továbbá segítsen a tanulók esetleges problémáinak, konfliktusainak megoldásában is.

5.2.5. Feladataink

- a beilleszkedés folyamatos figyelemmel kísérése, segítése minden életkorban, de kiemelten az alsó tagozat első osztályában;
- minél több olyan tevékenység, alkalom megteremtése, amely során a tanulók megismerhetik az őket körülvevő világot, társaikat és önmagukat;
- a tanulók minél hatékonyabb bevonása a közös tevékenységekbe, közösségi munkába, ezek folyamatos értékelése;
- egységes iskolai arculat-, érték- és szimbólumrendszer kialakítása;

- az értékek megőrzése és gyarapítása;
- a tanulók jó közérzetének megteremtése;
- harmonikus kapcsolat kialakítása a természeti és társadalmi környezettel;
- a különböző kultúrák, életmódok, vallások, szokások megismertetésével nyitottá, megértővé tenni tanulóinkat a másság iránt;
- a tanulók közvetlen részvételének segítése a nemzetközi kapcsolatok ápolásában (külföldi testvér település diákjaival fenntartott kapcsolatok – művészeti csoportokon keresztül);
- a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartás fejlesztése.

5.2.6. A közösségfejlesztés színterei, tevékenységformái

- osztályfőnöki órák, szakórák, szakkörök, sportkörök;
- tanulmányi kirándulások, táborok; (tanulmányi kirándulások szervezése nem kötelező, kizárólag a szülők beleegyezésével és költségvállalásával szervezhető)
- tanulmányi- és sportversenyek;
- különböző közös programok (pl. hulladékgyűjtés, színház-, mozi-, múzeumlátogatás stb.);
- iskolai- és iskolán kívüli rendezvények, ünnepségek, megemlékezések;
- iskolai hagyományörzés (pl. kulturális bemutató, sportnapok, sulibulik, stb.);
- diákönkormányzati munka, amely elősegíti:
  - a tanulók együttműködési készségének fejlődését,
  - kialakítja az önállóság, öntevékenység, öngazgatás képességét,
  - lehetőséget nyújt a konfliktus kezelés technikáinak elsajátítására,
  - kialakítja, illetve erősíti a szabálytudatot,
  - felismerteti a döntési szabadság és felelősség érzését,
  - fejleszti a tanulók véleményalkotó és véleménynyilvánító képességét.

5.2.7. A tanórán megvalósítható közösségfejlesztés

Az iskolai nevelés - oktatás kerete az osztály, amely kezdetben nem több, mint azonos korú tanulók csoportja. Közösséggé formálása több éven át tartó pedagógiai folyamat, amelyet az iskola valamennyi dolgozója közösen, egymást erősítve végez.

Feladataik:

- a tanulókkal szemben támasztott elvárások pontos, egyértelmű ismertetése; értelmezése (célok kitűzése; az iskolai élet szabályainak ismertetése, betartatása stb.)
- ismerjék régióink sajátosságait, értékeit
- a felmerülő problémák megoldási lehetőségeinek közös megbeszélése a lehető legnagyobb csoportaktivitással, véleményalkotó, véleménynyilvánító képesség fejlesztése
- oldott légkör megteremtése, amelyben a tanulók őszintén és nyíltan merik elmondani érzéseiket önmaguk és mások viselkedéséről
- segítségnyújtás a konfliktushelyzetek megoldásában
- személyes példamutatás
- diákvezetők nevelése, munkájuk segítése
- a közösségben előforduló pozitív és negatív élményanyag elemzése, következtetések levonása
- jutalmazás és büntetés alkalmazása
- a másság elfogadása
- váljanak érzékennyé környezetük állapota iránt
- ismerjék a környezet leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülési módját

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat az egyes tanárok tanórán az alábbi módon segítik:

A tananyag elsajátítása

- segítse a tanulók kezdeményezéseit,
- járuljon hozzá a közvetlen tapasztalatszerzéshez,
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel,
- biztosítson elegendő lehetőséget a közösségi cselekvések kialakításának/fejlesztésének segítésére,
- alapozza meg a nemzettudatot, mélyítse el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet,
- ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet hagyományainak feltárására, ápolására, késztesse az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre,
- fejlessze ki a tanulóban az új információs rendszerben való eligazodás, valamint annak kritikai módon való használatának képességét,
- személyi, tárgyi környezete segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek egészségi állapotát javítják,
- fejlessze a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- segítse elő alkalmazott változatos munkaformák révén a közösségért és az egymásért való felelősség érzését.

A közösségfejlesztés szempontjából fontos az osztályban tanító tanárok összhangja.

Ezért törekedni kell arra, hogy a nevelők azonos értékrendet képviseljenek, megbeszéljék egy-egy adott osztály problémáit, egységesen lépjenek fel az eredményes és hatékony munka érdekében.

Törekedjünk arra, hogy minden tanuló:

- ismerje meg a társas együttélés azon alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek,
- megismerje népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit,
- sajátítsa el azokat az ismereteket és gyakorolja azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek,
- legyen nyitott, megértő a különböző szokások, életmódok, kultúrák, a másság iránt,
- legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésére,
- tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést.

5.2.8. A tanórákon kívül megvalósítható közösségfejlesztés

- Kirándulások, helytörténeti séták, amelyek az együttes élményen túl lehetőséget teremtenek nemzeti értékeink jobb megismerésére, megbecsülésére; a természet iránti tisztelet, a környezet iránti felelősség érzésének felkeltésére.
- A különböző programokon való részvétel az esztétikai nevelés mellett szolgálja a kulturált megjelenés, viselkedés normáinak elsajátítását, gyakorlását.
- A közös sportprogramok előmozdítják az egészséges életmód szokásrendszerének kialakítását.
- A csapatversenyeken való részvétel erősíti az egészséges versenyszellemet, segíti az együttműködő-készség fejlődését.

- Az együttes szereplésekben való felkészülések olyan képességek megmutatására is lehetőséget teremtenek, amelyekre a tanítási órák keretében nincs lehetőség. E feladatok kiváló terepet jelentenek a közösséggel szembeni felelősség átérzésének elmélyítésére.
- Levelező, egyéb versenyek.

5.2.9. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

A diákönkormányzatok a tanulók irányító, önszervező közösségei, melynek keretében a tanulók a pedagógus irányítóval (vagy pedagógus közösséggel) együtt, saját fejlettségüknek megfelelő szinten önállóan intézik saját ügyeiket.

A diákönkormányzat megalakítása nem kötelező, tagsági viszonya önkéntes, célirányos tevékenységéhez viszont szervezettségre van szüksége. Demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza létre megfelelő szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Feladata:

- olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak,
- a kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése,
- a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség,
- a közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése,
- a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre készítő tevékenységek szervezése,
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

A tanulóközösség megbízása alapján a jogszabályban meghatározott esetekben gyakorolja az egyetértési, javaslattevési és véleményezési jogokat.

5.2.10. Szabadidős tevékenységek keretében megvalósítható közösségfejlesztés

Ezek a tevékenységek részletesen az éves munkatervben jelennek meg.

6. A pedagógusok helyi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,

- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – a munkaközösség vezetőikkel konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

6.1. Az osztályfőnök feladata és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

6.2. A pedagógus modell szerepe

A tanulók mintakövető magatartása – különösen az alsó tagozat évfolyamain – szükségessé teszi a sokoldalú, pozitív értékeket közvetítő pedagógus modell meglétét. Ezért elengedhetetlen:

- hogy nyitottak legyenek minden értékre, amelyeket beépíthetnek saját életükbe és nevelő, oktató munkájukba,
- hogy állandó önképzéssel, olvasással, kultúrájuk fejlesztésével készüljenek iskolai munkájukra,
- hogy az értékek átadásának vágya és kellő empátia vezesse őket nevelő munkájukban,

- hogy a határozott irányítást (tanári szigort) kiegészítsék személyes kapcsolatteremtéssel, a tanulókkal való párbeszédrel,
- hogy igazodjanak oktató-nevelő munkájukban a tanulók életkori sajátosságaihoz,
- hogy szavaik és tetteik mindig összhangban legyenek,
- hogy legyenek kollegiálisak: arányosan vállaljanak részt az iskolai többletmunkákban.

7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

7.1. A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése-oktatása

7.1.1. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása

Az intézmény a sajátos nevelési igényű tanulók köréből az alábbiak ellátását biztosítja:

- Mozgássérült tanulók integrált nevelése, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása, preventív foglalkoztatása.
- Érzékszervi fogyatékos (hallás- és látássérült) tanulók integrált nevelése, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása, preventív foglalkoztatása.
- Beszéd fogyatékos tanulók integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása.
- Tanulásban akadályozott, (enyhe fokban értelmi sérült) gyermekek integrált nevelése-oktatása, pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása.
- Pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermekek, integrált nevelése-oktatása, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs ellátása.

Tárgyi feltételek:

Intézményünk épületének főbejárata és egy mellékhelyiség akadálymentesített.

Személyi feltételek:

A gyermeket fogyatékoságának megfelelő utazó szakemberek segítik az iskolai munkájában.

7.1.2. Az iskola fejlesztő tevékenységének jellege

Az iskola egyik fontos feladata, ezek időbeni felismerése a tünetek alapján. Szükség esetén speciális képzésű szakemberek segítségének igénybevétele.

A tanulók iskolai fejlesztésének szakaszai nem térnek el a NAT 2020-ban rögzítettektől. A fejlesztő munkában kiemelt szerepe van az intenzív prevenciónak a szakszerű funkciófejlesztésnek, a pszichés gondozásnak, a megfelelő motiváció és feladattudat kialakításának- gyógypedagógusok és pedagógusok együttműködése során - gyógypedagógiai korrekciós- kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

A nevelés – oktatás során a NAT 2020-ban foglalt fejlesztési feladatok közül kiemelt szerepet kap:

- énkép és önismeret,
- kommunikációs kultúra,
- testi és lelki egészség.

Egyéni fejlesztési terv alapján a sajátos nevelési igényű tanulót kiscsoportokban vagy egyénileg igyekszünk felzárkóztatni. Igyekszünk a gyermek teljesítési képességeihez igazítani, szükség esetén, szelektálni a tananyagot. Szoros kapcsolatot tartunk fenn a gyermekekkel foglalkozó pedagógusokkal (óvónő, szaktanárok, napközi vezetők, stb.). Próbáljuk megkeresni azt a területet, ahol a gyermeket sikerélményhez tudjuk juttatni, önbizalmát növelni. A külső motivációs bázis szükséges a továbblépéshez. A tanulás és az értékelés arányát figyelembe vesszük. Speciális esetekben segítünk megkeresni a szakemberrel (pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus) való kooperáció lehetőségeit. A szülőkkel való kapcsolattartás milyenségét ezen esetekben kiemelten fontos területként kezeljük. Fontos a reális helyzetfelismerés és helyzetelemzés a terápia szempontjából.

A fejlesztést csak a szülői háttér együttműködésével tartjuk sikeresnek. Mivel a hátránykompenzáció szoros együttműködést feltételez a benne résztvevők (pedagógus, szakember, gyermek, szülő) részéről, az iskola kiemelt feladatként tekinti a kapcsolattartás milyenségét és mennyiségét, vagyis az **együttműködést**. Az iskolánk kiemelt célként kezeli a lehetőségek bővítését a tanulói hátránykompenzációban. Ezek a tanulást segítő módszerek (pl. tanulás tanítása) és eszközök bővítése, alkalmazása, ez irányú pedagógusképzés, minőségjavítás mind tárgyi, mind személyi kérdésekben.

A megvalósítás keretei, eljárásai

Iskolán belüli keretek:

- Inkluzív /befogadó/ osztályok szervezése: az osztálytársak megfelelő viszonyulása, az átlagos gyermek tudjon jól segíteni.
- Differenciált tanulásirányítás, ezt biztosítva többsávós óratervezés szükséges.
- Differenciált házi feladatok adása minden pedagógus részéről, gyakori pozitív jellegű, előremutató értékelés, megerősítés.
- Differenciált értékelés.
- Rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások: ingergazdag környezet megteremtése, motiválás.
- Rugalmas időbeosztás a felzárkóztatás igényéhez igazodva.
- A tananyag életszerű tartalommal való megtöltése. Gyakorlatorientált ismeretek, életviteli technikák megismertetése.

A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján:

- a törvény által biztosított heti óraszámában,
- egyéni fejlesztési terv alapján,
- egyéni vagy kiscsoportos szervezeti formában,
- a sajátos nevelési igény típusa szerint logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő szakember bevonása a fejlesztő tevékenységbe.

Iskolán kívüli keretek:

- Amennyiben szükséges, a tanulási kudarcnak kitett tanuló speciális szakemberekhez történő irányítása (Nevelési Tanácsadó).
- Egészségügyi rehabilitáció: gyermekneurológiai-, fül-orr-gégészeti-, szemészeti-, érzékszervi gyógyítás, gyógytestnevelés, gyógyúszás.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvossal, szülővel.

Egyéb keretek:

- kollégák hozzáállása, pedagógus - továbbképzés,
- szakemberek felkérése,
- kapcsolat a pedagógiai szakszolgálattal,
- tanulótársak, családok, a többi szülő pozitív és támogató hozzáállása,
- tankönyvek, segédanyagok körültekintő megválasztása,
- szükséges eszközökkel, felszerelésekkel, játékokkal felszerelt fejlesztő terem.

7.1.3. Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér megléte elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a szubjektív tényezők.

Biztosítani kell:

- a különleges bánásmódot igénylő tanuló beilleszkedését és együtt-haladását a többi tanulóval, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
- a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által adott javaslatok beépítését az egyéni fejlesztési tervekbe,
- a pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését,
- a fejlesztő szemlélet érvényesítését, diszfunkció-specifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek team-munkában dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.

Alapvető tényező továbbá, hogy a pedagógusok jártasak legyenek differenciált tanulásszervezésben.

A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából.

Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az osztálytanítóval és a fejlesztő pedagógussal.

Az iskola és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, érezzék, hogy ők is részesei a nevelési - oktatási folyamatnak.

A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem különleges bánásmódot igénylő) gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igénylő tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertessék az osztálytársakkal a diszfunkció mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit, a különbözőség fogalmát, a miben vagyok erős, miben vagyok gyengébb nézőpontjából. Meg kell találni azt az egyensúlyt, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanuló pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet.

7.2. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A cél

- segíteni a tanulók beilleszkedését, (viselkedési, magatartási formák elsajátítása, ami lehetővé teszi a hasonlást máshoz, játékszabályok betartása)
- ismeretsajátítását, (a gyermek-gondozási és tevékenység specifikus képességeinek szociális, tanulási, önszabályozási képességének fejlesztése)
- egyéni ütemű fejlődését (mindenkor a tanulóból kell kiindulni, hozzá mérni a célt, a tempót.)

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják

- Felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Önismereti csoportok létrehozása, működtetése (szabadidő hasznos eltöltésének megtanítása, sport, olvasás megszerettetése, mozi, múzeumlátogatás).
- Mentálhigiénés programok lásd egészségnevelési program (életmód program bevezetése, családi életre felkészítés).

- Pályaorientációs tevékenység.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről, szülői értekezleten, fogadóórán, családlátogatásokon (családok folyamatos segítése a gyermeknevelésbe).
- Motiválás arra, hogy a gyerek napközis vagy tanulószobai ellátásba részesüljön.
- Kapcsolat felvétel a szolgáltató intézményekkel a meglévő kapcsolatok erősítése.
- Pályázatok figyelése.
- Esélyegyenlőség megteremtése.
- Iskolai szünetekre a városi szervezésű programok ajánlása.
- Állandó és folyamatos odafigyelés a tanulóra.
- Szakemberekkel további kapcsolatok kiépítése, a meglévő kapcsolatok erősítése.
- Ösztöndíjak megpályázása.

Alkalmazott módszerek

- rendszeres kapcsolat a szülői házzal-hatékony gyermekismeret,
- differenciált tanulásszervezés tanítás, fejlesztésre szoruló gyermek segítése,
- megértő, elfogadó pedagógus magatartás, személyes példaadás,
- befogadó környezet, több együttes élményfejlesztő hatásának kialakítása,
- tájékoztatás az ifjúság-veszélyeztető tényezőkről és annak káros következményeiről,
- egészséges életmód iránti igény kialakítása,
- tanácsadás szervezése a szülők és tanulók számára,
- életszervezési tanácsadás életvitel.

7.3. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Beilleszkedési, magatartási nehézség, zavar az általános társadalmi normáktól eltérő viselkedést jelent. Az alkalmazkodás hiánya szembevető. Kialakulásának okai a lelki fejlődés zavarában, öröklött, korai károsodásban kereshetők.

Az iskola és a jól vagy rosszul szocializált gyermek összetalálkozása, az elvárt munka feltételrendszerének ugrásszerű megváltozása a gyermek életkor-specifikus, lelki, illetve társas lélektani konfliktus lehetőségein kívül egy sor nehézséget hozhat a felszínre: teljesítményzavar, magatartászavar, kapcsolatzavar.

Cél

Lehetőség szerint alkalmassá tenni ezeket, a tanulókat az „együttélésre”, együttműködésre. A perifériára szorulásuk, antiszociális helyzetbe való lecsúszásuk megelőzése. A tolerancia képességének fejlesztése (tapintat, empátia, udvariasság, tisztelet, érdeklődés).

Feladat

- szűrés, diagnosztizálás,
- együttműködés a segítő szakemberekkel,
- együttműködés a kortárs csoportokkal,
- speciális programok meghatározása, kialakítása: pályaorientáció, drog- és alkohol-prevenációs foglalkozások.

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzd, vagy fogyatékoságban szenved, a nevelési tanácsadó illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartás rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség és hasonló elnevezések.

E fogalommal jelölik mindazon gyerekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétének ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól, magatartásukkal zavarják a tanárt és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő társas/iskolai környezettel szemben.

Nagyon fontos a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztése, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat. Az iskolai követelményrendszer és a társadalmi normáktól, a többségi kultúrától eltérően szocializált gyermekek összetalálkozása egy sor tipikus nehézséget hoz felszínre.

A nehezen kezelhető, szociálisan inadaptív gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekkel.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek leggyakoribb ismertetőjelei:

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,
- nehezen tud alkalmazkodni és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetei vannak,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok – tickelés, pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök stb.).

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek:

- szoros kapcsolatot kell tartani a helyi óvodai intézménnyel, nevelési tanácsadóval és gyermekjóléti szolgálattal,
- fontos:
  - a helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
  - a magatartási zavar feltárása,
  - a kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel illetve gondviselőkkel,
  - az egyéni fejlesztési terv kidolgozása, megszervezése és lebonyolítása,
  - a tanítási órán differenciált foglalkozás kialakítása, a képességek szerinti csoportbontás,
- együtt kell működni:
  - a gyerekekkel foglalkozó szakembereknek,
  - az osztályban tanító pedagógusoknak és a gyermekvédelmi felelősnek,
- törekedni kell arra, hogy:
  - a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során,
  - olyan speciális osztályfőnöki órák is legyenek, ahol személyiségfejlesztő tréningeken keresztül fejlődhet a gyermek önértékelési és önismereti képessége,
  - felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások legyenek,
  - minél könnyebb legyen a felső és az alsó tagozat között az átmenet.

Az egyéni tanulói munkarendet, a képzési kötelezettséget teljesítőre és a pedagógiai szakszolgáltatást igénybe vevőre külön rendelkezések vonatkoznak.

Ha a sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló szakértői vélemény alapján:

- tanulmányait egyéni tanulói munkarendben folytatja, illetve
- a szülő otthoni ellátás keretében tesz eleget a képzési kötelezettségnek,

a szakértői véleményben megjelölt szakember biztosításáról – külön jogszabályban meghatározottak szerint – az iskolának, a fejlesztő felkészítést nyújtó, illetve a szakértői véleményt készítő intézménynek kell gondoskodnia.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő tanulókat. Ez a tevékenység csak akkor eredményes, ha ismerjük a magatartási zavarok megnyilvánulásának leggyakoribb formáit. Figyelmet kell szentelnünk a szocializáció

fokának esetenkénti különbözősége miatti problémákra, viselkedéskultúra, udvariassági szabályok, személyi higiénia terén mutatkozó hiányosságokra.

Fel kell figyelünk:

- az agresszív megnyilvánulásokra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelemszegény, apatikus magatartásra,
- az elkülönülésre, közömbösségre a társak iránt,
- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a látszólag ok nélküli sírásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a barátok túl gyakori váltogatására,
- a hipermobilitásra,
- a teljesítményromlásra,
- a beszédzavarra,
- a hirtelen romló tanulmányi eredményre stb.

A problémák, a nem elfogadható viselkedés számbavétele után következik a viselkedési zavart kiváltó pszichológiai, szociális, esetleg biológiai okok feltárása.

Szükséges vizsgálni azt, hogy a viselkedési zavart kiváltó ok

- a családi környezet hatásaiból ered-e (pl. nevelési hibák, a szülők deviáns magatartása),
- a család és az iskola ellentétéből fakad-e,
- iskolai ártalmakra vezethető- e vissza (pl. túl magas követelmények, túl szigorú, autokratikus magatartás, gúny, megszegényítés, túlzottan engedékeny, irányítás nélküli nevelés stb.),
- esetleg a kedvezőtlen társas pozíciók (pl. peremhelyzet) következménye-e?

Mindezek feltárásában segítséget nyújthatnak:

- a szociometriai felmérések,
- a tanulókkal való személyes beszélgetések,
- a szülőkkel való kapcsolatfelvétel,
- a tanulók viselkedésének figyelemmel kísérése,
- a gyermeket előzőleg tanító tanítókkal, tanárokkal való kapcsolatfelvétel stb.

Az okok pontos ismerete sokat segíthet a magatartási problémák hatékony megoldásában, ill. enyhítésében. A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- a felnőttek és a serdülők közötti barátságos viszony kialakításával, amely lehetővé teszi, hogy a tanuló problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzeteiben bizalommal fordulhat tanítójához, tanáraihoz;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);
- a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással;
- az egy osztályban tanító tanárok együttműködésével, egységes nevelési elvek alkalmazásával;
- az osztályközösség segítő erejének mozgósításával;
- a közös iskolai és iskolán kívüli programok során a peremhelyzetű tanulók bevonásával;
- a helyi nemzetiségi önkormányzat bevonásával;
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével.

Nagy jelentősége van a problémák korai feltárásának és kezelésének, mert ezzel mélyebb pszichés zavarok kialakulását előzhetjük meg.

7.4. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Úgy gondoljuk, hogy a tehetség korai felismerése és speciális képzése a kibontakozás és az akadálytalan fejlődés legfontosabb feltétele. Nevelési-oktatási tevékenységünk során tehetséges tanulóink képességeit négy fő területen kívánjuk kibontakoztatni, fejleszteni:

1. Tudományos tehetség:

Ebbe a kategóriába azokat a tanulóinkat soroljuk, akik egy vagy több természet,- illetve társadalomtudományi tantárgy elsajátítására, az adott terület művelésére kiemelkedő képességekkel rendelkeznek.

2. Vezetői tehetség:

Azok a tanulók tartoznak ide, akik társaik (kisebb vagy nagyobb csoportok) feladatorientált irányításában mutatnak kiemelkedő képességeket.

3. Pszichomotoros tehetség:

A sport, illetve mozgásművészet (pl. tánc) terén kitűnő tanulóinkat soroljuk ide.

4. Művészeti tehetség:

Elsősorban az irodalmi, a képző- és a zeneművészetek, valamint táncművészetek terén kiemelkedő képességekkel rendelkező tanulóink csoportja.

7.4.1. Módszerek

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő
Tehetségek felismerése iskolakezdés előtt	- Óvodánkban megfigyeljük a gyermekek különböző szintű készségeinek meglétét, kialakulását	óvónők, alsó tagozatos nevelők	szeptember-június
	- Mozgás, hallás		
	- Ének, beszéd, gondolkodás		
	- Emlékezet, kez ügyesség		
Tehetség- fejlesztés az iskolán belül	- Beszélgetés a szülőkkel a gyermekek otthoni, játékaikról, érdeklődésükről, figyelmük tartósságáról, elfoglaltságaikról	óvónők, alsó tagozatos nevelők	szeptember-június
	- Óvodában, iskolában különböző játékokon, ügyességi feladatok megoldásán keresztül megpróbáljuk kiszűrni, mely területen rendelkeznek a gyermekek az átlagosnál jobb képességekkel	óvónők, alsó tagozatos nevelők	szeptember-június
	- Játékos iskola előkészítő foglalkozásokat szervezünk.	minden nevelő	szeptember-június
	- Csoportfoglalkozás keretében szaktárgyi versenyek	iskolavezetés	szeptember
- Nyelvvizsgára előkészítő foglalkozások	szaktanárok	folyamatos	
- Sportversenyek	nyelvszakosok	folyamatos	
- Differenciált óravezetés	testnevelő	folyamatos	
- Iskolai napokra való felkészülés	pedagógusok	folyamatos	
- Sportkörü foglalkozások	munka-	folyamatos	
- Szakkörü foglalkozások	közösségek		
- Képzőművészeti foglalkozások	testnevelő	folyamatos	
- Egyéni foglalkozás keretében	szaktanárok	folyamatos	
- Differenciált óravezetés keretében	szaktanárok	folyamatos	
- A különböző szaktárgyi versenyek előtti személyes felkészítés	szaktanárok	a versenyek szereplések előtti időszak	

Tehetség- fejlesztés az iskolán kívül	- Tehetséges tanulók városi zeneiskolákba való irányítása. - Szülők pedagógiai felkészítése gyermekeik tehetségének további segítésére. Fellépési lehetőségek biztosítása.	iskolavezetés szaktanárok iskolavezetés szaktanárok	folyamatos folyamatos
Dokumentáció, értékelés	- A tehetséges tanulók eredményeit regisztráljuk. - Eredményeiknek megfelelően jutalmazzuk <ul style="list-style-type: none"> - Osztályfőnöki, igazgatói, nevelőtestületi elismerés - Nevük iskolai közösség előtt való kihirdetése - DÖK elismerése - A „leg”-ek jutalmazása 	iskolavezetés iskolavezetés osztályfőnök szaktanárok iskolavezetés iskolavezetés	folyamatos folyamatos heti/havi eredmény- hirdetés tanévzáró ünnepély

Versenyek

Cél:

- Mindenkit sikerélményhez szeretnénk juttatni
- Legyenek képesek további önálló tanulásra, ismeretszerzésre
- A normál tananyag mellett plusz ismeretek elsajátítása

Fejlesztési követelmények:

- A célok és tanulási formák változatossága a motiváció fenntartása érdekében
- Nagyobb tanulói önállóság, több egyéni munka
- Tanulási stratégiák oktatása, média digitális anyagok
- A szókinccs aktívabb rendszeres változatos gyakorlása
- Csoportbontásban történő oktatás
- Interkulturális közelítés (nyelvterületi ünnepek)
- Számítógépes kitekintés a nagyvilágra

A versenyekre történő válogatás osztálykeretben, majd évfolyam legjobbjainak kiválasztásával történik. A legjobbakkal külön foglalkozunk szabad délutánokon. Ellátjuk őket otthonra saját készítésű feladatlapokkal, amelyeknek a megoldását mindig megbeszéljük. A gyerekekkel a verseny jellegétől függően korcsoportban vagy egyénileg foglalkozunk.

A versenyek időpontját, felelőseit, szervezőit az éves munkaterv tartalmazza. Az alábbi versenyeken rendszeresen részt veszünk, amennyiben van jelentkező és van anyagi fedezet a részvételre:

Rendszeresen részt veszünk a református iskolák és a Református Pedagógiai Intézet által meghirdetett versenyeken, pályázatokon.

A tantárgyaknál megnevezett versenyeken kívül a történelmi, kulturális és egyéb eseményekhez kötődő alkalmilag meghirdetett versenyeken, pályázatokon is szorgalmazzuk a részvételt.

1-4. osztály

Mesemondó versenyek

Vers- és prózamondó versenyek

Deszki Maros menti Fesztivál

Kazinczy verseny

Helyesírási verseny

Nyelvész verseny

Bendegúz Tudásbajnokság

Városkörnyéki matematika verseny

Sportversenyek

Közlekedési verseny

Református Iskolák Országos Tanulmányi Versenye
Református Iskolák Országos Mesemondó, Meseíró, Kézműves és Szépiíró Találkozója
Mozaik tanulmányi verseny
Százszorszép Mesegyűri mesemondó verseny

Magyar nyelv és irodalom

Deszki Maros menti Fesztivál
Szép Magyar Beszéd Kazinczy-verseny
Juhász Gyula szavalóverseny, Balladamondó verseny
Mesemondó versenyek
Vers- és prózamondó versenyek
Bendegúz Tudásbajnokság
Nyelvész verseny
Református Iskolák Országos Tanulmányi Versenye
Református Iskolák Országos Mesemondó, Meseíró, Kézműves és Szépiíró Találkozója
Mozaik tanulmányi verseny
Százszorszép Mesegyűri mesemondó verseny

Történelem

Megye által kiírt évfordulókhoz kapcsolódó versenyek
Városi versenyek – évfordulókhoz kapcsolódóan hirdeti meg pl.: Hagymaház, Gyerekkönyvtár...
Iskolai versenyek – évfordulókhoz kapcsolódva hirdetjük meg

Természetismeret

Hermann Ottó Biológiai Verseny
Apáczai Kiadó Komplex Tanulmányi Verseny
Balogh János Országos Környezet- és Egészségvédelmi Csapatverseny
Lehoczky János Komplex Környezeti Emlékverseny a Kárpát-medencében
Természettudományos-, környezetvédelmi versenyek

Biológia

Hermann Ottó Biológiai Verseny
Bókay Árpád Országos Biológiai Verseny
Vöröskeresztes verseny a Magyar Vöröskereszt szervezésében
Református Iskolák Komplex természettudományi Versenye

Földrajz

Teleki Pál Kárpát-medencei földrajz-földtan verseny
Kaán Károly Országos Természet- és Környezetismereti Verseny

Idegen nyelv

Országos idegen-nyelvi versenyek
Tesztmegoldó versenyek- London Bridge
Fordító versenyek
Szavalóversenyek

Matematika

Református Iskolák Országos Versenye

Testnevelés

Mezei futóverseny
Terembajnokságok
Labdarúgás
Bozsik program
Diákolimpia – MDSZ
Lökösházi Farsang Kupa
Református Iskolák Országos Versenyei

Ének

Népdaléneklési verseny

Szépéneklési verseny

Rajz

A különböző intézmények, társaságok által meghirdetett, kiírt pályázatok

Évente, illetve bizonyos időközönként hagyományként megjelenő pályázatok

Évfordulókhoz kapcsolódó megemlékezések

Ünnepekhez kapcsolódó pályázatok

Országos Református Kézműves verseny

Hittan, erkölcstan

A református iskolák versenyei

7.4.2. A tehetséggondozás területeinek tevékenységformái iskolánkban

a. Tehetséggondozó szakkörök működtetése tanulóink számára az igények és érdeklődés függvényében.

Az általános iskolánkban az alábbi szakkörök működését tartjuk célszerűnek:

- honismeret
- matematika
- rajz és vizuális kultúra
- idegen nyelv
- könyvtárismeret
- sportszakkörök
- néptánc, moderntánc
- képzőművészet
- informatika
- hagyományőrzés (román, szerb)
- természetismeret
- dráma és színház

b. Bontott csoportos oktatás idegen nyelvből, amennyiben az osztály létszáma meghaladja a 18 főt. Informatikából csoportbontás, amennyiben az osztály létszáma meghaladja a 18 főt. A csoportbontás létszámhatárát nevelési valamint infrastrukturális szempontok figyelembe vételével – a törvényi keretek között – a fentiektől eltérően kell megállapítani (A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében pl. az eredményes oktatás sokkal inkább megvalósítható kis létszámú csoportokban.).

c. Tanórai differenciálás (módszerei: kiselőadások, gyűjtőmunkák, problémafeladatok, stb.).

d. A tananyag lehetőségeinek függvényében a kooperatív tanulási- tanítási eljárások, projekt módszer alkalmazása.

e. Tanulmányi versenyeken, sportversenyeken, művészeti bemutatókon, pályázatokon való részvétel.

f. A társintézmények által biztosított lehetőségek kihasználása (könyvtárban végzett kutatómunka, kultúrház egyéb szolgáltatásai).

g. Diákönkormányzati tevékenység, iskolai rendezvények szervezése.

8. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi munka jelenti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű családok folyamatos figyelemmel kísérését, gondozásukat; valamint azoknak az eseti problémáknak a kezelését, ami miatt a tanuló kapcsolataiban és teljesítményében jelentős negatív változás következik be. Az elmúlt években bekövetkezett gazdasági, társadalmi változások hatásainak következtében egyre nagyobb szerepet kap az iskola, hiszen a keletkezett problémák befolyásolják a gyerekek eredményeit, viselkedésüket; társaikhoz és a munkához való viszonyukat.

Cél

Korunk veszélyforrásaival szemben tanulóink személyiségének, életszemléletének olyan irányú fejlesztése, mely képessé teszi őket a helyes ítélelhozatalra, a negatív jelenségek elutasítására. A gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. segítségnyújtás annak megszüntetésében, betartva a titoktartási kötelezettség előírásait.

Feladat

- ön- és társismeret fejlesztése, reális énkép kialakítása,
- társas kapcsolatok pozitív irányba történő változtatása,
- devianciák csökkentése,
- évente a veszélyeztetett- és hátrányos helyzetű tanulók felmérése, nyilvántartásba vétele,
- törekvés a veszélyeztető körülmények felszámolására, legalábbis ezek csökkentésére,
- pedagógusaink el- és befogadó szemléletének formálása, hogy alkalmasak legyenek a problémák kezelésére,
- minden olyan veszélyeztető ok csökkentése, amely a tanulók fejlődését zavarja, ennek érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk fenn:
  - gyermekjóléti szolgálattal,
  - családsegítő szolgálattal,
  - védőnővel,
  - iskolaorvossal,
  - rendőrséggel,
  - polgármesteri hivatallal; annak gyámügyi és szociális osztályával, jegyzővel,
  - a gyermekvédelemben részt vevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal,
  - alapítványokkal,
  - pártfogóval,
  - az iskolai DÖK-kel.

A megvalósítás módja, eljárásai, tevékenységei

- közvetlen kapcsolattartás a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel és szüleikkel az osztályfőnökökön keresztül; ha szükséges családlátogatás, tanácsadás, fogadóóra,
- szülők figyelmének felhívása, ha megváltozott a gyermek: magatartása, tanulmányi munkája, társaikhoz, felnőttekhez való viszonya,
- szülők figyelmének felhívása a halmozottan hátrányos gyereke esetén a kedvezmény segítség lehetőségének igénybevételére,
- pályaválasztás segítése,
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvétel, védőnői koordinálással,
- szabadidős programokon való részvétel segítése propagálása,
- törekvés a tanulók szociális helyzetének javítására: segélyek, természetbeni juttatások,
- az iskolai étkeztetés lehetőségének biztosítása,
- napközis vagy tanulószobai foglalkozásokon való részvétel lehetősége.

Kapcsolódó tevékenységek

- Fejlesztő, felzárkóztató foglalkozások szervezése, indulási hátrány csökkentése, tehetséggondozó foglalkozások szervezése, differenciált oktatás és képességfejlesztés.
- Fejlesztő csoportok létrehozása.
- Többszöri családlátogatás, nevelési segítség, ill. tanácsadás, jelzés a szülők felé.
- A gyermek irányítása Nevelési Tanácsadóba, Családsegítő és Gyermekvédelmi Szakszolgálathoz.
- Segélykérelem kezdeményezése, ill. a kérelem véleményezése az illetékes gyámhatóságtól.
- Javaslat a gyermekvédelembe vételére (Gyámhivatal).
- Kérelem a Gyermekvédelmi Szolgálathoz a gyermek alapellátásba vételére.
- Súlyos esetben rendőrségi feljelentés (a gyermek súlyos veszélyeztetése, bántalmazása, abuzus gyanúja esetén).

Mind ezekhez szükséges az intézményvezető, a szaktanárok, osztályfőnökök, DÖK összefogása.

8.1. Testi, lelki egészségvédelem

Egyik legfontosabb feladatunk és felelősségünk a felnövekvő nemzedék ránk bízott tagjainak egészséges életmódra nevelésében mutatkozik meg. A társadalom jelenleg a technikai, műszaki, informatikai és pénzügyi ismeretek mindenhatóságát hirdeti (Talán az idegen-nyelv az, amely más jellege ellenére felveszi a versenyt.). Ezen igények figyelembevételével mellett nagyon fontos az arányok betartása, hiszen az általános iskolának segítenie kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

- Elengedhetetlen a rendszeres testmozgás és egészséges táplálkozás iránti igény felkeltése.
- Nagyon fontosnak érezzük az életmódbeli szokások és a testi-lelki egészség közötti összefüggés felismertetését, alapvető erkölcsi értékek közvetítését, a tolerancia és a kölcsönös tisztelet fejlesztését.
- Következetes pedagógiai munkával szeretnénk elérni, hogy kudarcok helyszíne helyett pozitív élmények forrásává váljon az iskola.
- Ki kell fejleszteni tanulóinkban a fegyelmezett és pontos, igényes munka szeretetét, megbecsülését és a felelősségérzetet.
- A 6 - 14 éves gyerekeknél igen fontos a megtapasztalás szerepe. Kínai közmondás szerint: „Amit hallok, azt elfelejtem, amit látok, azt megjegyzem, amit csinálok, azt megtanulom.”
- A dohányzás, az alkohol és újabban a kábítószer nagyon felelősségteljes munkát ad a pedagógusoknak, különösen akkor, ha a szülői ház is negatív példát mutat. Célunk, hogy hatékony felvilágosító munkával, odafigyeléssel, a gyermekvédelmi szakemberekkel és – lehetőség szerint – a szülőkkel együttműködve megvédjük tanulóinkat ezektől az egészség- és személyiségromboló szenvedélyektől.
- Az iskolai egészségvédelem céljainak megvalósulását szolgálják az egészségügyi szűrővizsgálatok is (védőnői, háziorvosi, fogászati).

A testi és lelki egészségnevelést segíthetik a szakkörök, táborozások, diák-önkormányzati munka, diáksporköri rendezvények, az iskolai szabadidő szervezés által nyújtott kínálat, a kultúrházban helyet kapó egyéb foglalkozások, minden, ami képes távol tartani a diákokat a negatív hatásoktól és értelmes, érdekes elfoglaltságot nyújt. Az egészségtani nevelés nem kizárólag a betegségek megelőzésének módját tanítja, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteltetésére is nevelhet. Az alkotó munka sikerének és örömeinek biztosításával kell nevelni a diákokat az aktivitásra, önállóságra, emellett fejleszteni technikai gondolkodásukat, szemléletüket, kritikai érzéküket éppen úgy, mint konstruktív képességüket.

8.1.1. Az egészséges életmódra nevelés

- Nevelőmunkánk során feladatunk, hogy tanulóinkkal elsajátítsuk a korszerű, egészséges életvitelhez szükséges ismereteket, kialakítsuk bennük ezen életmódhoz helyes viszonyukat. Ebben alapvetőnek tartjuk a család segítségét, a nevelői példamutatást.
- Minden nap sor kerül olyan tevékenységre, mely kielégíti gyermekeink mozgásigényét.
- Sportköreinken egyrészt labdajátékokra oktadjuk gyermekeinket, mely jó színtere a csapatszellem kialakításának, az önuralomra, fegyelmre nevelésnek, a közös sikerélmény megszerzésének.
- Az óráközi szünetet, a tanulás előtti időt /esős idő kivételével/ csak a szabadban tölthetik tanulóink.
- Figyelemmel kísérjük tanulóink sporttevékenységét, számon tartjuk városi egyesületi tagságukat. Eredményeiket nyilvánossá tesszük az iskola előtt.
- Gyermekeink fizikai állóképessége folyamatosan csökken. Feladatunknak tekintjük a megelőzést, állóképesség növelést.
- Feladatunk megtanítani a szabadidő megtervezését, hasznos eltöltésének módját.
- Ennek érdekében működtetjük szakköreinket, szervezünk versenyeket, színházlátogatást, rendezvényeket.
- Tanulóink étkezési szokásai kötöttek. A napközit vezető feladata a helyes étkezési kultúra tudatosítása, folyamatos gyakorlata. Intézményünkben tilos mindenfajta élvezeti cikk fogyasztása (Házirend). Káros hatásokról prevenció osztályfőnöki, biológia, környezetismereti órákon, előadásokon, filmvetítéseken szereznek ismereteket. Igényeljük a védőnők, a gyermekorvos, az ÁNTSZ segítségét.

8.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása

Az e csoportba sorolható tanulók jelentős része szociális problémákkal küzdő családokból kerül ki. Bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkóztatásának segítése iskolánk minden pedagógusának feladata. E feladat hatékony ellátása érdekében működtetjük és fejlesztjük a képesség kibontakoztató és integrációs tevékenységünket.

Már az első osztálytól tudatosan az önálló tanulásra szoktatunk. A tanulási időt fokozatosan növeljük, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, egyéni képességeket.

Ki kell alakítani tanulóinkban a rendszeres tanulás igényét, rá kell szoktatni őket a hangos tanulásra.

Beszélgetéssel, beszélgetéssel fejleszteni kell szókincsüket. Ki kell javítani, javíttatni minden pongyolást. Vázlattal, kiemeléssel el kell érni, hogy képesek legyenek a lényeg megragadására.

Rendszeresen élünk a differenciálás eszközével. A tanulási kudarcra küszködő gyermeket több alkalommal rendszeresen ösztönözzük, dicsérik.

Első osztályban kiszűrjük a beszédzavarral, beszédhibával küszködő tanulókat, igényeljük a logopédus munkáját.

Már az első évfolyamon folyamatosan igényeljük a szülő naprakész segítségét, indokolt esetben gyermekét szakemberhez irányítjuk. Az első osztály végén az alapkövetelményeknek eleget nem tevő gyermeket a szülő bevonásával nevelési tanácsadóba, pszichológushoz irányítjuk.

Az iskola egyéni felzárkóztató foglalkozásokat (korrepetálás) szervez - 1-3 tanuló részvételével - a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása érdekében a tanulók igénye és szükséglete szerint. A nehezen tanuló, betegség miatt huzamosabb ideig hiányzó tanulók részére felzárkóztató foglalkozásokat tartunk.

Ezen túlmenően fontos feladatunk a tanulási kudarcok okának felderítése, amely egy jelzőrendszeren keresztül történik:

A probléma észlelője jelez az osztályfőnöknek. Az osztályfőnök felderíti a lehetséges okokat.

Ennek megfelelően:

- elbeszélget az érintett tanulóval;
- konzultál az ifjúságvédelmi felelőssel;
- konzultál a szülővel;
- szorgalmazza a gyermek felzárkóztató foglalkozáson történő részvételét, szükség esetén napközibe íratását;
- kezdeményezi a gyermek tanulási képesség vizsgálatát.

8.3. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Szociálisan hátrányos helyzetűnek azokat a tanulóinkat tekintjük, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Hátrányos helyzetűnek azt a tanulónkat tekintjük, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. Feladatunk segíteni minden hátrányos helyzetű tanulót képességeinek kibontakoztatásában, adottságaikhoz mért fejlődésében. Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához. Ilyenek:

- a családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.);
- a családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakóközvet, társas kapcsolatok).

A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- helyi, regionális, országos pályázatokon való részvétel, támogatások igénylése,
- a tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása,
- a szülők tájékoztatása a szociális juttatások lehetőségeiről (szülői értekezleten, fogadóórán stb.),
- felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése,
- pályaaorientációs tevékenység,
- drog-és bűnmegelőzési programokban való részvétel.
- mentálhigiénés programok,
- a tehetséges tanulók versenyeken való részvételének anyagi támogatása (pl. versenydíjak, útiköltség térítése),
- a szociálisan hátrányos helyzetben lévő tanulók iskolai étkeztetéséről a fenntartóval együttműködve gondoskodunk.

Szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálhatják:

- csoportbontás,
- étkeztetési támogatás,
- a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek,
- a községi könyvtár, valamint az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a nevelők segítő, személyes kapcsolattartása a rászoruló tanulókkal,
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése (egyéni beszélgetés az osztályfőnökkel, fogadóóra, családlátogatás, szülői értekezlet stb.),
- továbbtanulás irányítása, segítése,
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivattal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátránytól szenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek,
- ingyenes, illetve kedvezményes táborkok, mozi-, színház-, múzeumlátogatás szervezése a rászoruló tanulóknak,
- a tanulási folyamat tervezésében minden tanuló tényleges részvételének biztosítása.

9. A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

Az intézmény tanulóinak közösségét diákönkormányzat képviseli intézményünkben, így a diákönkormányzat által biztosítja az iskola a lehetőségét, hogy a tanulók összességét érintő ügyekben tájékozódhassanak, valamint azokban a kérdésekben, melyekben a jogszabályok erről rendelkeznek (javaslattételi, egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák).

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait az iskolai diákönkormányzat vezetősége, illetve annak választott tisztségviselői érvényesítik.

Az iskolai diákönkormányzat szervezetét és tevékenységét saját szervezeti és működési szabályzata szerint alakítja.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, a nevelőtestületnek egyetértési joga van.

Az iskolai diákönkormányzat munkáját segítő nevelőt a diákönkormányzat vezetőségének javaslata alapján – a nevelőtestület egyetértésével – az igazgató bízta meg.

A diákönkormányzat szervezete, működése

- Saját maga által kidolgozott működési szabályzat
- Az iskola működési szabályzata alapján működik
- Osztályközösségek tagjai: minden 5-8. osztályos tanuló, aki elfogadja a DÖK SZMSZ-ét

Diáktanács

- Tagjai: az osztálytitkárok és helyetteseik
- Vezetője: az iskola tanulói által demokratikusan választott elnök és helyettese

Diákközyűlés

- A diákönkormányzat legfelsőbb fóruma.
- A diákönkormányzatot segítő pedagógust a diákok javaslata alapján a nevelőtestület bízta meg.
- A diákönkormányzat munkájának rendezvényeinek segítése minden pedagógus fontos feladata.

A diákönkormányzat feladatköre

- Az osztályközösségek, az oktatási törvényben a „tanulók közösségeire „vonatkozó döntési, véleményezési és javaslattevő jogokat a diáktanácsra, mint szervezeti egységre ruházzák át.
- A diákönkormányzat feladatait a diáktanács látja el.
- A diákönkormányzat feladata a problémák megfogalmazása.
- A diákönkormányzat érdekeit a nevelőtestületben a diákönkormányzatot segítő pedagógus képviseli.

A diákönkormányzatnak döntési joga

- Saját működése, munkája megszervezéséről, saját szervezeti és működési szabályzatának megalkotásáról, tisztségviselőinek megválasztásáról
- Működéséhez biztosított pénzüsszeg felhasználásáról
- Meglévő hatáskörei gyakorlásáról
- Egy tanítás nélküli munkanap programjáról
- Saját tájékoztatási rendszeréről
- A maga alapította díjak, kitüntetések adományozásáról, pályázati elbírálásáról

A diákönkormányzatnak véleményezési joga

- A diákok iskolai életét érintő minden kérdésben
- Az iskolai szervezeti és működési szabályzat elfogadásakor és módosításakor
- Az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásában
- A házirend elfogadásakor, ill. módosításakor

A diákönkormányzat javaslattevő joga

- Az iskola szabadidős programja, szakkörök

A diákönkormányzat kötelessége

- a diákok jogi és erkölcsi védelme
- az osztályközösségek, osztályfőnökök korrekt tájékoztatása
- évenként egyszer jelentéssel tartozik az iskola vezetőségének
- évenként munkaterv készítése, munkarendből adódó feladatok végrehajtása

A diákok véleménynyilvánítási lehetőségei

- Az osztályfőnöki órák, a diáktanács ülései, diákközyűlés. Az észrevételeket a pedagógusok, osztályfőnökök közvetítik a DÖK segítő tanárának, aki a problémákat az iskola vezetőségi ülésein közli. A vezetőség megoldási javaslatáról munkaértekezlet során a nevelőtestület dönt. A döntésekről az érdekelteket rövid időn belül értesíteni kell.

Az iskolai diákönkormányzat működéséhez szükséges feltételeket (helyiségek, berendezések használata stb.) az intézmény vezetése (ill. fenntartója) teljes körűen, térítésmentesen biztosítja. A diákönkormányzat egyéb bevételeinek felhasználásáról (pl. hulladékgyűjtés stb.) maga dönt.

10. Kapcsolattartás a szülőkkal, tanulókkal, az iskola partnereivel

10.1. Közvetlen partnereink

10.1.1. A tanulók

A tanuló és a pedagógus együttműködésének alkalmai, lehetőségei:

- kötelező tanítási órák,
- nem kötelező iskolai órák,
- szakköri foglalkozások,
- közös kirándulások,
- klubdelutánok,
- közösen végzett hasznos munkák,
- sportversenyek, vetélkedők,
- diák fórumok,
- személyes megbeszélések.

Szervezeti formái:

- diákönkormányzat,
- osztályközösségek,
- napközis közösségek.

A megvalósulás színterei:

- igazgatói tájékoztatás: diákgyűlésen
- DÖK segítő pedagógus tájékoztatója: diákgyűlésen, faliújságon, weboldalon
- osztályfőnökök tájékoztatója: osztályfőnöki órákon folyamatosan

A kapcsolattartás kialakult formái:

- E-Napló
- Tájékoztató füzet
- Napközis üzenő füzet

A felsoroltak a szülő pedagógus kapcsolattartásának írásos formái. Az e-Naplóba, a tájékoztató füzetbe történő bejegyzésekkel a pedagógus tájékoztatja a szülőt a tanuló előmeneteléről, magatartásával, szorgalmával kapcsolatos észrevételeiről. A szülő kísérje figyelemmel a bejegyzéseket, aláírásával jelezzen vissza a pedagógusnak.

A napközis nevelő az e-Naplóban, az üzenő füzetrel tartja a kapcsolatot a szülői házzal, jelzi észrevételeit a tanulmányi munkával és szabadidős elfoglaltságokkal kapcsolatosan.

A szülők hiteles tájékoztatásához hozzátartozik, hogy az osztályzatok az értékeléssel egy időben, az e-Naplóban és a tájékoztatóban is megjelenjenek. Szükség esetén az írásos értesítési formák mellett más módon is gondoskodhat (telefon, e-mail, hivatalos levél, családlátogatás) a pedagógus a szülő mielőbbi értesítéséről.

10.1.2. Szülői háttér

A családok szociokulturális háttérének sajátosságai:

A szülők egy része, hasonlóan a lakossághoz a mezőgazdaságból él, sokan pedig alkalmi munkákból. Az iskolázottságuk eltérő. Sajnos egyre több az olyan család, ahol a szülők legmagasabb iskolai végzettsége nem magasabb, mint az általános iskola 8. osztálya. A lakosság jelentős része az országos átlag alatti jövedelemből tartja el családját. A munkahelyek megszűnése miatt egyre többen váltak, válnak munkanélkülivé. Egyre kevesebb a két keresettel rendelkező család, magas a segélyezettek száma. Napjainkban drámai bizonyítékait láthatjuk, hogy a mai családok egyre kevésbé képesek biztosítani tagjaik fejlődéséhez szükséges háttérrel.

A család sajnos nemcsak melegséget és támogatást jelent manapság, hanem éppen annyira a negatív tapasztalatok forrását is. Ugrásszerűen megnőtt a válások száma, megfigyelhető az ambíció és érdeklődés hiánya, a jövővel kapcsolatos mély pesszimizmus, a depresszió, menekülés a televízióhoz, videojátékokhoz. A változások, a feszültebb családi légkör még fontosabbá teszi, hogy az iskola megmaradjon egy nyugodt, játékos szigetnek, ahol a legfontosabb a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, személyiségének fejlődését segítő tevékenységek biztosítása.

A programunk a gyermekek egyéni fejlesztése érdekében a családokkal való együttnevelésre épül.

Azonban nem vállalhatjuk át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulhatunk a családi szocializáció kedvezőtlen hatásainak enyhítéséhez. Hisszük, ha erőfeszítéseink közösek, eredményesebb a munkánk. A szülők szerepe pedagógiai programunkban elengedhetetlen, véleményüket és igényeiket kikérjük munkánkkal kapcsolatban.

A tapasztalatokat figyelembe vesszük és beépítjük. A szülőkkel való partnerkapcsolatunk szabályozza a titoktartás kérdését.

A szülők elvárják, hogy reális tájékoztatást kapjanak gyermekeikkel felmerülő kényes problémákkal kapcsolatban. Az együttműködés hatékonysága érdekében szülői értekezleteken tájékoztatjuk őket a házirendről, melyből tájékozódhatnak jogaikról és kötelességeikről, az iskolai élet szabályairól. Rendszeres és kölcsönös tájékoztatással még jobban be kell vonnunk az iskola életébe a szülői szervezetet, aki a nyitottságot, együttműködést, a valós érdekek képviselőjét látja el. A szülői szervezet a törvényben meghatározott módon képviseli és érvényesíti a szülők érdekeit.

A gyermek nevelésének két fő színterén az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében. Alapvető fontosságúnak tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó viszony kialakítását, ápolását. A tanár-szülő kapcsolatnak kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia. Pedagógiai programunkat a szülőkkel egyetértésben és együttműködve tudjuk megvalósítani.

Ennek érdekében:

Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott pedagógiai módszerekről. Ugyanakkor mindezekről ismernünk kell a szülők véleményét, hiszen bármennyire jól átgondolt egy pedagógiai program, az nem valósítható meg a szülők egyetértése nélkül.

Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

A kapcsolattartás és információ átadás módjai

- Szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Nyílt tanítási napok
- Kulturális rendezvények
- Sportrendezvények
- Családi napok
- Ünnepségek
- Családlátogatás (szükség esetén)
- SZMK ülések
- Üzenő-tájékoztató füzet
- Ellenőrző könyv
- Iskolai hirdetőtábla
- Tájékoztató szórólapok, plakátok
- Honlap
- Mozanapló

Szülői értekezletek

Célja: Házirend ismertetése, az osztályban tanító nevelők bemutatása, tantervi követelmények ismertetése, közös feladatok, célok megtervezése, időpontok egyeztetése, a felmerülő problémák megvitatása. Kapcsolatteremtés iskola – szülő, illetve szülő – szülő között.

Ideje: Tanévenként 2 alkalommal (október, február), olyan időzítéssel, hogy a többgyermekes szülők lehetőleg minden szülői értekezletre eljussanak. Szükség esetén rendkívüli szülői értekezlet összehívása a tanév folyamán bármikor.

Fogadóórák

Célja: A szaktanárokkal való egyéni beszélgetés során véleménycsere a gyermek tanulmányi munkájáról, eredményeiről, kudarcairól, a problémák okairól, viselkedéséről, a szülő és a pedagógus elképzeléseiről.

Ideje: A szülői értekezletek után rendszeresen. Hetente 1 alkalommal minden pedagógus részéről.

Rendkívüli fogadóóra

Sürgős probléma felmerülése esetén mind a szülő, mind a pedagógus kezdeményezheti, bármely időpontban tartható, melyben az érintett szülő és a pedagógus előzetesen megegyezett.

Nyílt nap

Célja: A leendő első osztályosok és szüleik betekintést nyerhetnek az iskola belső világába. A magasabb évfolyamra járó gyerekek szülei megismerhetik gyermekük iskolai teljesítményét, megfigyelhetik viselkedését, képet kaphatnak a tanórákon folyó munkáról, a tanítás menetéről, az alkalmazott módszerekről, követelményekről, s mindezek ismeretében reményeink szerint jobban tudják segíteni gyermekeiket a tanórákra való felkészülésben.

Ideje: A tantestület által meghatározott időpontokban tavasszal, külön a leendő elsős szülőknek (az óvodákkal egyeztetve) és külön a már jelenleg is iskolánkban tanuló gyermekek szüleinek.

Családlátogatás

Szükség esetén a gyermek osztályfőnöke és/vagy a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott pedagógus végzi. Tapasztalataikról tájékoztatják az igazgatót, esetleg a Gyermekjóléti Szolgálatot, gyámhivatalt, jegyzőt.

Iskolánk gondot fordít arra, hogy a szülők időben, alaposan tájékozódjanak intézményünk életéről, működéséről. Ezt a célt szolgálja az a tájékoztató, amely a helyi újságban legalább félévenként egyszer megjelenik.

A szülő és az iskola együttműködésének formái:

Az együttműködés során először azokat a kérdéseket kell rendezni, hogy milyen módon működhet közre, segítheti a szülő az iskolában folyó nevelőmunkát, illetve az iskola milyen módon és formában nyújthat segítséget a szülőnek gyermeke helyes neveléséhez.

A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- együttműködő magatartást,
- aktív közreműködést a partneri igények, elégedettség mérésében,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését,
- érdeklődő-segítő hozzáállást.

Jól segíthetik az együttműködést az iskolánkban kialakult hagyományok közös ápolása, fejlesztése, az iskolai ünnepek, egyéb rendezvények is.

10.1.3. A fenntartó

Makó-Belvárosi Református Egyházközség, 6900 Makó, Kálvin tér 3. Iskolaszervezési gyakorlatunk a következő: Az iskola vezetése a lehető legtöbb szakmailag előkészített információval igyekszik segíteni a fenntartót velünk kapcsolatos döntéseinek meghozatalában.

10.2. Közvetett partnereink

10.2.1. Kapcsolattartás az óvodával

Szoros kapcsolatot tartunk fenn óvodánkkal. Ennek keretében az iskola előkészítés feladatait igyekszünk segíteni oly módon, hogy tanítóink a nagycsoportosok szülei számára szülői értekezletet tartanak, mind a szülőket, mind az óvoda gyermekeit bemutató órákon látjuk vendégül. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvónők tájékozódjanak a gyermekek iskolai előmeneteléről, gondjaikról, eredményeikről.

Nagy figyelmet fordítunk az óvoda jelzéseire, amelyek a gyermekek esetleges tanulási, beilleszkedési, viselkedési zavaraira utalnak. Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében létrehoztuk az óvoda-iskola közös munkacsoportot. Tovább visszük az óvodai tevékenységközpontú nevelési formákat iskolai körülményekre adaptált formában. Ennek érdekében az iskolai oktatás keretében a szabadidős foglalkozásokon és tanórai keretek közt valósítjuk meg ezzel kapcsolatos feladatainkat. Beépítve játékosság és tevékenységközpontúság elemeit. Közös Suliváráó programokat szervezünk évente több alkalommal.

10.2.2. Kapcsolattartás a település kulturális intézményeivel

A *Kultúrház* termét iskolai ünnepek, gyermek színi előadások, farsangi bál megtartására vesszük igénybe.

A *könyvtár* ismeretterjesztő programokat szervez, segíti a tanulók gyűjtő munkáját. Lehetőséget biztosít tanórák megtartására.

10.2.3. Kapcsolattartás egyéb szervezetekkel

Iskolánk kapcsolatot tart fenn a helyi kisebbségi önkormányzatokkal (román, szerb, cigány), a Gyermekjóléti Szolgálattal, a védőnővel, iskolaorvossal.

Kapcsolatot tartunk a szomszédos település általános iskolájával, a fenntartó által működtetett intézményekkel.

11. Az iskolába való belépés és az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A tanuló – beleértve az egyéni munkarendben tanulót is – az iskolával tanulói jogviszonyban áll.

A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján keletkezik. A felvétel és az átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt.

A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre.

11.1. Az iskolába való belépés feltételei

- Beiskolázásra a törvényi előírások alapján kerül sor, különös tekintettel arra, hogy:
  - a) mivel vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működünk, ennek megfelelően a gyermekek vagy a tanulók felvételének előfeltételeként kikötjük a református vallás, világnézet elfogadását,
  - b) nem kell alkalmaznunk a gyermekek, tanulók felvételével kapcsolatos rendelkezések közül az osztály-, csoportlétszámokat meghatározó rendelkezéseket a maximális létszámra vonatkozó rendelkezések kivételével.
- A szabad iskolaválasztás jogának érvényesítésével iskolánk más településről érkező tanulókat is fogad minden évfolyamon.

A belépés alapvető feltétele magasabb évfolyamon, hogy nem fegyelmi eljárás (kizárás) következtében hagyta el előző iskoláját.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges életkorának, fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

Az iskola igazgatója a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. Az iskola igazgatója köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt, a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is.

Az iskola igazgatója a felvételi, átvételi kérelem benyújtásával kapcsolatos ügyintézés, a határidő-számítás, a mulasztás elbírására és a kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárás során a köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályok alapján jár el.

A kötelező felvételt biztosító iskola igazgatója a kormányhivattól kapott nyilvántartás, a kijelölt iskola a megküldött szakértői vélemény vagy a kormányhivatal határozata alapján értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivattal, ha a gyermeket az iskolába nem írták be.

Az iskola igazgatója értesíti a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivattal, ha olyan gyermeket, tanköteles tanulót vett fel vagy át, akinek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye nem a nevelési-oktatási intézmény székhelyén van.

A tanuló átvételére – kivétel, ha az általános iskolai tanuló úgy kíván iskolát váltani, hogy az az iskolatípus változtatásával is jár – a tanítási év során bármikor lehetőség van.

Az iskolába felvett gyermeket, tanulót – beleértve az egyéni munkarendben tanulót is – az iskola tartja nyilván.

Az iskola a vele tanulói jogviszonyban álló tanulókról külön nyilvántartást vezet. Ha a tanköteles tanuló iskolát változtat, további nyilvántartása az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata.

Az iskola nyilvántartásában marad az a tanköteles tanuló, aki iskolai tanulmányait külföldön folytatja.

Az iskola kivezeti a nyilvántartásából azt a tanulót, akinek tanulói jogviszonya kérelmére a tankötelezettség megszűnését követően megszűnik.

Ha a tanköteles tanuló az általános iskola utolsó évfolyamának elvégzése után a középfokú iskolai felvételi eljárásban nem vett részt, az általános iskola igazgatója értesíti a tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivattal, amely gondoskodik a tanuló tankötelezettségének teljesítését biztosító nevelés-oktatásban történő részvételéről.

Ha a tanulót rendkívüli felvételi eljárás keretében vették fel az iskolába, a beiratkozásának időpontját az iskola igazgatója állapítja meg.

11.2. A tanulók továbbhaladása

A belépést követően a felzárkózáshoz, az esetleges hiányok pótlására a tanuló haladékot kap. A felzárkóztatás a tanítók, a nyelvtanár, a napközis nevelő segítségével, irányításával történik. A tanuló köteles részt venni a felzárkóztató foglalkozásokon, melynek eredményeiről, a fejlődés üteméről, illetve a felmerülő problémákról a szülőt rendszeresen értesíti az osztálytanító. A türelmi időszakban a teljesítményt csak szóvegesen értékeljük, de félévkor, ill. év végén már érdemjeggyel (*kivéve az első évfolyamon és második évfolyamon félévkor*).

A magasabb évfolyamba lépés feltétele a tantervi követelmények legalább elégséges szintű teljesítése. *A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.* A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló. A szülő kérésére az iskola magasabb évfolyama is megismételhető legfeljebb egy alkalommal.

A követelményeket a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve szóveges értékelés alapján bírálják el. *Az 1. évfolyamon automatikus a továbbhaladás, a 2-8. évfolyamon elégséges év végi osztályzatot kell megszerezni a továbbhaladáshoz.* Ha a tanuló a tantervi követelményeket a tanév végére nem teljesítette, első évfolyamra felvett tanulót a megfelelő törvényi előírásoknak

figyelembevételével az igazgató mentesítheti az értékelés és minősítés alól és ekkor a többi tanulóval azonos osztályban, de előkészítő évfolyamként fejezi be az évet. A felsőbb évfolyamon a tanuló javítóvizsgát tehet, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott. Ha a tanuló háromnál több tantárgyból nem teljesítette a tantervi követelményeket, akkor évet ismétel, kivéve, ha a tantestület az osztályozó értekezleten úgy dönt, hogy a tanuló javítóvizsgát tehet.

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól.

Az egyéni munkarendben tanulók a köznevelési törvény alapján az SZMSZ-ben rögzített módon osztályozóvizsgát tesznek. A nevelőtestületnek joga ezt a vizsgát más esetekben is előírni (pl.: hosszan tartó hiányzás).

11.3. Tanulmányi követelmények nem teljesítése

Ha a tanuló a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Javítóvizsga letételével folytathatók a tanulmányok akkor is, ha a tanuló az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról igazolatlanul távol maradt, vagy azt nem fejezte be, illetve az előírt időpontig nem tette le.

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a közoktatási feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: kormányhivatal) szervezi. A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője aláírásával - a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig, meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek, amelyik az első félév, illetve a szorgalmi idő utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője aláírásával - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehesse. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek.

Továbbá, ha az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztása miatt a tanítási év végén nem volt osztályozható, és a nevelőtestület az osztályozó vizsga letételét, illetőleg az előírt gyakorlati követelmények teljesítését az igazolatlan mulasztások száma miatt nem engedélyezte, vagy a vizsga folytatásától eltiltották, ill. a vizsgán igazolatlanul nem jelent meg, vagy engedély nélkül távozott.

Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségének egyéni munkarendben tesz eleget, felkészítéséről a szülő gondoskodik, illetőleg a tanuló egyénileg készül fel. Az az iskola, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll - kivéve, ha a tanuló független vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról - állapítja meg a tanuló érdemjegyeit és osztályzatait, továbbá dönt - minden esetben - a tanuló magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatos kérdésekben. Az iskola igazgatója köteles tájékoztatni az egyéni munkarendben tanuló tanulót, illetve a szülőt jogairól és kötelességeiről.

Ha a sajátos nevelési igényű tanuló az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján tanulmányait egyéni munkarendben folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról - felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, illetve az ehhez szükséges pedagógusokról - a szakértői véleményben foglaltak szerint - az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Ha a tanulót egyéni adottsága vagy sajátos helyzete alapján mentesítették a testnevelés, a művészetek, a technika tantárgyak és egyéb gyakorlati jellegű tantárgyak, foglalkozások tanulása alól, tudásáról nem kell számot adnia. A mentesítés iránti kérelemben meg kell jelölni a kérelem indokát. Ha a mentesítést a sajátos nevelési igényű tanuló testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékoságára, autizmusára, halmozottan fogyatékoságára, vagy a pszichés fejlődés

zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban való tartós és súlyos akadályozottságára tekintettel kéri, az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság, ha pedig tanulási nehézségre tekintettel kéri, a nevelési tanácsadó szakértői véleményét be kell csatolni.

Ha a tanulónak egyéni továbbhaladást engedélyeztek, a pedagógus - jogszabályban meghatározott munkamegosztás szerint - a nevelési tanácsadó vagy a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján egyéni fejlesztési tervet készít. Az egyéni fejlesztési tervben kell meghatározni, hogy a tanulónak az egyes évfolyamok végére milyen követelményeket kell teljesítenie, továbbá, hogy melyik évfolyam végére kell utolérnie a többi tanulót.

11.4 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A 20/2012. EMMI rendelet 24. fejezete rendelkezik az iskolában szervezett vizsgák rendjéről.

11.4.1. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra*, azaz:

- *osztályozó vizsgákra,*
- *különbözeti vizsgákra,*
- *javítóvizsgákra*

vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- *akik átvételüket kéri az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.*

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Az iskolában szervezhető vizsgák formái:

- írásbeli
- szóbeli
- gyakorlati

vizsgatárgy	írásbeli	szóbeli	gyakorlati
Magyar nyelv	X	X	
Magyar irodalom	X	X	
Matematika	X	X	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	X	X	
Idegen nyelv	X	X	
Informatika	X		X
Biológia-egészségtan	X	X	
Fizika	X	X	

Természetismeret	X	X	
Környezetismeret	X	X	
Kémia	X	X	
Ének-zene	X	X	
Testnevelés és sport	X		X
Vizuális kultúra	X		X
Hon- és népismeret	X	X	
Technika, életvitel és gyakorlat	X		X
Hittan	X	X	
Nemzetiségi nyelv	X	X	
Földrajz	X	X	
Egyházi ének	X	X	

Vizsgaidőszakok:

Javítóvizsga: augusztus 15. – augusztus 31. között.

Osztályozó vizsga: a tanév helyi rendjében meghatározott két időszakban.

Az igazgató engedélyezheti, hogy a tanuló a fentiekől eltérő időpontban tegyen vizsgát.

11.4.2. Jelentkezés a vizsgákra

- A tanuló a tanév helyi rendjében meghatározott időpontig, az iskolában beszerezhető formanyomtatványon jelentkezhet vizsgára (kiskorú tanuló esetén a gondviselő aláírásával).
- A diák tájékoztatást kap a vizsga időpontjáról, helyéről, a vizsgarészekről, továbbá a vizsgával kapcsolatos jogorvoslati lehetőségről (felülbírálati kérelem, törvényességi kérelem, független vizsgabizottság előtti vizsga).

Jelentkezés **független vizsgabizottság előtti vizsgára:**

- Osztályzat megállapítás céljából a tanuló – kiskorú tanuló szülője aláírásával – a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig ill., ha engedélyt kapott osztályozó vizsgára, akkor az engedély megadását követő 3 napon belül jelentkezhet az iskola igazgatójánál.
- Javítóvizsga céljából a bizonyítvány átvételét követő 15 napon belül kell a kérelmet benyújtani az iskola igazgatójához.

11.5. A tanulmányok alatti vizsgák rendje

A vizsgák témaköreit írásban kapja meg a diák a vizsgára jelentkezést követően a vizsgát szervező igazgatóhelyettestől:

- osztályozó vizsgák esetén az első és második félév anyagából a vizsgák időpontja előtt 30 nappal,
- javítóvizsga esetén júniusban, az osztályozó konferenciát követően.

A szaktanár a témakijelölést 3 pld-ban készíti el a diák, a munkaközösség-vezető, és az igazgatóhelyettes részére.

Az írásbeli vizsgák rendje

Az írásbeli vizsga feladatlapját a szaktanár készíti el, nyomtatott formában és a vizsgát szervező igazgatóhelyettesnek adja át legkésőbb az írásbeli vizsgát megelőző napon.

A vizsgateremben egy időben padonként 1 tanuló vizsgázhat. Az ülésrendet a felügyelő tanár jegyzőkönyvben rögzíti. A tanulók csak az iskola bélyegzőjével ellátott papíron dolgozhatnak. A rajzokat ceruzával, minden egyéb munkát tollal kell elkészíteni. Az íróeszközről a tanulók maguk gondoskodnak.

Az írásbeli feladatok megoldásához rendelkezésre álló idő vizsgatárgyanként 45 perc, magyar nyelv és irodalomból 60 perc.

Egy napon legfeljebb két írásbeli vizsga szervezhető.

Az elégtelen írásbeli vizsgaeredmény szóbeli vizsgán javítható.

A szóbeli vizsgák rendje

A szóbeli vizsga tételeit (kérdéseit) a szaktanár állítja össze és a vizsgabizottság elnökének adja át legkésőbb a szóbeli vizsgát megelőző napon.

A szóbeli vizsga nem nyilvános.

A szóbeli vizsgák 3 tagú vizsgabizottság előtt történnek. A szóbeli vizsgán a tanulók 3-4 fős csoportokban folytatólagosan, szünet közbeiktatása nélkül vizsgáznak. A tanuló a kérdező tanár által kiadott kérdések megválaszolására gondolkodási időt kap. Ezt követően válaszát 10-15 percben önállóan fejti ki.

Ha vizsgázó a feleletet befejezte, a következő vizsgatantárgyból történő tételhúzás előtt, legalább harminc perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Ha a vizsgázó a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tesz, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár mellett készíti el dolgozatát. A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.

Ha a vizsgázónak engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia és kifejtenie. A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kifejtése előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Egy napon legfeljebb három szóbeli vizsga szervezhető.

A szóbeli vizsgák eredményének kihirdetése az adott vizsganapon történik.

A gyakorlati vizsgák rendje

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

11.6 A vizsgák helye, ideje és magatartási szabályai

A vizsgák az iskola épületében az igazgató által kijelölt vizsgatermekben és időpontokban zajlanak. A tanulmányok alatti vizsgák nem nyilvánosak.

A vizsgázók kötelesek az előre kifüggesztett vizsgabeosztás szerint pontosan megjelenni, az alkalomhoz illő öltözékben. Javítóvizsga esetén a bizonyítványt a vizsga megkezdése előtt le kell adni az osztályfőnöknek.

A tanulók a vizsgateremben segítséget nem vehetnek igénybe, egymással nem beszélgethetnek és a vizsga rendjét nem zavarhatják meg.

Rendbontás esetén a vizsgabizottság elnöke – jegyzőkönyv felvétele mellett – az érintett tanuló részére a vizsgát felfüggesztheti.

A vizsgák értékelése

Az írásbeli vizsgák értékelése az alábbi egységes osztályozás szerint történik:

0 - 30 %→elégtelen

31 - 50 %→elégséges

51 - 70 %→közepes

71 - 90 %→jó

91 - 100%→jeles

A szóbeli és a gyakorlati vizsga értékelése egyetlen érdemjeggyel történik, amelyet a kérdező tanár javaslatára a vizsgabizottság állapít meg.

Abban az esetben, ha egy vizsga több vizsgarészből áll, a végső eredmény a vizsgarészekre adott osztályzatok átlagából kell számítani úgy, hogy az írásbeli és a gyakorlati vizsgarész duplán számít.

A vizsgák eredményének kihirdetése

A szorgalmi időszak alatt letett vizsgák kihirdetése a vizsga napján történik.

Az augusztusi osztályozó, javító és pótvizsgák eredményeinek ismertetése a megfelelő záradékkal ellátott bizonyítvány kiadásával azonos időben történik.

A vizsgáztató tanárok megbízása és a vizsgák dokumentálása

A vizsgáztató tanárokat és a vizsgabizottság tagjait az intézmény vezetője bízza meg feladatuk ellátásával, melyről a vizsgát megelőzően legalább 1 héttel értesíti (szóban) az érintetteket.

A vizsgákon a tanuló osztályfőnöke tanácskozási joggal vehet részt.

A vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában 5 évig meg kell őrizni.

A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja, valamint a diák szóbeli felkészülés alatti jegyzetei. A szülő kérésre a fenti dokumentumba betekinthez.

Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el.

A dolgozatok egy év múlva selejtezhethők.

11.7. A tanulói jogviszony megszűnése

A tanulók nevelését, oktatását – nyolcosztályos rendszerben – az iskola a tankötelezettségi kor határáig vállalja. Ez annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló betölti a tizenhatodik életévét. Ettől különösen indokolt esetben az osztályfőnök javaslata alapján, a szülő kérésére az igazgató eltérhet. A döntést a szülővel egyeztetni, és írásban közölni kell.

Megszűnik a tanulói jogviszonya - a tanköteles kivételével - annak, aki igazolatlanul harminc tanítási óránál többet mulaszt, feltéve, hogy az iskola a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt legalább kettő alkalommal, írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire. A tanulói jogviszony megszűnéséről az iskola írásban értesíti a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt, továbbá minden esetben a tanuló állandó lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes regionális egészségbiztosítási pénztárat.

12. A személyiségfejlesztés tartalma

12.1. Világnézeti, erkölcsi nevelés

A mai magyar társadalomban tanulóink különféle eszmei, erkölcsi hatásnak vannak kitéve. Egységes erkölcsi elvárások az európai kultúra hagyományai alapján a következőkben fogalmazhatók meg:

- belső igény a szépre, a jóra és az igazra,
- tevékeny részvétel az iskola életében, valamint programjaiban,
- tisztelettudó, művelt beszéd tanáraikkal és társaikkal,
- testi-lelki egészség megőrzése és biztosítása (káros szenvedélyek kerülése),
- alapos, rendszeres, pontos iskolai kötelességteljesítés,
- a rábízott és az önként vállalt feladatok elvégzése,
- házirend pontjainak felelős betartása,
- az iskola jó hírének, megbecsülésének elősegítése,
- az adottságoknak és érdeklődésnek megfelelő önképzés (sportkör, különféle szakkörök és tanulmányi versenyek).

12.1.1. A vallásos nevelés

Ennek érdekében

- tevékenységünk minden szintjén a szeretet és összetartozás légkörének kialakításán fáradozunk,
- a református iskola sajátos küldetésének megfelelően biztosítjuk, hogy a tanulók szilárd és kiegyensúlyozott hitbeli ismeretekhez jussanak a rendszeres és módszeres tanórai hitoktatásban,
- segítjük a növendékek korának megfelelően a hit kibontakozását, az istentiszteleti és más hitéleti alkalmak megszerettetését, és ezáltal az Istennel való mélyebb kapcsolat kialakulását,
- fontosnak tartjuk a vallási ünnepeinken való részvételt és azok méltó megünneplését,
- megteremtjük a napi reggeli áhítat, valamint a többi hitéleti alkalom lehetőségét (ünnepi istentiszteletek, bibliaórák, stb.)
- az erkölcsi nevelés legfontosabb eleme a példaadás, legfontosabb feladata az önismeret, az öntudatos és felelősségteljes magatartás, a helyzetelemzésre és döntésre való képesség kialakítása a Tízparancsolat szellemében.
- az erkölcsi nevelés keretében fel kell készíteni tanítványainkat a családi életre, a felelősségteljes döntés képességére, amely a párválasztáshoz, a házassághoz, a szülői feladat vállaláshoz szükséges.
- előmozdítjuk a gyülekezeti közösségekkel való kapcsolatot,
- a lelkész vallásánárának kitüntető felelőssége van az iskola református keresztyén szellemiségének és erkölcsiségének formálásában.

12.2. Esztétikai nevelés

- Feladatunk megismertetni a szép, az esztétikum, az ízlés fogalmát. Fedezzék fel magukban, környezetükben a harmóniát, törekedjenek annak elérésére.
- A szakkörökön, tanórákon képessé tesszük a tanulókat az önálló alkotómunkára.
- Megismertetjük őket az alkotás örömeivel, mások munkájának reális értékelésével, megbecsülésével.
- Megköveteljük, hogy munkáik rendezettek, esztétikusak legyenek. Fokozottan ügyelünk beszédkultúrájuk alakulására, nem tűrjük a pongyolaságot.
- Igényeljük testük, ruházatuk tisztaságát, rendezettségét.
- A környezet szépítésére, tisztaságának megőrzésére szoktatjuk tanulóinkat.
- Fontos feladatunknak tekintjük a művészeti nevelést.
- Tanulóinkat megismertetjük lakóhelyünk, megyénk, hazánk értékeivel.
- Tanulmányi sétákat, kirándulásokat, táborozásokat szervezünk. Ezen alkalmakkor megismertetjük a környezet, a természet értékeit, szépségeit. Felhívjuk figyelmüket a természetet romboló, a környezetet szennyező emberi tevékenységre, megismertetjük és koruknak megfelelően gyakoroltatjuk velük a megelőzés módját.
- A védőnő segítségével mentálhigiénés órákat szervezünk. Itt megismertetjük tanulóinkkal az önmagukban rejlő értékeket, szépet, önmaguk, társaik elfogadására, a toleranciára neveljük őket.

12.3. Környezetvédelemre nevelés

- Alapvető feladatunk kialakítani az egyén és a környezet harmonikus együttélésének képességét. Ebben nélkülözhetetlen a család szerepe.
- A tanórákon szerzett ismereteket az iskola teljes életében alkalmazzuk. Megismertetjük velük az iskola környezetét, megköveteljük, hogy óvják annak rendjét, tisztaságát.
- Feladatunk megtanítani őket a takarékosagra, az energia ésszerű használatára.
- Kirándulásaikon megtanítjuk őket az élővilág megbecsülésére, megóvására.

12.4. Az egészséges életmódra nevelés

- Nevelőmunkánk során feladatunk, hogy tanulóinkkal elsajátíttassuk a korszerű, egészséges életvitelhez szükséges ismereteket, kialakítsuk bennük ezen életmódhoz helyes viszonyukat. Ebben alapvetőnek tartjuk a család segítségét, a nevelői példamutatást.
- Mindennap sor kerül olyan tevékenységre, mely kielégíti gyermekeink mozgásigényét. Közös játékok az iskolai sportudvaron. Iskolai sportkör, néptánc.
- Sportköreinken elsősorban labdajátéokra oktadjuk gyermekeinket, mely jó színtere a csapatszellem kialakításának, az önuralomra, fegyelemre nevelésnek, a közös sikerélmény megszerzésének.
- Az óráközi szünetet, a tanulás előtti időt (esős idő kivételével) a szabadban töltik tanulóink.
- Gyermekeink fizikai állóképessége folyamatosan csökken. Feladatunknak tekintjük a megelőzést, állóképesség növelést. Ennek érdekében sportnapot, kirándulásokat szervezünk.

- Feladatunk megtanítani a szabadidő megtervezését, hasznos eltöltésének módját. Ennek érdekében működtetjük szakköreinket, szervezünk versenyeket, színházlátogatást, rendezvényeket.
- Intézményünkben tilos mindenfajta élvezeti cikk fogyasztása (Házirend). Káros hatásokról prevenciós osztályfőnöki, biológia, környezetismereti órákon, előadásokon, filmvetítéseken szereznek ismereteket. Igényeljük a védőnők, az iskolaorvos segítségét.

12.5. Társas és közösségi életre nevelés

- Feladatunk megismertetni tanulóinkkal az iskola, a falu közéletét. Legyenek ismereteik a hazánkban, a világban zajló eseményekről.
- Feladatunk kialakítani az egészséges vitaszellemet, az érvelés képességét, egymás véleményének tiszteletben tartását, elfogadását.
- Kialakítjuk bennük azt a képességet, hogy tudják pontos helyüket a mikro és makro környezetben.
- Kiemelt szerepet tulajdonítunk a Diákönkormányzatnak. Kialakítjuk velük a választás, a választhatóság gyakorlatát. Megismertetjük velük az országos diákönkormányzat tevékenységét.
- Iskolai, községi, nemzeti ünnepeinken igényeljük a méltó megemlékezést, az aktív részvételt, a megfelelő külsőségeket.
- Fontos feladatunk a hagyományápolás. Ezt biztosítják bensőséges, családi hangulatú rendezvényeink (Iskolai télapó ünnep, karácsony, nőnap, farsang, klubdelutánok, fordított nap, akadályverseny, ballagás, évnnyitó, évzáró). Ezen kívül nemzetiségi bemutatók, nemzetiségi találkozók.

A személyiségfejlesztő tevékenység kiemelt területei az iskolai sportkör és a tanítási órák keretében nem megvalósítható csoportos tevékenységi formák, így különösen tanulmányi kirándulás, környezeti nevelés, kulturális illetőleg sportrendezvények.

13. Környezeti nevelési program

13. 1. Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természet harmóniájának megőrzése, fenntartása.

Célja továbbá a természetet az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi esztétikai és erkölcsi megalapozása.

A környezeti nevelés a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányul.

Gondot kell fordítanunk arra, hogy diákjaink a jövőben, a mindennapi életvitelükben képesek legyenek a bonyolultabb természeti, társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusokat kezelni és megoldani.

Meg kell alapoznunk tanítványaink környezeti erkölcsét, társadalmi, természeti felelősségét, formálnunk kell alakuló értéktudatát, együttműködési képességeit, a személyes és a közös felelősségtudat alapjait.

A környezeti nevelés minden pedagógus és valamennyi tantárgy feladata és a hagyományos tanítási órákon kívüli, az iskolai szabadidős helyzetekben is számos lehetőség adódik a diákok ilyen irányú nevelésére.

13.2. Helyzetelemzés, helyzetkép

A település hagyománya, jellege, környezeti sajátosságai

Lakóhelyünk határmenti, alföldi falu. Lakóinak egy része a mezőgazdaságból él, vagy valamilyen módon kötődik a mezőgazdasági termeléshez, jelentős része alkalmi munkából él, illetve munkanélküli. Tanulóink egy része a családi környezetben is megtapasztalja a természet közelségét, alakítását.

A településen igen nagy az átmenő forgalom a főútvonalon. A helyi önkormányzat pénztelensége és a nagyarányú tranzitforgalom ellenére sokfelé lehet a környéken sétákat, kerékpártúrákat, kirándulásokat szervezni.

A Maros partján lehetőség nyílik a vízparti élőlények megfigyelésére is. Közelünkben fekszik a Körös-Maros NP.

Iskolánk környezeti adottságai, hagyományai

Intézményünkbe nemcsak helybéli, hanem a környező településekről is járnak tanulók. Jelentős a cigány, illetve a szociálisan elmaradott családokból kikerülő gyerekek aránya.

Erőforrások

A környezeti nevelési munkák céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrásai is.

Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

- Tanárok. Az iskola minden pedagógusának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés illetve oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését.
- Diákok. Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.
- Tanárok és diákok. A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében (pl. tanulmányi kirándulások, akadályversenyek) sajátíthatják el. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében.
- Tanárok és szülők. Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Ezen a téren vannak még tennivalók.
- Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak. Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást.

Iskolán kívüli együttműködés

- Fenntartó. Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje.
- Környezeti neveléssel foglalkozó intézmények. A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények látogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból különlegesen fontosak a múzeumok, állatkertek, nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanulmányi kirándulásokat megelőző tanítási és osztályfőnöki órákon készítjük elő. Felelősei az osztályfőnökök.
- Civil szervezetek. A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat.
- Hivatalos szervek. A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet alakításában.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

- Költségvetés. Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat, állagmegóvásokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják. Erőforrásaink azonban szűkösek.

Külső erőforrások

- Pályázat. Az igazgató, igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázat elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amiről a leírás szólt.

13.3. Jövőkép, alapelvek, célok

Alapelvek:

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kell kezelnünk:

- fenntartható fejlődés
- kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések
- helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései
- alapvető emberi szükségletek
- emberi jogok
- demokrácia
- elővigyázatosság
- biológiai és társadalmi sokféleség

Jövőkép:

Hosszútávú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- környezettudatos magatartást és életvitelt,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartású életvitelt,
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét, akaratát,
- a természeti és épített környezet szeretetét, a sokféleség őrzését,
- a rendszer szemléletét,
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését,
- az egészséges életmód igényét és elsajátítani az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban.

Ilyen például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- szintetizálás, analízis
- problémaérzékenység
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia, segítő életmód
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- önkritika alkalmazása
- kommunikáció, médiahasználat
- konfliktuskezelés és megoldás
- állampolgári részvétel és cselekvés
- értékelés és mérlegelés készsége

Konkrét célok:

- A tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához.
- A tantestületen belül továbbképzés szervezése a témában.
- Drogprevenációs program folytatása.
- Osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.
- Igényes környezetkultúra kialakítása a tantermekben, az iskola belső terében, az iskola körül (aktuális dekoráció falújságokon, derűs hangulatú, virágokkal díszített, tiszta belső terek).
- Helyes fogyasztási szokások kialakítása (étkezési és vásárlási szokások felmérése, megfigyelése, módosítása).
- Takarékos és figyelmes anyaghasználatra nevelés (energiatakarékosság, hulladék újrahasznosítása).
- A természeti és mesterséges környezet esztétikumának alakítása.
- A lakókörnyezet és a közeli természeti környezet megismerése.
- Meghatározott terület rendszeres ellenőrzése, rendbetétele az iskolában és az iskola körül.

A környezetterhelés csökkentése érdekében:

- Az iskola lehetőség szerint papírmentesen, az IKT eszközök intenzív használatával, elektronikus dokumentumtárak használatával működik.
- Webes felületű e-Naplót használ papír alapú napló helyett.
- Webes felületű elektronikus dokumentumtárakban tárolja alapidokumentumait és működéshez szükséges dokumentumait, nyilvántartásait.
- Adatszolgáltatási kötelezettségeit elektronikus formában teljesíti.
- Lehetőség szerint e-mailen bonyolítja levelezését minden partnerével.
- A tanulók számára az egyéni felkészüléshez készített feladatokat lehetőleg elektronikus formában adja ki és a megoldásokat is elektronikusan várja.
- A tanórák során előnyben részesíti a digitális táblát, a projektort, a tanulói laptopokat és a krétás/filces tábla és a papírlapok ellenében.

13.4. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

a. *A környezeti nevelés szinterei hagyományos tanórai oktatásszervezésben*

- *Tanítási órákon:*

A kerettantervek részletesen tartalmazzák a tantárgyak környezeti neveléshez illeszkedő tananyagait.

- *Osztályfőnöki órákon:*

Az osztályfőnöki órákon a környezet megóvására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése kiváló lehetőséget nyújt a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Egy-egy tanév során az osztályközösség környezeti nevelése a következő témakörök köré szerveződik:

- A közösségben elfoglalt hely
- Felelősségvállalás
- Saját környezetünk megteremtése
- A környezet hatásai
- Természeti értékek
- Természetvédelmi, környezetvédelmi rendszerek
- A fogyasztói társadalom
- Táplálkozási szokásaink
- Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás, energiatakarékosság

b. *Tanórán kívüli környezeti nevelés*

- *Napközis foglalkozásokon* a tanulók életviteli kultúrájának, szokásainak alakítására irányuló játékos programok szervezése történhet.
- *Tanulmányi kirándulások*
Iskolánk tanulói életkoruktól és a szülők anyagi lehetőségétől függően tanulmányi kiránduláson vesznek részt a tanév végén, melynek során megismerkednek hazánk közelebbi és távolabbi tájaival, annak növény- és állatvilágával, épített környezetével, természetvédelmi területével.

13.5. Évente megrendezésre kerülő akcióink, rendezvényeink

Szeptember:

- Takarítási akció az iskolában, papírgyűjtés

Október:

- Környezetvédelemmel kapcsolatos irodalmi- vagy rajzpályázat. A rendezvény állandó témája az egészséges életmódra nevelés, a testi-lelki egyensúly megőrzése, a drogmegelőzés, a környezetvédelem.
- Zöldség- és gyümölcsnap
- Állatok világnapja – vetélkedő
- Faültetés

November:

- Az elmaradt szeptemberi és októberi feladatok pótlása

December:

- A téli ünnepkör népszokásainak felelevenítése, adventi koszorú készítése, karácsonyfadíszek, ajándékok természetes alapanyagból.

Február:

- Készülődés környezetismereti tanulmányi versenyekre

Március:

- Víz világnapja – vetélkedő

Április:

- Föld napja: környezetvédelmi vetélkedő, az iskola környezetének rendbetétele

Május:

- Madarak-fák napja alkalmából vetélkedő, kirándulások a környékre

Június:

Tanulmányi kirándulások

Az iskola dekorálása folyamatosan történik, a falújságokra, tantermekben minden osztály az aktuális időszaknak megfelelő dekorációt készít, bemutatkozik.

A Föld globális problémáit lehetetlen egy kis iskolából megoldani, de megpróbáljuk egyszerűsíteni, és az iskolánkra szűkíteni a feladatot: megvizsgáljuk, hogy mi az, amiben egy falusi ember (diák) tevékenyen munkálkodhat az ügy érdekében, mit tud tenni a Földet elborító szemét, a nyersanyaghiány, energiagazdálkodás, rossz vásárlási szokások ellen, hogy védheti környezetét a hulladékok újrahasznosításával, energiatakarékossággal, hogyan teheti kellemesebbé, élhetőbbé szűkebb és tágabb világát. Ebben nagyon fontos szerepet játszik a pedagógus és az iskolai dolgozók személyes példamutatása is.

13.6. Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani.

Néhány, munkánk során alkalmazható módszer:

- együttműködő tanulási technikák
- játékok
- modellezés
- riportmódszer
- közösségépítés
- művészi kifejezés
- kreatív tevékenység
- projektmódszer
- természettudományos megfigyelések
- interjúk, felmérések készítése az emberek és a környezet viszonyáról
- helyi, országos és globális döntéshozatali rendszerek tanulmányozása
- „Öröm- és bánattérkép” készítés
- jegyzetek, feladatmegoldások összehasonlítása, elemzése
- új ismerethez kapcsolódó kérdések megfogalmazása csoportosan
- adatgyűjtés, feldolgozás információörögzítés együttműködéssel
- esszé kidolgozása csoportosan (ötletgyűjtő, kidolgozó, véleményező feladatok munkamegosztással)
- problémamegoldó gyakorlat ötletrohammal, értékeléssel
- fogalmak, jelenségek, összefüggések, törvényszerűségek kollektív definiálása, pontosítása, tisztázása
- adott témának analitikus, analógiás és holisztikus körüljárás
- írásbeli értekezések, vitairatok, készítése, vélemények, beadványok, javaslatok megfogalmazása és értelmezése csoportos munkában
- viták, szituációs játékok
- érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony kommunikáció elsajátítása)
- természetvédelmi tevékenységek (örjáratok, madárvédelem, faültetés)
- részvétel a helyi környezetvédelmi tevékenységben (helyi környezetvédelmi program megismerése, véleményezése, a megvalósítás segítése)

13.7. Taneszközök

A környezeti nevelés tárgyi feltételei közül a szemléltető és laboratóriumi háttér eléggé hiányos. A szakirodalom pótlása folyamatosan történik. Fejlesztéseket, akciókat sikeres pályázati összegekből tudjuk megvalósítani.

13.8. Kommunikáció

A környezeti nevelésben nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Fontos számunkra, hogy diákjaink az írott-látott-hallott híreket kritikusan fel tudják dolgozni, az értékest meg tudják különböztetni az értéktelentől, végzett munkájukról tudjanak számot adni szóban és írásban.

Iskolán belüli kommunikáció formái:

- kiselőadás
- házi dolgozat készítése
- faliújság készítése
- szórólap készítése

Iskolán kívüli kommunikáció:

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása
- környezetvédelemről szóló rádió és televíziós hírek feldolgozása, értékelése
- a környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékes szervekkel

13.9. A környezeti nevelés mérési, értékelési formái

A környezeti nevelés nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskola és mi a családi nevelés eredményének. A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minőségében jelenik meg.

A szakmai tartalmakat az egyes tantárgyak helyi tantervébe építjük be, s ennek keretében kerülnek mérésre, értékelésre is.

A környezeti nevelés eredményességének vizsgálati módszerei

- kérdőívek
- különböző megfigyelések
- szociometriai vizsgálatok
- nyomonkövető rendszer
- egyéni vagy csoportos beszélgetések

13.10. Továbbképzés

Az iskola továbbképzési programjába beépítve pedagógusaink részt vesznek környezeti nevelési továbbképzéseken.

14. Egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

„A görög gondolkodók már az ókorban rájöttek arra, hogy a teljes emberi élet alapfeltétele a test – lélek – szellem egységének, harmóniájának létrejötte. Mi, emberek – attól függetlenül, hogy mely korban és hol élünk – sok mindenről nem tehetünk. Nem mi határozzuk meg azt, hogy mit öröklünk szüleinktől, s azt sem hogy kik a szüleink. Mindannyian hajlamosak vagyunk arra, hogy bizonyos betegségeket elkapjunk. Mindannyian öröklünk bizonyos testi – lelki – szellemi, neurofiziológiai tulajdonságokat, hajlamokat. Ily módon az ember születésénél fogva véges, determinált lény.

Ugyanakkor rajtunk múlik, hogy ezekhez a pozitív és negatív értékű örökölt tulajdonságainkhoz, hajlamainkhoz miképpen viszonyulunk. A természetes önszeretet kérdése éppen itt merül fel.

S vajon mi tartozik e fogalomhoz?

Sok minden, például a következők:

- Kötelességem önmagamat megóvni, az életveszélyes helyzeteket, a betegségeket, a baleseteket elkerülni (Ez az első: a megelőzés szintje.).
- Kötelességem egészségemet, jó testi–lelki–szellemi állapotomat megőrizni, magamra folyamatosan vigyázni (Ez a folyamatosság, a stabilitás szintje.).
- Legyek képes megbecsülni azokat az értékeket, melyek belőlem sarjadtak, sarjadnak és sarjadni fognak. A jó közérzet, a természettől fogva jó dolgok megbecsülésre méltóak. Ilyen természettől fogva jó dolog: az egészség (Ennek értékét sajnos csak akkor tudjuk igazán megbecsülni, ha időlegesen vagy maradandóan elvesztettük.).

14.1. Az egészségfejlesztés célja

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat, és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jól-lét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy meg tudja fogalmazni, és meg tudja valósítani vágyait, hogy megtalálja a megfogalmazódott szükségleteihez vezető, egészségét védő, és a környezet védelmére is figyelő optimális megoldásokat, továbbá környezetével változzék, vagy alkalmazkodjék ahhoz. Az egészséget tehát alapvetően, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig, mint életcél kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészségfejlesztés következképpen nem csupán az egészségügyi ágazat kötelezettsége, hanem az egészséges életmódon túl a jól-létig terjed.

Ebből adódóan:

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével a holisztikus egészségfejlesztési modell szerint szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Mit tehet az iskolai nevelés a testi – lelki egészség megteremtéséért és tudatos megőrzéséért? „Hajszálynit, de az a hajszálynit döntő lehet az egyén életének egészében.”

A fenti gondolatok jegyében készült iskolánk egészségnevelési programja. Intézményünk különleges lehetősége és felelőssége, hogy tanulóink többségét a legintenzívebb szocializációs tanulási időszakban; 6–14 éves korban nevelhetjük az egészséges életmódra. Tevékenységünkkel az egészséges testi, lelki és szociális fejlődésüket szolgáljuk. Azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását segítjük, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát megtartják, javítják.

Célunk olyan egészségszemlélet, képességrendszer és személyiségjegyek kialakítása, amelyek során a tanulóknak

- kialakul az önmagukkal és környezetükkel szembeni érzékenység és felelősségérzet,
- tudatosulnak a környezet, a viselkedés, az életmód és az egészségi állapotok - okozati összefüggései,
- kialakul testi és lelki egészségük harmóniája,
- világossá válik, hogy életminőségük jobbítását csak jövőjük tervezésével és életútjuk tudatos építésével valósíthatják meg,

- tudatosan az egészség- és környezetvédő magatartás szokásrendszerének fontossága és jelentősége,
- egyértelművé válik, hogy az egészség, a kiegyensúlyozott életvitel nélkülözhetetlen eszköz a boldog, sikeres élethez,
- kialakul az életkoruknak megfelelő önismeret, mint az önnevelés alapja,
- alapvető igényé válik a szellemi tevékenységhez szükséges tanulási módszerek elsajátítása, a munkához szükséges nyugodt, rendezett környezet és a munka, a pihenőidő megfelelő arányának kialakítása,
- kialakul a kellő tolerancia az átlagtól eltérő ütemben fejlődő társaikkal és a mássággal szemben,
- kifejlődnek olyan kommunikációs képességek, amelyek segítik társas kapcsolataik kialakulását, azok harmonikus fennmaradását és a konfliktushelyzetek feloldását.
- kialakul a nemiséggel kapcsolatos felelősségteljes magatartásuk,
- kifejlődik a felelős döntéshozási képesség egészségük és környezetük védelme érdekében.

14.2. A tanulók egészségfejlesztésével összefüggő iskolai feladataink

- alapvető ismeretek elsajátíttatása az emberi szervezet működéséről, a testi – lelki – szellemi egészség összefüggéseiről,
- a sportoláshoz, mozgáshoz való pozitív viszony kialakítása, a szabadidő – kultúra fejlesztése,
- alapvető ismeretek elsajátíttatása az egészséget fenyegető tényezőkről, a betegségek és balesetek megelőzésének módjairól, az egészségkárosító szokások és szenvedélyek kialakulásának megelőzéséről,
- a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához szükséges ismeretek, készségek és képességek fejlesztése (empátia, rugalmasság, alkalmazkodóképesség, személyiségtisztelet, stb.),
- felkészítés a felelős, örömteli párkapcsolatra, a családi életre,
- reális énkép és önismeret kialakítása,
- az erkölcsi tudat, a jellem fejlesztése, - a felelős döntési képesség kialakítása.

14.2.1. Az egészségnevelést szolgáló témakörök az általános iskola

1-4. évfolyamon:

- A harmonikus emberi kapcsolatokra nevelés
- A család az ember legszűkebb, legközvetlenebb közössége (a családtagok egymás iránti szeretetére, tiszteletére nevelés, a családi munkamegosztás, segítségnyújtás fontossága)
- Az osztályközösségben való viselkedés helyes szabályai
- A tanulók között adódó konfliktusok megoldásának helyes módjai
- Testi egészségre nevelés
- Az emberi test fő részei, szervrendszerei, ritmusai
- A személyi higiéné fontossága
- Az egészséges életmódra nevelés (a helyes táplálkozás, a rendszeres testmozgás, a helyes napirend)
- A betegségek elkerülésének lehetőségei
- Az egészségre káros szokások elutasítása
- A balesetek elkerülésének módjai
- A tárgyi környezettel való harmonikus kapcsolatra nevelés lehetőségei
- A tanulók közvetlen környezetének megóvása, tisztántartása
- Az esztétikus és tiszta környezet iránti igényesség kialakítása
- A szabadidő helyes eltöltésére nevelés

- Az iskolai sportkörökben, szakkörökben és közös kulturális programokban való örömteli részvétel
- A mértéktelen televíziózás és számítógép használat ártalmai

5-8. évfolyamon:

- Harmonikus emberi kapcsolatokra nevelés
  - az ember fő biológiai, pszichológiai jellemzői
  - az ember viszonya önmagához, családjához, embertársaihoz (kortárs csoportok, munkatársak, stb.), a társadalomhoz, intézményekhez
  - emberismeret, empátia, alkalmazkodóképesség
  - egyén és közösség, a közösségbe való beilleszkedés, a közéletben való aktív részvétel
  - kulturált viselkedés (beszédmodor, érintkezés, stb.) a felnőttekkel, tanárokkal és diáktársakkal minden élethelyzetben
  - normális embertársi, nemek közötti kapcsolatok, magatartásformák alakítása (szolidaritás, kooperáció, barátság)
  - viselkedésünket, viszonyainkat szabályozó értékek, erkölcs, hagyományok, szokások, vallási előírások, divat, normák, jog
  - a társadalmi értékrend; az értékek, normák változó világa
  - saját és mások testi épségének óvása
- A tárgyi környezettel való harmonikus kapcsolatra nevelés
  - kulturált és esztétikus környezet kialakítása
  - a közvetlen környezet (osztályterem, folyosók, ebédlő, sportöltözők, udvar) rendben tartása, óvása, szépítése
  - környezetkímélő magatartás és életmód (környezetbarát anyagok felhasználása, takarékoság, stb.)
- Betegségek elkerülése, az egészség megóvása
  - tevékenység, terhelés harmonikus, kiegyensúlyozott aránya
  - baleseti óvórendszabályok ismerete, balesetek elkerülése
  - közlekedési kultúra (a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, a tömegközlekedési eszközök használata)
  - helyes magatartás betegség esetén
  - egészséges, korszerű, rendszeres táplálkozás
  - rendszeres testmozgás, sport
  - megfelelő személyi higiéné (rendszeres tisztálkodás, időjárásnak, évszaknak megfelelő öltözködés, stb.)
  - helyes napirend, életrend (pihenés–munka helyes aránya, megfelelő alvásidő, stb.) kialakítása
  - egészséget fenyegető környezetkárosító anyagok, környezeti ártalmak
  - A lelki egészség megóvása
  - önismeret, önkontroll, önbizalom; autonómia, személyiség megőrzése
  - pozitív életszemlélet elsajátítása
  - szorongás – és stresszoldó technikák; különböző (pozitív és negatív) élmények feldolgozása
  - emberismeret, empátia, alkalmazkodóképesség, nyitottság
  - önnevelő, problémamegoldó és konfliktuskezelő készség fejlesztése
  - döntési képesség, érzelmi kifejező készség fejlesztése
  - egyéni képességek, lehetőségek és célok összhangja
  - devianciák
- Függőséghez vezető motívumok feltárása, illetve szokások megelőzése
  - egészségkárosító élvezeti szerek (mértéktelen alkohol, nikotin, kávéfogyasztás)
  - serkentők, nyugtatók, drogok
  - szenvedélybetegségek (alkoholizmus, narkománia)
  - a függőség egészségkárosító következményei
  - a konfliktus – és válságkezelés más, lehetséges megoldásai

- e. Családi életre, nevelés
  - nemi szerepek, barátság, partnerkapcsolatok
  - a család funkciója, jelentősége a szocializációban
  - kapcsolatok a családtagok között, a családi élet szervezése (szerepek, feladatmegosztás)
  - szabadidő – kultúra fejlesztése
- f. Funkciók
  - elhasznált energiák pótlása
  - szellemi, testi kondíció megőrzése, fejlesztése
  - társas kapcsolatok ápolása, fejlesztése
  - önmegvalósítás, önfejlesztés
  - optimális pszichés állapot kialakítása, fenntartása
- g. Szabadidős szokások, a szabadidő felhasználása
  - a szabadidő eltöltésének káros, haszontalan, illetve hasznos formái
  - a tömegkommunikációs eszközök, a reklám, a média manipulatív szerepe a szabadidős szokások alakításában
  - igényes és igénytelen szórakozás
  - szabadidő-tervezés

14.2.2. A mindennapos testedzés

A Köznevelési Törvény értelmében az általános iskolában biztosítani kell a mindennapos testedzést, amely 1. - 8. évfolyamon heti öt testnevelésóra (ebből jelenleg minden évfolyamon két néptánc). Ezen kívül az alsó tagozaton heti két, játékos, testedző foglalkozás, amit az általános napirend időkeretében valósítunk meg, felső tagozaton pedig sportköri foglalkozások szervezésével.

A mindennapi testnevelés céljai:

- a tanulók egészségének megőrzése (testi fejlődésük, érésük támogatása, higiénés szokások kialakítása, orthopédiai elváltozások megelőzése, a keringési és légzőrendszer erősítése)
- mozgáskultúrájuk fejlesztése (alapvető mozgáskészségek kialakítása, fejlesztése, a koordinációs készség fejlesztése)
- a tanulókkal együtt járó szellemi túlterhelés csökkentése, feszültségoldás
- tanulási, játék – és sportolási élmények nyújtása
- pozitív személyiségjegyek kialakítása, fejlesztése

A mindennapi testedzés megszervezésének lehetőségeit az iskola pedagógiai programja, sportolási hagyományai és személyi-tárgyi feltételei határozzák meg.

Formái:

- testnevelési órák
- néptáncórák
- felsős sportkör, itt folyik a tehetséggondozás és a versenyekre, szereplésekre való felkészítés is
- osztálykirándulások, túrák

A tanulók fizikai állóképességének felmérését a Netfit tesztrendszer alapján végezzük. Az elvégzett vizsgálatok képet adnak a váll és karizom, a has-, hát- és csípőhajlító izmok erő-állóképességéről, ill. a tanulók aerob képességéről. Az adatok összehasonlítása lehetővé teszi fejlődésük számszerű követését, visszacsatolást ad a pedagógus munkájának sikerességéről, ill. segíti a kiemelkedő fizikai képességekkel rendelkező tanulók korai felismerését.

14.3. Az egészségfejlesztés színterei az iskolában

- tanórák (ezen belül kiemelt szerepet kapnak a biológia és egészségtan, a természetismeret, környezetismeret az osztályfőnöki és a testnevelés órák, de a többi szaktárgyi órán is kihasználjuk a tananyaghoz kapcsolódó egészségnevelési lehetőségeket)

- napközis foglalkozások
- iskolai sportköri foglalkozások (labdarúgás, tömegsport)
- a védőnő által tartott foglalkozások (az osztályfőnökökkel egyeztetett munkaterv szerint)
- iskolaorvosi szűrővizsgálatok
- KRESZ foglalkozások külön terv szerint, a helyi rendőrőrsrel egyeztetett rend szerint
- túrák, kirándulások, iskolai sportversenyek
- szülői értekezletek (a szülőkkel történő, egészségneveléssel kapcsolatos párbeszéd nagyon fontos, mert közvetetten segíti nevelőmunkánkat)
- a felnőttek (tanárok, és más iskolai dolgozók) példaadása, egészséges életmódja

14.3.1. Az ismeretek, készségek, képességek elsajátítását szolgáló módszerek, tevékenységformák

- szerep – és szituációs játékok
- személyes és más példák gyűjtése, kiértékelése, megbeszélése
- önismereti tesztek, kérdőíves felmérések kitöltése, kiértékelése, megbeszélése
- érték kategóriák felállítása (táplálkozás, emberi kapcsolatok, helyes viselkedésformák, szokások stb.)
- kísérletek végzése (a környezet tisztaságának vizsgálata, a dohányzás ártalmi stb.)
- problémák megbeszélése, elemzése, vita
- kiselőadások
- projektmunka
- interjúk, felmérések készítése az iskola közvetlen partnerei és az egészség viszonyáról
- serdülőkori önismereti csoport-foglalkozások
- problémamegoldó gyakorlatok, értékeléssel
- interaktív, sajátélményen alapuló szituációs játékok
- részvétel a helyi egészségvédelmi programokon
- sport, kirándulás, egészségnap(ok) rendszeres szervezése
- érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony kommunikáció elsajátítása)
- környezetvédelmi tevékenységek kialakítása (madárvédelem, faültetés)
- a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére irányuló programok szervezése
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése

Fontosnak tartjuk az ún. „részvételen alapuló” oktatási technikák minél szélesebb körű alkalmazását, mert ezek révén alakulhat ki a saját élmény, fejlődhetnek az életvezetés, a testi–lelki jólét szempontjából valóban fontos készségek és jártasságok.

14.4. Együttműködés az egészségfejlesztésben

- osztályfőnökök
- szaktanárok
- iskolaorvos
- fogorvos
- védőnő
- szülői munkaközösség, szülők

Egészségfejlesztő munkánk csak akkor lehet eredményes, ha közösen, egymást segítve és megerősítve végezzük azt diákjaink, gyermekeink egészsége érdekében.

15. Fogyasztóvédelem, közlekedésre nevelés, bűnmegelőzés

15.1. Fogyasztóvédelem az iskolában

Célja: a fogyasztói kultúra fejlesztése és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás fejlesztése a tanulóknakban.

Tartalmi elemei

- A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlen szociális és társadalmi kompetenciák tudatos fejlesztése (jogérvényesítés, vállalkozási, gazdálkodási ismeretek, kiválasztás, áruismeret, döntés, kockázatvállalás, helyes értékrend).
- piac, marketing, reklám szerepe
- minőség, biztonság, gazdaságosság, takarékoság
- tudatos, kritikus fogyasztói magatartás
- ökológiai fogyasztóvédelem
- környezettudatos fogyasztás

Színterei

Az egyes tantárgyak óráin

- **matematika:** banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások
- **fizika:** mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, vízmérő órák)
- **technika, életvitel és gyakorlat:** áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
- **környezetismeret:** fűszerek, háztartási tisztítószeres, ragasztók, alkohol
- **földrajz:** eltérő fogyasztói szokások
- **magyar:** reklámszöveg, feliratok, a reklám kommunikációs csapdái
- **biológia-egészségtan:** génmódosított élelmiszerek, táplálkozási divatok, egészséges táplálkozás
- **kémia:** élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradékok, házkörüli vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használata
- **informatika:** e-kereskedelem, internetes fogyasztói veszélyforrások
- **történelem:** EU-s fogyasztói jogok, a reklám története
- **vizuális kultúra:** a reklám képi nyelve és hatásai

Osztályfőnöki órán

- A társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése
- Fogyasztói magatartás, fogyasztói minták
- EU fogyasztói jogok, fogyasztóvédelem
- Az emberek vásárlási szokásai
- Helyi, országos és EU-s szabványok
- Jellemző piaci magatartás, fogyasztói kosár
- Hatékony érdekérvényesítés

Tanórán kívül

- Külső előadók hívása
- Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, bankok látogatása)

Módszerei

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés eladókkal
- Médiafigyelés, reklámkritika
- Viták, szituációs játékok
- Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször valós helyi és globális problémákon és értékeken keresztül maguk alkalmazzák.

- Adatgyűjtés, feldolgozás információrögzítés együttműködéssel (pl. séta a piacon, vagy boltban, számlaadási kötelezettség tapasztalatai, mit tartalmazzon a számla)
- Egy pénzügyintézet és egy energiaszolgáltató tevékenységének megismertetése, a tapasztaltak kiértékelése
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, fogyasztói kosár készítése)
- Érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekérvényesítés)

15.2. Közlekedésre nevelés az iskolában

Célja: A tanulók életvitelét a hétköznapiakban is hasznos ismeretek és tevékenységek körének tágításával alapozhatjuk meg. A közlekedéskultúra megalapozásával célunk az, hogy a tanulók megismerkedjenek a közlekedés rendszerével, közlekedési eszközökkel és a közlekedési szabályokkal. Különösen fontos ez településünkön, hiszen Magyarországot átszeli a 43-as főútvonal.

Tartalmi elemei

- érdeklődés a közvetlen, mesterséges környezet (lakás, az iskolai és a lakókörnyezet) iránt
- szabálykövető magatartás a közvetlen mesterséges környezetben
- a mesterséges környezet rendszerezése, jellemzőinek megismerése, vizsgálata, elemzése
- technikai eszközök a közlekedésben
- közlekedési táblák megismerése
- alapvető szabályok megismerése és gyakorlása
- gyakorlati alkalmazások

Szinterei

Az egyes tantárgyak óráin

- **matematika:** közlekedéssel kapcsolatos szöveges feladatok
- **fizika:** sebességszámítások
- **földrajz:** szárazföldi, vízi és légi közlekedés ismertetése, a távközlési műholdak szerepe a közlekedésben
- **biológia-egészségtan:** az üzemanyagok elégetése során keletkezett káros anyagok hatása a szervezetünkre
- **kémia:** az üzemanyagok összetételének megismerése
- **informatika:** helyfoglalások elektronikus úton szárazföldi, vízi és légi közlekedésben; a számítógépek szerepe a közlekedési jelzőlámpák működtetésében, összehangolásában és irányításában
- **történelem:** a közlekedési eszközök fejlődésének lépései
- **vizuális kultúra:** közlekedési eszközök helye a családok életében
- **idegen nyelv:** közlekedés kultúra külföldön; jobb és baloldali vezetés
- **osztályfőnöki:** helyes magatartás a közlekedésben, közlekedéskultúra hazánkban, közlekedéskultúra külföldön; a biztonságos közlekedés feltételei

Tanórán kívül

Külső előadók hívása (rendőrség közlekedés biztonsági osztályáról).

Iskolán kívüli helyszíneken közlekedési szituációk megoldása. Közreműködés oktatófilm forgatásában.

Módszerei

Viták, szituációs játékok, elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazása, esetmegbeszélések, projekt módszer

15.3. Bűnmegelőzés az iskolában

Célja: Az egyéni és társadalmi létet veszélyeztető tényezők felismerése, az egyén felelőssége a vészhelyzetek kialakulásában, kialakításában.

Tartalmi elemei

- Tűz és polgári védelem
- Katasztrófavédelem
- Bűnmegelőzés
- Drogfogyasztás
- Megelőzés, beavatkozás, értékelés
- Alapvető törvényi szabályok
-

Szinterei

Az egyes tantárgyak óráin

- **kémia:** hallucinogén anyagok összetevői, alkotói
- **biológia-egészségtan:** a gyógyszerek és a mérgek hatása az emberi szervezetre, az alkohol szerepe, a drogok hatása az emberi szervezetre
- **fizika:** robbanószervezetek és robbanóanyagok általános ismérvei
- **földrajz:** a terrorizmus és a maffia országokra és a politikára gyakorolt hatása
- **történelem:** rendfenntartó szervek fejlődése az évszázadok során
- **magyar:** magyar és nemzetközi klasszikus krimi írók néhány művének megismertetése
- **osztályfőnöki:**
  - a bűnöző életforma ismérvei
  - lefelé a lejtőn
  - diákbűnözés és fajtái
  - felnőtt bűnözés
  - a bűnüldöző szervek, rendőrség munkája
  - ítélkezés, törvények Magyarországon

Tanórán kívül

Külső előadók hívása.

Rendőrségi akció-bemutató.

Módszerei

Riport, médiafigyelés, szituációs játékok, esetmegbeszélések.

16. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

16.1 Elsősegélynyújtást oktató pedagógusok továbbképzése

A továbbképzés célja, hogy az oktatási intézményekben legyenek olyan pedagógusok, akik az elsősegély-nyújtási és/vagy baleset-megelőzési ismereteket oktatják, a veszélyhelyzeteket felismerik, illetve ellátják. További célok közt szerepel az elsősegély-ismeretek fontosságának bemutatása, annak népszerűsítése, illetve az, hogy lehetőség legyen a téma akár tanórai, akár szakköri oktatására.

A továbbképzés célcsoportja: bármely pedagógus.

A továbbképzés végére teljesítendő tartalmi követelmények

A továbbképzés végére a résztvevők sajátítsák el:

- az ember létfenntartó szerveivel kapcsolatos ismereteket;
- az elsősegélynyújtás alapjait, valamint az elsősegély-oktatás életkori sajátosságait;
- a segélynyújtás és a biztonsági előírások jogi vonatkozásait;

A továbbképzés végére a résztvevők legyenek képesek a:

- baleseti helyzetek felismerésére, azok ellátására, segélyhívásra;
- társszervezetekkel kapcsolat felvételre;
- baleseti szimulációk megrendezésére;
- pedagógiai eszköztárukat bővíteni a megismert lehetőségekkel, valamint ismereteiket önállóan fejleszteni.

16.2 Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek oktatásának megvalósítása intézményünkben

1. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek oktatása az alsó tagozaton

Az alsó tagozaton elsősegélynyújtás alapjai közé tartozik a gyermekekben való segélynyújtói szemlélet kialakítása, az egyszerűbb sérülések ellátásának megtanulása, és ami talán a legfontosabb, a balesetek megelőzése. Fontos, hogy rájöjjenek: egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkedhetnek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulhatják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

2. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek a felső tagozaton, tantárgyak rendszerében

EMBER ÉS TERMÉSZET MŰVELTSÉGI TERÜLET TERMÉSZETISMERET (5–6. ÉVFOLYAM)

Az ember megismerése és egészsége

Önfenntartás

Alapfokú elsősegélynyújtás

Sérülések, mozgásszervi betegségek és megelőzésük

A balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése, betartása

Fertőző és járványos betegségek

BIOLÓGIA (7–8. évfolyam)

Sérülések, mozgásszervi betegségek és megelőzésük

Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképesség

Az ember megismerése és egészsége

Egészség

Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek

A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés)

Allergén növények (parlagfű)

Szépség, erő, egészség

FIZIKA (7–8. évfolyam)

Ismerkedés a mérgejellel és a többi gyakrabban előforduló veszélyszimbólummal; a mérgező anyagok körültekintő használata

Az ember megismerése és egészsége

Az elektromos áram, a mágnesség hatása az élő szervezetre

Veszélyek, érintésvédelmi ismeretek

KÉMIA (7–8. évfolyam)

Az ember megismerése és egészsége

Veszélyes anyagok és kezelésük a háztartásban (vízkőoldó, hypo, hideg zsíroldó, fagyálló folyadék)

A füstköd, az aeroszol, a füst és a köd fogalma

Teendők szmogriadó esetén

Környezeti katasztrófák

3. Elsősegély-nyújtási és baleset-megelőzési ismeretek a tanórán kívüli oktatásban, nevelésben

Az intézmény Házi rendjében, Szervezeti és Működési Szabályzatában, valamint a Munkavédelmi- és Tűzvédelmi Szabályzataiban foglaltak szerint baleset-megelőzési oktatás a tanév kezdetén, az osztályfőnöki órákon, szükség szerint pl. kirándulások, üzemlátogatások alkalmával, illetve fokozott figyelemmel a testnevelés, az életvitel és gyakorlati ismeretek, a fizika, a kémia, az informatika tantárgyak tanításakor.

a) Elsősegélynyújtó szakkör – tanévenként 1-1 csoport

b) Alapszintű elsősegélynyújtó tanfolyam szervezése – tanévenként

Tematika:

- vészhelyzetek felismerése
- helyszínbiztosítás
- általános betegvizsgálat
- vérzéscsillapítás, végtagsérülések felismerése és ellátása
- komplex újraélesztés és félautomata defibrillátor használata
- égési és marási sérülések
- mérgezések
- stroke, infarktus, angina
- görcsrohamok
- egyéb belgyógyászati esetek

4. 4. Elsősegély mobil alkalmazások

Javasoljuk a tanulók mobiltelefonjára ennek letöltését:

http://elsosegely.webbeteg.hu/page/mobil_alkalmazas

Az oldalon található információk tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon is használhatók.

17. Az iskola helyi tanterve

17.1 A Helyi tanterv óraszámai

A NAT-ra épülő ajánlott kerettanterv alapján kialakított helyi tanterv

Helyi tantervünket a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendeletben meghatározott kerettanterv alapján készítettük, figyelembe véve az iskola hagyományait, adottságait is. Az iskola helyi tantervében a tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek a minisztérium által kiadott kerettantervben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. A tantárgyakat a fenntartó által engedélyezett heti óraszámokban tanítjuk.

Iskolánkban a tanulók idegen nyelvként az angol nyelvet tanulják.

Helyi tantervünket az iskola 1. és 5. évfolyamán a 2013/14. tanévben vezettük be felmenő rendszerben. A 2016/17. tanévtől került bevezetésre minden évfolyamon az új helyi tanterv.

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet alapján - amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként került bevezetésre - a 2020/21-es tanévtől intézményünkben új helyi tanterv kerül bevezetésre, mely felmenő rendszerben, először az 1. és 5. évfolyamon fog megvalósulni. Lsd: Új Helyi Tanterv (69. old.) Az új helyi tanterv a 2023/24-es tanévtől lesz érvényes az intézmény összes évfolyamán.

A választott kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák:

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Hittan többlet órakerete egyházi intézményekben	1	1	1	1
Nemzetiségi iskolai nevelés többlet órakerete	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	28	30

Óratervezet a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Hittan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Hittan többlet órakerete egyházi intézményekben	1	1	1	1
Nemzetiségi iskolai nevelés többlet órakerete	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	31	31	34	34

A kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgy megnevezése	Változat
Fizika/Kémia	B változat
Biológia-egészségtan	A változat
Ének-zene	A változat
Magyar nyelv és irodalom	A változat

17.2 A választott kerettanterv feletti óraszám:

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal.

Óraterv a helyi tantervhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+1	6+1
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Nemzetiségi nyelvoktatás	2+2	2+2	2+2	2+2
Szabadon tervezett órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	27	27	27	29

Óraterv a helyi tantervhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3+1	3	3+1
Hittan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2		
Fizika			2	1
Kémia			1	2
Biológia-egészségtan			2	1
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika		1	1	1
Nemzetiségi nyelv	2+2	2+2	2+2	2+2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezett órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	30	30	33	33

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. A fennmaradó tíz százalék terhére új tartalmakat nem tanítunk, az órákat a meglévők elmélyítésére használjuk.

17.3 Új helyi tanterv

Iskolánk egyes évfolyamain a tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait a 2020-as NAT-hoz kiadott Kerettanterv határozza meg, a tantárgyanként előírt tananyagot és követelményeket a pedagógiai program melléklete tartalmazza.

A Hit- és erkölcsstan tantárgy esetében a Református Pedagógiai Intézet által kiadott tantervet alkalmazzuk.

17.3.1 A kerettanterv

Helyi tanterv készítésekor a NAT 2020 Alapóraszámok tanulási területenként kétéves bontásban táblázat és A tanulók heti kötelező alapóraszámja és maximális óraszámja évfolyamonként táblázat az irányadó.

NAT 2020 Alapóraszámok tanulási területenként kétéves bontásban:

Tanulási területek (tantárgyak)	1-2. évf.	3-4. évf.	5-6. évf.	7-8. évf.
Magyar nyelv és irodalom (irodalom, magyar nyelv)	14	10	8	6
Matematika - (matematika)	8	8	8	6
Történelem és állampolgári ismeretek - (történelem, állampolgári ismeretek, hon- és népismeret)			5	5
Etika / hit- és erkölcsstan	2	2	2	2
Természettudomány és földrajz - (környezetismeret, természettudomány, integrált természettudomány, biológia, kémia, fizika, földrajz)		2	4	12
Idegen nyelv - (első és második idegen nyelv)		2	6	6
Művészetek - (ének-zene, dráma és színház, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret)	8	7	5	5
Technológia - (technika és tervezés, digitális kultúra)	2	4	4	3
Testnevelés és egészségfejlesztés - (testnevelés)	10	10	10	10
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	0	0	2	2
Kötelező alapóraszám	44	45	54	57
Szabadon tervezett órakeret	4	4	2	3
Maximális órakeret	48	49	56	60

A hon- és népismeret tantárgy a felső tagozat bármelyik évfolyamán összesen egyéves időtartamban, heti 1 órában a szabadon tervezhető órakeret terhére kötelezően választandó. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában a felső tagozat valamely évfolyamán kell tanítani, mely megvalósulhat projektnapok, témahét, tematikus hét keretében, vagy tömbösítve is. Az 5-8. évfolyamok esetében a hon- és népismeret, illetve a dráma és színház tantárgyak közül egy évfolyamra egyszerre csak az egyik tervezhető.

A természettudomány tantárgyak a 7-8. évfolyamon diszciplináris bontásban vagy egy integrált természettudomány tantárgy moduljaként is oktathatók. Diszciplináris bontás esetében az egyes tantárgyak heti 3-3 órában taníthatók a két évfolyamra vetítve.

A tanulók heti kötelező alapóraszámja és maximális óraszámja évfolyamonként táblázat:

Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető óraszám	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális heti óraszám	24	24	24	25	28	28	30	30
Maximális napi óraszám	6	6	6	6	7	7	7	7

Az 5–8. évfolyam alapóraszámjai a hon- és népismeret, valamint a dráma és színház tantárgyak 1-1 tanórájával növekednek az intézményi döntés alapján meghatározott évfolyamokon. A tanulóknak ettől magasabb óraszámja csak akkor lehet, ha az iskola emelt szintű oktatást szervez, vagy pl. nemzetiségi nevelést-oktatást folytat.

17.3.2 Kerettantervi órakeret

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámjai, 2020								
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3
Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3
Történelem					2	2	2	2
Állampolgári ismeretek								1
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3
Fizika							1	2
Kémia							1	2
Biológia							2	1
Földrajz							2	1
Természettudomány					2	2	2	2
Környezetismeret			1	1				
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
Hon- és népismeret							1	
Dráma és színház							1	
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Összesen:	22	22	22	23	27	26	28	28
Kötelező óraszám	22	22	22	23	27	26	28	28
Szabadon tervezhető óra	2	2	2	2	1	2	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
A régi maximális órakeret	26	26	26	27	29	30	32	32
Heti óraszám csökkenése	2	2	2	2	1	2	2	2

A tanuló napi és heti terhelésével összefüggésben meghatározottak alkalmazásakor figyelmen kívül kell hagyni az egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy óraszámait, valamint a tanuló heti

kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett *egyéb foglalkozások óraszámait* (például a napközi foglalkozások, fejlesztő foglalkozások óráit).

Ha az iskola emelt szintű oktatást szervez, a tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege az egy tanítási hétre meghatározott időkerethez képest legfeljebb kétfeltesztő tanítási órával emelkedhet. Az *emelt szintű oktatás* fogalmát a köznevelési törvény 7. §-a határozza meg, mely szerint „emelt szintű oktatás egy meghatározott tantárgy kerettanterv szerinti magasabb követelményekkel történő tanítása.” A Nemzeti alaptanterv 1. sz. mellékletének I.2.1. fejezete részletezi az emelt szintű oktatás céljait.

A több tantárgy anyagát integráltan tartalmazó „Természettudomány” tantárgy a 7. és 8. évfolyamon akkor szerepel 2-2 órában, ha a fizika, kémia, biológia és földrajz tantárgyakat az általános iskola nem szakrendszerű oktatásban kívánja tanítani. Ez a 2-2 óra az összegző sorokban nem szerepel. A szabadon tervezhető órakeretet a pedagógiai programban meghatározottak szerint egyes tantárgyak kötelező óraszám feletti tanítására vagy más oktatási célokra lehet felhasználni.

17.3.3 A tantárgyi óraszámok

A kiemelt területek

8. A tanulás kompetenciái: önálló tanulás, jegyzetelés tanítása
9. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelv): a kommunikációs képességek fejlesztése
10. A digitális kompetenciák: információszerzés és -feldolgozás képességének fejlesztése
11. A matematikai, gondolkodási kompetenciák: a térbeli, időbeli, mennyiségbeli viszonyokban való pontosabb tájékozódás fejlesztése
12. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: a szociális kompetenciák fejlesztése
13. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: változatos módszertani kultúra alkalmazása
14. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Emelt szintű oktatás

Intézményünk nemzetiségi nyelvoktató iskola, speciális képzésre kínál lehetőséget a következő tantárgyakból 1-8. évfolyamon:

- nemzetiségi nyelvoktatás: román nyelv
- nemzetiségi nyelvoktatás: szerb nyelv

Az 1-8. osztályokban a Kerettantervi alapóraszámánál magasabb óraszámokban folyik az oktatás a szabadon tervezhető órakeret és az emelt szintű tantárgyak órakerete felhasználásával – lásd az óratervnél.

Évfolyamonkénti szabadon tervezhető órakeret

A hon- és népismeret tantárgy tanítása heti 1 órában a 6. évfolyamon valósul meg.

A dráma és színház tantárgy szervezése a 7. évfolyamon projektnapok keretében valósul meg.

A szabadon tervezhető órakeretet a nemzetiségi nyelvekre és a Kerettantervi alapóraszámánál magasabb óraszámokban folyó oktatásra fordítjuk – lásd az óratervnél.

A természettudományos tantárgyak bontása

A természettudomány tantárgyak a 7–8. évfolyamon diszciplináris bontásban valósulnak meg.

Tantárgyi integráció

Az 5-7. évfolyamon az Digitális kultúra (Informatika) tantárgyba integráljuk a Technika és tervezés tantárgyat oly módon, hogy a minimális óraszámok és be nem olvasztható tartalmaik változtatás nélkül megmaradnak.

17.3.4 Órakeret

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020																
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órát lehet bejegyezni.																
Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
Magyar nyelv és irodalom	7	1	7	1	5	1	5	1	4		4		3	1	3	1
Matematika	4		4		4		4		4		4		3		3	
Történelem									2		2		2		2	
Allampolgári ismeretek															1	
Hon- és népismeret												1				
Etika/hit és erkölcstan	1		1		1		1		1		1		1		1	
Környezetismeret					1		1									
Természettudomány									2		2		0		0	
Kémia													1		2	
Fizika													1		2	
Biológia													2		1	
Földrajz													2		1	
Első élő idegen nyelv							2		3		3		3		3	
Ének-zene	2		2		2		2		2		1		1		1	
Vizuális kultúra	2		2		2		1		1		1		1		1	
Dráma és színház													P			
Technika és tervezés	1		1		1		1									
Digitális kultúra					1		1		2		2		2		1	
Testnevelés	5		5		5		5		5		5		5		5	
Osztályfőnöki									1		1		1		1	
Hittan többlet egyházi intézményben (nem számít bele az órakeretbe)	1		1		1		1		1		1		1		1	
Nemzetiségi iskolai nevelés többlet órakerete	3+1		3+1		3+1		3+1		3+1		3+1		3+1		3+1	
Kötelező alapóraszám	22		22		22		23		27		26		28		28	
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		2		1		2		2		2
Összes tervezett óraszám	22	5	22	5	22	5	23	5	27	4	26	5	28	5	28	5
Összesített óraszám	27		27		27		28		31		31		33		33	
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30	
Maximális órakeret nemzetiségi iskolában	27		27		27		28		31		31		33		33	

17.3.5 Helyi tantervek

A helyi tanterv egyes tantárgyakra vonatkozó, részleteiben kidolgozott tananyaga és követelményei a mellékletben található.

18. Az alkalmazandó tankönyvek és segédletek kiválasztásának elvei

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztása csak a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével lehetséges. Munkaközösségeink figyelembe veszik a tanár módszertani szabadságát és a tanulók jogát a tárgyilagos és többoldalú ismeretszerzéshez, figyelembe véve a következőket:

- Az iskola helyi tantervéhez illeszkedő segédeszközöket kell választani.
- Hasonlóan megfelelő taneszközök esetén az olcsóbbakat kell előnyben részesíteni.
- Tanítási év közben a meglévő tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre fizetési kötelezettség hárul.

Pedagógusaink a tankönyvválasztásnál figyelembe veszik az Oktatási Hivatal által összeállított és közzétett hivatalos tankönyvjegyzéket (az Oktatási Hivatal az Emberi Erőforrások Minisztériuma honlapján teszi közzé a tankönyvek hivatalos jegyzékét, amelyet folyamatosan felülvizsgál és frissít), valamint a Református Pedagógiai Intézet által ajánlott tankönyveket.

A szemléltetést, illetve tanulói tevékenységet igénylő tananyag feldolgozásához szükséges taneszközöknek jegyzékét iskolánk a munkaközösségek bevonásával tanévenként felülvizsgálja, szükség szerint módosítja.

A következő tanévben szükséges taneszközökről írásban tájékoztatjuk a szülőket.

19. A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az iskolában folyó tevékenység célja alapvetően a *nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése, az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése*. Feladata továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Célja továbbá, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket. Hozzájárul ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Az iskola tantestülete fontos szerepet szán az egyetemes magyar nemzeti hagyománynak, a nemzeti öntudat fejlesztésének, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is. Ebből következően a nemzetiségekre vonatkozó tudástartalmak főbb tartalmi jellemzői (illeszkedve a regionális és lokális sajátosságokhoz) a tartalmi szabályozás különböző szintjein, illetve az iskoláztatás minden szakaszában arányosan meg kell, hogy jelenjenek. Kiemelten kezeli az ország és tágabb környezete, a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő

magyarság életének megismerését, ugyanakkor fontosnak tartja azokat a tartalmakat, amelyek Európához tartozásunkat erősítik.

Az együttműködés a *szülőkkel*, a gyermekek családi neveléséhez nyújtott pedagógiai segítség, a szülői vélemények, javaslatok befogadása és hasznosítása a hatékony intézményes nevelés-oktatás nélkülözhetetlen feltétele, ezért az iskola megteremti azokat a fórumokat, ahol a szülők és a pedagógusok közötti tapasztalatcsere kölcsönössé, az együttműködés eredményessé válhat.

Az iskola szelleme a teljesítmény növelésére sarkall tanítványt és tanárt egyaránt, hogy *az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen, egyensúlyra törekedve a műveltség értékhozó hagyományai, valamint az új fejlesztési célok és tartalmak között.

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet kialakítása.
- A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény- elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük.
- Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- Az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra.

- Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.
- A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.
- A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.

20. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra

- a. a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- b. iskolai sportkörben való sportolással,
- c. versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki.

Intézményünkben a mindennapos testnevelés évfolyamonként heti 2 óra néptánc oktatás keretében valósul meg.

Célok, alapelvek

- Minden tanuló minden nap vegyen részt valamilyen testmozgásban
- Testnevelés órán megfelelő terhelést kapjon
- Minden testnevelés órán legyen gimnasztika a helyes testtartást, helyes légzést kialakító gyakorlatok
- Gyógytorna gyakorlatok
- Minden testnevelés óra – testmozgás örömet és sikerélményt jelentsen, még az eltérő adottságú tanulóknak is
- Érvényesüljön a testnevelés személyiségfejlesztő hatása
- Tanítsunk olyan sportokat is, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében (szabadidő sportok, játékok, aerobic)
- A tanulók testi-biológiai fejlődése csak rendszeres, napi testneveléssel és sporttal
- (testmozgással és testedzéssel) biztosítható. Ez a feladat sem előbbre, sem későbbre nem hozható és semmiféle más tevékenységgel nem helyettesíthető

- A kisgyermek a legmaradandóbb élményüket életük első tíz évében gyűjtik. Ha a testi készség és képességfejlesztés ebben az életkorban elmarad, a későbbiekben nem, vagy csak alacsony szinten pótolható
- Fizikai képességek kialakítása és fejlesztése (is) csak az érzékeny szakaszokban gazdaságos (Pl. az úszástanulás érzékeny időszaka 3-10, az ügyességé 10-13 éves kor)

Tömegsport

Lehetősége mindkét tagozaton biztosított.

Sportkörünket az adott tanév eleji igényfelmérés alapján szervezzük.

Lehetőségeink:

- kézilabda
- labdarúgás
- kosárlabda
- asztalitenisz
- játékos testedzés

Szabadidő kibővítése

- a tornaterem használatának további lehetősége időbeosztás szerint
- udvari sportpálya használata

A napközi otthoni szolgáltatásunkat igénybe vevő diákok a délutáni programjuk részeként tornatermi vagy udvari testnevelési foglalkozáson vehetnek részt.

Segítő kapcsolatok, partnerek

- szülők, család
- iskolai szülői munkaközösség
- iskolaorvos, házi orvos, védőnő
- gyermekjóléti szolgálat
- rendvédelmi szervek ifjúságvédelmi munkatársai (DADA program)
- Magyar Vöröskereszt
- ANTSZ

A helyi megvalósításának szabályai a pedagógiai program „Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok” c. fejezetében is megtalálhatók.

21. A választható tantárgyak, foglalkozások

Választható tantárgy: Román vagy szerb nyelv 1-8. évfolyamon

A tanórán kívüli választható foglalkozásokat az iskola az adott tanítási évre szóló tantárgyfelosztásában határozza meg. A választható foglalkozások (szakkör, sportkör, tehetséggondozó foglalkozás, felzárkóztató foglalkozás, stb.) tantárgyfelosztásba való beillesztésénél figyelembe kell venni az adott évfolyam, osztály nevelési-oktatási igényeit, a maximális terhelésre vonatkozó szabályokat.

Ha a tanuló – a szülő írásbeli jelentkezésére – felvételt nyert egy szabadon választott tanórán kívüli foglalkozásra, akkor a tanítási év végéig, vagy ha a tanítási év vége előtt befejeződik, akkor az utolsó tanítási óra befejezéséig köteles azon részt venni. Erről a tényről - a szabadon választott foglalkozásra történő jelentkezéskor - a tanulót és a szülőjét írásban tájékoztatni kell.

22. Projektoktatás

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti tanórai foglalkozások megszervezhetőek a hagyományos, tantermi szervezési formáktól eltérő módon is, így különösen projekt oktatás, erdei iskola, múzeumi foglalkozás, könyvtári foglalkozás, művészeti előadáshoz vagy kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás formájában is, amennyiben biztosított az előírt tananyag átadása, a követelmények teljesítése, a tanítási órák ingyenessége, a tanulói terhelés korlátozására vonatkozó rendelkezések megtartása.

23. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

23.1 Ellenőrzés, értékelés elvei

- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése.
- Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
- A tanuló teljesítményét mindenkor korrekt módon, az elvárás–képeség–teljesítmény egységében kell értékelni.
- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szóveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban, csoportban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét).
- A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítése útján történő fejlesztése az irányadó elv.

23.2 A folyamatos értékelés fajtái

- órai értékelés (szóban az órai munka, az aktivitás visszajelzésére),
- szóbeli felelet értékelése,
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban (készségtárgyak teljesítményének értékelésére),
- írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),
- szülőknak üzenő füzet vagy ellenőrző útján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy a kiemelkedően jó teljesítményért,
- félévi és tanév végi

23.2.1 Az iskolai beszámoltatás formái

Formái

- szóbeli feleltetés,
- órai munka,
- házi feladat, füzetvezetés ellenőrzése,
- tanulói kiselőadás,
- írásbeli számonkérési formák:
  - írásbeli felelet (egy anyagrészből),
  - beadandó, nagyobb elmélyülést igénylő házi dolgozat kitűzése, röpdolgozat (bejelentés nélkül, aznapi házi feladatból),
  - dolgozat (előző órán bejelentett, kisebb anyagrészből),
  - témaközi dolgozat,
  - témazáró dolgozat (legalább egy héttel korábban bejelentett, összefoglalással előkészített, teljes témakört felölelő).
- a tanuló produktumának (pl.: rajz, technika órán előállított tárgy, testneveléssel összefüggő mozgásforma előadása) ellenőrzése.
- év eleji, félévi, év végi felmérés

23.2.2 Az iskolai beszámoltatás követelményei

Csak olyan tananyagot lehet számon kérni, aminek a feldolgozása tanórán – rövidebb-hosszabb formában – megtörtént, készségelemzés esetén ilyen jellegű felkészítés is történt.

Az iskolai írásbeli beszámoltatások rendje, korlátai:

- Írásbeli felelet az utolsó 1 óra anyagából bejelentés nélkül, bármikor írható.
- A témaközi dolgozat a témakör 3-5 tananyagára terjedhet ki, előző órán bejelentendő, maximum 30 perces írásbeli számonkérés.
- A témazáró dolgozat írása, általában az egész tanórát igénybe veszi, 1-8. évfolyamon egy héttel előbb be kell jelenteni a megíratását és követelményeit. A témazáró dolgozatok érdemjegyet a munkaközösségek egységes % kulcsok alapján adják.
- Az év eleji, félévi, év végi felmérések alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak: a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. E felmérések csak akkor oszthatóak, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után került sor rájuk, s megtörtént a házirend szerinti előzetes bejelentés.

Tanítási szünet utáni 1. nap tanóráin témazáró dolgozat nem írható.

Házi dolgozat magyarból és idegen nyelvből félévente maximum 4, a többi tantárgyból félévente maximum 1 írható. A házi dolgozat feladatát legalább 1 héttel a beadási határidő előtt kell kijelölni, ebbe az időtartamba a tanítási szünetek ideje nem számítható be. Két házi dolgozat párhuzamosan nem adható fel különböző tantárgyakból sem. A házi dolgozat érdemjeggyel értékelhető, be nem nyújtása a feladat elégtelen megoldásával egyenértékű.

A témazáró jegyek duplán számítanak és így számíthatók be a félévi, illetve az év végi osztályzatba.

23.2.3 Tanulmányi munka értékelése

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

A második év végétől a hagyományos osztályzások módszert használjuk, azaz a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeljük, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

- **Kitűnő:** a jelesnél jelzett követelmények teljesítésén túl jelentős az ismeretanyaga a kiegészítő anyagból. Érdemjegyei évközben 5-ösök, azaz alkalmazni képes tudása van.
- **Jeles (5):** ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes pontosan szabadosan fogalmaz, tud önállóan összefüggően beszélni. Kérdéseit bátran megfogalmazza.
- **Jó (4):** ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, a megtanultakat kisebb hibákkal tudja alkalmazni.
- **Közepes (3):** tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget, többször szorul javításra, kiegészítésre. Ismeretei felszínesek. Önállóan beszélni, dolgozni kevésbé tud. Segítséggel képes megoldani önálló feladatát.
- **Elégséges (2):** ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért, gyakorlatban képtelen az önálló munkavégzésre.
- **Elégtelen (1):** ha a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

Szöveges és osztályzattal történő minősítés esetén is tantárgyanként dicséret adható a kimagasló teljesítmény elérésekor:

- szöveges értékelésnél a „kiválóan teljesített”,
- osztályzattal történő értékelésnél a „jeles” minősítés esetén, melyet szöveges értékelésnél félévkor és év végén a dicséretetek között kell feltüntetni, érdemjeggyel történő értékeléskor:
  - félévkor: „D” jelöléssel,
  - tanév végén: „jeles” minősítés helyett „kitűnő” minősítéssel az adott tantárgyak esetén.

Az a tanuló, aki tanév végén valamennyi tantárgyból „jeles” és a tantárgyak több mint fele „kitűnő” (dicséretes) nevelőtestületi dicséretben részesül.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt, a tárgyat tanító nevelő értesíti a tájékoztató füzetben keresztül. A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök kéthavonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A szaktanár a tanuló teljesítményét, előmenetelét

- a) heti egy órás tantárgynál félévenként legalább három érdemjeggyel,
- b) heti kettő vagy három órás tantárgynál havonta legalább egy érdemjeggyel,
- c) heti három óránál magasabb heti óraszámú tantárgynál havonta legalább kettő érdemjeggyel értékeli.

A tanárnak biztosítania kell, hogy az érdemjegyeket egyenletesen, időarányosan elosztva szerezhessék meg a tanulók (kivételek a hosszú hiányzások).

Érdemjegyek, osztályzatok dokumentálása

Az osztályzatokat az E-naplóban, ellenőrző könyvben, üzenő füzetben, az év végi eredményeket az E-naplóban, bizonyítványban és az anyakönyvben kell rögzíteni. Az érdemjegyek beírása az E-naplóba az értékelés után azonnal következik, amely a szaktanár feladata. Az ellenőrző, illetve üzenő füzetbe a tanuló írja be, és a pedagógus írja alá. Az osztályfőnök havonta pótolja a be nem írt jegyeket.

Jutalmazás és büntetés

Az iskolában a kiemelkedő szorgalmi, sport, tanulmányi munkáért, többletmunkáért, versenyeredményért, szereplésért szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói és nevelőtestületi dicséretet

kap a tanuló. 50 db tantárgyi jelesért osztályfőnöki, 100 db jelesért igazgatói dicséret jár. Az 1. osztályban az osztályfőnök javaslata alapján adható osztályfőnöki, illetve igazgatói dicséret. Azt a tanulót, aki tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy a házirend előírásait megszegi, vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni. Ennek eszközeit és fokozatait a házirend szabályozza.

23.3 A tanulók munkájának szöveges értékelése

A szöveges értékelés elvi kiindulópontjai:

- alakítja a helyes önértékelést, segíti a reális önismeretet
- nyitott, nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart
- a gyerek aktív részese a saját fejlődésének
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodik a gyermek fejlődéséről
- az értékelés a gyerekért, de elsősorban a szülőknek szól

A szöveges értékelés elvi követelményei:

- minősítés-központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemzi
- figyelembe veszi az életkori sajátosságokat
- összhangban van a pedagógiai programmal, a helyi tantervi rendszerrel és a kimunkált értékelési koncepciókkal
- személyre szóló és ösztönző jellegű
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet tölt be
- konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelöli meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára

23.3.1. A helyi értékelés alapelvei

A gyerekek értékelését az osztálytanítók készítik el, figyelembe véve a napközis nevelő és az osztályban tanító nyelvszakos tanár véleményét is. Teljes körű értékelések évente két alkalommal készülnek: félévi és év végi értékelés a tanév rendje szerinti dátummal.

A fent említett értékeléseket az EMMI Oktatási Államtitkárság által kiadott a „Szöveges értékelést, minősítést támogató szoftver” használatával készítik el ill. a Mozanapló által felkínált lehetőségekkel.

1. évfolyamon és 2. évfolyamon félévkor:

- Kiválóan teljesített: ha a tanuló a helyi tantervfejlesztési feltételt megbízhatóan tudását alkalmazni képes.
- Jól teljesített: ha a tanuló a helyi tantervfejlesztési feltételt kevés hibával sajátította el, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását.
- Megfelelően teljesített: ha a tanuló a helyi tantervfejlesztési feltételt pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti, csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni tudását.
- Felzárkózatásra szorul: ha a tanuló a helyi tanterv fejlesztési feltételeit, minimálisan is alig teljesíti, kizárólag nevelői segítséggel vagy azzal sem képes önálló feladatvégzésre.

23.3.2. Sajátos nevelési igényű tanulók értékelése

A sajátos nevelési igényű tanulóknak integrált ellátása folyik, az ellenőrzési, értékelési, ill. minősítési eljárás megegyezik az előzőekben leírtakkal.

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő, illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő tanulóinknál bizonyos esetekben az első évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása indokolt.

Amennyiben a szakértői vélemény az alábbi megállapításokat teszi:

- szóbeli számonkérés előtérbe helyezése: ez esetben a szaktanár az írásbeli beszámoltatás helyett a szóbeli számonkérést alkalmazza valamennyi írásban történő (írásbeli felelet, témazáró dolgozat) számonkérés helyett;
- tantárgyrészek értékelése alóli mentesítés: az adott tantárgyon belül az érintett tantárgyrész nem kerül minősítésre;
- tantárgy minősítése alóli mentesítés: a tanulót évközben érdemjeggyel értékeli a nevelő, de sem félévkor, sem év végén nem minősíti osztályzattal,
- a tantárgyi minősítés alól mentesített tanuló esetében szöveges értékelés tartalmazza, hogy a szakvéleményben javasolt fejlesztés hogyan valósult meg.

23.3.3. A szöveges értékelés tartalmi szempontjai

magatartás

szorgalom

tantárgyi teljesítmények

Az értékelés módszerei az 1-4. évfolyamon a következőképp történnek:

Tanulóink értékelése év közben 1 és 2. évfolyam első félévében

A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan teljesített,
- jól teljesített,
- megfelelően teljesített,
- felzárkóztatásra szorul.

1 évfolyamon és 2. évfolyam első félévében szülők felé a tanulók minősítése pontértékkel, százalékkal, érdemjegyre vetített szöveges értékeléssel, szóbeli tájékoztatással történik.

2. évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét évközben és év végén is 1-5 érdemjeggyel minősítjük annak érdekében, hogy a szülők felé folyamatosabb, még rendszeresebb legyen a visszajelzés.

Értékelés az 5-8. évfolyamon:

5-8. évfolyamon félévkor és év végén, valamint ezeken az évfolyamokon évközben és év végén 1-5 érdemjeggyel történik az értékelés. Az érdemjegy informatív jellegű, a tanulási részteljesítmény és az adott témához tartozó tantervi követelmények összehasonlításának eredményét jelzi.

Az osztályzat összefoglaló képet ad a tanuló összteljesítményéről a tanterv által előírt törzsanyagra vonatkozó követelmények tükrében. *A félévi és az év végi osztályzatot az adott félév során szerzett érdemjegyek, és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.* A témazáró érdemjegyek nyomatékosan számítanak. Az érdemjegyek és osztályzatok meghatározására az 5 fokozatú skálát alkalmazzuk.

Értékelési funkciók meghatározása

- Diagnosztikus, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.
- Formatív, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához, a fejlesztési stratégiák kimunkálásához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- Szummatív funkció, megerősítés, visszacsatolás,- egy-egy tanulási szakasz végén ad összegző tájékoztatást az elsajátított ismeretek eredményéről pedagógusnak, szülőnek, tanulóknak egyaránt.

23.3.4. A szöveges értékelés módja

1. Szóbeli: a tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon és más iskolai foglalkozásokon.

Megfogalmazódhat:

- a tanító részéről
- a tanulótársak részéről
- önértékelés formájában

2. Írásbeli: például

- a tanulói produktumokra írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával,
- témazáró felmérések megoldásának értékelése %-os teljesítménysávok megadásával és ezek minősítő jelzésével,
- aktuális észrevételek bejegyzése a tanuló fejlődésével, előmenetelével kapcsolatban (pl. üzenő füzetbe),
- első negyedévkor, félévkor, harmadik negyedévkor és tanév végén részletes szöveges értékelés.

Szöveges értékelés dokumentumai

- Az EMMI Oktatási Államtitkárság által jóváhagyott bizonyítvány.

Az első évfolyamon a tanuló szöveges minősítése a pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része, amit a bizonyítvány borítólapjának tárolójába kell elhelyezni.

- Az EMMI Oktatási Államtitkárság által jóváhagyott törzslap.

- Az E- napló.

A naplóba a felmérők %-os eredményei és a tájékoztató füzetben megjelenő alkalmi értékelések kerülnek.

- Tájékoztató füzet.

A tájékoztató füzetbe alkalmi beírások kerülnek a tanuló pillanatnyi eredményeiről és a felmérők %-os eredményeiről.

A szöveges értékelés felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulási teljesítményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából.

23.4 A tanulók munkájának írásbeli értékelése

A tanuló tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük.

Témazárók:

0 - 30%	elégtelen (1)
31 - 50%	elégséges (2)
51 - 70%	közepes (3)
71 - 90%	jó (4)
91 - 100%	jeles (5)

Tantárgyanként és a számonkérés minősége szerint a munkaközösségek munkatervében jelennek meg a százalékértékek. A fenti százalékoktól egyes – indokolt - esetekben el lehet térni. A tanár a feldolgozott anyag bonyolultsága, a számonkérésre kiválasztott feladatok belső összefüggései és összetettsége alapján más osztályozási határokat is meghatározhat, amennyiben erről előzetesen tájékoztatja a tanulókat. A témazárók értékelés legkésőbb két héttel a megíratásuk után történik, amit a szaktanár pontosan megnevezve ír az ellenőrzőbe, s vele egyidejűleg az e-

Naplóba. A témazáró jegyeket az e-Naplóban és az ellenőrzőben pirossal jelöljük (egy témazáró jegy az átlag számításánál két osztályzatnak felel meg).

Külön ügyelünk, hogy a bukásra álló, illetve sokat rontott tanulónak az adott félév utolsó két hónapjában több lehetősége legyen a javításra, erről a szülőt tájékoztatjuk, ami a szaktanár elsődleges feladata, illetve az osztályfőnöké.

Félévkor és év végén a tanulók teljesítményének elbírálásakor az osztályzatok jellegük súlya szerint kerülnek beszámításra. Az első félév teljesítménye beszámít az év végi osztályzatba, figyelembe véve az előmenetel tendencia jellegét. A félév és tanév végén az egyes tantárgyakban elért kiemelkedő teljesítményéért a tanuló dicséretet kaphat. Az átlag számításánál a matematikai kerekítés szabályai szerint járunk el.

Ha a tanulónak év végén dicséretes osztályzatai vannak a tantárgyak legalább feléből, a tantestület általános dicséretét érdemeli ki, ezt a bizonyítványban és a törzslapon is dokumentálni kell.

Amennyiben a tanuló a *második–nyolcadik tanév* szorgalmi időszakának végén egy vagy két tantárgyból elégtelen minősítést szerez a következő tanév megkezdése előtt (tehát augusztusban) javítóvizsgát tehet. Amennyiben a tanév szorgalmi időszakának végén három vagy több tantárgyból szerez elégtelenminősítést köteles az évfolyamot megismételni.

Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja.

A magasabb évfolyamra lépés jogának, illetve a tanév végi osztályzatok megszerzésének ritkább, de fontos eszköze az osztályozó vizsga.

Osztályozó vizsgáznunk kell, ha:

- az igazgató felmenti a tanulót a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól (egyéni munkarend),
- az igazgató engedélyezte, hogy a tanuló egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
- egy tanítási évben a törvényileg meghatározottnál többet mulasztott a tanuló.

23.4.1. Az írásbeli beszámoltatás szerepe, súlya

- A számonkérési, értékelési formák (szóbeli, írásbeli) helyes aránya a pedagógia örök dilemmája. A képesség és készségfejlesztés követelménye a két forma egyenlő arányát kívánja, a mennyiségében és sokféleségében egyre bővülő közvetítendő ismeretanyag elsajátításának pontos ellenőrzése az írásbeli számonkérést részesíti előnyben. Ugyanakkor a tanulók kifejezőképességbeli hiányosságai, a felgyorsult élettempó hatására kialakult rövidített, szinte csak jelzésszerű – az egyedi, választékos stílust nélkülöző – beszédjük az iskola felelősségét növeli ezen a téren.
- A témazáró dolgozatok – kétszeres súllyal való értékeléséről a szaktanár dönt a munkaközösség véleményének figyelembevételével. A szaktanár a tanév elején tájékoztatja a tanulókat arról, hogy melyek azok a tanulói teljesítmények, amelyeket a félévi és a tanítási év végi osztályzatok kialakításánál kétszeres súllyal fog figyelembe venni. Ilyen teljesítmény értékelésekor a naplóba és a tanuló ellenőrzőjébe piros színnel megkülönböztetett érdemjegy kerül. Az E-napló lehetővé teszi a pedagógus számára a további súlyozott jegyek alkalmazását, pl. házi feladat, szóbeli felelet, kis dolgozat, felszerelés hiány stb.

Tanulói értékelési – motivációs rendszer

Minden tanár köteles kidolgozni saját értékelési-motivációs rendszerét, melynek jóváhagyása a szakmai munkaközösség feladata és felelőssége. Az értékelési motivációs rendszerben az órai munkát, a kisebb házi feladatok jó vagy rossz megoldását illetve hiányát, a külön feladatok teljesítését stb. a tanár pozitív (piros pont, plusz, csillag stb.) vagy negatív (fekete pont, mínusz stb.)

jelzéssel értékeli, s meghatározott számban ezek érdemjegyre válthatók. A tanár az értékelési rendszert év elején köteles ismertetni a tanulókkal.

23.4.2. Az írásbeli beszámoltatás formái, korlátai

Az írásbeli számonkérés fajtái:

Írásbeli felelet: röpdolgozat, diktálás, gyűjtőmunka. Ezek a szóbeli felelettel egyenértékűeknek számítanak.

Írásbeli munka: egyes tantárgyakból szükséges az órai írásbeli munka (munkafüzetben, füzetben) Értékelés módját a pedagógus határozza meg.

Témazáró dolgozat: feladatait a szaktanár állítja össze, vagy központi feladatlapot használ. A naplóba piros színnel írjuk be. Az átlag számításánál két osztályzatnak felel meg.

Házi feladat: jellegét tekintve elmélyíti, illetve gyakoroltatja az órán tanultakat.

Az írásbeli beszámoltatásra minden írni tudó tanuló, aki a rendszer tagja, kötelezhető. Egyes esetekben, ha a tanuló akadályoztatva van, segítséggel vehet részt rajta (teszt lap).

Az írásbeli feleletek értékelése alsó tagozaton

Az írásbeli beszámoltatás a tanulók ellenőrzésének, értékelésének szerves részét képezi.

Célunk, hogy:

- az írásbeli beszámoltatás járuljon hozzá a tanulók személyiségének fejlesztéséhez,
- alakítsa önértékelő képességüket,
- legyen tervszerű, rendszeres,
- a mért tanulói teljesítmények ismeretében valósuljon meg a hiányosságok pótlása, a továbbhaladás útjának és a fejlesztés lehetőségeinek kidolgozása.

Formái:

- Év eleji felmérő dolgozat: az előző tanévben elsajátított ismereteket, készségeket
- Félévi felmérő dolgozat: az előző időszakban elsajátított ismereteket
- Év végi felmérő dolgozat: a kialakított készségeket méri
- Témazáró dolgozat: az adott témakörben tanult ismeretek alkalmazásának mérését szolgálja
- Részösszefoglaló számonkérés: a témakör egy részének ismeretanyagát ellenőrzi
- Írásbeli felelet: az előző 1-2 tanítási óra anyagát kéri számon
- Tanórai önálló írásbeli munka
- Óra eleji tájékoztató jellegű írásbeli számonkérés
- Otthoni gyűjtőmunka és önálló feladatmegoldás
- Az írásbeli beszámolók lehetnek központilag kidolgozottak vagy a nevelő által készítettek
- Megvalósíthatók teszt vagy esszé formájában

Rendje:

Az írásbeli beszámoltatás tervszerűen, folyamatosan történik. Törekszünk arra, hogy fejlesztő jellegű, változatos, sokoldalú, objektív legyen. Felmérő és témazáró dolgozatok írására a tanmenetben tervezetteknek megfelelően kerül sor. Felmérő és témazáró dolgozatok esetében legkésőbb a beszámoltatás előtt 2 tanítási órával közöljük a tanulókkal a dolgozatírás időpontját, megadjuk a felkészüléshez szükséges információkat. Részösszefoglaló dolgozat írását az előző órán jelezzük. Írásbeli feleletre előzetes bejelentés nélkül is sor kerülhet. Az otthoni gyűjtőmunkát pontos, egyértelmű feladat meghatározásokkal készítjük elő. A dolgozatokat a nevelő 2 héten belül kijavítja, értékeli.

A tanulók a kijavított és kézhez kapott írásbeli munkákban lévő hibákat nevelői segítséggel korrigálják. A dolgozatírást követő javítás, megbeszélés során a nevelő útmutatást ad a hiányosságok pótlásához. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a tanulók írásbeli munkáit a szülők is megtekinthessék (haza küldve vagy fogadóórán).

Korlátai:

A tanulók túlterhelésének megakadályozása érdekében egy tanítási napon 1 témazáró dolgozatnál többet nem írhatnak a tanulók. 2-nél több írásbeli számonkérést, nem tervezhetünk egy tanítási napra. A dolgozatok írásának időpontjával kapcsolatban az egy osztályban tanító pedagógusok működjenek együtt, figyelembe véve a tanulók jelzéseit is. Az osztálynaplóban a nevelők bejelölik a dolgozatírás időpontját, annak megnevezését (formáját), így az a tanulók számára is követhetővé válik, valamint betartható a korlátozó intézkedés.

23.4.3. Az írásbeli beszámoltatásnak a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az írásbeli számonkérés előnyei, szerepe:

- objektív,
- követhető,
- dokumentálható,
- áttekinthető,
- egyértelmű,
- fejlesztő, mert önálló munkára épít,
- biztosítja a korrekció lehetőségét.

Az írásbeli számonkérések mellett törekszünk a szóbeli számonkérések megfelelő számára is (fele-fele arány). Írásbeli számonkérés súlya: a felmérések, témazárók, a félévi és év végi osztályzat, valamint a szöveges értékelés kialakításánál 2 jegynek számítanak, a résztémakörök és írásbeli feleletek egy jegyként számíthatók be.

23.5. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

A házi feladat a tanítási órán elsajátított ismeretek, készségek otthoni gyakorlását, bevésését, alkalmazását szolgálja. Lehetőséget ad a tanulónak az egyéni tanulási stílus és egyéni munkatempó kialakítására. A körültekintően megválasztott házi feladat segítségével a tanuló fokozatosan válik az ismeretszerzésben és alkalmazásban önállóvá és eredményessé. Az egyéni tanulási stíluson túl kialakítja az önellenőrzés és önértékelés képességét.

Szóbeli és írásbeli házi feladatok elvei

- eredményessége szempontjából szükséges az órán a megfelelő előkészítés, a kijelölt feladatok értelmezése,
- a mindennapi tananyagban alapuljon, egyértelmű, önállóan megoldható legyen,
- a ténye a füzetben vagy a leckeönyvben rögzítésre kerüljön,
- az egységes feladatkijelölésnél az osztály átlagszintjét vesszük figyelembe, de lehetőség van képesség szerint differenciált feladatok adására is,
- a szóbeli és írásbeli feladatok helyes aránya lényeges.

23.5.1. A napközis, tanulószobai és otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

A napközi vezető feladata, hogy a rá bízott gyerekek mindegyikével egyformán törődjön, mintegy második **otthont adva nekik.** Úgy kell gyerekeinket ellenőrizni és segíteni a tanulásukban, hogy magukból a lehető legjobb eredményeket hozzák ki.

Egyre nagyobb önállóságra kell a csoportoknak szert tenniük a tanulás minden területén. Nagyon fontos a jó irányítás, a jó szervezés az egyre több munka elvégzése miatt, s ezért nagyon oda kell figyelni a jó időbeosztásra is. Amennyiben a házi feladat elkészítéséhez nem töltenek elegendő időt a napköziben a tanulók– egyéb elfoglaltságuk miatt -, akkor a szülők feladata a gyerekek felkészülése és felügyelete.

Tanulószoza: (szervezése vegyes) felsős tanulókból áll.

A tanulás szervezése differenciált, a gyerekek főleg tanulópáros rendszerben dolgoznak:

- önállóan tanulóknál: azonos képességek függetlenül, melyik osztályba jár,
- irányításra, segítségre szorulóknál: gyenge és kevésbé gyenge tanuló, de azonos osztály,
- állandó segítségre szorulóknál: azonos képesség, azonos osztály, állandó tanári segítség.

A tanulás hatékonyságának növelésében jelentős szerepet kap a tanulók közötti különbségek (életkor, szociális helyzet, motiváltság, akarat, egyéni képességek) ismerete alapján az „egyéni szabott” segítségnyújtás, a szülőkkel, osztályfőnökökkel, szaktanárokkal való állandó kapcsolattartása.

A differenciálás feladata, hogy a csoporton belül lévő, de különböző fejlettségi szintű tanulókat a tanulás ideje alatt a képességüknek megfelelő feladattal lássuk el. Ezért az „üzenő” mellett elengedhetetlenül szükséges a gyakorló füzet. Jól bevált benne az írás, matematika, idegen szavak gyakorlása mellett, a tartalom leírása, rajzzal való ábrázolása, a történelem és környezet kérdéseinek megválaszolása, valamint egyéb gyakorlatok, pl.: szabályok leírása.

- Az önállóan tanulók (Azok a tanulók, akik szinte segítség nélkül, önállóan tanulnak) egymás mellett ülnek, vagy éppen a gyengébbeket segítik (tanulópár),
- az iskolai feladaton kívül valami plusz feladatot is kapnak, ami lehet egyéni szabott, esetleg közös feladat, a tanuló által kért, stb.

A kevésbé önállóan tanuló gyerekek már rendszeresen kérik a segítséget a leckék elkészítése közben, ha egy-egy feladtnál megakadnak. A másnapra való felkészülésre elég, de a gyakorlásra egyre ritkábban marad idejük. Pedig – gyakorlat teszi a mestert – tartja a közmondás. S nekünk is mindent meg kell tennünk, hogy a lehető legtöbbet gyakoroljanak, hogy egyre önállóbbakká váljanak.

Az állandó segítségre szorulókkal kell a napközis nevelőnek a legszorosabb kontaktust tartania. Jó, ha egy asztalnál/padnál foglalnak helyet, vagy közvetlen a tanári asztal közelében, esetleg egyedül ülnek. Csak így lehet folyamatosan figyelemmel követni őket, a többiek zavarása nélkül segíteni a munkájukban.

Nevelési célkitűzés

Az iskolai ismeretek megszilárdítása, és a tanulókkal fokozatosan elsajátítani a képességükhöz megfelelő legeredményesebb tanulási módszereket. Az önálló tanuláshoz szükséges készségek és képességek, az ambíció, az igényszint emelése, fejlesztése.

23.5.2. Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának folyamata

Jelölések: E=egyéni P=páros Cs= csoportos S= tanári segítség F = frontális

Tevékenység	Feladat	Módszer
Bevezetés a tanulmányi munkába	Tájékozódni <ul style="list-style-type: none"> • a délelőtti órák eseményeiről • a házi feladatok tantárgyak szerinti mennyiségéről, jellegéről (írásbeli, szóbeli)	Beszélgetés e-Napló, ellenőrző, leckefüzet megnézése E, P, Cs
Tanulás előkészítése	Objektív feltételek megteremtése <ul style="list-style-type: none"> • kellemes tanulóhely kialakítása • A tanuláshoz szükséges eszközök biztosítása aznapra és másnapra, megfelelő külalakkal (áttekinthetőség, esztétika) Szubjektív feltételek megerősítése	<ul style="list-style-type: none"> • Füzetek, tankönyvek órarend szerinti előkészítése. • Ellenőrzése • Megbeszélés

	<ul style="list-style-type: none"> • A figyelem koncentrációjának növelése, a munka hatékonyságának elérése • Érdeklődés felkeltése, ébrentartása <p>Tudatos tervezésre, szervezésre szoktatás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyéni sorrend kialakítása <ol style="list-style-type: none"> 1. Könnyű-nehéz 2. Szóbeli-írásbeli 3. Tárgyak nehézségi foka szerint • Időtervezés maximális időkihasználással, saját tempó figyelembevételével 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyes testtartást és légzést segítő gyakorlatok • Relaxációs gyakorlatok • <i>Stressz- és feszültségoldó</i> gyakorlatok • Írást előkészítő gyakorlatok • Megbeszélés • Értékelés • Tapasztalatszerzés • Óra használata <p>F, E</p>
<p>Tanulás I., „csendes” (Tanulás és írásbeli feladatok elkészítése)</p>	<p>1. Írásbeli feladat elkészítéséhez</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismétléssel feleleveníteni a továbblépéshez nélkülözhetetlen ismereteket • Igényszint növelése, helyességre, esztétikus munkára törekvés <p>2. Szóbeli tanuláshoz</p> <ul style="list-style-type: none"> • a tanulás technikájának elsajátíttatása • Gondolkodva tanulás, összefüggések keresése • szótár, lexikon helyes használatának megtanítása • szókincs, kifejezőképesség javítása • választékos beszédre való törekvés, érthető fogalmazás <p>3. Az önművelési igény felkeltése, önálló ismeretszerzésre ösztönzés</p> <p>4. Megfelelő munkatempó kialakítása, fokozása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tankönyv, órán írt vázlat, kézikönyv, szótár használata • Tollbamondás, másolás • Folyamatos megfigyeléssel kiválasztani és fejleszteni • Felidézés • Lényegkiemelés • Vázlatpontok írása • Új szavak, kifejezések kikeresése szótárból, lexikonból • Csendes és hangos olvasás • Differenciált foglalkoztatás • Iskolai és városi könyvtár látogatása <p>E, P, Cs, S, F</p>
<p>Tanulás II. (Ellenőrzés, értékelés)</p>	<p>Ellenőrzés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az önellenőrzés lehetőségeinek és fontosságának megismertetése • Logikus, tömör tartalom felmondásra törekvés <p>Értékelés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A teljesítményre való pozitív reagálás alkalmazása, fontossága 	<ul style="list-style-type: none"> • Ismétlés • Tartalomírás • Felmondás próbák • A megtanultak kikérdezése • Gyakorlás • Mosoly, dicséret, apró gesztus • Egyéb jutalmazás <p>E, P, Cs, S</p>

A cél elérése érdekében folyamatos kapcsolattartás a szaktanárokkal és a szülőkkel.

23.6 A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelése

Formái:

A tanuló magatartásának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2).

A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Félévkor a minősítés az ellenőrző könyvbe csak számmal kerül be, az év végi bizonyítványba a fenti egyszavas minősítéseket kell beírni.

A tanulók magatartását, szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén, második évfolyamon félév végén az osztályfőnök szóvegesen minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzik.

A magatartás és szorgalom minősítésének szempontjai:

A tanulók magatartását és szorgalmát az osztályfőnök rendszeresen figyelemmel kíséri és havonként értékeli. Félévkor és év végén az osztályfőnök javaslatára az adott osztályban tanítók a tanulók magatartását és szorgalmát minősítik a hagyományos négy fokozat egyikével.

A tanuló magatartása

példás, ha:

- a házirend szabályait jól ismeri és maradéktalanul be is tartja
- a tanítási órákon fegyelmezett és együttműködő
- a felnőttekkel szemben tisztelettudó és udvarias
- társaival barátságos, segítőkész
- beszéde kulturált
- a vállalt vagy rábízott feladatokat lelkiismeretesen elvégzi
- nincs elmarasztalási fokozata
- nincs igazolatlan órája

jó, ha:

- a házirend szabályait többnyire betartja
- a tanítási órákon legtöbbször fegyelmezett
- a felnőttekkel és tanítóival szemben tisztelettudó
- társaival többnyire barátságos, segítőkész
- beszéde általában kulturált
- a rábízott feladatokat tőle telhetően a legjobban igyekszik elvégezni
- az elmarasztalási fokozatok közül legfeljebb osztályfőnöki figyelmeztetése van

változó, ha:

- a házirend előírásait nem mindig tartja be, hajlamos a fegyelem megsértésére
- a tanítási órákat gyakran zavarja fegyelmezetlenségével
- a felnőttekkel szemben esetenként udvariatlan
- társaival nem túl barátságos, esetleg elszigetelődik
- beszédében gyakran használ trágár kifejezéseket
- a rábízott feladatokat nem mindig végzi el, munkája pontatlan
- az elmarasztalási fokozatok közül legfeljebb osztályfőnöki intése van

rossz, ha:

- az iskolai házirend szabályai ellen sorozatosan vét
- a rábízott feladatokat nem végzi el
- szándékosan árt a társainak, közösségének
- felnőttekkel szemben tiszteletlen, udvariatlan, durva
- társait bántalmazza, beszéde trágár
- az elmarasztalási fokozatok közül osztályfőnöki intésnél magasabb fokozata van

A tanuló szorgalma

példás, ha:

- képességei szerint a legjobban tanul és a tanítási órákon aktív, együttműködő
- házi feladatait mindig gondosan, pontosan elkészíti
- munkájában precíz, önálló
- a kötelező feladatok mellett gyakran elvégez szorgalmi feladatokat is
- a közösségi munkában szívesen és gyakran vállal feladatokat
- iskolai felszerelése mindig kifogástalan

jó, ha:

- képességei szerint jól tanul, a tanítási órákon általában aktív
- házi feladatait legtöbbször pontosan elkészíti
- munkáját általában önállóan, pontosan végzi
- a kötelező feladatok mellett időnként szorgalmi feladatokat is vállal
- a közösségi munkában általában részt vesz
- iskolai felszerelése többnyire megfelelő

változó, ha:

- tanulmányi munkája ingadozó, többször képességei alatt teljesít, órákon passzív
- házi feladata többször hiányzik vagy gyakran pontatlan
- munkavégzése rendszertelen, figyelmetlensége miatt sokat hibázik
- közösségi munkában nem vesz részt
- iskolai felszerelése gyakran hiányos

hanyag, ha:

- tanulmányi munkájában mélyen képességei alatt teljesít
- házi feladatát nem készíti el
- munkájában figyelmetlen, sokat hibázik
- a közösségben megbízhatatlan, közömbös, érdektelen
- iskolai felszerelésére nem vigyáz, elveszíti, rendszeresen otthon felejt

Megjegyzés: A tanuló magatartása és szorgalma példás/jó, ha a felsorolt feltételek mindegyikének megfelel; változó/rossz ill. hanyag, ha a felsoroltak bármelyike fennáll. Osztályfőnöki, igazgatói, vagy tantestületi dicséret esetén a tantestület joga az esetleges jobb minősítés megadása.

24. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Csoportbontást alkalmazunk minden tanévben a nemzetiségi nyelvoktatás (román/szerb) esetén. A csoportbontások, összevonások megszervezéséről - az adott tanév tantárgyfelosztásának elfogadásával egyidejűleg – a szakmai munkaközösségek javaslatát figyelembe véve, a nevelőtestület dönt.

25. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Iskolánk az alapító okirat szerint nemzetiségi nyelvoktató iskola, minden tanuló 1-8. évfolyamig tanulja a választott nemzetiségi nyelvet (román vagy szerb). Tanórákon, ill. a délutáni hagyományörző szakkörökön, egyéb szervezett foglalkozásokon, rendezvényeken lehetősége van diákjainknak ismerkedni a nemzetiségek kultúrájával. Ennek részletes tananyaga a „Nemzetiségi program” című fejezetben található.

26. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A köznevelési törvény alapján évente két alkalommal (ősz – tavasz) gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről. A mérésekre alkalmas tesztek egyszerűek, kevés szerigényűek és bárhol végrehajthatók. Megmutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét.

Iskolánk a NETFIT tesztet alkalmazza.

Testösszetétel profil

- testmagasság
- testtömeg
- BMI
- Testzsír

Aerob fittség (állóképesség)

- állóképességi ingafutás

Vázizomzat fittség

- törzs (has- és hát) izom ereje
  - ütemezett hasizom teszt
  - törzsemelés teszt
- felső testfél izomereje
  - ütemezett fekvőtámasz teszt
  - kézi (bal, jobb kéz) szorító erőmérés
- alsó testfél izomereje
  - helyből távolugrás

Hajlékonysági profil

- hajlékonysági teszt

Az elvégzett tesztek eredményeit pontérték táblázat segítségével megszorozott pontokká alakítjuk. A tesztpontok összesítése alapján a tanulók teljesítményeit minősítési kategóriákba soroljuk, annak függvényében, hogy az önmagának kitűzött célt mennyiben sikerült teljesítenie:

- fokozott fejlesztés szükséges
- fejlesztés szükséges
- egészségzóna

ÁLTALÁNOS MÉRÉSI SZEMPONTOK

1. A mérés megkezdése előtt a tanulónak tisztában kell lenni a mérés céljával, gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.
2. Valamennyi próbát tornateremben valamint sportudvaron tornaruhában, sportöltözetben célszerű végezni.
3. A mérést mindig előzze meg az általános és speciális bemelegítés.
4. A feldolgozásra alkalmas próbákkal egyszerűen, objektíven mérhető, értékelhető a tanulók fizikai állapota.
5. Az általános testi erő, erő-állóképesség mérésére alkalmazott próbák elvégzésekor (minden próbán minimum 3 kísérleti lehetőség megadásával) a legjobb teljesítményt kell nyilvántartásba venni, és a megfelelő pontértéket, (a megadott táblázat segítségével) meghatározni.
6. Az általános fizikai teherbíró-képesség közös mérése és értékelése során el kell érni, hogy a tanulók elméletben és gyakorlatban is megszerezzék azokat az alapvető élettani, egészségügyi és edzésméleti ismereteket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a fizikai állapotuk szinten tartásához, szükség esetén fejlesztéséhez, valamint szintjének ellenőrzéséhez.
7. A teljesítmény mérésére, értékelésére alkalmas próbákat azzal a tanárral legcélszerűbb elvégeztetni, aki a tanulók testi nevelésével foglalkozik.
8. A próbák mérése és értékelése a (testnevelő) tanár irányítása mellett, a tanulók önállóan végzik.
9. A tanulók általános fizikai teherbíró képességének fokozatos fejlesztése, mérése.
10. Az iskolai testnevelés részévé, kiemelkedő feladatává kell, hogy váljék.

27. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk integráló jellegű intézmény. Képesek vagyunk mind a különleges bánásmódot igénylő, mind a hátrányos helyzetű (HH), ill. halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók integrált nevelésére-oktatására.

Az esélyegyenlőség biztosítását az alábbi területekre kiterjedően értelmezzük:

- a) a nevelésbe/oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,
- b) a nevelés/oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- c) a teljesítmények értékelése,
- d) a neveléshez/oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,
- e) a neveléssel/oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,
- f) a nevelésben/oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,
- g) a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés,
- h) a nevelésben/oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti:

Valamely személy vagy csoport

- a) jogellenes elkülönítése egy köznevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban,
- b) olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat, illetve nem felel meg a szakmai szabályoknak, és mindezek következtében nem

biztosítja a tanulmányok folytatásához, vizsgák letételéhez szükséges, az általában elvárható felkészítés és felkészülés lehetőségét.

A köznevelési intézményekben nem működhetnek olyan szakkörök, diákkörök és egyéb tanulói, hallgatói, szülői vagy más szervezetek, amelyek célja más személyek vagy csoportok lejáratása, megbélyegzése vagy kirekesztése.

Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha a nevelést/oktatást csak az egyik nembeli tanulók részére szervezik meg, feltéve, hogy a nevelésben/oktatásban való részvétel önkéntes, továbbá emiatt a nevelésben/oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri.

Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ha a köznevelési intézményben a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerint olyan kisebbségi vagy nemzetiségi nevelést/oktatást szerveznek, amelynek célja vagy tanrendje indokolja elkülönült osztályok vagy csoportok alakítását feltéve, hogy emiatt a nevelésben/oktatásban résztvevőket semmilyen hátrány nem éri, továbbá ha az oktatás megfelel az állam által jóváhagyott, államilag előírt, illetve államilag támogatott követelményeknek.

Esélyegyenlőségi célkitűzések intézményünkben

Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon

- a megkülönböztetés megszüntetése,
- az egyenlő bánásmód,
- az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- a társadalmi szolidaritás.

Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési/oktatási helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során.

A fenti célok megvalósítása érdekében folyamatosan figyelemmel kísérjük

- a településen élők szociális helyzetét
- a közszolgáltatások elérhetőségét
- a gyermekek/tanulók (HH/HHH ill. SNI) eloszlását az egyes iskolai osztályokban (több párhuzamos osztály esetén)
- a gyógypedagógiai nevelést, oktatást
- a lemorzsolódás arányát
- a továbbtanulási mutatókat
- a tanórán kívüli programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban
- az iskolán kívüli segítő programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban
- a kompetencia mérések eredményeit
- a humán-erőforrás hiányát
- az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést
- a módszertani képzettséget
- az intézményi és szervezeti együttműködéseket (egyházak, nemzetiségek, civil szervezetek)

27.1. Inkluzív iskolafejlesztési program

Intézményünk 2018 óta részt vesz az Inkluzív Református Általános Iskolák programsorozatban

Intézményünkben nagyon sok a hátrányos helyzetű és a roma/cigány tanulók száma, ami Magyarországon község lakosságának összetételéből adódik. Egyelőre nem beszélhetünk szegregációról, de mivel nem is szeretnénk ezt elérni, ezért léptünk be az „Inkluzív Református Általános Iskolák” programba. Minden ehhez kapcsolódó pályázat adta lehetőséget kiaknázunk.

Mint befogadó intézmény, mi mindent megteszünk a roma/cigány tanulók integrációjának segítése érdekében, ugyanakkor szeretnénk elérni, hogy ezek a tanulók és családjaik is legyenek befogadók. Azaz próbáljanak meg beilleszkedni, fogadják el egymást is és a nem roma/cigány tanulókat is. Ugyanis a legtöbb magatartásprobléma a roma/cigány családok egymás közötti, otthonról hozott konfliktusából adódik. Ezek kezelésére vonunk be szakembereket, szeretnénk missziós lelkipásztor bevonásával ezen családok szociális és életképességét erősíteni, lelki és mentális segítséget nyújtani szakember bevonásával. További célunk, hogy csökkentsük a lemorzsolódást és a korai iskolaelhagyást. Az igazolt és igazolatlan hiányzások számát csökkenteni kívánjuk minden tanévben. Még több közösségi programot szeretnénk szervezni, melyen a tanuló családjával együtt vesz részt. Látogatásokat, tapasztalatcseréket tartunk a programban résztvevő iskolákkal, továbbképzéseken, konferenciákon veszünk részt.

Hosszú távú célunk, hogy ne csak a község tanulói járjanak iskolánkba, hanem más településekről is érkezzenek tanulók.

A program az Inkluzív iskolafejlesztési terven alapul, melyet a HEKS – MRE Inkluzív Református Iskolák 2018-2019. évi pilot programjának keretében készítettünk el 2019 márciusában. A programban használt módszertan az Inklúziós Index – a tanulás és részvétel támogatása az iskolákban c. kiadvány 4. kiadásán alapul.

A terv elkészítését 5 hónapos előkészítő munka alapozta meg, melyet az iskola munkatársaiból alakult fejlesztői csapat koordinált. Az 5 hónap alatt a fejlesztői csapat 10 alkalommal, átlagosan kétheti rendszerességgel találkozott és dolgozott együtt.

A tervet az iskola vezetője és fenntartója is jóváhagyta, a tervben foglaltak felülvizsgálatára az elkészítéstől számított 12 hónap múlva (2020. márciusban) került sor.

A terv tartalmazza az iskola fejlesztendő területeit, melynek tükrében vezettük be a Pressley Ridge Nevelési-Oktatási Modell egyes elemeit.

A Pressley Ridge Magyarország Alapítvány egy olyan komplex nevelési-oktatási programot dolgozott ki, amely hatékony és innovatív segítséget és szolgáltatásokat nyújt a fent említett gyerekek, fiatalok és családjaik számára abban, hogy megtanulják viselkedésüket saját és környezetük számára is elfogadható módon irányítani, szabályozni.

A program intenzív, rövid időtartamú, átmeneti oktatási és kezelési szolgáltatás, melynek eredményeképpen a fiatalok képesek sikeresen visszailleszkedni családjukba, lakókörnyezetükbe, illetve hagyományos tantervvel és módszerekkel működő iskolába.

A módszert az úgynevezett Re-EDucation (magatartási- és viselkedésminták újra tanítása) nevelési alapfilozófia felhasználásával dolgozta ki és alkalmazza az 1960-as évek végétől kezdődően a Pressley Ridge. A modellben kiemelkedő szerepet kap a gyerekek és fiatalok erősségeire építő eszköztár, illetve a gyerekek és fiatalok családja, környezete, és a velük foglalkozó egyéb szakemberek bevonása az intervenciók folyamatokba.

A modell elemei:

- Re-ED nevelési alapfilozófia - a gyerekek és fiatalok környezetét szem előtt tartó és az erősségekre koncentráló intervenciók rendszer
- Csoportban nevelés – a kortárs csoport hatásának, erejének tudatos alkalmazása a csoportban megjelenő egyéni viselkedések kezelésében

- Magatartás-menedzsment rendszer - intézményi keretek közt működtethető értékelési rendszer, amely hatékonyan alkalmazható magatartási problémák kezelésére és egyúttal fejleszti a mindennapi felnőtt életben szükséges kompetenciákat. A módszer lelke, mely a gyerekek és fiatalok magatartásának tudatos kezelésében biztosít eszközöket a szakemberek, szülők és a gyerekek, fiatalok számára.
- Élmény- és kalandpedagógia - csoportos tevékenységeket alkalmazó módszerek, amelyek az önmagunkról való tanulás élményén túl, képesek megtanítani olyan nehezen tanítható ismereteket, mint az együttműködés, önkontroll, önbizalom, problémamegoldás, kommunikáció. Az *élménypedagógia* iskolai, intézményi keretek között alkalmazható, a *kalandpedagógia* az intézményi fizikális környezettől elszakadva nyújt újszerű kalandot, kihívást a gyerekeknek
- Családokkal való munka – a család mindig elsődleges „szakértője” a benne nevelkedő gyerekeknek. A családdal dolgozó szakemberek (családi kapcsolattartók) elsődleges feladata a család iskolával/intézményes neveléssel kapcsolatos attitűdjének formálása, illetve a rossz működési minták (diszfunkciók) helyreállítása
- Képzés, szakmai támogatás, szupervízió – a gyerekekkel közvetlenül foglalkozók mindig képzett szakemberek, hiszen ők vannak a gyerekekre a legnagyobb hatással. Programjaink formális csatornákat (képzés, szupervízió) és fórumokat biztosítanak a munkatársak számára, hogy megosszák és megbeszéljék a tapasztalataikat, sikereiket, aggályaikat, és bátorítják a visszajelzés és támogatás szervezeti kultúrájának kialakulását
- Team munka: a modell támogatja a különböző szakterületeken dolgozó szakemberek teamben való munkáját. Ennek köszönhetően a felnőttek csoportja is megéli és alkalmazza a saját működésére a gyerekek csoportjaiban alkalmazott alapelveket.

A program céljai

Hosszútávon

A program hosszú távú célja: a benne résztvevő tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő, gyakran hátrányos szociális helyzetű, sajátos nevelési igényű (SNI, BTM) tanulók iskolai életének sikeressé tétele, társadalmi beilleszkedésének elősegítése. Konkrétan célul tűzzük ki, hogy a tanulók képessé váljanak hagyományos iskolai keretek között tanulni (általános iskola, középiskola) és pozitívan gondolkodni jövőjükéről, vagyis célokat megfogalmazni és határozott jövőképet kialakítani saját maguk számára, illetve hogy csökkentsük a tanulók körében az antiszociális és kriminális viselkedések számát. Alkalmassá kívánjuk tenni a diákokat arra, hogy képesek legyenek csoportban, közösségben együttműködni, dolgozni, élni, és a későbbiekben a munkaerőpiacra sikeresen beilleszkedni.

További célkitűzésünk, hogy a programban résztvevő gyerekek és fiatalok családjainak gondolkodása az iskoláról és tanulásról pozitívvá váljon, támogassák gyerekeiket tanulmányaikban, céljaik elérésében, illetve büszkékké legyenek gyerekeik iskolai teljesítményére.

Végezetül célunk, hogy a programban dolgozó tanárok attitűdje a tanítás-tanulás folyamata, illetve a problémás gyerekek és családjuk iránt pozitív irányban változzék.

Középtávon

A hosszú távú célok elérése érdekében négy területet azonosítottunk, amelyekben a program változásokat kíván előidézni:

Magatartási komponens

Cél: A tanárok ismereteinek és kompetenciájának, eszköztárának bővítése a magatartási és viselkedési nehézségekkel küzdő gyerekekkel végzett munkában.

További cél a tanulók iskolai időszak alatt tapasztalt magatartási problémáinak a csökkentése.

Tanulmányi komponens

Cél: Segíteni a tanulókat abban, hogy az adott évfolyam követelményeit teljesítsék, és az iskoláról való gondolkodásuk, az iskolával kapcsolatos attitűdjük pozitívvá váljék.

A pedagógusokat képessé tenni arra, hogy a gyerekek szükségleteinek és erősségeinek megfelelően egyéni fejlesztéssel és a differenciálás módszerét használva dolgozzanak.

A szülők gyermekük iskolai előmeneteléről alkotott képét reményteljesebbé tenni, illetve ahhoz támogatásukat megnyerni.

Emberi kapcsolatok

Cél: Jobb kapcsolat kialakítása tanár-gyerek, tanár-tanár, tanár-szülő között. Az ökoszisztéma tagjai (gyerek, család, pedagógus) egymástól való elszigeteltségének csökkentése, egymás támogatásának és az egymásban való bizalomnak a növelése, illetve az iskolában eltöltött idő minőségének javítása.

Közösségi élet

Cél: Az iskolai hiányzások és az antiszociális (dohányzás, gangesedés, autófeltörés, lopás, fenyegetés, verekedések/megtorlások, stb.) cselekmények számának csökkentése.

Összefoglalóan a fenti intervenciók hatásaként **a program várható eredménye, hogy az abban résztvevő diákok magatartási és viselkedészavaraikat leküzdve képesek lesznek olyan szintre eljutni, hogy 2-4 éven belül hagyományos iskolába, hagyományos módszerekkel tanító programokban is sikeresek lehetnek.**

Mindezek bevezetése után (mely több éves folyamat) folyamatosan alkalmazva kívánjuk szervezni az iskola életét az elkövetkezendő években. Ez egy hosszú távú program, mely ránk szabottan működik, tetszőlegesen bővíthető, variálható igény szerint. Reményeink szerint e módszer mentén képesek leszünk elérni, hogy példaértékű intézmény legyünk, és annak érdekében, hogy megtartsuk az elérni kívánt színvonalat, ezeket a tevékenységeket folyamatosan alkalmazni fogjuk.

Mivel ezt a modellprogramot kívánjuk bevezetni, majd hosszú távon alkalmazni, ezért az alapítvány munkatársai vesznek részt a programban, mint külsős humánerőforrás, ill. az általuk delegált személyek. Továbbá a HEKS által biztosított mentorok.

Külső humánerőforrás még a szülők, külsős partnerek, szociális munkás, a Református EGYMI nálunk alkalmazott munkatársai.

Belső humánerőforrás: a tanulók, a nevelőtestület, az intézmény összes dolgozója, az intézmény fenntartója. A továbbképzések kivételével, a program végrehajtásában mindenkinek részt kell venni.

Pénzügyi források: HEKS-MRE pályázatok, intézmény költségvetése fenntartói hozzájárulással, a magyarországi nemzetiségi önkormányzatok (szerb, román, cigány) támogatásai.

28. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

28.1 Az iskolai jutalmazás formái

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az iskolai közösség érdekében közösségi munkát végez
- iskolai és iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, előadáson, bemutaton vesz részt
- bármilyen más módon segít az iskola hírnevének megőrzésében, annak növelésében az iskola jutalomban részesíti.

Az iskolában tanév közben a következő dicséretet adhatók:

- szaktanári dicséret
- napközis nevelői dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
  - példamutató magatartásért,
  - kiemelkedő szorgalomért,
  - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért
- dicséretben részesíthetők. A dicséretet a tanuló bizonyítványába kell bevezetni.

28.2. A jutalmazás fokozatai

Azt a tanulót, aki példamutató magatartást tanúsít, vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, közösségi munkát végez, versenyeken vesz részt, hozzájárul az iskola hírnevének megőrzéséhez, jutalomban részesül. A jutalmazás formái:

- i. szaktanári, tanítói dicséret SZD
- ii. osztályfőnöki dicséret OD
- iii. igazgatói dicséret ID
- iv. tantestületi dicséret TD

A tanuló jutalmazható szaktanári dicsérettel, osztályfőnöki dicsérettel és igazgatói dicsérettel. Tanévzárón könyvjutalommal.

A jutalmazás fokozatainak összefoglaló táblázata:

		SZD	OD	ID	TD
Példás közösségi munkáért			OD		
Kiemelkedő közösségi munkáért szaktanár és osztályfőnök is adhat		SZD	OD		
Az 5. osztályfőnöki dicséret után és 100 db 5-ös érdemjegy után				ID	
Iskolai versenyen részt vett	1-2-3. helyezés (szaktanár írja be)	SZD	OD		
Városi, városkörnyéki versenyen részt vett	1-3. helyezés 4-10. helyezés (szaktanár írja be)	SZD	OD	ID	
	nyertes, különdíjas, díjazott, dicséretben, elismerésben részesült			ID	
Megyei, területi versenyen részt vett	1-10. hely nyertes, különdíjas, díjazott, dicséretben, elismerésben részesült		OD	ID	
Országos, nemzetközi versenyen részt vett	1-20. hely 21-30. hely nyertes, különdíjas, díjazott, dicséretben, elismerésben részesült		OD	ID	TD
Iskolai-, városi rendezvényeken, ünnepségeken való fellépésért			OD		

A jutalmazások során figyelembe lehet venni a tanuló veleszületett adottságait, egyéni körülményeit, ennek megfelelően az eredmények elérése érdekében, önmagához képest kifejtett erőfeszítéseinek mértékét.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át jeles eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskolán kívüli versenyeken, előadásokon, bemutatókon, vetélkedőkön eredményesen szereplő tanulók igazgatói vagy nevelőtestületi dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett közös munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és könyvjutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni.

A Magyarcsanádi Református Általános Iskola tantestülete, döntése alapján a 2018/20-as tanévtől kezdődően külön díjazásban részesíti azt a 4. és/vagy 8. osztályos tanulót, aki amellet, hogy kitűnő tanuló, példás magatartású, számos versenyeredménnyel is büszkélkedhet. Egyszóval a legeredményesebb, legsokoldalúbb diák, aki a 4 vagy 8 év alatt folyamatosan bizonyított, öregbítette iskolánk hírnevét. Ez a tanuló 10 000 Ft-os könyvutalványban és oklevélben részesül. A díjat tanévzárón kapja meg az a tanuló, akit a tantestület erre méltónak tart.

28.3 Az iskolai büntetés formái

Azt a tanulót, aki:

- a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a házirend előírásait megszegi
- árt az iskola hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

A büntetés formái:

- szaktanári figyelmeztetés,
- napközis nevelői figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés (szóban, írásban),
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés (szóban, írásban)
- igazgatói intés
- igazgatói megrovás
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestületi intés
- tantestületi megrovás

Az iskolai büntetések kiszabását a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyosságától függően el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni.

28.4. A tanulók büntetésének fokozatai

	of. figy.	of. intó	ig. figy.	ig. intó
3 szaktanári figyelmeztetés után	X			
Egy óra igazolatlan hiányzása	X			
Felnőttel szemben tiszteletlen	X			
Isk. versenyen cserbe hagyja a közösséget	X			
Iskolán kívüli magatartása, amikor az iskoláját képviseli, nem a Házi rendnek megfelelő	X			
Három of. figyelmeztetés után		X		
Társait szándékosan bántalmazza		X		
Tudatosan rongálja az iskola, társai felszerelését		X		
Iskola engedély nélküli elhagyása		X		
Etikai normák (hazugság, hamisítás, lopás) súlyos megsértése		X		
Testi, lelki terror		X		
Harmadik of. intés után			X	
Társai súlyos bántalmazásáért			X	
Városi versenyen nem jelenik meg			X	
Lopás 1000 forint felett			X	
Házi rendet súlyosan megszegi			X	
Második igazgatói figyelmeztetés után				X
Megyei versenyen nem jelenik meg				X
Iskolán kívüli magatartása ahol az isk. képviseli komoly kifogást hagy maga után				X
Dohányzás, alkoholt és kábítószerrel az iskola területén használ vagy árul				X

29. Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szöveges értékelése

3 havonta a szöveges értékelés előzményeként értékelő eszmegbeszélésre kerül sor.

Menete:

- mentori beszámoló az integrációs programban résztvevők konkrét helyzetéről, problémáiról
- pedagógusok, szakmai beszámolók, családsegítő összefoglalói (az érintett szakembereket, szülőket meg kell hívni)
- eredmények, hiányosságok, kívánságok, lehetőségek összegyűjtése, javaslatok a továbblépésre (a tantestület tagjainak javaslatai, véleménye)
- megoldási lehetőségek kidolgozása, pedagógiai módszerek kiválasztása (szükség szerint egyéni fejlesztési tervként)

Szemponatok:

- valóságos eredmények és hiányosságok feltárássá kerüljenek,
- ok-okozati összefüggések felderítése,
- fejlődési irány kijelölésre kerüljön,
- további szakemberek bevonásának szükségességéről döntsenek.

A háromhavonta kötelező értékelési rendszer eszközei:

Szöveges értékeléssel történik.

November, február és május hónapban a szülők szöveges értékelést kapnak gyermekük iskolai közösségi és tanulmányi munkájáról.

Alapelvek:

- terjedjen ki az iskolai élet egészére,
- vegye figyelembe a tanuló személyiségét,
- törekedjen az objektivitásra, komplexitásra, igazságosságra,
- fejlesztő és ösztönző szándékú legyen,
- ne legyen sablonos, személyre szóló legyen.

30. Nemzetiségi program

30.1 A kisebbségi nevelés-oktatás célja

A kisebbségi nevelés-oktatás – a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényben foglaltaknak megfelelően – a magyar közoktatás része.

Általános célja és feladata megegyezik a többségi oktatásával; sajátossága, hogy intézményi feltételek között biztosítja a kisebbségi nyelv tanulását, a kisebbségi kultúra megismerését, a hagyományőrzést, az önismeret kialakítását, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását.

A kisebbségi nevelés-oktatás segítse a kisebbségi kultúrát hordozó csoport tagját abban, hogy megtalálja, megőrizze identitását, vállalhassa az adott nemzetiséghez való tartozását, elfogadhassa és másoknak is megmutathassa annak értékeit.

A kisebbségi nevelés-oktatásban kiemelt szerepe van a kisebbségi nyelv tanulásának. A nyelv tudása hozzájárul a kisebbségi azonosságtudat formálódásához, közösségalkító és megtartó erő. E feladatát a kisebbségi népismeret, kultúra megismerésével együtt képes ellátni.

30.2 A kisebbségi nevelés-oktatás alapelvei

A magyarországi kisebbségi nevelés-oktatás céljait a hazai és a nemzetközi jogok, az Európai Tanács ajánlásainak megfelelő elvek figyelembevételével kívánja elérni.

Az iskola, a pedagógusok törekedjenek arra, hogy mind a kisebbséghez, mind a többséghez tartozó tanulók számára nyilvánvalóvá váljanak a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei.

Oktatási és nevelési eszközök segítségével kerüljék el, hogy a tanulóknak idealizált vagy alulértékelt nemzetkép, kisebbségkép alakuljon ki.

Szükséges, hogy a tanulók felismerjék az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, megismerjék az emberi és állampolgári jogok megsértésének jelenségét, veszélyeit. A nevelő feladata, hogy a jogsértés elleni fellépésre késztesse.

A kisebbségi pedagógiai program feladata, hogy a jogszabályokban előírt követelményekre tekintettel, s Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott általános követelményeket értelmezze, konkrét célokra lebontsa.

A kisebbségi pedagógiai program kialakításának és megvalósításának nem lehet akadálya a tanulók családból hozott nyelvtudásának hiánya, vagy hiányossága. Összhangot kell és lehet teremteni a konkrét kisebbségi nevelési-oktatási program típusa és a nyelvi háttérállapot között.

30.3 Iskolánk kisebbségi nevelési-oktatási programjának típusa: Kisebbségi nyelvoktató program

A Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek eltérő nyelvállapota és kulturális sajátosságai, valamint a kisebbségek különbözősége miatt, többféle kisebbségi nevelési-oktatási program áll rendelkezésre.

Magyarországon a kisebbségi nyelvoktató program alapján tanítunk. A kisebbségi nyelvet oktató program célja, hogy a nyelv tanításával és a kisebbségi népismeret témaköreinek feldolgozásával hozzájáruljon a kisebbségi oktatás céljainak megvalósításához.

A kisebbségi nyelvoktató programban a tanítás nyelve a magyar nyelv, a kisebbségi nyelvet tantárgyi keretben, élő idegen nyelvként kell oktatni az első évfolyamtól.

30.4 Iskolánkban a román/szerb nyelv tanításának céljai

-A tanulók bizonyos mennyiségű szókincsének kialakítása (Az elsajátítandó szókincs mennyisége tanévenként gyengébb nyelvtudású tanulóknál 180-200, jobb nyelvtudás esetében 200-250 lexikai egység legyen). Beszélgetésként átlagosan 2-3, illetve 3-4 lexikai egységet dolgozunk fel. Ennél több mennyiségű lexikai egységet is fel lehet dolgozni szakkör, nyelvvizsgára való felkészítés esetén.

- Az írás és olvasás elsajátítása.
- A társalgási készség kifejlesztése.
- A hazai és a magyarországi kisebbségek folklórijainak megismerése.
- A hazai román/szerb irodalmi és képzőművészeti alkotások megismerése.
- A hazai román/szerb nemzeti kisebbség történetének megismerése.
- A román/szerb népköltészet, irodalom, képzőművészet és zeneirodalom legkiemelkedőbb alkotásainak megismerése.
- Románia és Szerbia földrajzának és történelmének vázlatos ismerete.

30. 4.1 Óraszámok, követelmények

Iskolánkban minden évfolyamon heti 4-4 órában tanulják a diákok a nemzetiségi nyelvet. Az éves román/szerb óraszám keretében alsó tagozaton: 18 órában, míg a felső tagozaton: 37 órában tanítjuk a népismeretet, illetve heti 2 órában a román hagyományőrző szakkör, heti 1 órában a szerb hagyományőrző szakkör keretén belül.

(Főleg alsó tagozaton a népismerettel kapcsolatos ismeretek elsajátítása és felhasználása a tanítási órák nagy részében is jelen van.)

A tantárgy értékelése az iskola pedagógiai programjában meghatározott módon szóvegesen illetve érdemjeggyel történik.

Annak érdekében, hogy a tanulók optimális módon sajátíthassák el az ismereteket, az általános követelményeket a következőképpen határozzuk meg:

1-4. osztály: elemi szint

5-8. osztály: alapszint

Nyelvvizsgázni szándékozók számára (7-8. osztály): emelt szint (plusz heti 1 nyelvvizsga-előkészítő foglalkozás keretén belül).

Elemi szinten

Beszédértés és beszéd

- A tanuló értse a tanár szavait, legyen képes azokat helyes kiejtéssel megismételni.
- Román: Tudjon különbséget tenni az *e, a, a, i* magánhangzók között, ejtse helyesen a kettős- és hármas hangzókat, a szóvégi *i-t, a j, c(e), c(i), g(e), g(i)* mássalhangzókat, a *che, chi, ghe, ghi* hangcsoportokat és az *x-et*.
- Szerb: A mássalhangzók torlódásánál a szavak helyes kiejtése.
- Értse az egyszerű kérdéseket és tudjon azokra válaszolni.
- Legyen képes szerepjátékokban részt venni (eladó-vevő, telefonbeszélgetés stb.).
- Képek alapján tudja megnevezni a látott személyeket, tárgyakat, cselekvéseket.
- A tanuló ismerje a köszönési formákat, tudjon bemutatkozni, kéréssel fordulni társaihoz, tanáraihoz, legyen képes jókívánásokat kifejezni, információkat adni családjáról, iskolájáról, lakóhelyéről, napi elfoglaltságairól, játékairól.

Írás

- A tanuló tudjon írott és nyomtatott szavakat, mondatokat másolni;
- diktálás után szavakat, rövid mondatokat leírni;
- egyszerű kérdésekre írásban válaszolni;
- levelet megcímezni.
- Szerb: A magyar ABC-ben is előforduló azonos betűformájú, de más kiejtésű betűk megkülönböztetése (c=sz, p=r).

Olvasás

- A tanuló tudjon folyamatosan olvasni, helyesen hangsúlyozni.
- Ismerje a mondathangsúly szabályait.
- Legyen képes rövidebb olvasmányokat elolvasás után megérteni, az előforduló ismeretlen szavakat szótárból kikeresni (4. osztály).

Népismeret (Nemzeti önismeret)

- A tanuló ismerje meg az életkori sajátosságainak megfelelő népi mondókákat, kiszámolókat, játékokat, énekeket, kolindákat.
- Gyakorolja az életkorának megfelelő népszokásokat.
- Sajátítsa el a népi játékszerek elkészítésének technikáját.

Alapszinten

Beszédértés és beszéd

- A tanuló értse tanárának instrukcióit a román/szerb órákon, a játékok folyamán.
- Tudjon társalogni családjáról, barátairól, családi eseményekről, életkörülményeiről, az iskolájáról stb.
- A tanórákon olvasott szövegekkel kapcsolatban tudjon kérdéseket feltenni, azokra válaszolni, a lényegét összefoglalva elmondani.

Írás

- A tanuló tudjon helyesen írni, kérdésekre írásban válaszolni, üdvözlő, felköszöntő sorokat, illetve rövid levelet írni.
- Legyen képes néhány mondatban, írásban beszámolni napi tevékenységéről, rövid fogalmazásokat írni (az évszakokról, a családjáról stb.).
- Ismerje a szavak elválasztásának szabályait.

Olvasás

- A tanuló legyen képes megérteni rövidebb olvasmányokat szótár segítségével.
- Ismerjen a román/szerb gyermekirodalomból néhány értékes alkotást.
- Tudjon rövidebb verseket önállóan megtanulni.

Népismeret (Nemzeti önismeret)

- A tanuló ismerjen hazai román/szerb népmeséket, népdalokat, közmondásokat, csujogatókat, táncokat.
- Legyenek ismeretei lakóhelye, Magyarcsanád múltjáról, népszokásairól, nevezetességeiről.
- Legyenek fogalmai románok/szerbek által is lakott, más hazai falvak életéről.
- Ismerje a hazai románság/szerbség múltjának, történelmének fontosabb mozzanatait.

A népismeret oktatása nemzetiségi és magyar nyelven történik.

Fogalomkörök, témakörök

A román/szerb nyelv tanításának céljai a tananyag segítségével valósíthatók meg.

A tananyag szókinccset és nyelvtant tartalmaz. Fővonulatát a fogalom-, illetve a témakörök képezik. Ezek függvényében kell a tanulóknak elsajátítani a szavakat, a nyelvi sajátosságokat és a nyelvtant. Egy-egy témakör a tanévek során, különböző szinteken visszatér és koncentrikusan bővül.

Ezek a következők: személyazonosság, viselkedés, a család, emberi kapcsolatok, a ház, a lakás, az iskola, napi tevékenységek, szabadidő, a mesék birodalma, ünnepek, az udvar, a kert, az utca, a falu, a város, közlekedési eszközök, utazás, az emberi test, a ruházkodás, az ételek, használati tárgyak, az áruház, az idő, a számok, mezőgazdaság, foglalkozások, film, színház, országok, tájak, egyházi ünnepek, stb.

Oktatás- és tanulásszervezés

Szervezési eljárások a tanórákon illetve a tanórán kívüli foglalkozásokon:

Hagyományos óraszervezés, kompetencia alapú oktatás, kooperatív technikák alkalmazása, differenciálás, prezentációk, internet és média használata.

30.4.2 A tanítást elősegítő segédeszközök

- tankönyvek, képes nyelvkönyvek
- munkafüzetek
- audio-vizuális eszközök (magnókazetták, lemezek, CD-k, gyermekdalok, kolindák, mesék, betűkártyák, betűkockák, applikációs képsorok)
- szótárak, gyermek könyvek, folyóiratok

30.4.3 Tankönyvek kiválasztásának elve

Figyelembe véve, hogy iskolánk nyelvoktató, a tankönyvpiacra megjelenő nemzetiségi tankönyvekből ennek alapján választunk. A tankönyvek vásárlásához a költségvetési törvényben biztosított kiegészítő normatíva igénylésére pályázatot nyújtunk be.

Román tankönyvek

1.osztály: Képes szótár (*Dictionar ilustrat pentru copii*)

Iskolánkban az elsősök még nem tanulnak írni-olvasni románul.

Kiindulva abból a sajnálatos tényből, hogy a tanulók otthonról vagy az óvodából hozott nyelvi szintje általában gyenge, vagy nem is értékelhető (egy-két kivételtől eltekintve), az 1. osztályban a fő feladat a tanulók bizonyos szintű szókincsének kialakítása.

Ehhez nyújt segítséget a Képes szótár, amely a tantervben felsorolt témakörök jó részét tartalmazza. Színes rajzok segítségével szemlélteti a szavakat – ezek egyébként nyomtatott betűkkel szerepelnek a rajzok mellett vagy alatt. A Képes szótár betűrendben is szerepeltet minden szót a kötet második részében, és közli a szavak jelentését magyarul.

Így ez a szótár az alsó tagozat többi osztályában is jól felhasználható, amikor már tudnak írni-olvasni a tanulók.

2. osztály: - *Limba romana – Prima mea carte* (Első könyvem)

Abecedar si carte de citire (ABC-s és olvasókönyv)

-Caiet de scriere (Írásfüzet)

A 2. osztályban fő feladat az írás-olvasás tanítása. A magyar betűk ismeretének birtokában (mivel az első osztályban már megismerték a betűket) a tanulók könnyebben sajátíthatják el a román betűk írását, hiszen már készséggé fejlődött a betűk írásához szükséges alapelemek gyakorlása.

3-4. osztály: *A doua mea carte* (Második könyvem)

Ez a tankönyv főleg olyan olvasmányi anyagokat tartalmaz, amelyek koncentrikusan bővítik az eddigi (már feldolgozott) témakörökhöz tartozó szókincset, ugyanakkor új témakörökkel is találkozhatnak a tanulók és nyelvtani szempontból is továbbépítkezik.

5-8. osztály: Borza Lucia: *Román nyelvkönyv*

A nyelvkönyv gyakorlati szempontokat vesz figyelembe. Egy hangtani bevezetőt, harmincöt leckét, nyelvtani összefoglaló táblázatokat, a feladatok megoldásának kulcsát, román-magyar szójegyzéket, nyelvtani tárgymutatót tartalmaz. Az egyes leckék szövegét közmondások, rövid párbeszéd követik. Ezek a román nyelv sajátos kifejezési módjára kívánnak példát szolgáltatni, illetve a beszélt nyelv fordulatait szemléltetik. A nyelvkönyv többek között nyelvhelyességi, helyesírási, a magyar nyelvtől eltérő vonzatokat is taglal.

Népismereti órákhoz: *Cunostinte despre romanii din Ungaria* (A magyarországi románokról)

Szerb tankönyvek

Slikovnica

Korak po korak

Bukvar

Hajde da ucsimo Szrpszki jezik

Szrpszka gramatika

Vezbanka

Zlatna rec

30.4.4 Kapcsolataink

Iskolánk a következő román/szerb szervezetekkel, intézményekkel tart fenn kapcsolatot:

- Országos Szerb Kisebbségi Önkormányzat (Bp.),
- Nemzetiségi Oktatási Hivatal POK
- Országos Román Kisebbségi Önkormányzat (Gyula),
- Szerb Kisebbségi Önkormányzat (Magyarcsanád),
- Román Kisebbségi Önkormányzat (Magyarcsanád),
- Cigány Kisebbségi Önkormányzat (Magyarcsanád),
- Battonyai, szőregi, deszki szerb iskola,
- Országos Szerb és Román Kulturális és Dokumentációs Központ,
- N. Balcescu Román Gimnázium és Általános Iskola (Gyula),
- Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karának Román Nemzetiségi Tanszéke,
- valamint valamennyi magyarországi nyelvoktató, két tannyelvű, illetve nyelvoktató iskolával.

30.4.5 Hagyományaink

- Hagyományőrző karácsonyi műsor összeállítása és előadása a helyi román/szerb kisebbségi önkormányzat felkérésére.
- Iskolai, községi karácsonyi műsorokon való részvétel kolindákkal; Anyák napi rendezvényeken román/szerb nyelvű műsor összeállítása (akár osztályonként is).
- Országos román/szerb vers- és prózamondó versenyeken való részvétel.
- Maros menti szerb iskolák találkozója
- Országos román sport (labdarúgó) találkozókra való részvétel.
- Román/szerb nyári táborokon való részvétel.
- Nyelvvizsgáznai szándékozók felkészítése, támogatása.

30.4.6 Nemzetiségi nyelvek (román, szerb) értékelése

Első osztályban a nemzetiségi nyelvek alapjait az óvodából (ritka esetben az otthonról) hozott ismeretek képezik. Ez kiegészül szókinccsgazdagítással, népismereti anyag (játékok, dalok, mondókák) tanításával.

Értékelés: év közben pontozással, félévkor, illetve tanév végén írásos minősítéssel.

Az alsó tagozat többi osztályában a tanmenetek által előírányzott anyagrészek értékelése szóban és írásban történik.

Szövege: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, gyenge, nagyon gyenge.

30.4.7 Követelmények

Alsó tagozat

Beszédértés: A tanuló értse a tanár utasításait az adott nemzetiségi nyelven. Értse az egyszerű kérdéseket és tudjon azokra válaszolni.

Írás: A tanuló tudjon írott és nyomtatott szavakat, mondatokat másolni. Diktálás után szavakat, rövid mondatokat leírni, illetve 3-4. osztályban lefordítani azokat.

Olvasás: A tanuló tudjon folyamatosan és helyesen olvasni.

Népismeret: A tanuló ismerje meg – életkori sajátosságainak megfelelően – a népi mondókákat, játékokat, szokásokat.

Felső tagozat

Írásbeli értékelés:

- 5=100%-91%
- 4= 90%-71%
- 3= 70%-51%
- 2= 50%-31%
- 1= 30%-0%

Tantárgyanként és a számonkérés minősége szerint a munkaközösségek munkatervében jelennek meg a százaléértékek.

Szóbeli értékelés:

Jeles: A tanuló a tanult nyelvi eszközökkel és nyelvtani szerkezetekkel tudja érthetően és szépen kifejezni magát. Értse meg az ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást és arra a megfelelő módon a tanult szabályok szerint képes legyen válaszolni. Hiba esetén ki tudja magát javítani. Intonációja, artikulációja az adott nyelv hangrendszeréhez közelít.

Jó: A tanuló kisebb szabálytalanságokat vét a tanult nyelvi eszközök és nyelvtani szabályok használatában. Megértési probléma esetén képes segítséget kérni. A beszélgetésből a fontos információkat képes kiszűrni.

Közepes: A tanuló az ismert nyelvi rendszer használatakor sok hibát vét. Globálisan ért meg helyzeteket és szerkezeteket, azok használatában tanári segítséget igényel.

Elégséges: A tanuló a tanult eszközrendszer megértésében és használatakor tanári segítséget igényel. Azokat a nevelő segítségével tudja csak alkalmazni. Beszédkészsége az adott témában hiányos. Szókincse minimális, nyelvtani hibákat vét.

Elégtelen: A tanuló a tanult nyelvi eszközök és szabályok használatában gyenge. Beszédkészsége akadozó, nehezen, vagy egyáltalán nem tudja kifejezni magát.

*„Lásd meg gyermekedben a szellemi ajándékot
Adj neki biztonságot és szeretetet
Hidd el neki a törpét és a tündért
Rossz szóval, gondolattal ne vétkezz ellene.”
Kokas Klára*

A Magyarcsanádi Református Óvoda

Integrált

Helyi Nevelési Programja

2020.

31. A Magyarcsanádi Református Óvoda Integrált Helyi Nevelési Programja

31.1. Helyzetelemzés

Óvodánk Csongrád megye déli részén a Maros folyó partján, a román-magyar határtól néhány kilométerre, egy többnemzetiségű kis faluban található.

Egy épületben működő háromcsoportos intézmény.

Óvoda múltja:

Az óvoda egy épületben működik, melyet a falu központjában építették 1909-ben.

Az épületben ekkor két terem és egy lakás volt.

1972-ben hozzáépítettek egy csoportszobát, 1975-ben mosdó-WC helyiséget.

1980-ban korszerűsítették és bővítették az óvodai részt, így a szolgálati lakást is hozzá csatolták.

Óvodaépület jelene:

Az óvoda épületét a ROP 2.3.1 pályázat keretében 2007-ben felújították, bővítették, korszerűsítették. 2007-ben az óvodák világítás korszerűsítése megvalósult.

Kialakításra kerültek a hiányzó helyiségek, a nevelői és elkülönítő szoba, a tornaszoba szabványnak megfelelően. A gyermekek egyéni fejlesztéséhez (logopédia, gyógypedagógia) fejlesztő szoba áll rendelkezésre. Az udvar mérete a három csoportnak megfelelő. Környezethez igazodó, természetes anyagból készített játék-sport eszközökkel rendeztük be. A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak. Karbantartásukra kiemelt figyelmet fordítunk. Bővítésükre, balesetvédelem megvalósítására pályázati úton van lehetőség.

A helyi programunk

A szülőket nevelőpartnernek tekintve neveljük a gyermekeket, figyelembe véve fejlődő személyiségüket, valamint életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségleteiket, hogy boldog gyermekkor biztosításával teremtsük meg személyiségük szabad kibontakozásának optimális feltételeit.

A program fő vázát és gerincét Gáspár László pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja.

„A tevékenységközpontú óvodai nevelési program, mint elnevezéséből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Nevelés és gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapfeladatának.”

A program kiemelten kezeli a játékot, mint az óvodás gyermek legfőbb tevékenységét.

A program keretei lehetőséget biztosítanak az óvodák szakmai önállóságának, helyi sajátosságainak, speciális feladatainak megőrzésére és megvalósítására.

2011. szeptember 1-től intézményünk fenntartója a Makó-Belvárosi Református Egyház-község, ezért programunkat a Református Óvodai Nevelés Keretprogramja alapján módosítottuk és egészítettük ki. A program elnevezése: A Magyarcsanádi Református Óvoda Integrált Helyi Nevelési Programja

A helyi óvodai programunkat módosítottuk a következők alapján, 20/2012 EMMI rendelet és a 2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről.

31.2 Gyermek összetétel

Az óvodába járó gyerekek magyar, román, szerb és cigány nemzetiségűek. Főként közmunkából vagy alkalmi munkából élő családok gyermekei járnak óvodánkba. Egyre több az ingerült, ideges, türelmetlen szülő, és egyre több a szeretethiányos,ingerszegény környezetből kikerülő gyermek. Ennek ismeretében igyekszünk óvodánkban olyan légkört kialakítani, ahol a gyermek biztonságban érzi magát, ahol élményekben gazdag időt tölthet, ahol a gyermek szeretete, emberi mivoltának tiszteletben tartása meghatározó.

31.3 Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvodai helyiségek bútorzata folyamatos cseréken ment keresztül.

Az óvoda nagy udvarral, kerttel rendelkezik. Lejtős, dombos, kavicsos terület, rugalmas „testbarát” borítás folyamatosan megoldható. Ivókút van az óvodában. Mászókák, csúszdák, mozgást fejlesztő, ügyességet, mozgásigényt kielégítő korszerű játékszer az udvarokon megtalálható, de további korszerűsítésre, fejlesztésre szorulnak.

- Játzóudvarok - megfelelő kialakítása, átalakítása folyamatos korszerűsítése, felülvizsgálata, EU szabványnak megfelelő átalakítása, szabványosítása 2015-ben megtörtént.

31.4 A program céljaihoz rendelt eszközök

Játék és tanulási tevékenységek eszközei

Az elmúlt időszakban pályázati források bevonásával sokat javult az óvoda eszköz ellátottsága.

A csoportok alapvető játékeszközeit biztosítani tudjuk. Vásárlásainkkor tudatosan törekszünk a gyermeki tevékenységhez szükséges játékeszközök beszerzésére. A sport- és mozgásfejlesztő eszközök beszerzése udvari játék feltételeinek javítása célirányosan történik. A speciális nevelési feladataink megoldásához szükséges eszközök beszerzését aktuálisan igyekszünk megoldani. Az eszközök bővítésében jelentős szerepet vállal az óvodai alapítványunk valamint az óvónők az általuk készített játékok és egyéni fejlesztést szolgáló eszközökkel. Az elkészítéshez szükséges anyagokat igyekszünk biztosítani. A játék és szakmai eszközök beszerzése részben költségvetésből, részben költségvetésen kívüli összegből /pályázat, alapítvány, szponzori támogatás/ történik.

Mese és ismeretterjesztő gyermekkönyv Beszerzésük folyamatos, elsősorban pályázati pénzből történik.

Anyanyelvi fejlesztő eszközök az óvodában adottak. Bővítésük szükséges.

A könyvállomány pótlása költségvetésen kívüli összegből is történik.

Szakkönyv ellátottságunk jónak mondható.

Munkaeszközök

A szükséges készlet biztosított.

Eszközökkel jól ellátott a mozgás és mozgásos játékok, a játék, játékos tevékenység, művészeti tevékenység, természet-társadalom-ember, tárgyi környezetének megismerését elősegítő tevékenységek.

Programunk megvalósításához az óvoda alap eszközkészlet csoportonkénti biztosítása mellett szükséges a speciális fejlesztő játékok további bővítése.

31.5 Az óvoda személyi feltételei

Óvodapedagógusok száma: 6

Pedagógiai munkát közvetlenül segítő

Szakképzett dajkák: 3

Pedagógiai asszisztens: 1

Egyéb nevelőmunkát segítő szakemberek a 1 logopédus
Református EGYMI által biztosított. 1 gyógypedagógus
1 fejlesztőpedagógus
1 gyógytestnevelő
1 pszichológus

Pedagógusképünk - gyermekszerető, segítőkész, toleráns, empátikus, kreatív óvodapedagógus. Jellemzi a pedagógiai optimizmus, képes együttműködésre, egymás tisztelésére. Elfogadja, tiszteletben tartja a különbözőségeket. Felkészül, képes a pedagógiai segítségre, támogatásra, felzárkóztatásra, fejlesztésre.

Nevelőpartneri kapcsolatot épít ki a szülőkkel, a gyermekek érdekében együttműködik a társintézményekkel, szakértőkkel.

Jellemezze a szakmai megújulásra törekvés, önképzés, továbbképzésbe való bekapcsolódás. Vallja a 3-7 éves életszakasz személyiségfejlődésben betöltő meghatározó szerepét, az optimális fejlesztési idő kihasználásának szükségét.

Gyermekképünk olyan kommunikálni képes gyermekek nevelése, akik bátran, önállóan képesek tevékenykedni, akiknek ötleteik vannak, és ötleteiket igyekeznek megvalósítani.

Testileg, lelkileg megfelelően fejlett, iskolakezdéshez szükséges ismeretekkel, és készségekkel rendelkező, a további ismeretek befogadására nyitott, aktív, kezdeményező, problémamegoldó, szociálisan, egészségesen fejlődő, vidám, kiegyensúlyozott gyerek.

Óvodaképünk A családi nevelés elsőbbségét ismerve, azzal karöltve, a gyermekek érdekét mindenekelőtt szem előtt tartva, szeretetteljes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben neveljük a hozzánk járó gyermekeket.

Otthonos környezetben biztosítjuk a gyermeki személyiség teljes kibontakozását, az együtt és külön játszás, tevékenykedés lehetőségét. A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. Közvetetten segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenység rendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

32. Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei

Az óvoda nevelési programját azoknak a szülőknek ajánlja figyelmébe, akik a múlt értékeit megőrizve, tevékenységek által és tevékenységeken keresztül és játékosan kívánják gyermekeiket felkészíteni a társadalmi életre.

Célunk: a természetes környezet életközelségével, tapasztalási cselekvési lehetőséggel, olyan érdeklődő, nyitott, másokat elfogadó, együttműködni képes, kommunikálni tudó, érzelmileg gazdag gyermekek nevelése, akik önállóan képesek tevékenykedni, ötleteik vannak, és azokat igyekeznek megvalósítani.

Valljuk: a 3-7 éves életszakasz személyiségfejlődésben betöltő meghatározó szerepét, az optimális fejlesztési idő kihasználásának szükségét, a játéktevékenység elsődlegességét, a nevelés folyamatosságát, a családdal való együttműködés szükségességét.

Biztosítjuk: a gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelést, a gyermekek számára képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét, az egyenlő hozzáférést, ezáltal személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődését, mely elősegíti a testi szociális és értelmi képességek egyéni alakulását.

Tudatosan: kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Segítjük: a tevékenységrendszerrel és a tárgyi környezet biztosításával, a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Tudjuk, hogy célunkat a gyermekek egyéni szükségleteinek, készségeinek és képességeinek figyelembevételével, egyéni adottságaikból kiindulva a spontán és tervszerűen alkalmazott hatások együttesen történő alkalmazásával érhetjük el.

Óvodánkban olyan óvodapedagógusokra bízunk gyermekeiket, akik szakmailag jól képzettek, állandó önképzési igényük van. Tisztelik a különbözőséget, empátikusak, kellően innovatívak. Személyiségükből a feltétel nélküli szeretet sugárzik, örömként élik meg a gyermekekkel való együttléteket, együttműködést, hivatástudatuk magas szintű. Jellemzi őket a pedagógiai optimizmus, az elkötelezettség és a családokkal való szoros együttműködés. Elkötelezettek a minőségi munka iránt.

33. Az óvoda helyi nevelési célja és feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül: Az egészséges életmód alakítása, az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

A Keresztyén nevelés célja, harmonikusan fejlődő személyiség kialakítása, valamint a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul.

Keresztyén pedagógia súlypontja, a szeretetre való képesség kialakítása.

Óvodánk a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés - az érés - sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda, nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. A gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző - köztük az innovatív- pedagógiai törekvések, mert biztosított az óvodapedagógusok nézeteinek és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülése, a gyermek érdekeit azonban mindenek előtt figyelembe kell venni.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét / életre nevelését / minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció és kommunikáció a nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

► A kooperáció konkrét tartalma

a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

► A kommunikáció konkrét tartalma

a közmegegyezésre / a konszenzusra / való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják. A óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogyan is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét - eltérő kulturális színvonalon - a családok teljesítik. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződni kell. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

33.1 Az integrált óvodai helyi nevelési program célja

A 3-7 éves gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítése, amely magába foglalja:

- a) a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- b) A komplex játékrendszeren keresztül tapasztalatszerzés és ismeretnyújtás.
- c) az életre való felkészítést a tevékenységek által és tevékenységeken keresztül.
- Közvetlen célunk óvodáskor végére, az iskolai életre való felkészítés.

Célunk továbbá:

- A nemzeti etnikai kisebbségi irányelvből adódó feladatok helyi megvalósítása, cigány gyermekek fejlesztése.
- A gyermekek fejlesztése a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzései szerint.
- A román és szerb kisebbség még élő szokásainak megismertetése kultúrájának ápolása az óvodások hétköznapi tevékenységein keresztül. A nemzetiségi nyelv tanulásához szükséges alapszókészlet elsajátítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekekre kiadott irányelveket alapul véve, programunk segíti az integrált nevelésre javasolt, enyhén sérült gyermekek beilleszkedését, megfelelő fejlesztését. A következő fogyatékoság szerint: enyhe értelmi fogyatékos, enyhe mozgás, testi fogyatékos, beszéd fogyatékos, enyhe fokban hallássérült-nagyothalló-, gyengén látó, a megismerő funkciók, vagy a viselkedésfejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességekkel küzdő gyerekek nevelése, magatartás és viselkedésproblémás gyerekek nevelése.
- Hátrányos és Halmozottan Hátrányos Helyzetű családokból jött gyerekek fejlődésének és integrációjának segítése, az esélyegyenlőség megteremtése érdekében.

33.1.1 Nevelési cél elérésének feltételei

Programunk kitűzött célját a gyermek **szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek** figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

33.1.2 A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermekek fejlődő személyiség, ezért gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyéneenként változó testi, lelki, szellemi szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetüknek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. Nagy hangsúlyt fektetünk a különböző kultúrájú családokból érkező gyermekek megismerésére. Kiemelten kezeljük a cigány családokból érkező gyermekek szociokulturális háttérének és családi nevelésének megismerését.

A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy annál tágabb tagoltabb, szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Az óvoda a pedagógiaiilag determinált szocializációnak színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az óvodában a gyermek igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Azok a gyermekek, pedig akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás) különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek. A fejlesztés azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedik a csoportba, bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben.

A gyermek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata. Színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak az alakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Célunk:

- Igény felkeltése a kellemes, nyugodt környezet létrehozására.
- A helyes életritmushoz való közelítés igényének alakítására törekvés.
- Érzelmi biztonság érzetének nyújtása: a családból a kulturális környezetbe való kilépés fogalmának kialakítása érzelmi biztonságot adó légkör teremtésével.
- Önállósági és öntevékenységi vágy alakulásának segítése.
- Pozitív magatartási modellek, tevékenységek modelljeinek megmutatása.
- Konfliktusmegoldó képességek alakítása.
- A „másság” elfogadása.
- Egymás iránti bizalom kialakítása.
- A csoportszokásokhoz való alkalmazkodás képességeinek fejlesztése.
- Alapvető táplálkozási, pihenési, testápolási, öltözködési, mozgásos szokások modelljeinek bemutatása.
- Törekvés a társadalmi elvárásokhoz való alkalmazkodásra - civilizált, kultúrált életmód szokásainak elsajátítása.
- A család nevelőmunkájának és az óvodai nevelésnek a közelítésére való törekvés /a családi háttér ismeretének tükrében /.

Feltételek:

- Anamnézis felvétele.
- Családlátogatás.
- Megfigyelési egyéni fejlődést segítő szempontsor.

Tartalom:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- Román és szerb nemzetiségi nyelven folyó nevelés

33.2 Az egészséges életmód alakítása

Az egészségnevelés fő feladata a gyermekek egészségben való megtartása, szervezetük edzése, a stresszhatások feldolgozására való felkészítés. Mindez a mindennapos gondozó-nevelő-oktató munka elválaszthatatlan része, és folyamatos tennivalója.

Az egészségnevelő munkában a hangsúly tehát az egészséges magatartás kialakítására (fejlesztésre, edzésre, életmód alakításra), a betegségek megelőzésre irányul.

Egészségnevelés fő területei:

- az élet és testi épség védelme
- az egészség védelme, és fejlesztése, egészséggondozás
- az egészséges táplálkozás biztosítása
- elegendő mozgáslehetőség és játéklehetőség, rendszeres testedzés
- a világ tevékeny megismerése
- értelmi, érzelmi fejlesztés

Az egészségvédelem, mint általános nevelési elv, átfogja az óvodai nevelés minden mozzanatát. Nem lehet az óvodai életnek egyetlen pillanata sem, amelyben ne válnék kötelező erejűvé az óvoda- pedagógusok és az óvoda dolgozói számára az élet, a testi épség és az egészség megvédése.

Az egészség fogalmába nem csupán a betegség tüneteinek hiánya tartozik bele. Az egészséghez a teljes testi-lelki-szellemi jólét, a szociális biztonság is hozzátartozik. Az egészségnevelésben alapvető szerepe van a pedagógusnak és a szülőknek is egyaránt.

Az óvodában az egészségnevelés egyik legfontosabb része a személyi higiéné kérdése. Kiemelten fontosnak tartjuk a gyermekeknél a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítását. Ezt az igényességet, feltételes reflexként kell kialakítanunk a gyermekben, hiszen bőrünk véd a fertőzésekkel szemben, és ki van téve a szennyeződéseknek. A kéz alapos megtisztítása az első legfontosabb higiénés előírás, amit a gyerekekkel el kell sajátíttatnunk már kicsi koruktól kezdve. Fontos, hogy erre az óvodában és otthon is nagyon odafigyeljünk, hiszen így elkerülhető, megelőzhető a betegség. Természetesen, a személyi higiénéhez tartozik a minden napi fürdés is, Érdemes a csípéseket, sebeket naponta megvizsgálni, valamint kullancs ellen is átvizsgálni az egész testet. Nagyon fontos az évszaknak megfelelő bőrápolás gyermekeknél is,(télen arckrém szárazság ellen, nyáron naptej az erős napsugárzás ellen)

A fogmosás fontos, hogy a napi rutin része legyen.

Az egészség megőrzéséhez elmaradhatatlan a megfelelő öltözködés is. Az öltözködés testünk hőszabályozásának mesterséges formája, valamint véd a szennyeződésektől és mechanikai

hatásoktól is. Mindig rétegesen öltöztessük a gyereket. Bár nehéz eltalálni, sem a túlöltöztetés, sem az alulöltöztetés nem egészséges. Majdnem mindig ajánlott valamilyen fejfédőt adni a gyerekekre, nyáron napszúrás ellen, tavasszal és ősszel a szél ellen, télen a hideg ellen.

Az egészségmegőrzéséhez elengedhetetlen a higiénia kívül a megfelelő mennyiségű és minőségű táplálkozás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése. Az óvónők nálunk sokszor elmondják a gyermekeknek, hogy nagyon fontos a zöldség és gyümölcs bevitele a szervezetbe, és a saját "szintjükön" el is tudják mesélni, hogy miért fontosak: a sárgarépatól "szép lesz a bőrünk", ha sok narancsot, kivit eszünk "legyőzzük a betegséget".

A megfelelő mennyiségű alvás nagyon fontos gyermek kiegyensúlyozott fejlődéséhez.

Ezért egyik fő célunk a mozgás megszerettetése már kisgyermekkorától kezdve.

Óvodánkban változatos mozgásformákat építünk be a napirendbe. Minél korábban megismerkednek a gyermekek a különböző mozgásformákkal, annál nagyobb hatást érünk el a koordinációs képességük, erőnlétük, ritmusérzékük, kitartásuk fejlődése terén, s talán rejtett tehetségük is idejében napvilágra kerülhet!

Célunk:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettémpó kialakítása.
- Alvás és pihenésszükségletek kielégítése.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A helyes testtartás elsajátítása - az e téren különösen nagy nehézséget mutató gyermekekre való felfigyelés, szükség esetén differenciált segítségnyújtás.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése.
- A gyermek testi képességei fejlődésének segítése.
- Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítésére való törekvés.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása.
- A kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése.
- Egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Tartalom:

- A napi, ill. heti tevékenységek időben azonos rendje /az időbeni szerialitás eseteire való odafigyelés /. Részvétel tevékenységekben, étkezéseken, sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken./
- A csoportszoba berendezésének, használt eszközeinek, játékoknak a helye, azok rendben tartása.
- Az épület egyéb helyiségeinek berendezési tárgyai, felszerelése, azok rendeltetésszerű használata.
- A napi tevékenységek egyes mozzanataihoz kapcsolódó eszközök előkészítése, helyzetétele és azok használatának tanulása:

- Egészséges, biztonságos környezet teremtése,
- táplálkozás-étkezésnél /terítés/,
- testápoláshoz szükséges felszerelések,
- játékeszközök,
- öltözködés rendje
- betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásai
- tevékenységekhez szükséges felszerelések,
- mozgáshoz, sporthoz szükséges felszerelések, eszközök.
- A teremben és a szabadban való mozgás lehetőségei és módjai, azok rendje.
- Megfelelő szakemberek bevonásával preventív és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Differenciált segítségnyújtás:

- speciális eszközöket igénylő gyermekeknek /pl. szemüveg, hallókészülék, stb. esetében/.
- a mozgásügyetlen gyermekek részére.
- különleges ráfigyelés a csoportban esetleg előforduló gyenge lágy szájpad működésű gyermek rágási szokásainak kialakulása /szükség esetén szakember bevonása /,

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

A gyermek önálló :

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- a WC használatakor,
- fogápolásban,
- öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet is,
- önkiszolgáláskor,
- a kimerített étel mennyiségének megítélésében,
- az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Megfelelően használja:

- az evőeszközöket /kés, villa, kanál /, - a játék és egyéb eszközöket,
- az óvoda és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket /lábtrörlő, takarítóeszközök /.

Tud:

- cipőt fűzni és kötni,
- gombolni,
- teríteni,
- hajtogatni /szalvéta, takaró, ruházat /,
- ajtót nyitni, csukni, csendben közlekedni,
- természetes ülő testtartással asztal mellett ülni.

Ismeri:

- a kulturált étkezés szokásait /csukott szájjal rág, ügyel, az asztal rendjére, tisztaságára
- a zsebkendő használat módját,
- ruházatának tisztántartási lehetőségeit,
- a rendetlenség megszüntetésének módjait.

Segít:

- a környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben,
- a kisebbeknek a különböző önellátására irányuló tevékenységekben.

Értékelés:

Az aktuális megnyilvánulások értelmezése, a helyes cselekedetek kiemelése dicsérettel.

Feltételek:

- tágas, világos csoportszoba,
- higiénikus, gondozott mellékhelyiségek,
- sokféle mozgáslehetőséget biztosító játszóudvar,
- változatos, vitamindús étrend,
- saját öltözőszekrények,
- rugalmas napirend,
- a családdal való együttműködés /szokásainak ismerete: személyi és mentálhigiéné: öltözködés, napirend, étkezési szokások, szabadidős szokások stb./

33.3 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

- Barátságos, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör alakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Érzelmi, stabilitás megteremtése.
- Különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- Szokás és norma rendszer megalapozása.
- A gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét.

Tartalom:

- Napirend szerinti tevékenységek /játék, munka, tanulás /.
- Beszoktatás: a elválassal nehézséggel küzdő gyermekek különleges támogatása a családi háttér ismeretében /szükség esetén szakember segítségének kérése /.
- Pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat.
- Érzelmi megnyilvánulásokra való reakciók.
- Szociális érzékenység fejlődésének, éntudat alakulásának segítése.
- Önkifejező, önérvényesítő törekvések támogatása.
- Az egyes gyerekek viselkedésében zavart okozó tényezők /haláleset, válás, kistestvér születése, stb./ feltárása.
- Játéktevékenységek.
- Az értelmi fejlesztést szolgáló tevékenységek
- Reális ismeretek nyújtása.
- Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, udvarias viselkedés elemi formáinak gyakorlása.
- Munkatevékenységek a természetes környezet óvása.
- Különös figyelmet szentelni a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, valamint a kiemelkedő képességű gyermekekre.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

A gyermek önálló:

- A kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás, véleménynyilvánításban, döntésekben, választásokban, vállalt feladatai elvégzésében.
- Tisztelettudó a viselkedése.
- Ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- Igazmondásra törekszik.
- Képes a belátásra.
- Észreveszi a környezete rendjét, megbontó elemeket, korigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket.
- Együttműködik a közös cél érdekében.
- Örül a csoport közös sikereinek.

Értékelés:

A csoportban zajló mechanizmusok, egyéni reakciók megfigyelése - szükség esetén külső segítségadás az aktuális tevékenységek során.

Feltételek:

- A fejlesztési eredmények érdekében kívánatos feltételek:
- otthonos körülmények a csoportszobában,
  - lehetőségek a közös élmények, tapasztalatok szerzésére,
  - az óvónők ill. más dolgozók pozitív, határozott mintaadásai.

33.4 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- Érdeklődés kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt.
- Változatos tevékenységek biztosítása.
- Testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- A környező világról szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés.
- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése /beszédprodukción, beszédértés, beszédprozódus, nyelvi képességek/.
- Egyéni különbségek - adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.
- „Énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Vizuális percepció /formaérzékelés, formaészlelések/ fejlesztése.
- Taktilis-kinesztéziás /mozgásérzeti/ szféra mobilizálása.
- Figyelemkoncentrációs tevékenységek biztosítása.

Tevékenységi formák:

- Játék és tanulási tevékenység.
- Társas, közösségi tevékenység.
- Munkatevékenység.
- Szabadidős tevékenység.

Fejlesztési tartalmak:

- Komplex tevékenységek rendszere.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- Próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.
- Tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani, rendelkezzen problémamegoldó képességekkel.
- Vegyen részt különböző tevékenységekben.
- Segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét
- Törekedjék az önértékelésre.
- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

Értékelés: Pozitív megerősítések.

33.5 Román és szerb nemzetiségi nyelven folyó nevelés

Cél:

- a román és szerb kisebbség még élő szokásainak megismertetése
- az iskolai nemzetiségi nyelven történő tanuláshoz szükséges alapszókészlet elsajátítása

Tartalom:

- Román szerb dalok énekelgetése, mondókák mondása, körjátékok játszása
- Rövid terjedelmű mesék mesélése, dramatizálás, bábozás
- Szituációs játékok játszása (boltos, orvosos, fodrászos, piacos)
- Szabályjátékok játszása
- Népi hagyományok ápolása (búzaszentelés, tojásfestés hagyomával, csoknyázás)

Fejlesztés várható eredménye:

- Megismerik a román és szerb nemzetiség nyelvét, kultúráját
- Megismerik a népi hagyományokat
- Alapszókészlet elsajátítása

Értékelés: Pozitív megerősítések.

33.6 A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

► **A gyermek tevékenykedő lény.** Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenységek fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a) Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze.
- b) Képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

► **A nevelő hatás belső - a tevékenység tartalmából eredő - feltételei:**

- a) az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen / aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélni meg /
- b) a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- c) a tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen / csak a végig vitt, befejezett tevékenységnek van élményereje /
- d) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból:
  - elégítse ki a gyermekek akciószükségletét,
  - oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát / az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig - a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig /

► **A nevelő hatás pedagógiai feltételei:**

- a) A tevékenység pedagógiai előkészítése / ráhangolás, tudatosítás stb./ közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- b) A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel / semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyermekeknek /.
- c) A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

► **A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként:**

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni, hogy a 3 - 7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. a megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik: minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3 - 7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése

33.7 A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés, olyan képességek kifejtését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végző soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása. Ezt a kettős meghatározottságot a pedagógiának nem áll módjában megkerülni, a belső arányokon, a tendenciákon azonban lehet módosítani, az önmegvalósítás és a társadalom érdekeit szolgáló tevékenység teljes vagy részleges egybeesését elő lehet segíteni.

A tevékenység szervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással:

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít: a nevelés

- orientáló tevékenység is,
- tevékenység szervezés is,
- képességfejlesztés is.

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen: ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

1. Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,
2. A második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenképp az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága / közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága, stb. / határozza meg.

Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása / mivel a képességek tevékenységek által tevékenység közben fejlődnek /
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének / a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság /
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze / az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók /
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye / a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg /
- A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes. Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Ezek, mint említettük, kitüntetett képességosztályok: bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos

emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbieken azonban itt is aktív szerepet töltenek: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

34. A tudatos fejlesztés feltételei

A 3 - 7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

Objektív / külső / feltételek:

Óvodánk épülete, annak berendezése, udvara, a helyi sajátosságoknak megfelelően adott programunk beindításához. Ami a legszükségesebb, hogy a Magyarországon elfogadott szabályok alapján megfelelő csoportszoba, mosdó helyiségek és udvar álljon a gyermekek rendelkezésére. Kialakításánál fontos szempontunk a speciális szükségletű gyermekek igényeinek kielégítése.

Az óvoda udvara, kertje, programunk céljának megfelelően folyamatosan átalakítható. Az egészséges életmód feladatainak megvalósítása, a kellemes, szép környezet alakítása folyamatos feladatunk. Minél nagyobb, egybefüggő játszó és mozgásra alkalmas terek kialakítására törekszünk. Feladatunknak tartjuk a megfelelő talajborítás és udvarrendezés elvégzését.

Az óvoda helyiségei:

Az óvoda építészeti adottságait, a rendelkezésre álló helyiségeket igyekszünk ésszerűen, a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében kihasználni. Pedagógiai célunk, hogy a kooperáció, kommunikáció gyakorlása az egész nap folyamán kölcsönösen és akadálytalanul megvalósuljon.

Öltözők: feladatunknak tartjuk akkora tér biztosítását, hogy a gyermekek kényelmes vetkőzését, öltözését szolgálja.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek szabadon közlekedhessenek az öltözőben, kialakítunk játszó és beszélgető helyeket.

Csoportszobák: Az óvodában a játék és egyéb tevékenységek, egyben az étkezés, alvás és mindennapi testnevelés színterei.

Fontos, hogy elegendő hely és kellő felszerelés álljon rendelkezésre. A csoportszobák kialakításánál minden óvodapedagógus feladata a barátságos, otthonos légkör megteremtése. Könnyen mozdítható, a gyermekek méreteihez igazodó, variálható, a gyermekek biztonságát elősegítő bútorokkal, szükségletnek megfelelő berendezéssel a fenti tevékenységek biztosításához.

Mosdók: Helyi adottságoktól függően a tisztálkodáson túl, egyéb tevékenységek (babafürdetés, mosás, pancsolás, játék, mérések) színtere. Legfontosabb feladatunk ennek a térnek megfelelő kialakítása.

Tornaszoba: Jól felszerelt, megfelelő méretű tornaszoba áll rendelkezésre a mozgásfejlesztésre.

Egyéni fejlesztő és logopédiai foglalkoztatók: Az óvodában kialakításra került.

34.1 A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése:

- Kölsönös, barátságos, aktív kétpólusú együttműködésre törekvés.
- Aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása, elfogadó, segítő, támogató hozzáállás érvényesítése.
- A fejlesztés során abból indulunk ki ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli, ezzel a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

2. Az Óvodapedagógus és a szülő együttműködése

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, kiegészíti azt. A kettő összhangjára való törekvés a gyermek harmonikus fejlődésének a feltétele. Az óvodapedagógus legyen támasza és segítőtársa a szülőknek gyermekük nevelésében:

- legyen nyitott a szülők egyéni és közös kérdéseire, javaslataira
- kapcsolatuk legyen folyamatos
- minden egyes családdal külön-külön is működjön együtt
- az óvodapedagógusok tartsák tiszteletben a család elsődleges szerepét.

3. Óvodapedagógus és óvodapedagógus együttműködése:

- Az együttműködés hatékonysága szempontjából azonos elveket valló, azonos nézetű óvodapedagógusok párok kialakítása.
- A gyermeki tevékenység irányítása során különböző területre specializálódott óvodapedagógusok jól egészítsék ki egymást.
- Az óvodai kollektívák aktív együttműködése a tevékenységek megszervezésében.

4. Óvodapedagógus - dajka együttműködése:

- Az óvodánk nevelési programjának megismerése, közös értelmezése.
- A nevelési elvek, eljárások módszerek megbeszélése.
- Együttműködés a tevékenységek során.
- A dajka, mint modell szerepének tudatosítása / öltözködésével, beszédstílusával, magatartásával, egész lényével hatást gyakorol a gyermekekre /
- A közös munkafolyamatos értékelése, rendszeres felkészülése a feladatokra.

5. Az óvodapedagógus modell szerepe:

Valljuk, hogy:

- Az óvodapedagógusnak kulcsfontosságú szerepe van a gyermek nevelésében, kapcsolatuk aktív és kölcsönös.
- Lényével, egész személyiségével modelltént áll a gyermekek előtt.
- Magatartása legyen határozott, ugyanakkor szeretetteljes és őszinte.
- Törekedjen a toleranciára, jellemezze az empátia készség és kreativitás.

- Az óvodapedagógus magatartását jellemezze az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség megléte.
- Vállalja fel egyéniségét és kreatívan irányítsa a rábízott gyereket, lehetőséghez mérten döntéseibe vonja be a gyermekeket.
- Jellemezze a pedagógiai optimizmus.

6. A környezetben élők hatásai:

Valljuk, hogy az óvoda környezete, az ott élő emberek, hatással vannak nevelő munkákra. Figyelembe vesszük a környezetben élők véleményét, igényeit, javaslatait. Nevelő munkánk során a lehetőségekhez mérten hasznosítjuk azokat.

34.2 A fejlesztés tartalma

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladat rendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

- A négyes feladatrendszer elemei:**
- 1. A játék és tanulási tevékenység**
  - 2. Társas és közösségi tevékenység**
  - 3. Munka tevékenység**
  - 4. Szabadidős tevékenység**

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodás korú gyermek nevelésének tartalmát.

Célunk:

- Sokféle tevékenységet biztosító tárgyi környezet kialakítása.
- A tévedés szabadságának lehetősége.
- A munka megbecsülésére nevelés.
- Önálló munkavégzésre való képességek fejlesztése.
- Véleménynyilvánítás, képességek kibontakoztatása.
- Megfelelő motiváltság a közösségi tevékenységekben való részvételre.
- Termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A különböző csatornákon kapott ingerek integrációja révén legyen képes tapasztalat szerzésre és a korábbi tapasztalatok új információkkal történő összevetésére.
- Használjon egyszerű gondolkodási műveleteket.
- Jelenítse meg érzéseit, gondolatait szóban, képen.
- Alakuljon feladattudata, feladattartása.
- Törekedjen önállóságra különböző ismert helyzetekben.
- A rendelkezésére álló szabadidőt igyekezzen tartalmasan kitölteni.

35. Játék és tanulási tevékenység

A *játék* a 3 -7 éves korú gyermekek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék olyan komplex tevékenységforrás melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játéktevékenységen keresztül, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

35.1 A program játékos tevékenységrendszer

A tevékenységrendszer kedvezően biztosítja az óvoda játékos jellegét, melynek elvi alapja a komplex játékrendszerben való gondolkodás, valamint a játékosság kiterjesztése, tartalmi jegyeinek érvényesítése az egész struktúrában. A játékfoglalkozás és a játékos foglalkozás elnevezések jól kifejezik a tanulási tevékenység speciális óvodai jellegét.

Jellemző vonásai:

- **játékos**, mert érvényesül benne a játékvezető szerepe;
- **differenciálatlanul** jelenik meg többnyire a gyermek tudatában, ami a differenciálódás felé halad;
- **komplex**, amely az egyes tevékenységi formák, valamint az egyes műveltségtartalmak együttes megjelenését, illetve egymásba való átmenetét jelenti;
- **a cselekvés dominanciája** érvényesül, a tapasztalatszerzés ehhez párosul;
- **az utánzásos tanulási forma** a meghatározó az óvodapedagógus modellnyújtó szerepe mellett;
- **élményszerű**, az érzelmek uralkodó szerepe és a gyermekek élménygondolkodása miatt;
- **a felfedezés, próbálkozás** lehetőségét biztosítja;
- **időt ad** az ismétlésre, javításra;
- a gyermek **kíváncsiságát, új iránti vágyát** elégíti ki;
- figyelembe veszi a gyermek fokozott mozgásigényét, s azt igyekszik is kielégíteni.

Ebben a rendszerben a szabad (spontán) játék megfelelő védettséget és tiszteletet élvez, valóssá tehető a játék meghatározó, vezető szerepe, s tág teret kap a játékos tanulás.

Játékos tevékenységrendszer:

- **Szabad** (spontán) **játék** (pedagógiailag tudatosan alakított feltételek mellett)
  - gyermeki játék
  - gyermek által kezdeményezett bármilyen tevékenység
- **Kezdeményezett játék**
  - a szabad (spontán) játék kibontakozásának elősegítése
  - játékfoglalkozás tanulási céllal (tanulás játékokkal)
- **Játékos foglalkozások**
  - kötetlen (benne a játék)
  - kötelező (benne a játék)
  - 6-7 éveseknél kötelezően választható (benne a játék)

A tevékenységrendszeren belül helyezkednek el a:

- **kezdeményezett játékok** – a tanulási céllal kezdeményezett játékok játékfoglalkozásként épülnek be a rendszerbe. A játékfoglalkozások ténylegesen játékot ill. játékokat tartalmaznak.

pl.:

- fantáziajáték: „Varázsoltassuk el magunkat!” – előbb én mondom meg, majd a gyerek mondja meg mire.
- utánzó játék: „Tegyünk úgy, mintha...!”
- dramatikus játék: álarcos játékkal
- szimulációs játék: „Te legyél a mókus, aki ...” - a gyermekek bevonásával játékszabályok megfogalmazása, majd közös játék
- meseindítatású játék

- **játékos foglalkozás**, mely tartalmi elemei a következők:

- a részvétel önkéntes vagy a tevékenységtől, életkortól függően alkalmanként kötelezően választható, illetve az egész csoportra kiterjed;
- a gyermek szabadabb mozgástere érvényesül
  - folyamatot befolyásolhatja
  - elidőzhet
  - egyéni érdeklődésének irányába mozdulhat el
  - ötletei, vágyai, óhajai jobban érvényesülhetnek
  - megoldási módot választhat, variálhat
  - felfedezhet, kipróbálhat
  - önállósága érvényesülhet
  - az ismétlés lehetőségével élhet
  - több benne a játék
  - a gyermek érdeklődésére épít
  - a hagyományos didaktikai szerkezetet nem követi

Célunk:

- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségeinek biztosítása.
- A játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismertetése.
- A játék formáinak és tartalmának gazdagítása.
- A szociális kreativitás, kommunikáció és kooperáció fejlesztése / kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, viselkedési szabadság, ízlésformálás, társas kapcsolatok, konfliktus megoldások/.
- A játék rendjének szokássá válása.
- Egészséges versenyszellem kialakítása.
- A szociokulturális hátránnyal felkerült, és cigány gyermekek integrált fejlesztése.
- Fogycatékos gyermekek játéklehetőségének megteremtése

35.2 A játéktevékenység fajtái

a) gyakorlójátékok

- ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése,
- - szöveg-, dallam-, mozgásismétlő játékok; ritmusjátékok, -egyszerű szabályjátékok - játékszabályok megismerése, elfogadása, követése,
- A részképességekben enyhe lemaradást mutató gyermekeknél /szerepjáték és konstruáló játék/

b) szimbolikus- szerepjátékok:

- egyszerű szabálykövetések /egyénenként és csoportokban/,
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása,
- a játékszabályok elfogadása és betartása,
- a környezet jelenségeinek eseményeinek beépítése, önálló vagy csoportos játékban,.

c) konstruáló játékok:

- összerakosgató, összeszerelhető játékok, egyéni elképzelések alapján,
- összerakosgatások, szerelések, egyszerű az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével /valóság és a képzelet közelítésével /

d) szabályjátékok:

- verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések.

e) udvari játéklehetőségek:

A fent felsorolt játékfajták illetve játéktevékenységek mellett nagyobb teret kap a mozgás:

- nagy mozgások fejlesztése /mászókák, korlátok stb./
- egyensúlyérzék fejlesztése, /célirányos eszközökkel/
- vestibuláris rendszer mozgósítása,
- ügyesség, gyorsaság fejlesztése.

f) az óvónő játéka a gyerekekkel:

- az óvónő olyan tudatos tevékenysége melynek segítségével adott gyermekkel játéktevékenységen belül egy-egy területen részképességeket fejleszt, illetve tehetség gondozást végez.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot válasszon.
- Kapcsolódjon be közös játékokba.
- Legyen önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Alakuljanak ki pozitív érzelmei társai iránt.
- Legyen kezdeményező magatartású.
- Vegyen részt aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Legyen képes szabályjátékok megtanulására.
- Tartsa be és kövesse a megismert szabályokat.
- Fejlődjön és erősödjön kreativitásuk
- Legyenek egyéni ötletei javaslatai.
- Válasszon helyesen adott tevékenységhez anyagot és eszközt.
- Legyen képes saját élményeinek eljátszására.
- Fogadja el társai javaslatait, ötleteit.

Értékelés: A fejlesztés várható eredményeiben megfogalmazottak megfigyelése az életkori sajátosság szerint.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetén a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz, utánoz, tanul a kisgyermek. Játék közben erősödik kreativitása, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanatban alkalmas arra, hogy eröltetés nélkül spontán és irányított módon tanuljon a kisgyermek. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A program biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermekek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Lehetséges formái:

- Kötetlen szervezeti formában a játék adta lehetőségek összes alkalmával - spontán illetve irányított játékos tapasztalatszerzés.
- Kötött szervezeti formában a tudatosan tervezett tevékenységek alkalmazása során történő ismeretszerzés
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Önálló és az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás - és viselkedés, tanulás.
- A gyakorlati problémamegoldás.
- Cselekvéses tanulás

Tanulás

Célunk:

- Érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt.
- Tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek átélése.
- A megismerési képességek fejlesztése.
- A tudás, tanulás iránti vágy felébresztése.
- Képszerű és szemléletes gondolkodás kialakulása.
- A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése.
- Problémahelyzetek megoldása.

Tartalom:

- Értelmi képességek fejlesztése.
- Közvetlen tapasztalatszerzések, megfigyelések /a természeti és társadalmi környezetből /
- Figyelemirányítás a lényeges közös jegyekre.
- Élmények, benyomások felfogása, emlékezetből való felidézése.
- Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek.
- Szókincsfejlesztés.
- Megfigyelések végzése közösen és önállóan.
- Egyéni élmények, beszámolók, tapasztalatok felidézése emlékezetből
- Megbízások elvégzése /emlékezet fejlesztés /.
- Jelenségek változásainak megfigyelése, azok összefüggései.
- Összehasonlítások és megkülönböztetések irányított és spontán megfigyelésekkel.
- Beszédfejlesztés.
- Többféle megoldási lehetőség keresése.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Alakuljon feladattudata.
- Ismerje saját értékeit.
- Legyen önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- Szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.

Értékelés: Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

36. Társas és közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény:

Tanuljon meg másokkal érintkezni és együtt működni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető tudatosítható, átélhető legyen. Pedagógia programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. Nagyon fontos feladat az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására.

Célunk:

- Egymás közötti bizalom kiépítése /óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, dajka-gyermek /
- Természetes társas szükséglet kielégítése
- Szokás és norma rendszer megalapozása
- Közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlása
- Biztonságérzet keltése a csoportban való tartózkodás során.
- Alá-főlé és mellérendeltségi helyzetek átélése és elfogadása.
- Egymás iránti tolerancia alakítása.
- Egymás megbecsülésének kialakítása.
- Szűkebb és tágabb környezet megismerésével, alakuljon ki a szülőföldhöz kötődés
- Hagyományok kialakítása, ápolása, tiszteltben tartása.
- A különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelés

Tartalom:

- A természetes rokonszenv alapján szerveződő csoportok közös tevékenységeinek megszervezése.
- Közös élmények átélése /születésnap, kirándulás, szereplés, mozi és színházlátogatás /.
- Közös készülődés műsorokra, rendezvényekre.
- Részvétel helyi illetve egyéb rendezvényeken életkori sajátosságnak megfelelően.
- Társas játékok, közös munka, együttjátzás, komplex foglalkozások és állandó tevékenykedtetés biztosítása.
- Napirend rugalmas kialakítása és betartása.

Fejlesztés várható eredménye:

- Felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyerektársainak, ha ennek szükségét látja.
- Szívesen tevékenykedik a csoport érdekében.
- Érdeklődik társa és a felnőttek iránt /csoporton belül /.
- Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni.
- Legalább egy társkapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.
- Figyelemmel van a felnőttek és a gyermektársai iránt.
- Igyekszik - szituációtól függően - elfogadni az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket.
- Elfogadja csoporttársaiban a különbözőségeket
- Alakuljon ki szokásrendszere.
- Tudjon rugalmasan alkalmazkodni a napirendhez.
- Rendelkezzen alapvető közösségi magatartással és alkalmazkodó képességgel.

Értékelés: A csoportban zajló mechanizmusok, egyéni reakciók megfigyelése - szükség esetén külső segítségadás az aktuális tevékenységek során.

37. Ünnepek, ünnepélyek és megemlékezések

Keresztyén ünnepek

❖ Adventi időszak és karácsony

Az ünnepre készülődve adventi koszorúkat készítünk a gyermekekkel együtt. A gyertyák gyújtásánál éneklünk, utána beszélgetünk tennivalóinkról. A szülőkkel közösen (pl:adventi naptárakat készítünk) megismertetjük az Adventi időszak lényegét, jelképeit. Tudatosítjuk bennük, hogy nem csak a külső készülődésről, amit közösen végzünk (takarítás, ajándékkészítés szüleinknek, testvéreinknek és a hiányzó gyermekeknek), hanem a lelki várakozásról, az öröm híréről is szól.

A keresztyén értékrend szerint : a Karácsony Jézus születésének ünnepe.

A Messiás születésénél világosság támadt az egész világon, s ezt jelképezi a gyertyafény a tündöklő fenyőfán. A történet feldolgozása csoportonként más és más módon történik (dramatizálással, bábozással, betlehemes játékokkal, közös énekléssel, közös imádkozással)

Arra azonban vigyáznunk kell, hogy az „igazi” ünnep meghitt melege a családban várjon a gyermekekre.

❖ Virágvasárnap

Üzenetét és örömét átéli a gyermek, ha az intézményi lelkész elmondja, hogy miként vonult be Jézus Jeruzsálembe. El kell mondanunk, hogy Jézus királysága nem olyan, mint a földieké, akiknek a sok pénz és a hatalom a mindenük. Ő a szeretet, az igazság, a békesség és a jóság kincseibe „öltözködve” életét adja értünk.

A csoportszoba virágokkal való díszítése és a gyermekek virágos rajzai mind aktiválják az ünnep átélését.

❖ Húsvét

Nagypéntek megelőzi a feltámadás ünnepét, de a feltámadás örömhírére tesszük a hangsúlyt. Jézus vállalta értünk a halált, hogy legyőzze azt, s így nekünk sem kell félnünk,

mert mindenek fölött győzött Jézus. A gyermekek könnyen megértik a „győzelem” kifejezést és örömmel csillan fel szemünkben

Vigyáznunk kell arra, hogy a „tojást hozó nyuszt” semmiképpen se hozzuk összefüggésbe megváltásunkkal. Beszélünk erről is, és együtt készítünk hímes tojásokat, de erről csak, mint néphagyományról (a megújuló élet jelképéről) beszélünk.

Nem keresztyén ünnepek

- ❖ Mikulás
- ❖ Farsang
- ❖ Anyák napja
- ❖ Ballagás, Évzáró ünnepély
- ❖ Gyermeknap
- ❖ Születésnap, névnap

- ❖ Nemzeti ünnepeink
  - Március 15. – 1848-49-es szabadságharc (Iskolásokkal együtt)
  - Október 23. – 1956-os forradalomra emlékezünk (Iskolásokkal együtt)

- ❖ Időszakos ünnepek, melyek adott alkalomhoz kapcsolódnak /Nemzetközi Hulladékgyűjtő nap, Takarékosági Világnapja, Állatok Világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja, Idősek Világnapja/
- ❖ Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek /falunap, egészség nap stb./

38. Munkatevékenység

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység.

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. A munka-jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe kell venni a csoport összetételét /életkor, egyéni fejlettségi szint, szociokulturális háttér /.

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. Alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van, és testi épységük veszélyeztetése nélkül képesek megvalósítani.

Célunk:

- A család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése.
- A munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.
- Baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- Munkamegosztásra nevelés.
- Munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újjal való bővítése.
- A munka eredményének megbecsülésére nevelés.
- A gyermek célirányos fegyelmének, kötelezettségvállalásának alakítása.
- Jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatában.
- Önálló munkavégzés.
- Rendszeres, folyamatos tevékenykedtetés.

Tartalom: Szükségletekből fakadó tennivalók:

- a) alkalmoszerű munkák:
  - egyszeri vagy ismétlődő tevékenységek óvónői segítséggel,
  - megbízások önkéntesség alapján,
  - ünnepi készülődések /ajándék, tárgykészítés, díszítő munkák /,
  - udvar és teremrendezések /kisebb tárgyak helyzetétele, szállítása, rendrakás /,
  - üzenetátadások /épületen belül /,
  - játékjavítások óvónői segítséggel.
- b) növények gondozása:
  - megfigyelő tevékenységek irányítással,
  - közreműködés növényápolásban óvónői segítséggel,
  - segítségadás a nagyobbaknak,
  - folyamatos növényápolás /ültetés, átültetés, öntözés, gyomlálás /,
  - évszakokhoz kapcsolódó munkák / előkészítő és betakarítási munkákban való részvétel
  - környezetrendezések,
  - gyűjtőmunkák / a gyűjtött anyag elhelyezése, rendezése /.
- c) napos munka:
  - étkezés előkészületeinek teendői,
  - terem- és udvarrendezésben való részvétel /játékok, eszközök előkészítése, elrakása /.
- d) alkalmi munkák, feladatok:
  - üzenetközvetítés,
  - rendrakás, tisztogatás, kisebb javítások,
  - ajándékkészítés, díszítő munkák egyéni ötletek alapján is,
  - segítségadás a kisebbeknek kérésre és önálló indíttatásra.

Értékelés: Folyamatos konkrét, reális, az adott gyermekhez mért fejlesztő értékelés.

39. Szabadidős tevékenység

Valljuk, hogy a szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelében kell eljuttatni a gyermekeket.

Elsősorban a délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak.

A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermekek élet és mozgásterét, ami maga után vonja gyermeki önállóság, kezdeményező készség és döntési képesség kifejlődését. Mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására igen hatásos eszköz ez a nevelési mód.

40. A komplex tevékenységek rendszere

A komplex tevékenységek, a fő tevékenységeken /játék, tanulás, munka, szabadidős tevékenységek / keresztül elégíti ki a szükségleteket.

A komplex tevékenységek lényege:

- a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- b) A tevékenységeket, probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi

Célunk:

- A viselkedési folyamatok összességét meghatározó, funkcionális rendszert alkotó részfunkciók /érzékelés, motorika, cselekvés, irányítás, beszéd, figyelem, gondolkodás, emlékezet, tanulás, motiváció/ kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítása a szenzoros integrációs képesség erősítésén keresztül.
- Alapvető kommunikációs és kooperációs képességek kialakítása.
- A lakóhely néphagyományainak megismertetése.
- Közösségi élmények nyújtása.
- A tapasztalatszerzés igényének felkeltése.
- Az önkifejezés igényének alakítása.

Alapelveink:

- Komplexitás elve
- Egyenrangúság elve
- Tapasztalatszerzés elve
- Külső hatások elve
- Bizalom elve
- Következetesség elve
- Nevelés ellentmondásosságának elve

Tartalom:

1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek.

- 1.1 Anyanyelv
- 1.2 Matematika

2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek.

- 2.1 Környezeti nevelés, környezetismereti tapasztalatok szerzése
- 2.2 Művészeti tevékenységek:
  - 2.2.1. Mese-vers, dramatizálás, bábozás. (Mesélés, verselés, vershallgatás)
  - 2.2.2. Vizuális tevékenység. (Manuális tevékenység)
  - 2.2.3. Ének-zene, énekes játék. (Éneklés, mondókázás, zenehallgatás)

3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek.

- 3.1 Mindennapi testnevelés. (Mozgás)

40.1 A társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek

1.1 Anyanyelv:

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat. Az anyanyelv fejlesztése a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel, a nevelési folyamat egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni, és a gyermekek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.

Célunk:

- A nyelvi fejlődés hátterének részletes feltárása /táj, zsargon, cigány /
- Tájékozódás a gyermekek anyanyelvi fejlettségének szintjéről /hibák, hiányosságok kiszűrése/
- A beszéd fonológiai /hangrendszer és prozódiai (hangsúly) rendszer /, grammatikai, jelentéstani, valamint motorikus rendszereinek fejlesztése életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- A hallási és beszédhallási figyelem és a hallási differenciáló képesség fejlesztése.
- Az akusztikus verbális emlékezet fejlesztése.
- A szeriális / sorrend / felfogás és kivitelezés erősítése.
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése a beszéden keresztül.
- A téri és idői ritmusérzék fejlesztése.
- Az anyanyelvi kódok helyes elsajátítása.
- A beszéd eszközként való használatának fejlesztése - szókinccsfejlesztés.
- A beszédmegértés képességének fejlesztése.
- A beszédszervek megfelelő mozgásának fejlesztése.
- A beszédkedv felkeltése és megőrzése.

Tartalom:

- Beszélgetések a napi tevékenységek során.
- Beszélgető körök szervezése
- Beszédművelés:
- beszédhallás, beszédmegértés és beszédmozgás fejlesztése,
- helyes-értési gyakorlatok: légző-gyakorlatok, hangadás-gyakorlatok, zöngés-zöngéstelen hangok differenciálása mintakövetéssel, artikulációs gyakorlatok, nyelvgyötrők, gyorsasági gyakorlatok, ritmusgyakorlatok, időtartam-gyakorlatok, hangsúlygyakorlatok, hangerőgyakorlatok, hangutánzó-gyakorlatok, hangfelismerés.
- Idő - és téri egymásutánosság felfogása, felismerésének és kivitelezésének fejlesztése /történeti sorba rendezések /.
- a beszédhibás gyerekek logopédus által történő speciális fejlesztése.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Legyen képes a hangokat tisztán képezni és ejteni.
- Beszéljen sokat, a kérdésekre adjon választ.
- Rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
- Jól használja a helyes kifejező ragokat.
- Beszédben használjon egy-egy több jelentésű szót.
- Minél több új szót használjon mondatalkotásában.

- Nyelvhelyességnek megfelelően fűzze mondatait.
- Vegyen részt nyelvhelyességi gyakorlatok végzésében.
- Használjon kijelentő és közlő mondatokat.
- Törekedjen az összefüggő beszédre.
- Csoportos beszélgetés során legyen kialakult beszédfigyelme.
- Beszédben használjon metakommunikációs elemeket érzelmeik kibontakoztatására.

Értékelés: Folyamatos megfigyelési szempontok:

- helyes-éjtés, hangképzés helyessége,
- kifejezőképesség szóban,
- beszédkedv,
- beszédfigyelme,
- emlékezet fejlettsége,
- bekapcsolódás a közös tevékenységbe,
- utánpótlás és ismételt játékos begyakorlások száma és szintje,
- szókincs.

1.2 Matematika

Felfogásunk a matematikai nevelés önállóságát hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyerekek észlelésére, érzékelésére és a megismerési vágyára épülve valósulna meg.

A matematikatanulás az óvodában, több formában megjelenik

- utánpótlásos minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzés.

Az óvodapedagógus által

- irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés
- gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázat,
- óvodapedagógus által kezdeményezett kötetlen és kötött tevékenységek

A matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg:

- **3-4 éves kor: bevezetés a matematikába.**

Feladat: a matematikai kíváncsiság, és érdeklődés kibontakoztatásának segítése a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

- **5-6-7 éves kor: intenzív fejlesztési szakasz.**

Feladat: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, rész-képességek gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása.

Célunk:

- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- A spontán felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- Tapasztalatok szerztetése az emberi és tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.
- A szerzett tapasztalatok szempontok alapján történő rendszerzésének megtanítása.
- A környezet jelenségeinek tárgyainak, mennyiségi viszonyainak rendszerezése.
- Összefüggések megláttatása.
- Valóság objektív megláttatása, bemutatása.
- Ítéloképesség fejlesztése.
- Pozitív viszonyulás kialakítása emberi-tárgyi környezethez.

Tartalom:

- Tárgyak, személyek összehasonlítása.
- Tárgyak válogatása szabadon, vagy adott szempontok szerint.
- Tárgyak, objektumok méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségek megfogalmazása.
- /hosszabb - rövidebb, nehezebb - könnyebb, alacsonyabb- magasabb, keskenyebb- szélesebb, több – kevesebb /
- Sorba rendezések mennyiségi tulajdonságok szerint.
- Mennyiségi eltérések megállapítása /párosítás, csoportosítás, számolás, bontás /.
- Tőszámolás sorszámolás tízes átlépővel.
- Sorba rendezés sajátos szempontok szerint.
- Halmazok elemeinek meg- és leszámolása 20-ig / több-kevesebb-ugyanannyi /.
- Halmazok keletkezése /hozzátevés, elvétel, egyelővé tevés 10-es átlépővel /.
- Számlálás 20-ig.
- Becslések mérése /térfogat, felület, hosszúság, súly /.
- Állítások megfogalmazása /igaz-hamis eldöntése /.
- Történetek alkotása képekről a mennyiségek figyelembevételével.
- Tulajdonságok, formák, színek, méretek vizsgálata.
- Vonalak megfigyeltetése /áthúzás, beszínezés, egyenes, ferde, rajzolás, zártvonal /.
- Geometriai tulajdonságok megfigyelése: építés, szabadon, építmények lemásolása, építés rajz alapján, síkbeli építések, síkmértani elemekből, /takarások /.
- Térbeli alakzatok megismerése pl.: kocka, téglatest, gömb.
- Testek körberajzolása, színezése: / síkformák / háromszög, téglalap. négyzet, kör.
- Tevékenységek tükörrel: szimmetria létrehozása.
- Irányok megfigyelése /bal-jobb, alá-fölé, mellé-közé, előtt-mögött, vízszintes – függőleges/.
- Arányok, ellentétpárokkal való ismerkedés /kicsi-nagy, hosszú-rövid, hideg-meleg, széles- keskeny, egyenes-görbe stb. /.
- Rész-egész viszonyának megfigyelése.
- Labirintusban való tájékozódás.
- Jó képességű gyermekek továbbfejlesztése:
páros, páratlan számok,
számszomszédok (kisebb, nagyobb)
relációs jelek megismerése
- Térben tájékozódás /nagy mozgások térben, tükörben tárgyakhoz viszonyítva, testrészek mozgatása párhuzamosan és ellentétesen /.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Hasonlítsa össze mennyiségeket /több-kevesebb-ugyanannyi.
- Alkosson megfelelő szöveget, a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Tudjon meg - és leszámolni tízes átlépéssel 20-ig.
- Nevezze meg térbeli állások helyzetének irányait /jobb-, bal-, előtt-, mögött-, alatt-, fölött-, mellett stb. /.
- Válogasson alakzatokat, tárgyakat szempontok szerint.
- Másoljon alakzatokat síkban és térben.
- Ismerje fel a kockát, téglatestet, a gömböt.
- Ismerje a síkidomok közül a négyzetet, háromszöget, kört és téglalapot.
- Alkosson tükörrel szimmetrikus alakzatokat.

Értékelés szempontjai:

Kérdésekre adott válaszok helyessége:

- megértette-e a feladatot,
- elvégzi-e a feladatot,
- igényel-e segítséget vagy önálló,
- mennyi időre van szüksége a feladat elvégzésére,
- milyen a megoldás minősége

40.2 A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek

40.2.1 Környezeti nevelés, környezetismereti tapasztalatok szerzése

Természet- társadalom- ember - születéstől felnőttkorig

(Ismerkedés a természet és az emberek világával: tér, forma, idő, mennyiség, viszonyok)

Célunk: a környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése. A közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, felfedeztetése változatos mozgásos és érzékszervi tapasztalatszerzések által. A környezet értékeihez, esztétikájához fűződő pozitív érzelmi-cselekvő viszony kialakítása a megismerés folyamatában. (Élménypedagógia)

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezetvédelmi nevelés kiemelésével igyekszünk ráirányítani a gyermekek figyelmét a bennünket körülvevő zöld természet értékeire, próbáljuk felismertetni velük a természetvédelem fontosságát, és szeretnénk alapvető viselkedéskultúrává emelni bennük a természetszerető, óvó, védő, megelőző és megőrző magatartást. A gyermekekben felidéződik és mélyül a természet, az élőlények, az állatok iránt érzett felelősség, ha tapasztalják az óvoda alkalmazottainak felelős tevékenységét. A fenntarthatóság pedagógiájának egyik fontos célja a természettisztelő magatartás erősítése mellett, a személyes felelősség érzésének elmélyítése. A környezettudatos környezeti nevelés azzal szolgálja a fenntarthatóság iránti törekvést, hogy tapasztalati úton, a személyes tudás gyarapításával segíti elő az óvodások számára, a jövőről való gondolkodás és gondoskodás modelljeinek tapasztalását.

Feladataink a környezetismereti tapasztalatszerzés területén:

- Az élményekhez, a gyermeki érdeklődés kielégítéséhez, a tapasztalatszerzési lehetőségekhez biztosítunk megfelelő alkalmat, időt, helyet és eszközt.
- A környezet tevékeny megismerésére és megszerettetésére törekvő nevelés mindenkori folyamatossággal legyen jelen óvodai életünkben.
- A tevékenységek szervezeti formáinak megteremtése.

A fejlesztés tartalma:

Foglalkozásaink egy részét természetes környezetben tartjuk. A helyszíni foglalkozásokon lehetőséget nyújtunk a gyermekeknek sokrétű tapasztalatok szerzésére, a legfontosabb ismertetőjegyek, hasonlóságok, különbségek, ok-okozati összefüggések felfedezésére. Egy-egy téma feldolgozása több héten keresztül is tarthat.

A környezetismereti témákhoz kapcsolódó, érzelmi átélést fokozó versek, mondókák, énekek, ábrázoló és barkácsoló tevékenységek, mozgásos játékok által a gyermekek élményeit, ismereteit bővítjük, elmélyítjük, ezzel is elősegítve a természetszerető, a környezetet óvó-védő attitűd kialakulását.

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezésekből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.

A természet megfigyelése, a természet szeretetére, óvására való neveléssel és a természetben végzett tevékenységekkel a kisgyermek természet és ember központú nevelése.

Mindig csak azt és annyit dolgozunk fel, amennyihez élményt tudunk adni, vagy ami iránt adott az érdeklődés (óvodai, otthoni vagy egyéb élmény nyomán).

Célunk:

- A gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni
- mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.
- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- A felfedezések örömeinek érzékeltetése.
- Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása.
- A szerzett tapasztalatok szempontok alapján történő rendszerezésének megtanítása.
- Összefüggések megláttatása.
- A valóság objektív bemutatása.
- Pozitív viszonyulás kialakítása természeti -emberi -tárgyi környezethez.
- Környezettudatos nevelés
- Szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása.
- Megszerzett ismereteiket a kisebbség nyelvén is közvetíteni tudják.

A környezet megszerettetése, védelme

Célunk: Óvodás gyermekeink felelős cselekvésre nevelése, melyben a legfontosabb elv az élet védelme és tisztelete. Olyan ökológiai szemléletmódot szeretnénk bennük kialakítani, amely lehetővé teszi, hogy „*a természetben mindenre szükség van; nincsenek káros és hasznos élőlények*”- elvet elfogadják.

Feladataink a környezetvédelmi tapasztalatszerzés területén:

- Kiemelt fontosságúnak tartjuk a környezetbarát életvitel kialakítását a természeti és társadalmi környezettel való pozitív kapcsolat megteremtése által.
- Ráirányítjuk a gyermekek figyelmét a környezet megóvásának fontosságára, miközben megismertetjük őket azokkal a tevékenységekkel, melyek segítségével ők is hozzájárulhatnak környezetünk védelméhez.

A természetnek a gyermeki személyiség fejlődésére gyakorolt hatását nem szabad figyelmen kívül hagyni. A természeti környezet gazdagsága kifogyhatatlan tárháza játéknak, alkotásnak, munkának.

A megfelelő időben elkezdett, a természet minden élőlénye és tárgya iránt pozitív érzelmi viszonyt kialakító nevelés hatása igen eredményes lehet. Ez a szemléletmód vezethet el egymás megbecsüléséhez, mások munkájának, alkotásának elismeréséhez is.

Ezért is tarjuk fontosnak óvodánkban a természet közeli nevelést és a környezettudatos természetvédő magatartás kialakítását, megalapozását.

Az élőlényekkel való kapcsolatteremtés alapvető igénye a gyermeknek, amely sokféle érzellemmel, sokféle formában jelenik meg.

Óvodásainkat elsősorban az állatok érdeklik. Figyelik és utánozzák hangjukat, mozgásukat. Szívesen kerülnek velük testi közelségbe, simogatják őket.

Feltérképezzük, hogy környékünkön hol tartanak háziállatokat, amiket meglátogathatunk. Egy-egy közös élmény több napra meghatározhatja a csoportok játékaiknak menetét.

40.2.2 Programok

Részt veszünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület által meghirdetett *Madárbarát-kert* programban. Ennek keretében úgy alakítjuk az óvoda udvarát, hogy a madaraknak megfelelő fészkelő- és búvóhelyet nyújtson. (Fák, cserjék ültetése, folyamatos gondozása.) Olyan fákat és bokrokat választunk ki, amelyek bogyoikkal, termésükkel táplálják is a madarakat.

Az óvoda udvarán elhelyezett madáretetőkből egész évben várjuk a közelben élő madarakat, télen a gyermekek segítségével állítjuk össze különböző magvakból táplálékukat. Karácsonykor madáreleség - fűzérrel feldíszítünk egy fát, ez a madarak karácsonyfája. A Madárbarát-kert program keretében állandó feladatunk a madárvédelem, ezáltal életfeltételeiknek, élőhely védelmüknek a biztosítása.

Egész évben folyamatosan cseréljük a madáritatóban lévő vizet, így tudatosítjuk óvodásainkban, hogy a friss víz életfontosságú az állatok számára is. Nyáron fokozottan ügyelünk arra, hogy ne maradjon üresen a madáritató.

Az egyes állatokkal való megismerkedés folyamán felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy a biológiai körforgásban és a táplálékláncban minden állatnak fontos szerepe, így létjogosultsága van, ezért életüket nekünk is tiszteletben kell tartanunk.

Megpróbáljuk népszerűsíteni a „nem szeretem állatokat”, a hernyókat, bogarakat, gilisztákat. (Például megfigyeljük a giliszta munkáját a csoportszobában, ahogy földlazító munkát végez. Üvegbe földet, majd homokot szórunk, egy-két nap elteltével már összekeverednek a rétegek.)

Óvodásainknak a növényekkel más a kapcsolatuk. Csodálatos, hogy a földbe vetett kis magból gondos ápolás mellett gyönyörű színes virág lesz. Amennyiben ők vetik el a magot, ők gondozzák, ápolják, locsolják a növényeket, nem feledkeznek meg róluk. A növények behozzák a csoportba a természetet, főként a téli hónapokban. A gyermekek gyönyörködnek az évszakonként változó növények látványában, beleépítik rajzaikba, mintázásaikba.

A zöldségek, gyümölcsök, főzeléknövények a felhasználás alkalmával nyújtanak igazi tapasztalatokat. A mosás, tisztítás folyamán a tapintásnak, szaglásnak, a kóstolásnak, elfogyasztások alkalmával az ízlelésnek van nagy szerepe. Így a gyermekek közvetlenül szerezhetnek tapasztalatokat eme növényekről.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerkedjenek lakóhelyük, óvodánk környékén élő fákkal, bokrokkal, az ott található védett növényekkel. Igyekszünk közvetlen tapasztalatokkal gazdagítani őket sétáink, kirándulásaink alkalmával. Szeretnénk elérni, hogy környezetünk élőlényei jó ismerősökké váljanak az óvoda gyermekei számára, így alakul ki bennük az, hogy a virágokat és védett növényeket nem tépik le, hanem megértik, hogy ott a legszebbek, ahol élnek.

A **Takarítási Világnap** (szeptember 20.) alkalmával őszi nagytakarítást tartunk az udvarunkon és az óvoda környékén. Ennek a jeles napnak kapcsán is felhívjuk a gyermekek figyelmét a *szelektív hulladékgyűjtés* fontosságára.

Igyekszünk megértetni és megismertetni velük, hogy mi is tevékenyen részt vehetünk közvetlen környezetünk egészségének, tisztaságának megóvásában. Az év során a gyerekekkel együtt szelektíven gyűjtjük a papírt, valamint a műanyag palackokat, melyeket rendszeresen elszállítatunk.

A környezettel kapcsolatos jeles napokról óvoda szinten emlékezünk meg, kirándulások, szabadban eltöltött családi programok keretében. Az aktuális programok kiválasztása a korcsoportok fejlettségi szintjének megfelelően történik, az óvónők döntése alapján.

Az **Állatok Világnapja** alkalmából (október 4.) háziállatokat, vadállatokat látogatunk meg, ismerős házaknál, vagy a szegedi Vadasparkba.

A **Víz Világnapján** (március 22.) vizes élőhelyet keresünk fel, környékünkön (halastó).

A **Föld Napján** (április 22.) különböző megfigyeléseket, kísérleteket végzünk (pl.: gilisztás kísérlet, megmérjük mennyit nőtt a fák kerülete az udvarunkon, állatlábnnyomokat gyűjtünk stb.)

A szülőkkel és gyerekekkel együtt az óvoda udvarának szűkítésén munkálkodunk. „*Egy csemete – egy palánta*” - akciót szervezünk, melynek során minden gyermek hoz egy virágpalántát, amelyet az óvoda udvarán elültetünk a szülőkkel és gyerekekkel közösen.

A **Madarak és Fák Napján** (május 10.)

Tartalom:

- Az élettelen természet anyagai.
- Az élettelen természet változása: időjárás, évszakok.
- Természetvédelmi tevékenységek évszakok szerint.
  - Nemzeti hulladékgyűjtő nap (szept. 20.)
  - Állatok napja (okt. 4.),
  - Víz világnapja (márc. 20.)
  - Föld napja (ápr. 22.),
  - Madarak és Fák napja (máj. 10.),
  - Környezetvédelmi világnap (jún. 5.).
- Élő természet elemei: növények, állatok, ember.
- Községünkben legelterjedtebb növények / zöldségfélék, virágok, fák, gyümölcsök/ megismerése, termesztése.
- A legismertebb ház körüli állatok életmódja, haszna.
- A legfontosabb vadon élő állatok életmódja.
- Környezetünkben gyakran előforduló bogarak, rovarok életmódja.
- Ismert madarak megfigyelése.
- Állatvédelem.
- A víz élővilága /növény-állat/.
- Az ember feladta és munkája a természetben, növény és állatvilágban.
- Mennyiségi és téri viszonyaira vonatkozó tapasztalatok
- Matematikai elemi fogalmak ismeretéhez, az összefüggések megtapasztalása
- Mennyiségi fogalmak, az alaki, nagyságbeli és téri viszonyok, (relációk)

Az óvoda környezete:

- A felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége.
- Az óvoda épülete - közintézmények a községünkben.
- Környezetünk rendezése, tisztántartása
- Az emberek munkája az egyes munkahelyeken - foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken.
- Ünnepi készülődés a községben.
- Közlekedés a faluban - biztonságos tájékozódás.
- Közlekedés a városban - tapasztalatszerző kirándulás.
- A közlekedés eszközei, lehetőségei, szabályai dolgozói,

Emberi környezet:

- Család, a család élete, családtagok.
- Foglalkozások a családban.
- Életmód.
- Testünkkel kapcsolatos elemi ismeretek, legalapvetőbb egészségügyi szokások, szabályok.
- Orvos, fogorvos, védőnők munkája.
- Színek megismerése, azonosítása.
- Iskola élet megismerése.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat. (nemzetiségi nyelven is)
- Ismerje az évszakok és természetváltozás összefüggéseit.
- Vegyen részt növénygondozásban magtól- magig.
- Vegyen részt elemi természetvédelmi tevékenységekben.
- Helyezze főbb csoportjaiba az élőlényeket.
- Tudjon alapvető állatgondozási műveletekről.
- Válogasson élőlényeket szempontok alapján, alkalmazza a gyűjtő fogalmakat (nemzetiségi nyelven is)
- Ismerje néhány községünkben lévő középület funkcióját.
- Nevezze meg a közlekedés eszközeit, (nemzetiségi nyelven is) néhány alapvető szabályát.
- Helyi szinten biztosan tájékozódjon a gyalogos közlekedésben.
- Legyen tapasztalata a városi közlekedésről.
- Tudja személyi adatait, életkorát. (nemzetiségi nyelven tudjon bemutatkozni, nevezze meg családtagjait)
- Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit.(nemzetiségi nyelven is)
- Ismerje és tartsa be az elemi egészségügyi szabályokat.
- Ismerje a színeket.(nemzetiségi nyelven is)
- Alakuljon ki énképe és tudja hova, mely közösséghez tartozik

Értékelés:

Folyamatos megfigyelés.

Kérdésekre adott válaszok helyességi szempontok:

- megértette-e a feladatot,
- elvégzi-e a munkát,
- érti-e az összefüggéseket,
- betartja-e a szabályokat,
- rendelkezik-e az életkorának megfelelő ismeretekkel.

40.2.3 Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet.

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe mese-vers, bábozás, dramatizálás, az ének-zene, tánc, a játék, a festés, agyagozás, rajzolás, a barkácsolás épp úgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játék időben, vagy szabadidőben épp úgy gyakorolhatnak a gyerekek, mint a nap folyamán bármikor.

Mese-vers dramatizálás, bábozás: (Mesélés, verselés, vershallgatás)

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás, a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese, a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője, mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nagyon fontos, hogy minden nap meséljünk, vagy verseljünk valamilyen formában. Fontosnak tartjuk a könyvből mondott meséket is, nagy figyelmet fordítva kontaktus megteremtésére és megtartására. A mese-vers anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, de a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Teremtünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg, ritmus és mesemondásához. A mesetudat fejlődése mellett fontos a gyermeki logikus gondolkodás tudatos fejlesztése, a mesélést követő beszélgetésekkel, melyek a cselekmény összefüggéseire, egy-egy fontos részletére utalnak. Ezek az összefüggések reálisak, fiktívek, elemiek, egyszerűek, összetettek, lehetségesek, hipotetikusak. Ennek alapján a beszélgetést kezdeményező óvónő kérdéseire következtetéseket fogalmaznak meg.

Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. A kedvenc meséből átvett fordulatokból szívesen szerveznek játékot.

Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Tervezünk a kisebbség kultúrájának megfelelő meseélmény-feldolgozó lehetőséget, főleg nagyobbaknak.

Célunk:

- Igény kialakítása az irodalmi élményekre - irodalmi fogékonyság megalapozása.
- Könyv iránti vonzódás kibontakoztatása és a könyvel való helyes bánásmód elsajátítása.
- Metakommunikációs elemek jelentésének megismertetése.
- Mese, vers, mondókák iránti szeretet alakítása.
- A mondókák, mesék, történetek, mondák, nyelvi kultúrájának megismerése, a néphagyomány ápolása, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek megismerése.

- Klasszikusaink és a mai magyar költőink gyermekekhez - gyermekekről szóló verseinek megszerettetése.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, mely feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- A mozgással kísérhető versek során nagy mozgások fejlesztése, szem-kéz koordináció fejlesztése, térpercepció, a tér bemozgása.
- Verbális fejlesztés, testrészek, cselekvések, irányok, helyzetek, formák megismerése.
- A cigány kisebbség kultúrájából népmesék, vagy egyéb népköltészeti alkotások alkalomszerű megismertetése.
- A báb, a bábjáték adta érzelmi kifejező eszköz megszerettetése.
- A dramatizálás adta fejlesztési lehetőségek kibontakoztatása /nagymozgás, szereplési vágy, beszédkésztség, kifejezőképesség/.

Tartalom:

- Vers- és mesemondások.
- Irodalmi művek hallgatása - mondókák /népi mondókák, kiszámolók, hintázók, labdázók, párválasztók, felelgetők, lovagoltatók, csiklandozók, altatók, ébresztgetők
- mesék - verses mesék - versek
- Irodalmi művek dramatizálása - tevékenységek, cselekvések megfigyelése, eljátszása, mozgással, testtartással, érzelmek kifejezése mimikával, tekintettel, gesztikulációval.
- Irodalmi művek eljátszása - dramatizálás, bábozás.
- Könyvek, folyóiratok nézegetése.
- Színházi élmények nyújtása /gyerekelőadások, bábszínházi előadások/

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szívesen mondjon spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit, és ismerje mozgásait.
- Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget adott ünnepi alkalomhoz.
- Tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat.
- Tudjon kiegészíteni szóban ismert meserészletet.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit, nevezze meg azokat /szereplők, események/
- Szívesen, örömmel hallgasson mesét.
- Legyen igénye a hallott irodalmi művek újrhallgatására.
- Figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait.
- Képes legyen korának megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

Értékelés:

- mesehallgatásba való bekapcsolódás,
- bábhasználat,
- mesekönyvek iránti érdeklődés,
- a gyermek önálló mesemondása,
- történet megjelenítés,
- versek, mondókák, pontos szöveg visszaadása,
- vers ritmusának, lüktetésének visszatükrözése.

Vizuális tevékenységek

Manuális tevékenység

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A napi tevékenységek során komplexen jelenik meg, a nap bármely szakaszában végezhető a megfelelő feltételek biztosítása mellett. A gyermek, az őt környezetében érő spontán vizuális ingerek és a kezdeményezett tevékenységek hatására, egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Fontosnak tartjuk, az eszközök használatával való megismertetést, különböző technikák megmutatását, mivel ezek gyakorlása, pontosítása juttatja el a gyermeket arra a szintre, hogy „művei” kifejezővé váljanak, tükrözzék a világról szerzett ismereteiket. Sokrétű tapasztalatot szerez a körülötte lévő tárgyakról, dolgokról, azok viszonyáról, térbeli elrendezéséről. A manuális tevékenység közben a kisebbségi nevelést folytató óvónő megismerteti a gyerekekkel a kisebbségi kultúrára sajátos tér, forma színvilágát. E tevékenység lehetővé teszi az ábrázolási, barkácsolási eszközök, színek, formák kétnyelvű megnevezését.

Célunk:

- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagítása
- A vizuális jelrendszer megismertetése /pont, vonal, folt, színek, formák/.
- A vizuális megértés, befogadás alapozása.
- A képi, - plasztikai, - konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- A vizuális percepció fejlesztése.
- Taktilis /tapintás/ ingerek erősítése.
- Az ingerek más ingerekkel történő integrálása.
- Szín és formavilág gazdagítása.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése /különböző anyagok és technikák megismertetése./.
- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt.
- Kézmozgások finomítása.
- Az alkotás örömeinek megtapasztaltatása.
- Sokféle lehetőség megmutatása képi, - térbeli megjelenítésre.
- A térbeli tájékozódó-képesség fejlesztése.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció kialakítása.
- Tehetség gondozás

Tartalom:

Vizuális percepció

- alak, háttér: keresztezett vonalak felismerése, rejtett formafelismerés, keresztezett formák differenciálása, alak és háttér cseréje,
- alakállandóság: formaállandóság, geometriai formák különböző nagyságainak összehasonlítása,
- térbeli helyzet: tárgyak szemlélfőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése, figurák fordítása, forgatása, részek helycseréje, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzete,
- térbeli viszonylagosság: két tárgy helyzetének megnevezése, alak-kiegészítése, részek összeillesztése, célirányos útkeresés.

Vizuális nyelv:

- képalakítás a vizuális elemek használatával /vonal, folt, forma, színek/,
- képfelület kitöltése,
- A vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése a képfelületen /soralkotás, hasonlóságok, ritmus/,
- Vizuális - taktilis ingerek - újfestés.

Kifejezés:

- táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása,
- egyszerű természeti és mesterséges formák megfigyelése, ábrázolás,
- képkötés saját élmények, emlékezet útján,
- -képző - és népművészeti alkotások képek nézegetése,
- technikák megismerése /rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, papírhajtogatás, egyszerű nyomhagyások/

Vizuális kommunikáció:

- színek keverése,
- mindennapokban használt információs jelek, megismertetése /közlekedési jelzőtáblák, járművek jelei, egyszerű ábrák/.
- építés,

Tárgyi - és környezeti kultúra:

- tárgyalkotás szabadon, térrendezések, konstruálás, mintázás,
- anyagalakítások /gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, gyöngyözés, termések, kavicsok, homok, építőkocka, hó, gipsz /.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Tudjon kifejezni a képfelületen elemi térviszonyokat.
- Használja a képi kifejezés eszközeit.
- Hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat.
- Emberábrázolásban jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Alkosson képet élmény, emlékezet alapján.
- Megfelelően használja az eszközöket - rendelkeznek helyes ceruzafogással, tartsa tisztán az eszközöket.
- Tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Nevezze meg a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Vegyen részt a tér rendezésében, figyelembe véve az alapvető térviszonyokat.
- Megfigyelés után tudjon formát mintázni.
- Készítsen önállóan vagy társaival közösen modellt, makettet.
- Díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján.
- Legyen véleménye saját és társai „műveiről”, műalkotásokról.
- Rendelkezzék koordinált szem és kézmozgással.

Értékelés: Egymás és saját munkánk nézegetése - tanácsadás, segítségadás.

A „művek” bemutatása helyi kiállításokon

Az értékelés szempontjai:

- helyes eszközhasználat,
- vizuális emlékezet szintje,
- kézmozgások, fogások,
- tiszta, rendezett alkotás,
- egyéni megoldások, ötletek.

Ének - zene, énekes játék

Éneklés, mondókázás, zenehallgatás

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok a népi gyermekdalok az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvoda mindennapi része, mint a napi mese vagy séta. Tehát e tevékenység is komplexen jelenik meg, napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjáték játszására. Ahogy a verset, úgy a dalt, mondókát is hozzákapcsoljuk tevékenységeinkhez, környezetünk jelenségeihez.

Az énekes népi gyermekjátékok és válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek alakításában.

A kisebbségi zenei nevelés ugyanolyan formában történik, mint a magyar nyelvű. A két nyelv zenei anyagának aránya és mennyisége függ, a csoport nyelvi fejlettségétől. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógusnak figyelembe kell vennie a gyermekek nemzetiségi, etnikai kisebbségi hovatartozását is.

Célunk:

- A gyerekek zenei élményekhez juttatása - az óvónő éneke, vokális és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- Az éneklés, zenélés tevékenységeinek megszerettetése.
- Zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
- A népi hagyományok –a kortárs művészeti alkotások, a műzenei, és más népek dalainak zenéinek megismertetése.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése.
- nagymozgások fejlesztése,
- egyensúlyérzék fejlesztése,
- finommotorika fejlesztése,
- szem-kéz -láb koordinációjának fejlesztése.
- Közösségi élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.
- Hangszerek használatának megismerése, gyakorlása.
- Gépi zenehallgatás változatos élménynyújtás.
- A nemzetiségi, és etnikai kisebbség zenei kultúrájának megismerése - hangszerek használatának megismerése, gyakorlása.
- A gyerekek megismertetése a román és szerb kisebbség táncának néhány lépésével.

Tartalom:

- Magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, kortárs művészek dalai, játékok egy- és kétszemélyes játékok.
Altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, höcögtetők, lovagolók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdázók, stb.
Körjátékok és dalaik /fogyó és gyarapodó játékok párvasztók, sor és ügyességi játékok /.
- Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játékok - más népek dalai:
Táncos játékok /lakodalmak, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok kapcsolódós játékok, kapuzók/.
- Népszokások a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva.
- Gyermeknek írt műdalok.

- Hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások /vokális és hangszeres zene/, műdalok alkalmi dalok /ünnepek dalai/.
- Rögtönzött hangszerek készítése.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Tudjon kb. 20 magyar és 6-8 román illetve szerb dalt elénekelni.
- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Felelgetős dalt énekeljen társával, vagy a csoporttal.
- Énekeljen vissza dallamot.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú Fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerjen fel dallammotívum alapján hallott dalt, néhány természeti környezetbeli hangot /többféle zenei és zörejhangot/, hangszereket /ritmushangszereket és a furulya hangját/.
- Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget /kör, csigavonal/.
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot.

Értékelés:

Folyamatos megfigyelés szempontjai:

- hangtisztaság, ritmika, szövegmondás énektechnika,
- éneklés és mozgástempó szabályossága,
- ritmushangszerek kezelése,
- szívesen énekel-e, kezdeményez-e énekes játékot, hangszeres, vagy zenés elfoglaltságot

40.3 Egyéni társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

Mindennapi testnevelés

Mozgás

A programunk lényeges eleme a testi fejlesztés, amely a rendszeres mozgáson keresztül a mindennapi testnevelés keretében történik-e az óvodában. Napi 20-30 perces testmozgás és a heti egy szervezett testnevelés foglalkozás, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, hozzájárul a mozgásigény kielégítéséhez, kondicionális, koordinációs és motoros képességek fejlesztéséhez, fontos szerepe van az egészség megőrzésében és óvásában.

A mindennapi testnevelés, célszerű mindenkor a szabadban végeztetni, és minél több lehetőséget biztosítani a szabad mozgás kifejezésére.

Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek tudatos, komplex módon történő mozgásfejlesztésére, a MOZGÁSKOTTA, és a Kulcsár Mihályné által kidolgozott mozgásfejlesztő, okosító gyakorlatsorok alkalmazásával.

A mindennapi testnevelés objektív feltételei:

Megfelelő hely biztosítása:

- A szabadban füves pályák kialakítása, - labdajátékokhoz -.
- Nagyobb betonozott terület, kavicsos rész létrehozása, guruláshoz, ugráláshoz, szökdeléshez, kerékpározáshoz, görkoreszolyázáshoz.
- Rögzített mászóakák, állványok, függőszerkezetek biztosítása.
- Rögzített farönkök, szükségessége.
- Megfelelő pancsoló, úszómedence.
- Tornaszoba biztosítása.
- Tornaszerek, tornaeszközök.

A mindennapi testnevelés szubjektív feltételei:

- az óvodapedagógus személyisége,
- a testi neveléshez való viszonya,
- a testgyakorlatok mintaszerű végzése,
- együtt mozgás a gyerekekkel,
- az óvodapedagógus szakmai felkészültsége, tudatos szervezési készsége.

Célunk:

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- A természetes mozgások alakítása, fejlesztése.
- Pozitív személyiség-tulajdonságok erősítése
- Egészséges versenyszellem kialakítása.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése /erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás /.
- A mozgás és a mozgásos szabályjáték iránti igény kielégítése.
- Szabálytudat kielégítése.
- A szabad mozgás lehetőségeinek megteremtése.
- Baleset-megelőzés tudatosításának megerősítése.
- A növekedés elősegítése.
- A légző-, keringési-, csont - és izomrendszer teljesítőképességének növelése figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira.
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- A szem-, kéz-, láb koordinációjának fejlesztése.
- A nagymozgások, rugalmasság, egyensúly párhuzamos fejlesztése.
- A testrészek megismertetése, testséma ismerete.
- A vestibuláris /egyensúlyérzetet befolyásoló / mozgások végeztetése,
- Testi deformitások prevenciója
- Az emberi mozgásfejlődés állomásainak újraindítása, hiányosságok pótlása, fejlődés akadályainak kiküszöbölése
- Új kapcsolatok, úgynevezett szinapszisok kialakítása az idegrendszerben
- Komplex mozgás és személyiség fejlesztése, a prevenció érdekében

Tartalom:

- *Játékok:*
Szerep, - utánpótlás, - futójátékok,
Szerepjátékok,
Küzdőjátékok /húzás, tolás, emelés/.

- *Gimnasztika -szabadgyakorlatok:* kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar, - láb, - és törzsmozgások, testhelyzetek, ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása a mozgáskoordináció kialakulása érdekében.
- *Koncentrációs mozgásgyakorlatok:* kéziszer gyakorlatok /bot, babzsák, szalag, karika, labda/.
- *Járások, futások:*
Természetes járás irányváltásokkal,
Speciális járások, állatjárások utánzása,
Ritmusra járások,
Futás egyenes vonalban és irányváltásokkal,
Lassítás - gyorsítás,
Akadályok leküzdése,
- *Szökdelések ugrások:*
Helyben és haladva a /páros lábon, váltott lábbal/, akadályokon át /le, fel, át/.
- *Dobások, labdás gyakorlatok:*
Labdafogások, labdaészlelés,
Labdagurítások, labdavezetések,
Labda fel, - és ledobások /alsó és felsődobások/,
Labdahajtások.
- *Támasz, - függés, -és egyensúlygyakorlatok:*
Talajon /csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás/
Padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányban,
Gurulások,
Egyensúlyozás emelt szeren /pad/.
- *Foglalkozások a szabadban:*
Téli játékok /hógolyózás, szánkózás, esetenként síelés /,
Atlétikai vonatkozású gyakorlatok.
- *Úszás* - szabadon és önként választható tevékenység úszótanfolyam keretében.

Fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítsa el a természetes mozgások elemeit /fejmelés, kúszás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás/.
- Tegyen különbséget a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjon irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Legyen képes sor- és köralkotásra.
- Egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban /10-30 cm/ két lábon.
- Tudjon fél és páros lábon szökdelni.
- Ugorjon át kisebb akadályokat.
- Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- A mozgásokban legyen kitartó.

Értékelés:

- Folyamatos megfigyelés
- Motiválás a helyes végrehajtások és az előnyös viselkedésformák /bátorság, tolerancia, segítőkészség stb. / kiemelésével.

40.4 Hitéleti nevelés

Kívánatos lenne, ha a Bibliával való találkozás már a családban megtörténne, erre azonban nem minden gyermek esetében építhetünk.

Az óvodában eltöltött évek alatt hitoktató bevonásával igyekszünk a gyermekekkel megismertetni az üdvtörténet alapvető, legfontosabb eseményeit, hogy ezeknek ismeretére alapozva a későbbiekben tanultakat, a már meglévő egészbe illeszthessék be. Az ismeretek átadásán túl, célunk a keresztény életforma megmutatása.

Erkölcsei nevelés (közösségi és egyéni nevelés, keresztyén értékek)

A hitéleti nevelés alapköve az erkölcsi nevelés.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók viselkedése:

- A közös élményeket nyújtó tevékenységek útján
- Az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása útján
- A biztonságérzet erősítése útján

Hitéleti nevelés tartalma

A hitéleti nevelés olyan feltételek között folyik, amely figyelembe veszi a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságait, utat enged a játékoságnak, figyel az egyéni bánásmódra. Különösen fontos odafigyelni arra, hogy a hitéleti tevékenység során azokra a szavakra, fogalmakra alapozva beszéljünk, amelyeket már ismer a gyermek, ezek meglévő tartalmait bővítjük, gazdagítjuk. A bibliai történeteket úgy válasszuk meg, hogy átgondoltan vegyék figyelembe azt, ahogyan a gyermek gondolkodik (konkrét gondolkodás), kerüljük az elvont, allegorikus képeket, fogalmakat.

A tevékenység tartalma, különösen:

- hitéleti foglalkozás, igehallgatás (óvodáskorban megérthető bibliai történetek, mondatok hitoktató bevonásával)
- az étkezésekhez, pihenéshez kapcsolódó rövid imádságok
- hitélethez kapcsolódó énekek hallgatása, tanulása
- gyermek-istentisztelet, istentisztelet a családok részvételével
- látogatások a gyülekezetben.

41. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység

Cél: A szociális hátrányok csökkentése, elfogadása, egyenlő esélyek megteremtésével egyéni foglalkozásokkal.

A szociális hátránnyal érkező gyerekek nem más bánásmódban részesülnek, hanem fokozottabb odafigyelést, gondozást, gondoskodást élveznek.

A gyermekek fejlődése abban az esetben optimális, ha mindig a gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazodunk. Csupán az életkor adta fejlettségi szint figyelembe vétele nem elegendő a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő fejlesztésére. Az óvodába bekerülő gyermekek döntő hányada érkezik nagycsaládból, a szülők alacsony iskolai végzettségűek és ebből következően főként munkanélküliek, nagy szegénységben élnek. Ez a

családi környezet természetesen általában érzelem gazdag és szeretetteljes, ugyanakkor jellemző, hogy ezen gyermekek bizonyos funkcióban, vagy képességbeli területen lemaradnak illetve stagnálnak.

A mi célunk az, hogy a család körülményeit, nevelési módszereit megismerve, a szülő bizalmát elnyerve és ezekre alapozva megvalósítsuk a leoptimálisabb fejlesztő tevékenységet, segítsük személyiségének, képességeinek teljes kibontakozását.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy a szociálisan rászoruló családok gyermekei minél előbb óvodai ellátásban részesüljenek, a védőnővel történő egyeztetés alapján.

Az ingyenesen igénybe vehető szolgáltatások, mint a logopédiai ellátás, gyógytestnevelés, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztő foglalkozása, rendszeres egészségügyi felügyelet mellett az esélyegyenlőséget az óvodai nevelés során a szociális hátrányok ismeretében biztosítjuk.

A családok szociális helyzetének ismeretében a hátrányos körülmények között élő szülőket felvilágosítással, tanácsadással segítjük a megfelelő szociális támogatások elérésében.

A segítségnyújtás módja:

- Tájékoztatjuk a szülőket szülői értekezleten, fogadóórán a szociális juttatásokról
- Anyagi és természetbeni juttatások biztosítására javaslatot teszünk:
  - ⇒ Rendszeres gyermekvédelmi támogatás
  - ⇒ Óvodáztatási támogatás
  - ⇒ Esetenkénti alkalmi juttatások
  - ⇒ Étkezési hozzájárulás

Feladatunk:

- a szociális háttér alakulásának folyamatos figyelemmel kísérése
- a gyermek fejlődési ütemének, képességeinek fejlődése folyamatos, kiegyensúlyozott legyen
- az anyagi gondokkal küzdő családok felvilágosítása az igényelhető támogatásokról, segítség nyújtása a dokumentumok kitöltéséhez
- a tartósan rossz anyagi körülmények között élő ruhával, cipővel történő támogatása
- a szülőkkel bizalomra épülő kapcsolat kialakítása
- a gyermek fejlettségi szintjének megállapítása (személyiséglap)
- egyéni fejlesztési terv készítése
- a fejlesztés egyéni vagy mikrocsoportos formában történő megvalósítása
- a cselekedtetés, játékosság, fokozatosság elvének betartása
- a pozitív megerősítés elvének alkalmazása
- a család folyamatos tájékoztatása
- a súlyosabb lemaradás esetén kérjük szakember segítségét.

Mind a családot érintő feljegyzések, mind a gyermek fejlődésének leírása illetve a fejlesztési terv, a fejlődési napló részét képezi. Ezen dokumentumba foglaltak kezelése bizalmas, a szülő és a gyermek személyiségi jogait nem sértheti, az adatvédelmi törvényben foglaltaknak megfelel.

42. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Esélyegyenlőségi terv

Óvodánk esélyegyenlőségi terve a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének-oktatásának, fejlesztésének sikerességének érdekében készült.

1. Az esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Biztosítva legyen az **egyenlő bánásmód elvének érvényesülése**, az esélyteremtés, a hátrányok kompenzálása.

Célunk a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési-oktatási, és társadalmi integrációjának támogatása.

2. Kötelezettség és felelősség

Az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében Óvodánk vezetője a következő kötelezettségeket vállalja:

- gondoskodik a tervben megfogalmazott rövid-, közép-, és hosszú távú intézkedések elvégzéséről
- a megvalósulás eredményességét évente felülvizsgálja
- a felülvizsgálat eredményeiről a fenntartónak beszámol.

Az óvodánk óvodapedagógusai felelősek azért, hogy biztosítsák a diszkriminációmentes óvodai nevelést, a befogadó, elfogadó toleráns légkört. Felelőségük, hogy az Esélyegyenlőségi tervben foglaltakat megismerjék és annak megvalósításában részt vegyenek, illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezzék azt az intézmény vezetőjének.

3. Akcióterv

1. Valamennyi hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek biztosítani az óvodai ellátást a harmadik életévétől.

Cél: a hátránykompenzáció már 3 éves korban elkezdődjön.

Az intézkedés leírása:

- a beíratás előtt felvenni a kapcsolatot a védőnővel, tájékozódni arról, hogy várhat-e a körzetben élő hátrányos helyzetű gyermek
- fokozottan figyelni arra, hogy elsősorban a hátrányos helyzetű, ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára biztosítsuk a férőhelyet
- a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása

Az intézkedés felelőse: óvodavezető, óvodapedagógusok.

2. A hátrányos helyzetű gyermekek családjával való szorosabb együttműködés, kommunikáció

Cél: a hátrányos helyzetből adódó lemaradások sikeres ellensúlyozása.

Az intézkedés leírása:

- családsegítés, ismeretterjesztés, gyermek- és ifjúságvédelem
- szakszerű, a gyermekek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel partnerré tenni a szülőket
- partnerközpontú működés, szülői igények vizsgálata, lehetőség szerinti kiszolgálása
- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről

Az intézkedés felelőse: csoportvezető óvodapedagógusok, gyermekvédelmi felelős.

3. A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, megsegítése, fejlesztése

Cél: a hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja annak érdekében, hogy az iskolaérettséget kellő időben elérhessék.

Az intézkedés leírása:

- óvodába kerüléskor részletes anamnézis felvétele, folyamatos fejlettségmérés
- megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás
- a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- tudatos óvodai pedagógiai munka, hogy a hátrányokat csökkenteni tudjuk
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása

Az intézkedés felelőse: csoportvezető óvodapedagógusok, óvodavezető.

4. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációja

Cél: a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációjának, családi életének, helyzetének figyelemmel kísérése.

Az intézkedés leírása:

- óvodába kerüléskor részletes anamnézis felvétele
- a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- a veszélyeztettként nyilvántartott gyermekekre fokozottan figyelni annak érdekében, hogy azonnali intézkedésre kerülhessen sor, ha a család helyzetében bármilyen módon változás következik be, ami a gyermek helyzetét, testi épségét fokozottabban veszélyeztetné
- amennyiben ezek a gyermekek nem járnak rendszeresen óvodába, jelzéssel kell élni a gyermekvédelmi felelős, illetve a gyermekvédelmi szervek felé
- szükség esetén, lehetőségeinkhez mérten segítségnyújtás a családnak

Az intézkedés felelőse: csoportvezető óvodapedagógusok, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető.

5. A sajátos nevelési igényű gyermekek családjával való szorosabb együttműködés, kommunikáció

Cél: a sajátos nevelési igényből adódó lemaradások lehetőség szerinti ellensúlyozása, az SNI gyermekek optimális fejlődésének biztosítása.

Az intézkedés leírása:

- szakszerű, a gyermekek sajátos helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel partnerré tenni a szülőket és megnyerni őket az együttműködésre
- partnerközpontú működés, szülői igények vizsgálata, lehetőség szerinti kiszolgálása
- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel, egyéni beszélgetések, a gyermek sajátos helyzetéből adódó gyermekneveléssel, fejlesztéssel, állapotának elfogadásával kapcsolatos nézetek kicserélése; folyamatos és rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, tanácsadás
- rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről

Az intézkedés felelőse: csoportvezető óvodapedagógusok.

6. A logopédiai ellátás biztosítása

Cél: minden arra rászoruló gyermek kapja meg az állapotának megfelelő fejlesztést, lehetőleg az óvoda falain belül.

Az intézkedés leírása:

- a logopédus év elején mérje fel a gyermekek ellátási szükségletét

Az intézkedés felelőse: óvodavezető, óvodapedagógusok.

- logopédiai szűrés eredményeként minden arra rászoruló nagycsoportos kapjon logopédiai ellátást
- logopédiai szűrés eredményeként az arra rászoruló középső csoportosok is kapjanak logopédiai ellátást

43. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

► Iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges, a sikeres iskolai munkához.

Testileg egészségesen fejlődő gyermek jellemzői:

- Első alakváltozás, testarány megváltozása, fogváltás.
- Arányosan fejlett test, teherbíró-képesség.
- Harmonikusabb, összerendezettebb mozgás.
- Mozgáskoordináció, finommotorika erőteljes fejlődése.

Lelkileg egészségesen fejlődő gyermek, nyitott, érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre
Tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek:

- Érzékelés, észlelés tovább differenciálódik,
Tér észlelés fejlettsége, téri tájékozottsága
Vizuális tájékozottsága, térbeli mozgásfejlettsége, testséma kialakulása.
- Az önkéntelen emlékezet: bevésés és felidézés mellett szándékos bevésés és felidézés.
- A megőrzés időtartama megnő.
- Szándékos figyelem megjelenése.
- Nő a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a figyelemmegosztás és átvitel.
- Cselekvő - szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakulóban az elemi fogalmi gondolkodás.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Megfelelő a tempó, hangsúly, minden szófajt használ, mondat szerkezeteket,
Mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat.
Végig hallgatja, megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről, tudja nevét, lakcímét szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat.
- Ismeri a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, szűkebb lakhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat azok gondozását, védelmét, felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit
- A viselkedés alapvető szabályait ismeri.
- Kialakulóban vannak azok a szokások, magatartási formák melyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális fejlettség:

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van - ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

44. Az óvoda kapcsolatrendszere

Óvodánk a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző társadalmi szervezetekkel, csoportokkal. Igyekszünk minél szorosabb, tartalmasabb kapcsolatot kialakítani ezekkel a szervezetekkel, csoportokkal, helyi intézményekkel.

1. Család - óvoda:

Cél: Minél tartalmasabb szorosabb kapcsolat kiépítése az együttnevelés érdekében. A szülőt partnerként tekinteni a nevelés folyamatában.

Legszorosabb kapcsolatot az óvodába járó gyermekek családjával kell kialakítani.

- A napi kapcsolattartás lehetőségének biztosítása.
- A családi nevelés megismerése.
- Család és az óvoda szoros együttműködése a nevelés folyamán.
- A családi nevelésben végbemenő funkcionális zavarok, változások korrigálása.
- A hátrányos körülményekben élő gyermekek felzárkóztatása, nevelésben felmerülő hiányosságok pótlása.

Családlátogatás:

Az óvodába érkező gyermek környezetének megismerése a feladatunk. Beszélgetés során tájékozódunk a gyermek helyéről a családban. Megismerkedünk a családi nevelés folyamatával, a család mindennapi szokásaival.

Beszoktatás szülői segítséggel:

A gyermek új emberekkel, környezettel, szokásokkal találkozik. A beszoktatás ideje biztosítson folyamatosságot, könnyítse meg, a szülőtől való elszakadást, egyéni beszoktatási tervvel.

Szeretetteljes fogadással megkönnyítjük a változás töréseit.

Közös programok, ünnepek:

A mindenkori lehetőségek biztosításával, egyre bensőségesebb kapcsolat kialakítása a család és az óvoda között. Egymás szokásainak értékrendjének még jobb megismerése a tartós kapcsolat elmélyítését segítse elő.

Nyíltnapok:

A családnak lehetőséget biztosítunk, hogy aktívan bekapcsolódhassanak az óvoda napi életébe. Megfigyelhetik a gyermekük helyét a csoportban, viselkedését a közösségben, társas kapcsolatuk alakulását.

Szülői értekezletek:

Az óvodát, a csoportot, a gyermeket és a szülőket érintő kérdéseket beszéljük meg. Az értekezlet szervezésével lehetőséget teremtünk, hogy minél oldottabb legyen a hangulat. Minden szülő érezze azt, hogy ha véleményt tud nyilvánítani, szívesen fogadjuk ötleteit. Törekszünk az őszinte, bizalmas beszélgetés megteremtésére.

Szülői Szervezet és Óvoda

Cél: A szülők reprezentatív bevonása az óvodai életbe, együttműködés, véleménynyilvánítás, javaslattételi jogok gyakorlásával, az óvoda működésének, az óvodában folyó munkának a segítése.

Az óvodában működő „Szülői Szervezet” munkaterv alapján működik együtt.

2. Kapcsolattartás egyéb nevelési-, oktatási-, szakszolgálati-, kulturális intézményekkel

2.1. Iskola:

Cél: Igyekszünk megteremteni, hogy az óvoda-iskola kapcsolatrendszer alkalmazkodjon a helyi szokásokhoz, sajátosságokhoz. Felvállaljuk a mindenkori nyitottságot és zökkenőmentes átmenet segítését az iskola felé.

- A kölcsönös pedagógiai munka megismerése. Látogatások szervezése az első osztályokba, illetve tanító nénik a nagycsoportba.
- Az iskolába menő gyermekek látogatják az első osztályosokat, ismerkednek az iskola épületével és környezetével.
- Volt régi óvodások, ballagó iskolások ellátogatása régi óvodájukba.
- A leendő tanító nénik közvetlen beszélgetése, tájékoztató jellegű értekezése a szülőkkel.

2.2. Pedagógiai szakszolgálatok:

Cél: A szakszolgálaton keresztül igénybe vehető szolgáltatások megkeresése, kihasználása a gyermekek fejlesztésének érdekében.

- Nevelési Tanácsadó.
- Speciális Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság.
- Pszichológus, gyógypedagógus, konduktor szükség szerint folyamatos munkakapcsolat Biztosítjuk a rászoruló gyermek érdekében a szükséges speciális foglalkozást. A speciális fejlesztést végző szakember és az integrációt vállaló óvodapedagógus folyamatos munkakapcsolata.
- Logopédus.
Lehetőséget biztosítunk 4 éves kortól logopédiai foglalkozásra javasolt gyermekek szakszerű foglalkoztatására. Biztosítjuk a korai fejlesztést a rászoruló gyerekek részére.

2.3 Egészségügyi szakszolgálatok:

Cél: Éves munkaterv kidolgozásával a kapcsolatrendszer folyamatának kiépítése.

- orvos,
- szakorvos,
- védőnő.
- Fogorvos

2.4. Gyermek és Ifjúságvédelmi Intézmények, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat:

Cél: Jelzőrendszerként működve, folyamatos kapcsolattartás és együttműködés.

- Speciális szakismeretekkel segítenek a rászoruló családok és gyermekek gondjainak enyhítésében

2.5. Közművelődési Intézmények:

Cél: Kulturális rendezvényeken való részvétel lehetőségeinek biztosítása óvónő vezetésével, vagy egyénileg szülőkkel

- Színház,
- Faluház,
- kiállítások.

2.6. Kapcsolattartás a Szociális Alapszolgáltatási Központtal:

Cél: kölcsönös látogatások, hagyományok megismerése, ápolása, rendezvényeken való részvétel, közös ünneplés az idős emberekkel.

2.7. Kapcsolat a Nemzetiségi Önkormányzatokkal:

Cél: A Román, a Szerb és a Cigány Nemzetiségi Önkormányzatok és az óvoda igényeinek összehangolása. Jelzőrendszerként működjenek az óvoda felé. Partnerközpontúság gyakorlati megvalósítása.

3. Kapcsolat a fenntartóval, a Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézményekkel

3.1 Fenntartó

Belvárosi Református Egyházközség (Makó, Kálvin tér 3.),

Cél: Szoros együttműködés a fenntartóval. Törvényesség betartása mindkét fél részéről. Partnerközpontú kapcsolat kiépítése a gyermekközpontúság szemelőt tartásával.

- Az óvodát érintő szakmai gazdasági döntéshozatal előtt konzultáció
- Közös rendezvények, kulturális feladat megoldása
- Intézményhálózat működtetési és fejlesztési terve
- Egyebek

3.2. Pedagógiai Intézet

Cél: Időben tájékozódjuk a továbbképzések, szakképzések, egyéb konferencia jellegű előadások lehetőségeiről

- *Szakmai továbbképzéseken való részvétel*
- *Szakképzés igénybevétele*
- *Részvétel konferenciákon, tájékoztató előadásokon*

4. Külhoni magyar óvodákkal

- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

45. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

1. Sajátos nevelést igénylő gyermekekkel kapcsolatos feladatok
2. Nemzeti etnikai kisebbségi gyerekekkel kapcsolatos feladatok
3. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek
4. Speciális szükségletű gyermekekkel kapcsolatos feladatok

45.1 Sajátos nevelést igénylő gyermekekkel kapcsolatos feladatok

Óvodánkban megvalósuló integrált nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvételt és védeltséget.

Intézményünkbe felvehető sajátos nevelési igényű gyermekek:

- Az a **testi fogyatékos** (mozgáskorlátozott) gyermek, akinél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn.
- Az a **gyengénlátó gyermek** (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig), aki főleg látásuk útján tájékozódik a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudja azt használni. Nevelése speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is.
- Az **enyhe fokban hallássérült – nagyothalló – gyermek**, akinek a beszédterületben mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, közepes esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztést mutat. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán, (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.
- Az **enyhe értelmi fogyatékos gyermek**

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az óvodai nevelés folytatása a családi nevelésnek, új módon kiegészíti - bizonyos esetekben korrigálja - azt, azoknál a sajátos nevelést igénylő gyermekeknél pedig, akik korai gyógypedagógiai fejlesztésben és gondozásban részesülnek, arra is épít.

Községünkben minden óvodai közösségben nevelhető 3-7 éves gyermek beóvodázásra kerül.

Célunk:

A községünkben élő speciális nevelési szükségletű – sajátos nevelést igénylő gyermekek életkori sajátosságához, egyéni fejlettségéhez igazodó integrált óvodai nevelésének, speciális fejlesztésének, szociális beilleszkedésének megvalósítása, a számukra legmegfelelőbb iskolába való beiskolázásának elősegítése annak érdekében, hogy felnőttként a társadalomban élhessenek.

Feladatunk:

- A sajátos nevelést igénylő gyermek élettörténetének családi nevelésének megismerése.
- A gyermekekkel az óvodázást megelőzően a kapcsolat felvétele:
- Védőnők tapasztalatainak megismerése
- Anamnézis felvétele, korai diagnózis és családi nevelés tapasztalatainak megismerése.
- A korai fejlesztésben részt vevő gyermek esetében a fejlesztő pedagógus, logopédus, konduktor szakember véleményének kikérése, az együttműködés kialakítása a további óvodai feladatokat illetően.
- Fejlesztésben nem részesülő gyermek komplex pedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatra küldése, megfelelő fejlesztésük érdekében kapcsolat kiépítése, a további feladatok meghatározása.

Feladatunk továbbá:

- A sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését, eredményeit, sikeres próbálkozásait értékeli, különbözőséget elfogadó óvodai légkör biztosítása.
- Pedagógiai nyitottság, segítőkészség, következetes, szükségletre épülő pozitív diszkrimináció, együttműködés a gyermekkel foglalkozókkal, a szülők támogató segítségének megnyerése.

A gyermek személyiségéhez, teljesítményéhez igazodó követelmény felállítása:

- A gyermek iránti elvárás fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága befolyásolja.

A fogyatékos kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre lehet képes. Ennek felismerése és gondozása kiemelt feladat.

- A nevelés hatására a sérülés arányában alakuljon ki a gyermeknél az alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés - ennek érdekében mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Különleges gondozási igény kielégítése csoportos, kiscsoportos, egyéni formában, ennek érdekében sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.

Folyamatos feladat a sérülésből adódó speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára, megőrzésére nevelés.

- A kompenzációs lehetőségek bővüljenek a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.

A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

A multiszenzorális fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését.

Az egyes fogyatékosági típusoknak megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

45.2 Nemzeti etnikai kisebbségi feladatok

► Román és szerb nemzetiségi nyelven folyó nevelés az óvodában:

A nemzetiségi nyelv 1970 óta van jelen óvodánkban. Második nyelvként kezeljük, áthatja az óvodai élet minden területét.

Községünk lakossága több nemzetiségű. Magyar lakosok mellett élnek román, szerb, cigány emberek. Román nemzetiséghez tartozók a lakosság kb. 15%-a, a szerb nemzetiséghez

tartozók kb. 5%-a, közülük nem mindenki beszéli már a nyelvet, de örömmel veszik, hogy gyermekeiknek lehetőségük van nemzetiségi nyelven folyó nevelésben részesülniük. Az óvodába jövő nemzetiséghez tartozó gyermekek, mivel vegyes házasságban nevelkedtek, szinte egyáltalán nem beszélnek románul. Néhány éve járnak óvodánkba Romániából áttelepült családok gyermekei, akik anyanyelvi szinten beszélik a nyelvet. Az otthonról hozott román nyelvi szint évente változik, ez adja az alapot a további nyelvi nevelésnek.

Ügyelünk a két nyelv használatának arányaira, attól függően, hány nemzetiségi gyermek jár a csoportokba, és milyen a nemzetiségi nyelvtudásuk.

A jelenlegi nevelési programunkba jól beépíthető a nemzetiségi nevelés, mivel a szabad tevékenységi keretek sok lehetőséget biztosítanak az ilyen irányú fejlesztéshez is. A román nyelvvel való ismerkedés a gyermekközösségben végezhető sokszínű tevékenységekben valósul meg. A fejlesztés differenciáltan érvényesül a gyermekek nyelvi szintjéhez igazodva, és beépülve a napi tevékenységbe, mely a nyelvi helyzetek, és nyelvi környezet biztosításával valósul meg.

A csoportokba járó gyerekek kisebbségi nyelvtudása különböző szintű. Azoknak a gyerekeknek, akik jól beszélik a nyelvet, egész nap folyamán biztosítjuk a román nyelv használatát az óvodai élet minden területén.

Játék közben megismerkednek a játékeszközök megnevezésével.

Román dalokat énekelünk, mondókákat mondunk, körjátékokat játszunk, melyek témájukban, dallamukban közel állnak a gyermekekhez.

Rövid terjedelmű meséket mesélünk, és dramatizálunk. Sokat használjuk a bábokat. Környezetünk megismerésére módszerként használjuk fel a szituációs „játékokat”: orvosos, boltos, piacos, fodrászos játékok, stb. melyekben megismerkednek a szükséges eszközökkel, cselekvésekkel.

Mosakodás közben megismerik a tisztálkodási eszközök megnevezéseit, öltözködés, vetkőzés alkalmával használjuk a ruhaneműk, lábbelik megnevezését (séta, du. lefekvés, felkelés).

Kedveltek még a szabály játékok, ahol a bátoralanabb gyermekek is megszólalnak románul.

Felelevenítjük azokat a szokásokat, amelyeket még fel tudtunk kutatni.

(colinde, búzaszentelés, tojásfestés hagyományával, csoknyázás)

Célunk, hogy a gyermekek játszva ismerjék meg nemzetiségünk nyelvét, kultúráját, örömeiket leljék, ezekben a játékokban, tevékenységekben.

A megszerzett sikerélmények birtokában nyitottá váljanak más népek más kultúrák iránt, és iskolába kerülve könnyebben folytathassák nemzetiségi nyelvünk tanulását. Erre lehetőségük van, mivel községünk iskolájában is tanítják nemzetiségeink nyelvét.

45.3 Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az óvodai gyermekvédelem célja a prevenció. A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése. Segítségnyújtás a hátrányos és veszélyeztetettség megszüntetéséhez, együttműködés a különböző szakemberekkel, társadalmi szervezetekkel.

A gyermekvédelmi munkát az óvónők végzik, a gyermekvédelmi felelősök segítségével.

Elsődleges feladatunknak tartjuk: megismerni a gyermekeket, környezetüket. Észre venni a hátrányos és veszélyeztető körülményeket, kiszűrni a hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket családokat.

A hátrányos és halmozottan hátrányos, illetve veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatos feladatok:

- Megfigyelni a gyermek szociális magatartását, felmérni képességeit, teljesítményét, ha hiányosságokat tapasztalunk, akkor differenciált foglalkoztatással - fejlesztő terv készítése- felzárkóztatásra törekedni.
- Komoly problémák esetén szakember segítségét kérni. /logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, nevelési tanácsadó /
- Biztosítani kell a rendszeres óvodába járást, a napközis ellátást.
- Együttműködni a gyermekvédelmi felelőssel, szükség esetén felvenni a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi koordinátorral.

A szülők körében végezendő feladatok:

- Törekedni kell a jó hangulat kialakítására, az együttműködés megvalósítására. A szülők bizalmának megnyerése /a szülő mindig érezze, fontos nekünk a gyermek, jót akarunk neki /

A szülők nevelési nézeteinek formálása.

- Hasznos lehet a gyakori személyes találkozás, beszélgetés a szülőkkel:
  - Családlátogatás, anamnézis felvétel.
  - Véletlen találkozások kihasználása.
  - A gyermekek érkezésekor, távozásakor a rövid beszélgetések.
  - Nyíltnapok, szülői értekezletek, fogadóórák ünnepek, munkadélutánok.
- Az aktívabb szülők segítségével a szülői közösség formálása, az érdektelen szülők szemléletének megváltoztatása.
- Szükség esetén környezettanulmány végzése.

Az óvodánk gyermekvédelmi feladatait az óvónők látják el:

Feladatuk együttműködni a csoportvezető óvónőkkel, segíteni azok gyermekvédelmi munkáját. Szükség esetén segítenek a gyermek felzárkóztatásában, fejlesztésében. Közösnek végeznek családlátogatást, készítenek környezettanulmányt. A rászoruló gyermekek érdekében kapcsolatot tartanak a Gyermekjóléti Szolgálattal a Polgármesteri Hivatal gyámügyi elnökével. Szükség esetén javaslatot tesznek a gyermekvédelmi intézkedések meghozatalára. A Gyermekvédelmi Szolgáltatáson keresztül szakember segítségét kérik a problémás gyermek fejlesztéséhez.

A gyermekvédelmi munkáról folyamatosan tájékoztatják az intézmény vezetőjét. Évente egy alkalommal értéklik a gyermekvédelmi munkát. Az intézmény vezetője meghívottként részt vesz a gyermekvédelmi illetve gyermekjóléti ülésen, segíti a felelősök munkáját.

45.4 Intézményünk speciális szolgáltatásai

Nevelési időben szervezett, térítésmentes szolgáltatások /8-16 óráig / A Református EGYMI ellátásában:

- LOGOPÉDIA - középső – nagycsoport
Anyanyelvi fejlesztés, beszédészlelési, beszédmegértési zavar prevenciója a középső és nagycsoportban.
Speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére. /Felmérés alapján mikrocsoportos foglalkozás /
- FEJLESZTŐPEDAGÓGUS segítségével fejlesztő felkészítés
- PSZICHOLÓGUS nevelési tanácsadás
- GYÓGYPEDAGÓGUS a Sajátos Nevelési Igényű gyerekekkel való foglalkozás
- GYÓGYTORNÁSZ

46. A nevelés tervezése és időkeretei

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük.

Feladat a nevelési folyamat tudatos átgondolása, a spontán gyermeki ötletre, tapasztalatokra való építés.

Figyelembe vesszük tervezőmunkánkban, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinten lehet egyik vagy másik képességét illetően.

A fejlődés dinamikája egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósul meg.

A cél és feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon átgondolva - éves gyűjtőmunkával, ötlettár készítésével - a konkrét tervezés kéthetes periódusokban történik. Lehetőséget hagyva ezzel a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtése, a nevelőmunkában való felhasználására.

A tervezés során helyet biztosítunk a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítésére. Az utólagos bejegyzés segíti a tervező, megvalósítható munkánkat.

A tervezés előkészítő folyamata a gyermekek folyamatos megfigyelése, élmények meghallgatása, közös élmény nyújtása.

A tervezés során építünk a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatására. A tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés a tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve tervezünk. A több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.

Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük.

Kétheti fejlesztési terv megírása egyben a napi vázlatot is megadja. Az óvodapedagógus dönti el, hogy neki, mikor, miből, mennyire kidolgozott vázlat szükséges.

A gyermekek fejlődési üteméről, a fejlődés nyomon követéséről feljegyzéseket készítünk. Ez ad alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszere: a gyermek érési folyamatához igazodó, egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoporton belül.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy az adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött tevékenység szervezés keretében kívánja elképzeléseit megvalósítani.

Kötetlen kezdeményezési formában az óvodapedagógus tudatosan, tervszerűen választja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. Tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel.

A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembe vételére.

A távol maradó gyerekekre figyelni kell:

- a játékok zavartalan legyen
- a témakörkhöz kapcsolódó tevékenységekből sorozatosan ne maradjon ki egy gyermek sem.

A gyermekek érdeklődése szerint elkezdett tevékenységek délután esetleg napokon keresztül folytatódhatnak. Ehhez két óvodapedagógus összehangolt munkája szükséges.

Kötött tevékenység szervezés választása esetén is törekedni kell az adott, családi légkör megvalósítására, használni a játékosság, az élmény adó, oldott légkörben való cselekvés.

A fejlesztést, a tevékenységek formáját, a gyermekek egyéni fejlettség szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

Lényeg, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek, és valódi a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

A fejlődésben bizonyos funkcióban lemaradt vagy tartósan stagnáló gyerek esetében az óvodapedagógusnak vissza kell térnie a gyermeknek arra a szintjére, amelyben biztonságosan mozog /mozgáshoz, cselekvéshez / és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell eljuttatni a következő szintre.

Feladat a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek felismerése és fejlesztése.

A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejezéseire bátorítjuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához szükséges, hogy legyen elegendő idő a tevékenykedésre, tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése, értékelése

A nevelőmunka elemzése, értékelése folyamatos feladat. Az értékelés tapasztalatai adnak támpontot a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól. A gyermek fejlődését fejlettségmérő szempontok alapján, nyomon követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az ebben rögzített információkat felhasználjuk a nevelőmunkában.

Csoportszervezési forma

A kitűzött nevelési célok és feladatok megvalósíthatók homogén és vegyes életkorú csoportokban.

A csoportszervezési formát az óvoda lehetőségei, csoportszobák száma, gyermekek száma, óvónő beállítottsága, személyi feltételek megléte stb. döntik el.

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. **A hetirend és napirend** az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása.

A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők /étkezés, tisztálkodás, alvás / ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntésével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életet biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek

szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napot nagy, intervallumokra bontjuk. Kevés tevékenység idejét - kezdet, befejezés - határozzuk meg csak a legszükségesebbeket, a gyermeki szükséglet kielégítése, az anarchia elkerülése érdekében. A gyermekek fejlődő szervezete rendszerességet követel.

Meghatározzuk:

- Az étkezések kezdetét (biológiai szükségletek kielégítése) a befejezést nem, mert az rugalmasan alkalmazkodik az igényekhez és más tevékenységekhez.
- A délutáni felkelés legkorábbi idejét. A gyermekeknek szükségük van pihenésre.

A napirend általános időkerete 10 órás nyitva tartás esetén:

Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
Étkezés. pihenés	3 óra
Öltözködés, gondozási tevékenységek	1.5 óra
Komplex tevékenységek	35 perc

DÉLELŐTT:

6: 00 – 11: 45 Játék a szabadban, a szobában.

Ezen belül 7-től 8: 30-ig logopédiai foglalkozás.

Ezen belül 9-től – 9: 30-ig tízórai.

Ezen belül heti egy alkalommal gyógytestnevelés

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztő, gyógypedagógiai foglalkozása

Heti két alkalommal román és szerb nyelvi nevelés

Heti egy alkalommal hitéleti foglalkozás (bibliai történetek, énekek)

Ezen belül, 10,-15,-20 perces együttlét, mese, kupaktanács,(hírek, események, élmények megbeszélése) a tevékenységi formák témáinak feldolgozása, (Kezdeményezett játék, játékos foglalkozások) aminek nincs kötött időpontja.

Mindennapos testnevelés terembeosztás szerint.

11: 45 – 12: 00

Készülődés az ebédhez.

12: 00 – 12: 40

Ebéd.

12: 40 – 13: 00

Készülődés a délutáni alváshoz.

DÉLUTÁN:

13: 00 – 14: 45

Mese, pihenés, alvás. Alvást nem igénylő nagyobb gyerekek részére csendes tevékenység

14: 45 – 15: 30

Folyamatos felkelés, uzsonna.

15: 30 – 16: 30

Játék, mozgás, (Néptánc), folyamatos hazabocsátás.

Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan elősegíti a folyamatosságot, rendszerességét, nyugalmat a csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. Nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint év végén. A beszoktatás idején figyelünk, hogy minél lassabb, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet

állítsunk össze. Később az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe.

A hetirend összeállításánál figyelniük kell, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A rugalmas, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Heti rendünk alakításánál figyelembe vesszük:

- A gyermekek fejlődési szintjét
- Melyik csoportban milyen nemzetiségi nevelés folyik.
- A személyi feltételeinket,
- A tornaszoba használatának rendjét
- A fejlesztő foglalkozások időpontjait
- A helyi programunk főbb alapelveit

A kötetlen, szabadon választott és kötött tevékenységek rugalmas rendszere, melyet a csoportban dolgozó óvodapedagógus készít el.

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számptalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltozhatnak.

Az óvodapedagógus feladata a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves terv, gyűjtőmunka, ötlettár.
- Két hetes fejlesztési tervekészítés.
- Heti rend és napirend összeállítása.
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése.
- A nevelő-fejlesztőmunka folyamatos értékelése.
- Egyéni fejlesztési terv készítése.

47. Óvodánk dokumentációs rendszere

Óvodánk működését szabályozók, kötelezően alkalmazott alapidokumentumok

- *Alapító okirat*
- *SZMSZ*
  - Felépítése: Általános rendelkezések
Az óvoda működésének szabály
Az intézmény vezetése
A kapcsolattartás rendszere
  - Mellékletei: Az óvoda Házirendje
Az óvoda munkarendje
Munkaköri leírások
Munka és tűzvédelmi szabályzat
Iratkezelési szabályzat

- *Közalkalmazotti szabályzat*

Tanügy-igazgatási nyilvántartások

- *Előjegyzési és felvételi napló*
- *Felvételi és mulasztási napló*
- *Óvodai szakvélemény*

Óvodánkban folyó nevelőmunkát szabályzó dokumentumok

OAP (Óvodai nevelés Országos Alapprogram)

Református óvodai nevelés keretprogramja

Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

HOP (Helyi Óvodai Program)

Az intézmény Integrációs Programja

Az intézmény Minőségirányítási Programja

Éves munkaterv

Tartalma:

- Aktuális szervezési-tanügyigazgatási feladatok
- A helyi program kiemelt feladatai /tevékenységek, gyermekvédelem, munkaközösség, feladatok lebontása, felelősök /
- A nevelőmunka ellenőrzése, elemzés, értékelés.
- Egyéb szolgáltatások, Kapcsolattartás, Értekezletek, Személyre szóló megbízások.

Nevelési terv

A gyermekcsoport nevelési-tevékenységi programja

/ csoport napló /

Tartalmazza:

- A gyermekcsoport szokás és szabályrendszerét /napirend, hetirend, szokások, együttélési szabályok eszközök helye, használata /
- Éves terv „Ötlettár” /a fejlesztés hosszú távú / éves / átgondolása /
- Nevelési - tanulási terv
- A tevékenységek, tevékenységgel összefüggő feladatok komplex tevékenységek, gyermekek spontán megnyilvánulásai /óvodapedagógusok feljegyzése, fejlesztés/.

Sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztési terve

Egyéni fejlődés fejlesztés dokumentumai (Gyermek személyi anyaga, Fejlődési napló)

Tartalmazza:

- A gyermekek anamnézisének összegezését.
- Egyéni fejlesztési terv, egyénre szóló megfigyeléseket.
- Mérési eredményeket.

- Orvos, védőnő, logopédus, pszichológus, fogorvos, fejlesztő pedagógus, stb. vizsgálatainak eredményét
- Egyéni beszoktatási Terv
- *Hálóterv*

48. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése

Területei:

- Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.
- Nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
- Pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése.
- Helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az intézmény vezetője, /az óvodavezető/ a felelős.

Az ellenőrzés, értékelés elsősorban az ő feladata.

Az intézmény működéséhez hozzátartozik a dolgozók teljesítményének ismerete és értékelése. /Teljesítményértékelés szempontrendszer és eljárásrendje c. dokumentáció/

A vezető feladata, hogy tervszerűen és tudatosan figyelje a teljes óvodai életet és feltárja a tények és célkitűzések közötti eltéréseket. A gyakorlati munka elemzése, értékelése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés és az elfogadott elvek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlat a tevékenységek, együttműködési formák ellenőrzése két szinten történik:

- a gyermek fejlettségének értékelése,
- és az óvodapedagógus gyakorlati munkájának szintjén.

A gyermekcsoport fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések tapasztalatainak, a gyermekekről készült megfigyelések fejlődési-fejlesztési bejegyzések és egyéni munkák áttekintése után közös konzultációval történik. A fejlettségi mutatók ismeretében a gyakorlati munka megfigyelése egészíti ki az óvónői pedagógiai gyakorlat ellenőrzését. Az értékeléselemző megbeszéléssel, a további feladatok meghatározásával történik.

Az ellenőrzés a tanév folyamán előre ütemezetten történik. Év végén összegező értékelés készül.

Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet - az iskolába lépés, iskolakészültség - szorosabb ellenőrzése, értékelése.

49. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése, mérése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek. Segítik a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését, ugyanakkor rugalmas alkalmazást és a gyermekekhez való igazodást biztosítják.

A gyermekcsoport nevelési-tanulási tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. A terv nem megmásíthatatlan, hanem az élethelyzetek, a gyermekek, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot.

Az óvodavezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a helyi nevelési program nevelési céljának és feladatainak megvalósulását az óvodapedagógus tervező munkájában. Év végén az óvodapedagógusok szóbeli értékelést végeznek a gyermekcsoport életének és egyéni fejlődésének alakulásáról.

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Minden óvónőnek tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.

Legfontosabb a gyermek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követni kell fejlődési ütemüket, jelezni a lemaradásokat és az egyénhez kötődő feladatokat.

Ezt szolgálják az *Anamnézis és a Megfigyelési-egyéni fejlődést és fejlesztést segítő szempontsor, egyéb mérőeszközök*.

Anamnézis

Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan. Jó eszköz az anyával a kapcsolatfelvételre. Tájékozódhatunk a család szociokulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelési eljárásokról. A szerzett információkat –a későbbi napi tapasztalatokkal kiegészítve – használhatjuk a gyermek jobb megismerése érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

A Megfigyelési, egyéni fejlődést és fejlesztést segítő szempontsor

Az óvodai élet mindennapi tevékenységeiben előforduló jellemző illetve életkori sajátosságtól eltérő viselkedésmód és fejlődési ütemre való felügyelést segíti és támpontot ad a további feladatok megtervezéséhez.

Mérőeszközök:

Az óvodapedagógusok nevelőmunkájuk során bizonytalanság illetve feltételezésük megerősítése céljából a mérés módszerét is alkalmazzák. A beszédészlelés, beszédmegértés vizsgálatát 4 éves kortól GMP teszt segítségével végezzük 4,5 és 6 éves korban fejlettség mérés és fejlesztési teendők céljából, majd iskolakészültség megállapítása céljából, használjuk a DIFER –t és a SINDELAR – t.

50. Az óvodába és iskolába lépés feltételei

Az óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A fenntartó a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja. A nem települési önkormányzati fenntartású óvoda a gyermek felvételétől számított nyolc napon belül megküldi a felvett gyermek nevét, születési helyét és idejét, lakcímét, anyja nevét a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőnek.

Az iskola

Adott év január 31-ig kérelmezhetik a szülők az adott év augusztus 31-ig a hatodik életévüket betöltő gyermekük esetében a tankötelezettség kezdési időpontjának a módosítását.

A tanköteles kort, vagyis a hatodik életévét elérő gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben maradásáról 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal dönt. Az Oktatási Hivatal döntése kötelező: amennyiben a szülő/gyám kérte, hogy gyermeke további egy nevelési évig óvodában maradjon, vagy hogy tankötelezettsége teljesítését hatéves kora előtt kezdhesse meg, és ezt a kérelem, a benyújtott igazoló dokumentumok, és a szükség szerint kirendelésre kerülő szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az Oktatási Hivatal engedélyezi, utóbb a döntés kérelemre történő visszavonására nincs lehetőség.

Az eljárás a szülő kérelmére indul. A szülő bármilyen indok alapján vélelmezheti, hogy gyermeke számára az iskola megkezdése még nem indokolt. Az eljárást megindító kérelemben bármilyen releváns ok, körülmény, állapot, tény megfogalmazható, amely indokolttá teszi az iskolakezdés halasztását. Az eljárásban ezen körülmények vizsgálatára kerül majd sor. A szülő a kérelméhez bármilyen általa lényegesnek tartott dokumentumot mellékelhet, elkérheti az óvodától a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt is, és azt is csatolhatja. Így az Oktatási Hivatalban a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményére is figyelemmel lesznek. Az óvoda által kiállított és a gyermek óvodai fejlődését nyomon követő nyomtatványnak a kérelemhez csatolása nem kötelező, hiszen nem csak olyan körülmény, állapot, tény merülhet fel, amelyet ez a dokumentum támaszt alá.

Az Oktatási Hivatal eljárása közigazgatási hatósági eljárás. Ha az Oktatási Hivatal úgy ítéli meg, hogy a megalapozott döntéshez különleges szakértelemre van szükség, akkor a területileg illetékes szakértői bizottsághoz fordul, amelynek munkatársai megfelelő szakértelemmel rendelkeznek ahhoz, hogy megítélik a gyermek fejlettségét. A szakértői bizottság komplex pedagógiai – gyógypedagógiai – pszichológiai, szükség szerint orvosi vizsgálat alapján alakítja ki szakvéleményét, és az Oktatási Hivatal ez alapján dönt.

A tankötelezettség kezdetével kapcsolatos eljárásra az alábbi jogszabályok rendelkezései az irányadók:

- Nkt. – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Ákr. – az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Okt. Hiv. rendelet – az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Nkt. vhr. – a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- EMMI rendelet – a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Ped. rendelet – a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A tankötelezettség kezdetének halasztása

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

A jogszabályok alapján nincs szükség arra, hogy a szülő vagy a gyám kérelmezze a tankötelezettség halasztását az Oktatási Hivatalnál, ha az illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága a kérelem benyújtására nyitva álló határidő lejártá előtt kiállított szakvéleménye tartalmazza azt a javaslatot, hogy a gyermek maradjon további egy nevelési évig óvodai nevelésben. A szakértői bizottságok legkorábban 2020. szeptemberétől adhatnak ki arra vonatkozó véleményt vizsgálatuk alapján, hogy a gyermek a tankötelezettsége teljesítését megkezdje-e a 2021/2022. tanévben. Ebben az esetben a gyermek az Oktatási Hivatalhoz benyújtott kérelem hiányában is további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülőnek ilyen esetben a szakértői bizottság szakvéleményét a gyermek óvodájában mielőbb be kell mutatnia, amely alapján az óvoda a köznevelési információs rendszerben (a továbbiakban: KIR) rögzíti ezt a tényt, és a tankötelezettség egy évvel való elhalasztását.

Ha a szakértői bizottsági szakvélemény a gyermek esetében nem áll rendelkezésre, az Oktatási Hivatalhoz lehet kérelmet benyújtani.

- A szülő vagy gyám a kérelmet az Oktatási Hivatal által a honlapján elérhetővé tett informatikai támogató rendszer segítségével kitöltött, majd kinyomtatott és aláírt vonalkódos adatlapon, papíralapon nyújthatja be.
- A kérelmeket postai úton várjuk, kizárólag az alábbi címre: Oktatási Hivatal Budapest, 1982

Ki nyújthat be az Oktatási Hivatalhoz kérelmet annak érdekében, hogy a hatéves gyermek tankötelezettsége egy évvel később kezdődhessen meg?

A tankötelezettség megkezdésének halasztása (vagyis egy évvel tovább óvodai nevelésben maradás) ügyében kezdeményezett eljárás kérelemre indul. A kérelmet kizárólag a szülő vagy a gyám nyújthatja be. A beadványnak tartalmaznia kell a kérelmező nyilatkozatát arra nézve, hogy ő jogosult a kérelem benyújtására, mivel a szülői felügyeleti jogot egyedül gyakorolja, vagy – közös szülői felügyelet esetén – a másik szülő kifejezett hozzájárulásával jár el.

A kérelem benyújtásához javasolt kéreleműrlap elérhető lesz az Oktatási Hivatal honlapján.

A kérelem kötelező tartalmi elemei

Az eljárás során az Oktatási Hivatal a jogszabályi feltételek teljesülését fogja vizsgálni. A kérelemben nevesített gyermek pontos beazonosíthatósága a kérelem elbírálásának előfeltétele, ezért kérjük, hogy az Oktatási Hivatal honlapján (www.oktatas.hu) elérhető kéreleműrlapot alkalmazza.

A kéreleműrlap kitöltéséhez az alábbi adatok megadása feltétlenül szükséges:

- a kérelmező (szülő, gyám) adatai: név, születési adatok, kapcsolattartási adatok (postai cím, e-mail-cím, telefonszám)
- a gyermek személyes adatai: név, születési hely és idő, oktatási azonosító szám (amelyet az óvodától tud a szülő vagy gyám megkérdezni), lakcím

- az óvoda adatai, amellyel a gyermek jogviszonyban áll: az óvoda OM azonosító száma, neve, címe – ezeket az adatok szintén az óvodától tudja a szülő vagy gyám megkérdezni
- a gyermeknek milyen egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és fejlődése, iskolai életre felkészülése szempontjából miért lenne előnyös további egy évig az óvodai nevelésben maradása
- a kérelmező szülő nyilatkozata arra nézve, hogy ő jogosult a kérelem benyújtására, mivel a szülői felügyeleti jogot egyedül gyakorolja, vagy – közös szülői felügyelet esetén – a másik szülő kifejezett hozzájárulásával jár el.

A kérelemben foglaltakat alátámasztó dokumentum(ok) másolatát (szakorvosi vélemény, pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakvéleménye, fejlődést nyomon követő nyomtatvány stb.) – ha rendelkezik ilyennel – csatolni kell a kérelméhez.

51. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Magyarcsanádi Református Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programját a nevelőtestület felülvizsgálta és módosította: 2020. 08. 31-én.

Jelen pedagógiai program az intézmény fenntartója, a Makó-Belvárosi Református Egyházközség jóváhagyásával, 2020. szeptember 1-jén lép hatályba, és visszavonásig érvényes. Módosítás csak a nevelőtestület elfogadásával és a fenntartó jóváhagyásával lehetséges.

Az intézmény pedagógiai programja, nyilvános, minden érdeklődő számára elérhető, megtekinthető. Egy-egy példánya a következő helyeken található meg:

- az iskola fenntartójánál
- az intézmény vezetőjénél
- az óvodavezetőnél
- az iskola irattárában

Az pedagógiai programot az intézmény honlapján nyilvánosságra hozzuk.

Az óvodapedagógus, pedagógus a szülők részére szülői értekezlet keretében, a tanulók részére osztályfőnöki órán ad tájékoztatást a pedagógiai programról.

Magyarcsanád, 2020. augusztus 12.

Baranyi Bettina
intézményvezető

1. A PUBLIKÁLÁS FORMÁJA

Az iskola Pedagógiai Programja és az Óvoda Integrált Helyi Nevelési Programja az intézmény nevelői szobáiban valamint az intézmény fenntartójánál bárki számára hozzáférhető.

2. A NEVELÉSI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE

2020. szeptember 1-től visszavonásig.

3. A NEVELÉSI PROGRAM MÓDOSÍTÁSA

A NEVELÉSI PROGRAM módosítására évente egyszer sor kerülhet, ha

- a jogszabályi változások szükségessé teszik
- a fenntartó kezdeményezi
- az intézményvezető kezdeményezi
- nevelőtestület több mint 50%-a kezdeményezi
- nevelői munkaközösségek több mint 50%-a kezdeményezi

A módosított Nevelési Programot a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé a jóváhagyást követő nevelési év szeptember első napjától.

4. EGYETÉRTÉSÉT NYILVÁNÍTOTTA

A Nevelési Programot az óvodai és iskolai szülői szervezet vezetősége véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
SZMK elnöke

Kelt: Magyarcsanád, 2020. augusztus 12.

A pedagógiai programot az iskolai diákönkormányzat véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
Diákönkormányzat elnöke

.....
Diákönkormányzatot segítő pedagógus

Kelt: Magyarcsanád, 2020. augusztus 12.

5. ELFOGADTA

A Magyarcsanádi Református Általános Iskola és Óvoda nevelőtestülete.

.....
Intézményvezető

Kelt: Magyarcsanád, 2020. augusztus 12.

6. JÓVÁHAGYTA

A fenntartó Makó-Belvárosi Református Egyházközség részéről Kondrát Zoltán elnök-lelkész.

Kelt: Makó, 2020.

.....
Fenntartó

Tartalom

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ PEDAGÓGIAI MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI.....	8
1.1. A HITOKTATÁS CÉLJAI	9
2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJA ÉS FELADATAI.....	10
3. AZ ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA ÉS A NAT KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATAI.....	11
3.1. KIEMELT FELADATAINK	11
3.2. ÉRTÉKEK	15
4. ISKOLÁNK NEVELÉSI CÉLJAI	15
4.1. A HELYI SAJÁTOSSÁGOKBÓL ADÓDÓ SPECIALITÁSAINK	16
4.2. PROGRAMUNK NEVELÉSI FELADATAI	16
5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	18
5.1. EGYÉNI FEJLESZTÉS	19
5.1.1. <i>Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja</i>	20
5.1.2. <i>A pedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében</i>	20
5.2. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS	21
5.2.1. <i>A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai elveink</i>	21
5.2.2. <i>A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok, tevékenységek</i>	21
5.2.3. <i>A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok</i>	22
5.2.4. <i>Alapelveink</i>	22
5.2.5. <i>Feladataink</i>	22
5.2.6. <i>A közösségfejlesztés színterei, tevékenységformái</i>	23
5.2.7. <i>A tanórán megvalósítható közösségfejlesztés</i>	23
5.2.8. <i>A tanórákon kívül megvalósítható közösségfejlesztés</i>	24
5.2.9. <i>A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai</i>	25
5.2.10. <i>Szabadidős tevékenységek keretében megvalósítható közösségfejlesztés</i>	25
6. A PEDAGÓGUSOK HELYI FELADATAI.....	25
6.1. AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATA ÉS HATÁSKÖRE	26
6.2. A PEDAGÓGUS MODELL SZEREPE	26
7. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE	27
7.1. A KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ TANULÓK NEVELÉSE-OKTATÁSA	27
7.1.1. <i>A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása</i>	27
7.1.2. <i>Az iskola fejlesztő tevékenységének jellege</i>	27
7.1.3. <i>Az együttnevelés szubjektív tényezői</i>	29
7.2. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	29
.....	30
7.3. BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	30
7.4. TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	33
7.4.1. <i>Módszerek</i>	33
7.4.2. <i>A tehetséggondozás területeinek tevékenységformái iskolánkban</i>	36
8. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK	37
8.1. TESTI, LELKI EGÉSZSÉGVÉDELEM	38
EGYIK LEGFONTOSABB FELADATUNK ÉS FELELŐSÉGÜNK A FELNŐVEKVŐ NEMZEDÉK RÁNK BÍZOTT TAGJAINAK EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉSÉBEN MUTATKOZIK MEG. A TÁRSADALOM JELENLEG A TECHNIKAI, MŰSZAKI, INFORMATIKAI ÉS PÉNZÜGYI ISMERETEK MINDENHATÓSÁGÁT HIRDETI (TALÁN AZ IDEGEN-NYELV AZ, AMELY MÁS JELLEGE ELLENÉRE FELVESZI A VERSENYT.). EZEN IGÉNYEK FIGYELEMBEVÉTELE MELLETT NAGYON FONTOS AZ ARÁNYOK BETARTÁSA, HISZEN AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁNK SEGÍTENIE KELL A TANULÓK EGÉSZSÉGES TESTI, LELKI ÉS SZOCIÁLIS FEJLŐDÉSÉT.	38
8.1.1. <i>Az egészséges életmódra nevelés</i>	39

8.2. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSA	39
8.3. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG.....	40
9. A TANULÓK RÉSZVÉTELE AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN.....	41
10. KAPCSOLATTARTÁS A SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, AZ ISKOLA PARTNEREIVEL	42
10.1. KÖZVETLEN PARTNEREINK.....	42
10.1.1. A tanulók.....	42
10.1.2. Szülői háttér	43
10.1.3. A fenntartó.....	45
10.2. KÖZVETETT PARTNEREINK	45
10.2.1. Kapcsolattartás az óvodával.....	45
10.2.2. Kapcsolattartás a település kulturális intézményeivel.....	46
10.2.3. Kapcsolattartás egyéb szervezetekkel	46
11. AZ ISKOLÁBA VALÓ BELÉPÉS ÉS AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI	46
11.1. AZ ISKOLÁBA VALÓ BELÉPÉS FELTÉTELEI	46
11.2. A TANULÓK TOVÁBBHALADÁSA	47
11.3. TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK NEM TELJESÍTÉSE	48
11.4. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA VIZSGASZABÁLYZATA	49
11.4.1. A vizsgaszabályzat hatálya.....	49
11.4.2. Jelentkezés a vizsgákra	50
11.5. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK RENDJE	50
11.6. A VIZSGÁK HELYE, IDEJE ÉS MAGATARTÁSI SZABÁLYAI	51
11.7. A TANULÓI JOGVISZONY MEGSZŰNÉSE.....	52
12. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS TARTALMA	53
12.1. VILÁGNÉZETI, ERKÖLCSI NEVELÉS.....	53
12.1.1. A vallásos nevelés	53
12.2. ÉSZTÉTIKAI NEVELÉS.....	54
12.3. KÖRNYEZETVÉDELEMRE NEVELÉS.....	54
12.4. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS.....	54
12.5. TÁRSAS ÉS KÖZÖSSÉGI ÉLETRE NEVELÉS	55
13. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM.....	55
13.1. AZ ISKOLAI KÖRNYEZETI NEVELÉS TÖRVÉNYI HÁTTERE	55
13.2. HELYZETELEMZÉS, HELYZETKÉP.....	56
13.3. JÖVŐKÉP, ALAPELVEK, CÉLOK	57
13.4. TANULÁSSZERVEZÉSI ÉS TARTALMI KERETEK.....	58
13.5. ÉVENTE MEGRENDEZÉSRE KERÜLŐ AKCIÓINK, RENDEZVÉNYEINK.....	59
13.6. MÓDSZEREK	60
13.7. TANESZKÖZÖK	60
13.8. KOMMUNIKÁCIÓ.....	61
13.9. A KÖRNYEZETI NEVELÉS MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI FORMÁI	61
13.10. TOVÁBBKÉPZÉS	61
14. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	61
14.1. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS CÉLJA	62
14.2. A TANULÓK EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSÉVEL ÖSSZEFÜGGŐ ISKOLAI FELADATAINK.....	63
14.2.1. Az egészségnevelést szolgáló témakörök az általános iskola	63
1-4. évfolyamon:.....	63
5-8. évfolyamon:.....	64
14.2.2. A mindennapos testedzés.....	65
14.3. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS SZÍNTEREI AZ ISKOLÁBAN	65
14.3.1. Az ismeretek, készségek, képességek elsajátítását szolgáló módszerek, tevékenységformák.....	66
14.4. EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSBN	66
15. FOGYASZTÓVÉDELEM, KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉS, BŰNMEGELŐZÉS	67
15.1. FOGYASZTÓVÉDELEM AZ ISKOLÁBAN	67

15.2. KÖZLEKEDÉSRE NEVELÉS AZ ISKOLÁBAN	68
15.3. BŰNMEGELŐZÉS AZ ISKOLÁBAN	69
16. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV	69
16.1 ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁST OKTATÓ PEDAGÓGUSOK TOVÁBBKÉPZÉSE.....	69
16.2 ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ÉS BALESET-MEGELŐZÉSI ISMERETEK OKTATÁSÁNAK MEGVALÓSÍTÁSA INTÉZMÉNYÜNKBEN	70
17. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE.....	72
17.1 A HELYI TANTERV ÓRASZÁMAI	72
17.2 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV FELETTI ÓRASZÁM:	74
17.3 ÚJ HELYI TANTERV	75
17.3.1 A kerettanterv.....	75
17.3.2 Kerettantervi órakeret.....	76
17.3.3 A tantárgyi óraszámok	77
<i>A kiemelt területek.....</i>	77
<i>Emelt szintű oktatás .....</i>	77
<i>Évfolyamonkénti szabadon tervezhető órakeret .....</i>	77
<i>A természettudományos tantárgyak bontása .....</i>	77
<i>Tantárgyi integráció .....</i>	77
17.3.4 Órakeret.....	78
17.3.5 Helyi tantervek.....	78
18. AZ ALKALMAZANDÓ TANKÖNYVEK ÉS SEGÉDLETEK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI	79
19. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSA.....	79
20. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA	81
21. A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK	82
22. PROJEKTOKTATÁS.....	83
23. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, DIAGNOSZTIKUS, SZUMMATÍV, FEJLESZTŐ FORMÁI, VALAMINT A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSÉNEK ELVEI.....	83
23.1 ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS ELVEI.....	83
23.2 A FOLYAMATOS ÉRTÉKELÉS FAJTÁI.....	83
23.2.1 <i>Az iskolai beszámoltatás formái .....</i>	84
23.2.2 <i>Az iskolai beszámoltatás követelményei .....</i>	84
23.2.3 <i>Tanulmányi munka értékelése .....</i>	84
23.3 A TANULÓK MUNKÁJÁNAK SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSE.....	86
23.3.1. <i>A helyi értékelés alapelvei.....</i>	86
23.3.2. <i>Sajátos nevelési igényű tanulók értékelése.....</i>	86
23.3.3. <i>A szöveges értékelés tartalmi szempontjai .....</i>	87
23.3.4. <i>A szöveges értékelés módja .....</i>	88
23.4 A TANULÓK MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBELI ÉRTÉKELÉSE.....	88
23.4.1. <i>Az írásbeli beszámoltatás szerepe, súlya.....</i>	89
23.4.2. <i>Az írásbeli beszámoltatás formái, korlátai.....</i>	90
<i>Az írásbeli számonkérés fajtái: .....</i>	90
23.4.3. <i>Az írásbeli beszámoltatásnak a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya .....</i>	91
23.5. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS ÉS TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT HÁZI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	91
23.5.1. <i>A napközis, tanulószobai és otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai .....</i>	91
23.5.2. <i>Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának folyamata.....</i>	92
23.6 A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSE.....	94

24. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI	95
25. A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG.....	96
26. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK	96
27. A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	97
27.1. INKLUZÍV ISKOLAFEJLESZTÉSI PROGRAM.....	99
28. A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSÉHEZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK.....	101
28.1 AZ ISKOLAI JUTALMAZÁS FORMÁI.....	101
28.2. A JUTALMAZÁS FOKOZATAI.....	102
28.3 AZ ISKOLAI BÜNTETÉS FORMÁI.....	103
28.4. A TANULÓK BÜNTETÉSÉNEK FOKOZATAI.....	104
29. HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSE.....	104
30. NEMZETISÉGI PROGRAM.....	105
30.1 A KISEBBSÉGI NEVELÉS-OKTATÁS CÉLJA	105
30.2 A KISEBBSÉGI NEVELÉS-OKTATÁS ALAPELVEI.....	105
30.3 ISKOLÁNK KISEBBSÉGI NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAMJÁNAK TÍPUSA:.....	106
KISEBBSÉGI NYELVOKTATÓ PROGRAM.....	106
30.4 ISKOLÁNKBAN A ROMÁN/SZERB NYELV TANÍTÁSÁNAK CÉLJAI	106
30.4.1 Óraszámok, követelmények	106
30.4.2 A tanítást elősegítő segédeszközök.....	108
30.4.3 Tankönyvek kiválasztásának elve	109
30.4.4 Kapcsolataink.....	110
30.4.5 Hagyományaink.....	110
30.4.6 Nemzetiségi nyelvek (román, szerb) értékelése	110
30.4.7 Követelmények	110
A MAGYARCSANÁDI REFORMÁTUS ÓVODA	112
INTEGRÁLT	112
HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA	112
31. A MAGYARCSANÁDI REFORMÁTUS ÓVODA INTEGRÁLT HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA ...	113
31.1. HELYZETELEMZÉS	113
31.2 GYERMEK ÖSSZETÉTEL.....	114
31.3 AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI.....	114
31.4 A PROGRAM CÉLJAIHOZ RENDELT ESZKÖZÖK.....	114
31.5 AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	115
32. AZ ÓVODA HELYI NEVELÉSI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI.....	116
33. AZ ÓVODA HELYI NEVELÉSI CÉLJA ÉS FELADATAI	117
33.1 AZ INTEGRÁLT ÓVODAI HELYI NEVELÉSI PROGRAM CÉLJA	118
33.1.1 Nevelési cél elérésének feltételei	118
33.1.2 A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében	119
33.2 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	120
33.3 AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	123
33.4 AZ ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	124
33.5 ROMÁN ÉS SZERB NEMZETISÉGI NYELVEN FOLYÓ NEVELÉS	125
33.6 A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN.....	126
33.7 A KÉPESSEGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	127
34. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI	128

34.1 A TUDATOS FEJLESZTÉS SZUBJEKTÍV FELTÉTELEI	129
34.2 A FEJLESZTÉS TARTALMA	130
35. JÁTÉK ÉS TANULÁSI TEVÉKENYSÉG	131
35.1 A PROGRAM JÁTÉKOS TEVÉKENYSÉGRENDSZERE	131
35.2 A JÁTÉKTEVÉKENYSÉG FAJTÁI	133
36. TÁRSAS ÉS KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG	135
37. ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK ÉS MEGEMLÉKEZÉSEK	136
38. MUNKATEVÉKENYSÉG	137
39. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG	138
40. A KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE	139
40.1 A TÁRSADALMI ÉRINTKEZÉST MEGALAPOZÓ KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK	139
40.2 A TÁRSADALMI GYAKORLAT BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEIT TÜKRÖZŐ KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK	143
<i>40.2.1 Környezeti nevelés, környezetismereti tapasztalatok szerzése .....</i>	<i>143</i>
<i>A környezet megszerettetése, védelme .....</i>	<i>144</i>
<i>40.2.2 Programok .....</i>	<i>145</i>
<i>40.2.3 Művészeti tevékenységek .....</i>	<i>148</i>
40.3 EGYÉNI TÁRSADALMI FELADATAIT TUDATOSÍTÓ, KÉPESSÉGEIT FEJLESZTŐ ISMERETEK, TEVÉKENYSÉGEK	153
40.4 HITÉLETI NEVELÉS	156
41. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	156
42. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	158
43. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	160
44. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	162
45. SAJÁTOS FELADATOK, SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK	165
45.1 SAJÁTOS NEVELÉST IGÉNYLŐ GYERMEKEKSEL KAPCSOLATOS FELADATOK	165
45.2 NEMZETI ETNIKAI KISEBBSÉGI FELADATOK	166
▶ ROMÁN ÉS SZERB NEMZETISÉGI NYELVEN FOLYÓ NEVELÉS AZ ÓVODÁBAN:	166
A NEMZETISÉGI NYELV 1970 ÓTA VAN JELEN ÓVODÁNKBAN. MÁSODIK NYELVKÉNT KEZELJÜK, ÁTHATJA AZ ÓVODAI ÉLET MINDEN TERÜLETÉT	166
45.3 GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	167
45.4 INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI	168
46. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	169
47. ÓVODÁNK DOKUMENTÁCIÓS RENDSZERE	172
ÓVODÁNK MŰKÖDÉSÉT SZABÁLYOZÓK, KÖTELEZŐEN ALKALMAZOTT ALAPDOKUMENTUMOK	172
48. A PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	174
49. AZ ÓVODAI CSOPORTOK ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE, MÉRÉSE	174
50. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	175
51. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	179